T.C.
İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

CEMÎL MAHMÛD BEY DÎVÂNI
(İnceleme-Metin)

Gamze ÜNSAL

Danışman
Doç. Dr. Cafer MUM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Malatya, 2013

CEMÎL MAHMÛD BEY DÎVÂNI

(İnceleme-Metin)

Gamze ÜNSAL

İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Danışman
Doç. Dr. Cafer MUM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Malatya, 2013

KABUL VE ONAY

Gamze ÜNSAL tarafından hazırlanan **"CEMÎL MAHMÛD BEY DÎVÂNI (İnceleme-Metin)"** başlıklı bu çalışma 08/07/2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Cafer MUM (Başkan-Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Sadık ARMUTLU (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Erol GÜNDÜZ (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet KARAGÖZ

Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Cafer MUM'un danışmanlığında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığım **"CEMÎL MAHMÛD BEY DÎVÂNI (İNCELEME-METİN)"** başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Gamze ÜNSAL

ÖN SÖZ

XIII. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar geçen yaklaşık altı asır boyunca Orta Asya'dan, Anadolu'ya ve Rumeli'ye uzanan geniş coğrafyada, sayısını tam olarak bilemediğimiz şair ve binlerce eser Klâsik Türk edebiyatını oluşturur. Türk edebiyatı bu altı asırlık süreçde gelişen, olgunlaşan bir geleneğin yanısıra, küresel ölçütte yetişen isimlerle büyük zenginliklere ulaşarak devam etmiştir.

Sözlü ve yazılı edebî eserler bir milletin sahip olduğu en büyük zenginlikleridir. Türk edebiyatının en değerli varlıkları arasında yer alan yazma eseler edebiyat tarihimizin inci taneleridir. Sayısız manzum ve mensur eserler dünyanın her tarafında yapılan çalışmalarla bilim dünyasına kazandırılmıştır. Yapılan çalışmaların yanısıra kendi dönemlerinde şiirleri büyük beğeniyle okunan ve etkili olan fakat, günümüzde hâlâ üzerine bilimsel çalışma yapılmamış veya edebiyat dünyasınca tanınmamış pek çok eser vardır. Bu kıymetli eserlerden biri de bizim çalışmamız olan XX. Yüzyıl şairlerinden *Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı* üzerinedir. Yaptığımız inceleme ve araştırmalar sonucunda bu dîvân ile ilgili çalışılmış bir bilimsel çalışmaya rastlamadık. Bizim çalışmamızın amacı Cemîl Mahmûd Bey'i hayatı, sanatı ve eseri hakkında ayrıntılı bilgiler vererek akademik dünyaya tanıtmaktır.

XIX. yüzyılda Türk aydını yeni bir uygarlık alanına yönelmiş pek çok alanda değişen ve yenileşen insan edebî alandanda farklı beklentiler içerisine girmiştir; fakat son asır Türk şairlerinden biri olan Cemîl Mahmûd Bey, (doğ.1834/ öl.1914) döneminin geneleksel Divan edebiyatı tarzını devam ettiren sınırlı temsilcilerinden biridir. Şair dönemin her anlamda farklılaşan yaşam ve anlayış tarzına sırtını dönmüş ve asırlardır devam eden şiir geleneğini sürdürmeyi tercih etmiştir. Şairin yakın bir dönemde yaşamış olması şiir dilinin günümüz Türkçesi ile büyük benzerlik göstererek, aynı zamanda Türkçeye hakim olması akıcı şiirler yazmasına sebep olmuştur. Şiirlerini teknik açıdan başarılı bir şekilde oluşturan şair, şiirlerinde anlam ve zengin söyleyiş özelliklerini harmanlayarak bir bütün oluşturmuştur. Şiirlerinde yapı olarak geleneği devam ettiren şair aynı zamanda

muhteva olarak da geleneği devam ettirmiş aşk, güzellik, ölüm ve rintliğin yanısıra vatan, din ve tasavvuf gibi konulara da değinmiştir.

Bu çalışmamız üç temel bölümden oluşmaktadır: 1. bölümde şairimizin hayatı ve eseri hakkında bilgi verildi. 2. bölümde Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın nazım tekniği, muhteva ve üslûp bakımından incelemesi yapıldı. "Nazım Şekilleri ve Türleri" başlığı altında, eserde kullanılan nazım şekilleri ve türleriyle birlikte şairin vezin, kafiye ve redif kullanım özellikleri hakkında bilgi verildi. 3. bölümde ise Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın tek nüshası olan metne yer verilip, aynı bölümün başında uygulanan transkripsiyon sistemi hakkında bilgi verildi.

Üzerinde çalıştığımız bu eser XX. yüzyıl Türk edebiyatında dönemin şartlarına rağmen Divan Edebiyatı geleneğini sürdürebilmeyi başarmış bir şairin bilim dünyasına kazandırmanın yanısıra Türk edebiyatında altı asırlık bir geleneğin son dîvân örnekleri arasında olan eserle Divan Edebiyatı'nın ulaşmış olduğu sınırların gösterilmesi hedeflenmiştir.

Bu çalışmanın da her çalışma gibi muhakkak ki eksikleri var. Bu eksiklikler üzerine"öyle yapacağına böyle yapsaydı" diyenler mutlaka olacaktır. Yapılacak olan eleştirilerin Divan şiirini inceleme çalışmalarına ışık tutacağına içtenlikle inandığımı belirtmek isterim.

Bana Divan Edebiyatımızı Prof. Dr. Mine Mengi tanıttı ve sevdirdi, Doç. Dr. Cafer Mum da öğretmeye başladı, devam ediyor ve edecek de. Bu çalışmamızda emeği geçen ismini hep aklımda ve gönlümde yaşattığım bütün hocalarıma, özellikle de değerli vaktini benim için ayıran ve yetişmemde büyük emeği olan kıymetli hocam Doç. Dr. Cafer MUM'a, bütün eğitim ve öğretim hayatım boyunca en büyük yar ve yardımcım olan annem ve babama teşekkür ederim.

Gamze ÜNSAL

ÖZET

ÜNSAL, Gamze, " CEMÎL MAHMÛD BEY DÎVÂNI (İNCELEME-METİN)", Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 2013.

Bu tez çalışması XX. yüzyılda yaşamış ve yine aynı yüzyılın eski Türk edebiyatı şairlerinden biri olan Cemîl Mahmûd Bey ve Dîvânı üzerine yapılan ilk çalışmadır.

Yapılan bu çalışmada şairin hayatı, üslûbu, eserlerinin şekil ve içerik incelemesi, son olarak da transkriptli metnine yer verilmiştir. 1. bölüm şairin hayatı ve eseri, 2. bölüm İnceleme başlığı altında şairin şiirlerinde kullanmış olduğu nazım şekil ve türleri, ahenk unsurları ve şairin hangi konulara değinerek şiirlerini oluşturmaya çalıştığı, 3. bölüm Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın transkriptli metninden meydana gelmiştir. Bu dîvânın günümüzde mevcut bulunan tek nüshası vardır. Dîvân üzerinde yaptığımız çalışmada 117 gazel, 4 müstezad, 3 muhammes, 5 tahmis, 7 müseddes, 1 murabba, 9 şarkı, 9 tarih ve 2 mersiyeden oluştuğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca dîvânı oluşturan şiirlerde klâsik üslûp tercih edilerek, duygu ve düşünceler bilinen kelime ve mazmunlarla oluşturulmuştur.

Sonuç olarak yapılan bu tez çalışması ile Cemîl Mahmûd Bey'in edebi kişiliği hakkında bilgi vererek, Dîvânı'nı edebiyat dünyasına tanıtmış olduk.

Anahtar Sözcükler: XX. yüzyıl, Cemîl Mahmûd Bey, Dîvân şiiri, inceleme, metin

ABSTRACT

ÜNSAL, Gamze, " CEMÎL MAHMÛD BEY DÎVÂNI (RESEARCH-TEXT)", Master Thesis, Malatya, 2013.

This thesis is the first study for Cemîl Mahmûd Bey and his Divan, who lived in the 10th century and is one of the poems of the old Turkish Literature in the same age.

In the study, the peom's life, style, the critics of his works in terms of form and content, and finally the text with transcript were mentioned. In the 1st part, the poem's life and work; in the 2nd part, the verse forms and types which the peot used in his poems under the heading of Survey; and in the 3rd part, the text with transcript of the Cemîl Mahmûd Bey and his Divan were covered. There is only one existing copy of this Divan today. From the study of the Divan, we concluded that the Divan includes 117 odes, 4 müstezad, 3 pentastich, 5 tahmis, 87 müseddes, 1 murabba, 9 songs, 9 dates ve 2 dirges. Also, the classical style was preferred in the poems composing the Divan and the feelings and the thoughts were described with the familiar words and imageries.

As a result, we were able to introduce the Divan to the Literature World by giving information about Cemîl Mahmûd Bey's literature identity and the thesis performed.

Key words: 20th century, Cemîl Mahmûd Bey, the poem of Divan, survey, text

CEMÎL MAHMÛD BEY DÎVÂNI
(İNCELEME-METİN)

GAMZE ÜNSAL

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ..i

ÖN SÖZ……………………………......…………………………...……................ii

ÖZET………………………………...……………………………….................iv

ABSTRACT……………………..………………..………………..….................v

İÇİNDEKİLER………………..……………………………………...…...............vi

KISALTMALAR…………………..……..………………………………….......ix

BİRİNCİ BÖLÜM: CEMÎL MAHMÛD BEY'İN HAYATI VE ESERİ

1.1. CEMÎL MAHMÛD BEY'İN HAYATI…......……….……………....…………2

1.2. ESERİ ……………………..………………………………….............................3

İKİNCİ BÖLÜM: İNCELEME

2.1. NAZIM ŞEKİLLERİ VE TÜRLERİ……....……………………………………..5

2.1.1. NAZIM ŞEKİLLERİ……………....…………………………………...............5

2.1.1.1. Gazel....…………………………....…………………........................6

2.1.1.2. Müstezat..........7

2.1.1.3. Muhammes..........7

2.1.1.4. Tahmis..........7

2.1.1.5. Müseddes..........7

2.1.1.6. Murabba..........7

2.1.1.7. Şarkı..........8

2.1.2. NAZIM TÜRLERİ..........8

2.1.2.1. Tarih..........8

2.1.2.2. Mersiye..........8

2.1.3. AHENK UNSURLARI/ MÜZİKAL UNSURLAR..........8

2.1.3.1. Vezin..........9

2.1.3.2. Redif ve Kafiye..........10

2.2. MUHTEVA..........18

2.2.1. DİNÎ-TASAVVUFÎ DÜŞÜNCELER..........18

2.2.2. AŞK..........20

2.2.2.1. Âşık..........21

2.2.2.2. Mâşuk..........24

2.2.2.3. Rakîb..........25

2.2.3. RİND-ZAHİD ÇATIŞMASI..........27

2.2.4. SOSYAL HAYAT..........28

2.3. ÜSLÛP..31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: CEMÎL MAHMÛD BEY DÎVÂNI

3.1. Nüshanın Tanıtılması...35

3.2. Metinin Hazırlanmasında Takip Edilen Metot..35

3.3. Transkripsiyon Sistemi ve Metin Sistemiyle İlgili Açıklamalar...........................36

CEMÎL MAHMÛD BEY'İN DİVANI (Metin)..37

SONUÇ..175

KAYNAKÇA..178

TIPKI BASIM...180

KISALTMALAR

A	: Arapça
C	: Cilt
F	: Farsça
G.	: Gazel
Hz.	: Hazret
M.	: Mersiye
Mu.	: Muhammes
Mur.	: Murabba
Müs.	: Müseddes
Mü.	: Müstezad
s.	: Sayfa
Ş.	: Şarkı
T	: Türkçe
Tah.	: Tahmis
T.	: Tarih
vb.	: ve benzeri
vs.	: vesaire

1. BÖLÜM

CEMÎL MAHMÛD BEY'İN HAYATI VE ESERİ

BİRİNCİ BÖLÜM:

CEMÎL MAHMÛD BEY'İN HAYATI VE ESERİ

1.1. HAYATI

Cemîl Mahmûd Bey'in hayatı hakkındaki bilgilere ayrıntılı olarak Son Asır Türk Şairleri (Cunbur, Müjgan, Son Asır Türk Şairleri Kemâlü'ş-Şuarâ, İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal, Ankara 1999, C.1) adlı eserde rastlanmaktadır. Cemîl Mahmûd Bey, 1834 yılında İstanbul'un Üsküdar semtinde doğmuştur. Babası Mabeyn Kâtibi Vassaf Efendi, annnesi Mülkiye Nazırı Pertev Paşa'nın kerimesi Fatma Cemile Hanım'dır. Şairin "Tārīḫ-i Vefāt-ı Māder" başlığı altında yazdığı tarihden de annesinin adının Fâtıma olduğu anlaşılmaktadır.

" Cevher-i tārīḫini üçler Cemīl geldi dedi
Fāṭıma Ḫānıma naṣīb eyle ilahi cenneti " (T.7/5)

Eğitimine ilk olarak Atik Ali Paşa Sıbyan Mektebi'nde başlamış, Gerdan kıran Ömer ve Çorlulu Ali Paşa Medresesi Müderrisi Ankaralı Mustafa ve Manisalı Hüseyin Efendilerden Şerh-i akaide dersleri, aynı zamanda Meşhur Hoca Neş'et Efendi tilmizlerinden Mekteb-i İrfan Fârisî muallimi Hoca Fida Efendi'den Fârsça dersleri almıştır. Sultan Abdülmecid'in yazı muallimi Tahir Efendi'den sülüs ve nesih hat yazı türünü öğrenerek 1848 yılında Divan-ı Hümâyûn Mühime Odası'na devam ederken kudema-yı hulefâdan Hoca Nasuh Efendi'den divanî ve Raif Efendi'den rik'a yazı türünü de öğrenek ve Bab-ı'âli ketebesinden bazılarına rik'a nakşeylemiştir.

Meclis-i Vâlâ'da Tahrirat Odası ve Hariciye Mektubî Odası'nda dört beş yıl çalıştıktan sonra Bükreş'e tayin edilmiş, fakat dokuz ay sonra hastalandığından geri dönmüştür. Âlî Paşa hünerlerini takdir ederek 1865'de rütbe-i mütemayizî ile Âmedî Odası'na memur ettirmiştir, daha sonra 1900'de Âmedî Muavinliğine, 1903'de Defter-i Hakanî Nezareti'nde Tavkı-i Divan-ı Hümâyûn memuriyetine tâyin edilmiştir. Memuriyet hayatında devlet tarafından çeşitli rütbe ve imtiyaz madalyaları verilmiştir.

3 Rebiülevvel 1132 (30 Ocak 1914) 'de vefat etmiştir ve Yahya Efendi Türbesi haziresinde –validesinin yanına- defnolunmuştur. Kaynaklardaki bilgilerde orta boylu ve güzel bir yüze sahip olduğu aynı zamanda mazmun-perdazlığı sevdiğinden bahsedilmiştir. Şiirlerinin bir kısmı içeren mecmuanın Cemîl Mahmûd Bey'in kızının yanında bulunduğu ve şiirlerinde ailesinin mahlasını kullanıyor olduğu bilgisi yine kaynaklardan edinilen bilgiler arasındadır.

2.1. ESERİ

Kaynaklarda verilen bilgiye göre Cemîl Mahmûd Bey'in bir divanı vardır; fakat bu divan eksiktir. Divanın elde bulunan tek nüshası vardır. Bu nüsha Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz FB 171 arşiv ve 935 DVD numarası ile kayıtlıdır. 52 varaktan oluşan divanda; 117 gazel, 4 müstezad, 3 muhammes, 5 tahmis, 7 müseddes, 1 murabba, 9 şarkı, 9 tarih ve 2 mersiyeden oluşmaktadır.

Cemîl Mahmûd Bey Divânı çalışmamızın konusu olup tezimizde ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

2. BÖLÜM

İNCELEME

İKİNCİ BÖLÜM:

İNCELEME

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın nazım tekniği incelemesinin yapılacağı bu bölüm; nazım şekilleri ve türleri başlığı altında incelenecektir. Şairin divanında yer verdiği şiirlerin şekil ve türlerine göre tasnifi yapılarak bilgi verilecektir. Âhenk Unsurları başlığı altında da şiirlerin vezin, redif ve kafiye özellikleri hakkında bilgi verilecektir.

2.1. NAZIM ŞEKİLLERİ VE TÜRLERİ

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın nazım şekillerine göre tasnif incelenmesinde şairin gazel, müstezad, muhammes, tahmis, müseddes ve şarkı nazım şekillerini kullandığı görülmüştür. Nazım türlerine göre tasnif incelenmesinde ise şairin tarih ve mersiye nazım türlerini kullandığı görülmüştür.

2.1.1. NAZIM ŞEKİLLERİ

NAZIM ŞEKİLLERİ	ŞİİR SAYISI
Gazel	117
Müstezad	4
Muhammes	3
Tahmis	5
Müseddes	7
Murabba	1
Şarkı	9

Cemîl Mahmûd Bey şiirlerinde beyit nazım birimi ile kurulanılardan gazel ve müstezadı tercih ederken, bendlerden oluşan nazım şekillerinde ise muhammes, tahmis, müseddes, murabba ve şarkıyı kullanmıştır.

2.1.1.1. Gazel

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nda ana gövdeyi gazeller oluşturmaktadır. Divandaki gazellerin tamamı Türkçe'dir. Divanda 117 gazel vardır ve her harften gazel yazılmamıştır. Gazel yazılan harfler ve kullanımları şu şekildedir: Elif (ا) 6, be (ب) 3, te (ت)2, se (ث) 2, çe (چ) 1, ha (ح) 2, hı (خ) 1, dal (د) 1, ze (ز) 5, ra (ر) 12, sin (س) 1, şın (ش) 3, sad (ص) 1, dad (ض) 2, tı (ط) 1, zı (ظ) 1, ayın (ع) 3, gayın (غ)1, fe (ف) 1, ḳaf (ق) 6, kef (ك) 6, lam (ل) 2, mim (م) 8, nun (ن) 12, vav (و) 4, he (ه) 19 ve ye (ى) harfinden 11 gazel yazılmıştır.

Divanlarda gazeller rahat bulunabilsin diye kafiyelerin son harfine göre sıralanır. Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nda da gazeller kafiyelerinin son harfine göre dizilmiştir, fakat mürettep bir divan değildir. Şair yazdığı gazellerin arasına gazellerin kafiyelerinin son harfleri ile aynı olan nazım şekillerinden müstezadları da eklemiştir.

Divan Edebiyatı'nda gazeller genellikle 5-15 beyit aralığında yazılır. Cemîl Mahmûd Bey divanında 5 beyitli gazellerin sayısı 47 tane, 6 beyitli gazellerin sayısı 29 tane, 7 beyitli gazellerin sayısı 28 tane, 8 beyitli gazellerinin sayısı 6 tane, 9 beyitli gazellerinin sayısı 1 tane, 10 ve 14 beyitli gazellerinin sayısı 2 tane, 11 ve 12 beyitli gazel sayısı ise 1 tanedir.

"Divan şairleri şiirlerinin başkalarınınkiyle karışmalarını önlemek amacıyla, asıl adlarından başka bir ad bularak şiirlerinde onu kullanırlardı. Bu ada mahlas denir. Mahlas kullanmaya da tahallus denilmektedir. Mahlas bir şiirin şairini belirten en önemli işarettir." (Dilçin, 2011:84-85) Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nda mahlas olarak kendisinin asıl ismi olan Cemîl'i kullanmıştır. Bütün gazellerinin son beyitinde mahlasını kullanmayı tercih etmiştir.

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nda 19 tane nazire gazel bulunmaktadır. nazire yazdığı şairler ve gazellerin numaraları şunlardır: Hilmî (G.5, G.30, G.39, G.46,

G.74), Lutfî (G.66, G.67, G.90, G.94), Nûrî (G.40, G.57, G.77), Sabrî (G.13, G.15), Hulkî (G.54, G.69), Vehbî (G.10), Zekî (G.92), Hamdî (G.86).

Cemîl Mahmûd Bey'in gazellerinde işlenen konular tezin muhteva bölünümünde ele alınmıştır:

2.1.1.2. Müstezad

Divanda 4 müstezad vardır. Bu müstezadlardan üç tanesi 10 beyit diğeri ise 12 beyitlidir. Elif (ا) 2, şın (ش) 1 ve mim (م) 1 adet olmak üzere müstezadlar gazellerin içinde kafiyelerinin son haflerine göre yer almışlardır.

2.1.1.3. Muhammes

Divanda "Muhammesāt" başlığı altında 3 muhammes vardır. Bunlardan iki tanesi 5 bendden, diğeri ise 6 bendden oluşturulmuştur.

2.1.1.4. Tahmis

Divanda 5 adet tahmis şekliyle oluştırulmuş şiir vardır. Bu tahmis öreneklerinden iki tanesine " Taḫmīs Ġazel-i Ḥilmī ", bir tanesine ise " Ġazel-i Ḫayranī Taḫmīs " başlığı altında verilmiştir.

2.1.1.5. Müseddes

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nında 7 müseddes vardır.

2.1.1.6. Murabba

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nında bir adet murabba örneği bulunmaktadır. Bu örnek için şair " Mānastırda Ḳavaḳlaraltı Denilen Nām-ı Maḥall-i Feraḫ-fezāda Söylenilen Murabbadır " başlığını kullanmıştır.

2.1.1.7. Şarkı

Yalnızca Türk edebiyatında özgü olan nazım şekli şarkı, Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nda şarkılar beş bendli 8 tane ve dört bendli 1 tane olmak üzere toplamda 9 tanedir. Şarkılarda aşk, sevgilinin güzelliği ve ayrılık konuları işlenmiştir.

2.1.2. NAZIM TÜRLERİ

NAZIM TÜRLERİ	ŞİİR SAYISI
Tarih	9
Mersiye	2

2.1.2.1. Tarih

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nda 9 tarih manzumesi vardır. Şair tarihlerinin tamamını beyitlerle oluşturmuştur.

2.1.2.2. Mersiye

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nda 2 mersiye vardır. Bu mersiyelere "Mers̱iye Der-Ḥaḳḳ-ı Vefāt" ve "Mers̱iye Der-Ḥaḳḳ-ı Vefāt-ı Māder" başlıkları atılmıştır. Mersiyelerden "Mers̱iye Der-Ḥaḳḳ-ı Vefāt-ı Māder" başlıklı olanı Terkib-i Bend nazım şekli ile oluşturulmuştur.

2.1.3. AHENK UNSURLARI/ MÜZİKAL UNSURLAR

Divan Edebiyatı geleneği içerisinde oluşturulan metinlerde ahenk unsuru şüphesiz çok önemlidir. Divan şiirinin oluşumunu büyük ölçüde vezin, kafiye ve redif gibi ritmik akışkanlığı sağlayan biçimsel unsurlar sağlar.

> "Mûsikî, şiirin en önemli boyutlarından biridir... Üslûp üzerine yaptığı çalışmalarıyla tanınan İranlı bilim adamı ve araştırmacı Sîrûs-ı Şemîssâ da şiirin mûsikî boyutu üzerinde durmakta ve şiirin mûsikîsini 'dış mûsikî' ve 'iç mûsikî' olarak iki

> gruba ayırmaktadır. Aynı araştırmacı, 'dış mûsikî' unsurları vezin, kafiye ve redifi; 'iç mûsikî' olrak da seci, cinas ve ses tekrarı çeşitlerini saymaktadır " (Mum, 2004:28).

Bu bölümde Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın vezin, kafiye ve redif yönünden incelemesi yapılacaktır.

2.1.3.1. Vezin

Divan edebiyatında vezin şiirde ahengi sağlayan en önemli unsurdur. Vezin şiirdeki redif ve kafiyedeki ses düzeninin yanısıra söz varlığının oluşumunda da etkilidir.

Cemîl Mahmûd Bey, şiirlerinde aruz veznini kullanmıştır. Türkçe kelimeleri çok fazla kullanması sebebiyle imaleye başvurulmuştur.

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nında kullanılan vezinler ve kullanım sıklıkları aşağıda belirtilmiştir:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	4
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	63
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	52
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	9
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	22
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	3
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	1
Müstef'ilün Fâ'ilâtün	1
Mefᶜūlü Mefāᶜīlü Mefāᶜīlü Feᶜūlün	4
Mefᶜūlü Feᶜūlün	

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nında kullanılan aruz ölçülerine baktığımızda, şairin en fazla tercih ettiği ölçünün remel bahrinden fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün kalıbı olduğunu görürüz. Bu kalıp, hem kullanılması kolay hem de şiire güçlü ahenk sağlaması yönüyle Divan şairleri tarafından en fazla kullanılan ölçülerden biri olma özelliğini taşımaktadır.

2.1.3.2. Redif ve Kafiye

Şiirlerde mûsikî unsuru olarak kullanılan redif ve kafiyeler Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın şiirlerinde ahengi sağlayan önemli unsurladır. Divan şiirindeki geleneğe uygun olarak daha çok mürdef ve mücerred kafiye kullanılmıştır. Kullanılan kafiyeler "-ān, -ād, -ār, -āb" şeklindeki mürdef kafiyeler olup, bazı kafiyelerde ise "-ānı, -āda, -āra" gibi kafiyelerin sonuna yönelme ve belirtme eki getirilerek oluşturulmuştur. Divanda tek ses benzerliğinden oluşan "-ā, -ī, -ū" gibi mücerred kafiyelerlerden oluşmuş şiirler de vardır.

Kafiyeler genellikle Arapça ve Farçsa kelimelerden oluşmaktadır. Redifler de ise Arapça, Farsça kelimelerden oluşan rediflerin yanında Türkçe kelimlerden oluşan redifler de kullanılmıştır.

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın gazellerindeki redif ve kafiye oluşumu şöyledir:

1. Gazel: Redif: -
   Kafiye:-ā
2. Gazel: Redif: ister mi ister ya (T)
   Kafiye:-ā
3. Gazel: Redif: ʿālem bu ya (A-T)
   Kafiye:-er
4. Gazel: Redif: saña (T)
   Kafiye: -de
5. Gazel: Redif: olsun derim meşreb bu ya
   Kafiye: -ān
6. Gazel: Redif: -

Kafiye: -ā

7. Gazel: Redif: eder mutrib

Kafiye: -āz

8. Gazel: Redif: -ıma sensin sebeb

Kafiye: -ān

9. Gazel: Redif: bu şeb

Kafiye: -āda

10. Gazel: Redif: ülfet

Kafiye: -ān

11. Gazel: Redif: -

Kafiye: -et

12. Gazel: Redif: abes

Kafiye: -āra

13. Gazel: Redif: bāʿis (A)

Kafiye: -ā

14. Gazel: Redif: -

Kafiye: -āc veya -āç

15. Gazel: Redif: sabāh

Kafiye: -āra

16. Gazel: Redif: kadeh

Kafiye: -em

17. Gazel: Redif: ey şūh

Kafiye: -āb

18. Gazel: Redif: -

Kafiye: -ād

19. Gazel: Redif: -ımız

Kafiye: -ār

20. Gazel: Redif: -larız

Kafiye: -ık

21. Gazel: Redif: -a düşdü gōñlümüz (T)

Kafiye: -ār

22. Gazel: Redif: -dır sensiz

Kafiye: -ān

23. Gazel: Redif: -e elim ermez gücüm yetmez (T)

Kafiye: -ār

24. Gazel: Redif: ditrer (T)

Kafiye: -en

25. Gazel: Redif: göster (T)

Kafiye: -ā

26. Gazel: Redif: -a degildir de nedir (T)

Kafiye: -ār

27. Gazel: Redif: -ler

Kafiye: -ül

28. Gazel: Redif: -e etmiştir

Kafiye: -ān

30. Gazel: Redif:-malıdır

Kafiye: -

31. Gazel: Redif:-im var

Kafiye: -er

32. Gazel: Redif: yangın var (T)

Kafiye: -

33. Gazel: Redif: -dan mıdır

Kafiye: -ū

34. Gazel: Redif: -

Kafiye: -er

35. Gazel: Redif: aġlar

Kafiye: -ān

36. Gazel: Redif: -

Kafiye: -es

37. Gazel: Redif: -den mi geliş

Kafiye:-

38. Gazel: Redif: -muş

Kafiye: -

39. Gazel: Redif: -e mahsus

Kafiye: -l

40. Gazel: Redif: -a arz

Kafiye: -ān

41. Gazel: Redif: -a arz

Kafiye: -ān

42. Gazel: Redif: -

Kafiye: -at

43. Gazel: Redif: -dan haz eyledim ammā ne haz

Kafiye: -ār

44. Gazel: Redif: eyleyen tāliʿ

Kafiye: -ār

45. Gazel: Redif: olur māniʿ

Kafiye: -en

46. Gazel: Redif: -ım cū şemʿ

Kafiye: -ān

47. Gazel: Redif: -dan kıldım ferāġ

Kafiye: -ān

48. Gazel: Redif: etti hayf

Kafiye: -ān

49. Gazel: Redif: ʿaşk

Kafiye: -ār

50. Gazel: Redif: -

Kafiye: -andık

51. Gazel: Redif: ʿaşk

Kafiye: -ār

52. Gazel: Redif: -ım yok

Kafiye: ār

53. Gazel: Redif: ʿaşk

Kafiye: ār

54. Gazel: Redif: ʿāşık

Kafiye: -ān

55. Gazel: Redif: -lindir seniñ

Kafiye: -āl

56. Gazel: Redif: neylersiñ (T)

Kafiye: -āz

57. Gazel: Redif: -ımı görsen (T)

Kafiye: -āñ

58. Gazel: Redif: -erek

Kafiye: -

59. Gazel: Redif: -erek

Kafiye: -

60. Gazel: Redif: perçemiñ

Kafiye: -

61. Gazel: Redif: bir nāy bir ben bir göñül

Kafiye: -ā

62. Gazel: Redif: -im gel

Kafiye: -end

63. Gazel: Redif: -ım ile eğlenirim

Kafiye: -ār

64. Gazel: Redif: -ım

Kafiye: -ān

65. Gazel: Redif: göreyim (T)

Kafiye: -ān

66. Gazel: Redif: benim (T)

Kafiye: -ā

67. Gazel: Redif: -ım

Kafiye: -ān

68. Gazel: Redif: -im

Kafiye: -āt

69. Gazel: Redif: -ım

Kafiye: ān

70. Gazel: Redif: -ya degişmem

Kafiye: -ā

71. Gazel: Redif: benim (T)

Kafiye: -ā

72. Gazel: Redif: -lardan

Kafiye: -ık

73. Gazel: Redif: -ıñ ucundam (T)

Kafiye: ār

74. Gazel: Redif: -

Kafiye: ān

75. Gazel: Redif: -yı vatan

Kafiye: -ā

76. Gazel: Redif: olmasın (T)

Kafiye: -ān

77. Gazel: Redif: -

Kafiye: -en

78. Gazel: Redif: -dan

Kafiye: -ım

79. Gazel: Redif: -yı vatan

Kafiye: -ā

80. Gazel: Redif: -dan

Kafiye: -ār

81. Gazel: Redif: -ımdan sakın

Kafiye: -ār

82. Gazel: Redif: -a göñlüm neylesin

Kafiye: -āñ

83. Gazel: Redif: -lardan

Kafiye: ā

84. Gazel: Redif: -dır bu

Kafiye: -ān

85. Gazel: Redif: -

Kafiye: -ū

86. Gazel: Redif: -

Kafiye: -ev

87. Gazel: Redif: -dır bu

Kafiye: -ā

88. Gazel: Redif: etmedim etmem yine (T)

Kafiye: -ām

89. Gazel: Redif: inşāʾ-Allah (A)

Kafiye: -r

90. Gazel: Redif: -a

Kafiye: -ān

91. Gazel: Redif: -ledikçe

Kafiye: -āze

92. Gazel: Redif: -dım hele

Kafiye: -ık

93. Gazel: Redif: -kār oldu gittikçe

Kafiye: -

94. Gazel: Redif: -lere

Kafiye: -ül

95. Gazel: Redif: -de

Kafiye: -en

96. Gazel: Redif: gelir hatırıma

Kafiye: -āne

97. Gazel: Redif: -likde

Kafiye: -en

98. Gazel: Redif: -sizce

Kafiye: -er

99. Gazel: Redif: -sı kime

Kafiye: -ā

100. Gazel: Redif: yār sızlamada

Kafiye: -

101. Gazel: Redif: -lendikçe

Kafiye: -āze

102. Gazel: Redif: -oldum āh

Kafiye: -ān

103. Gazel: Redif: -sızlamada (T)

Kafiye: -

104. Gazel: Redif: -

Kafiye: -āh

105. Gazel: Redif: -im ya resūlullah (A)

Kafiye: -āl

106. Gazel: Redif: -ya

Kafiye: -ā

107. Gazel: Redif: -

Kafiye: -eri

108. Gazel: Redif: -lendi

Kafiye: -el

109. Gazel: Redif: -

Kafiye: -du

110. Gazel: Redif: beni

Kafiye: ār

111. Gazel: Redif: kurudu gitti (T)

Kafiye: -et

112. Gazel: Redif: yandı (T)

Kafiye: -ān

113. Gazel: Redif : oldu (T)

Kafiye: -ān

114. Gazel: Redif: -im kaldı (T)

Kafiye: -em

115. Gazel: Redif: yandı (T)

Kafiye: -ān

116. Gazel: Redif: kaldı (T)

Kafiye: -ā

117. Gazel: Redif: olmaz mı (T)

Kafiye: -et

2.2. MUHTEVA

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın muhteva yönüyle incelendiği bu bölümde konu; "Dinî-Tasavvufî Düşünceler", "Aşk" ve "Rind-Zahid Çatışması" başlıkları altında ele alınacaktır.

2.2.1. DİNÎ-TASAVVUFÎ DÜŞÜNCELER

Türklerin İslamiyeti kabulu ve benimsemesi ile İslam dininin etkileri edebiyat alanında da kendisini gösterir. Divan şiirinin de en önde gelen konularından biri din ve tasavvuftur. Özellikle aşk anlayışında tasavvufî aşk önemli bir yere sahiptir.

Cemîl Mahmûd Bey hakkında " Yahya Efendi türbedarı meşayih-i Nakşibendiyyeden Nuri Efendi'ye, onun irtihalinde Yenikapu Mevlevihanesi Şeyhi Osman Salaheddin Dede Efendi'ye intisab eylemişti " (Cunbur,1999:342:C.1) bilgisi verilmiştir. Bu bilgilerle şairin Mevlevîliğe bağlandığı anlaşılmaktadır. Mutasavvıf bir şair olmamakla beraber, bu fikir ve his cereyanının, Cemîl Mahmûd Bey'e kısmen de olsa tesir ettiği anlaşılmaktadır. Dinî-tasavvufî beyitlere örnekler:

Bāb-ı raḥmetden ṣaḳın ḳalbiñ çevirme ey gözüm
Nefs-i şeyṭāna uyuben eyleme ᶜömrün hebā (G.1/2)

Māsivādan fāriġ ol dergāh-ı ḥaḳḳa vāṣıl ol
Cān evinde ḥaḳḳı bul zikr-i ḫudā-yı ḳıl edā (G.1/4)

Oldur ol insānı yoḳdan var eden ḥayyüᶜl-yemūd
Oldur ol mevlā-yı ᶜālem ol cenāb-ı kibriyā (G.1/6)

Bir bir etmiş bāġ-ı ḥüsn içre seni rabbüᶜl-mecīd
Ey şeh-i mülk-i melāḥat bulmadım hem tā saña (G.4/2)

Ḥırḳa-pūşuz kūşe-i reyb [ü] riyādan fāriġiz
Ḫān-ḳāh-ı mevlevīdir mesken u dārımız (G.19/2)

Rūz [u] şeb zikr-i ḥudādır naʿre-i mestānemiz
ʿĀdet eylerse rıżāyız emrine ṣādıḳlarız (G.20/2)

Güç ile kāle-i vaṣlıñ gice aldıḳ yāriñ
Etmeyiz dād-ı dostdan ḥaẕer inşāʾ-Allah (G.89/4)

Hevā-yı nefse rāmım şuʿbede-bāz-ı cihān-gīrim
Şeb [u] rūz ġıybet ü zem ḳīl u ḳālim ya resūlullah (G.105/5)

Cemîl Mahmûd Bey, şiirlerinde peygamberler arasında güzelliğiyle bilinen Yusuf peygamber ve kıssasını konu edinmiştir. Örnek olarak:

Her zen-i mekāre ḫ̬āhiş-ker idi Yuṣūf içün
Buldu āvāz-ı Ẕüleyḥā ile kerem bāzār-ı ʿaşḳ (G.53/5)

Bir gice teşrīf ḳıl ey māh-ı Kenʿān luṭf edip
Eyle Yaʿḳūb-ı dili pertev-fezā cānım cū şemʿ C (G.46/5)

Şevḳ-āver iken vechi Züleyḥā o zemān kim
Aldı yine ol Yūsuf dehri ele maḫ̮ṣuṣ (G.39/3)

İşte baḳ Yūsuf-ı ḥüsn içre Züleyḥā-yı zemān
Hikmet-i ḳūdret-i Ḥaḳḳ gör anı mūrūd etti (T.2/5)

Ayrıca divandaki şiirlerde peygamberlerden İsa ve kutsal kitap İncil'e, din büyüklerinden Hz. Fatıma'ya verilmiştir. Örnek olarak:

Görüp ser-mest-i ḫ̮ayrān oldum ol zülf-i semensāyı
Geyinmiş āl ruḫ̮sārını nisbet-i surḫ̮-ı dībāyı
Nice maḥfūẓ-ı zihin etmiş oḳur İncīl-i ʿİsāyı
Görünce gitti ʿaḳlım āh kim ol şūḫ̮-ı tersāyı
Kilisede ṭutuşdurdum fetīl-i şemʿ-i sevdāyı (Tahmis gazel-i Hilmi/I)

Dilerim ḥażret-i ḥaḳḳdan daḫı her rūz [u] şabān
Ola firāḳ-ı ʿazim aña delīl [ü] pür-hān
Görmeye rūy-ı ʿazāb ol ruḫ-ı pāki bir ān
Vermeye nār-ı caḥīm ḥażret-i rabb-i mennān
Eylesin rūḫunu ḥaḳḳ maẓhar-ı envār-ı cinān
Ḳıl meded eyle şefīʿ ḥażret-i Fāṭıma Zehrā
Oldu hep saña muṭīʿ ḥażret-i Fāṭıma Zehrā (M.2/VI)

2.2.2. AŞK

Divan şiirinde işlenen konular arasında önceliği aşk konusu alır. Aşk, âşık ile sevgili arasında daha çok âşığı ilgilendiren bir durumdur. Bu nedenle âşık ne kadar çok sevip acı çekiyorsa, sevgili bir o kadar az sever ve eziyet eder.

> "Klâsik edebiyatımızda aşk, basit ve çekici bir arzudan hastalık derecesine varan alışkanlık ve tutkulara kadar çeşitli boyutlarda işlenmiştir. Bu aşk ilk bakışta bir cinsellik izlenimi uyandırıyorsa da plâtonik bir zevk ve bağlılık olma düşüncesi daha kuvvetlidir. Maddî ve manevî aşk söz konusu olduğunda ağırlık, manevî aşka yönelir. Buna rağmen bazı şâirlerin aşk ve âşıklıklarının halk arasında yaygın bir hâl aldığı, melankolik durumlar içine düştükleri, bu yüzden işten güçten kesildikleri ve hatta terk-i diyâr ettikleri şuarâ tezkirelerinde kayıtlıdır. Gazellerin ana konusu aşktır. Âşıklıklarını çeşitli manzûmelerde üstüne basa basa tabiî bir olay gibi anlatan şâirlerin bir kısmı ten zevkini ve cinsî câzibeyi ön plânda tutarlar." (Pala, 2004: 38)

Aşk hakkında Divan Edebiyatı'nda kullanılan sözcükler asla tükenmez çünkü şair daima âşıktır.. Aşk şairlerin şiir yazma sebebi olduğundan her vesile ile aşktan söz edilir ve bu söyleyişte mübağla mutlaka vardır.

Cemîl Mahmûd Bey'in "aşk" redifli gazellerine (G.49, G.51, G.53) örnek:

Z̲ühreyi raḳṣ-āver eyler hāleye dāʾim o māh
Dönmede rūzān [u] şabān bu gerdiş-i pür-kār-ı ʿaşḳ (G.49/5)

Ṭıfl iken yaḳdı benim de cānımı eşrār-ı ʿaşḳ
Ol zemān bildim tükenmez derd imiş dil-dār-ı ʿaşḳ (G.51/1)

Ṭıfl iken gehvāre-i dāyemde hep yār-ı ʿaşḳ
Ol zemān teʾs̱ir etti cānıma ezkār-ı ʿaşḳ (G.53/1)

Gerek Divan Edebiyatı gerek Tasavvufî Türk Edebiyatı'nın omurgasını oluşturan aşk konusunu âşık, maşûk ve rakîp başlıkları altında inceleyeceğiz.

2.2.2.1.1. Âşık

Divan şiirinde genellikle aşk sevgiliye duyulan cismani aşktır; fakat bazı şiirlerde sevgilinin türü yani ilahî veya beşerî olup olmadığı muallaktır. Bu özellik ise Divan şiirinin anlaşılmasını zorlaştıran bir durumdur.

Âşık daima hasret ve ıztırab içinde bulunan insandır. "Âşık daima aşk ve ayrılık derdiyle ızdırap çeken, âh ve feryat eden, kanlı gözyaşları döken, vücudu ve bağrı yaralar içinde zayıf düşmüş, yüzü sararıp solmuş olarak görülür" (Aksoyak, 2004: 320). Âşığın çektiği bu sıkıntıları şu beyitler ifade etmektedir:

Sīne sūzān ciger ḫūn aġlar bezm-i ġamda dil kebāb
Derd-i ser duş-vār-ı fenā bir nāy bir ben bir göñül (G.61/3)

Dirīġ etme naẓar-ı naẓẓare-i nā-çāre cānım
Yanıp yaḳılmadan āh etmeden bir başḳa kārım yoḳ (G.52/5)

Âşık, aşk doktorlarının kendisini tedavi etmesini istemez. O, bu dertten memnundur. Bu derdin dermanı da yine bu derdin kendisidir. Bu yüzden sevgilinin zulmünü daima hoş görür. Âşığın derdlerinin dermanı sevgilidir ve sevgiliden medet umduğunu vurgular:

Senden ümmīd şifādır bu dil-i bīmārına
Nār-ı ʿaşḳa neylesin Lokmān ḳabūl etmez ʿilāç (G.14/4)

Ṭabībim nīşter-i ġamzeñ ne ḥācet sīneme vurmaḳ
Görüp maḫżā-ı nigāhıñ sīne-i sūziş beyān ağlar (G.35/6)

ᶜİllet-i ᶜaşḳa devā olmaz eṭbāᶜ-ı zemān
Görmedim ṣıḥḥat yüzü ben olalı bīmār-ı ᶜaşḳ (G.51/3)

Derd-i ᶜaşḳa dūş olanlar var mı bulmuş bir devā
Nice loḳmān olsada kār etmiyor tīmār-ı ᶜaşḳ (G.51/5)

Derd-iᶜuẓmāya düşürdüñ ᶜāḳıbet-i ᶜuşşāḳını
Ḥasteyim eyle ṭabībim derdime edvā benim (G.66/5)

Âşık sevgilinin cevr ü cefasını lutuf ve kerem sayar. Sevgilinin varlığının olmadığı hayatın âşık için bir değeri yoktur. Âşık, bütün bunlara katlanmayı vazife kabul eder. Fakat sevgilinin de kendine iltifat etmesini bekler. Rakip ile birlikte olmasını istemez, ama sevgili ile biraraya da gelmez Âşık, pervaneye benzer; sevgili de nurlu yüzüyle onu kendisine çeken bir mum gibidir. Canı pahasına, öleceğini bile bile kendini ateşe atar. Canını sevgili uğruna verecek kadar cömerttir:

Bana nisbet şān mıdır ağyāra meyl vermek
Ettigiñ çıḳmaz derdinden ḥāşradek amma benim (G.66/3)

Āteşe kendin atar ḳaḳnūs-veş pervāne dil
Görücek nār-ı muḫabbetle firūzānım cū şemᶜ (G.46/4)

Ḳamū ᶜāşıḳlarıñ iḥsān-ı luṭfuñla olup menūn
Ḳūluñ üftāden raḥm et bu dünyāda faḳirim bes (G.36/2)

Aşksız bir gönül olmayacağı gibi sevgiliden eziyet görmeyen âşık da olmaz. Aşk yolu sıkıntı, bela ve kederlerle doludur.

> "Âşık sevgilisinden başka talih, felek, ağyar, zaman vs.den de zulüm gören kişidir. Bu zulüm karşısında sabahlara dek ağlar, gözüne uyku girmez. Yakasını yırtar,

kan yutar, içine kan oturur, deniz gibi çoşar, aldatılır, oyuncak gibi oynanır, yaralanır, hastalanır, aklını yitirir vs. onun başına gelenler defter ü divâna sığmaz. Bazen bülbül olup başına gelenleri şakır; bazen destan-serâ olup aşkıyla bir destan-serâ oluşturur. Onun sıfatları bitip tükenmez " (Pala,2004:37).

Cemîl Mahmûd Bey şiirlerinde kendi aşkını diğer destan olmuş aşklardan üstün görür. Sevgilinin hasretinden sabahlara kadar âh eder. Kararsız ve sabırsız olduğunu vurgular:

Unutturdu bizim efsānemiz Leylā-yı Mecnūnı
Tükenmez mācerādır bu seniñ ʿaşḳıñla yāranım (G.67/8)

Fürḳat-ı dil-dār ile zār u nezārım ṣubḥadek
Ḫᵛāb u rāhat ḳoymadı dīdemde bu efkār-ı ʿaşḳ (G.51/2)

Gün yüzü göstermedi bir dem Cemīl bī-tabāh
Giceler tā ṣubḥadek hecr ile nālān etti ḥayf (G.48/5)

Âşık verilen sıfatlardan bazıları kuş, papağan, nergis, micmer, dolap,ney, kurban, kul bazende Mecnûn veya Ferhâddır:

Mübtelā oldum ise ey gül-i zībende saña
Bir nigāh et eli bağlu ḳulunum bende saña (G.4/10)

Bağrı yanıḳ derd-gu āteş-feşān sūz-iş beyān
ʿĀşıḳ-ı şeydā belā bir nāy bir ben bir göñül (G.61/2)

Cūy-ı şīrīn-i lebiñ içmedi gitti āḫir
Şöhret-i kūhkeni yerde kim almış Ferhād (G.18/7)

Yaptı Ferhād-ı emel tīşe-i fikr ile bu şeb
Ḳaṣr-ı Şīrīne ḥadd u menzil ṣaḥrā-yı vaṭan (G.79/6)

Göñlümü ol ṣaçı leylāya düşürdüm gitti
Öyle Mecnūn gibi dīvāne gelir ḫaṭırıma (G.96/3)

2.2.2.1.2. Mâşuk

Aşk üçlemesinin diğer bir ayağı maşûk yani sevgilidir. Sevgilinin en belirgin özelliği acı ve ızdırap verici olmasıdır. Kimse sevgiliye yaptıkları için hesap soramaz. Divan şiirinde âşığın aşkı tek taraflıdır. Sevgilinin gönlü taş gibidir, yâr olmaz, vuslatına erilmez, yalancıdır, âh ve feryâd etmek tesir etmez aksine sevgiliye zevk verir. Üstelik bütün bu haller yadırganmaz ve ayıplanmaz. Sevgili gönül mülkünün sultanıdır:

ᶜAfv eyle ṣūçum varsa başınçün be hey āfet
Bir ᶜaṭf-ı nigāh ile baḳış bize ne cāna (G.6/3)

Bī-vefā bir ẓālim [ü] ġaddāra düşdü göñlümüz
Bī-mürüvvet biñ cefā yāre düşdü göñlümüz (G.21/1)

Görecen ḥāl-i perīşānımı raḥm etmezsen
Ġarażıñ ᶜāşıḳ-ı nā-çāre degildirde nedir (G.26/3)

Naẓar etmem cihāna ey Cemīl şimdidengeri aṣla
Ḫarāb olsun göñül mülkü beni terk etti sulṭānım (G.64/9)

Sevgili, âşıkın rakiplerine yüz verir ve iltifat eder. Fitne çıkarıp ortalığı birbirine katar. Aşk oyunları yaparak gönül alır veya kıskandırmak ister. Nazı hiç eksik olmaz. Divan şiirinde sevgili daima yüceltilir. Sevgilinin olmadığı yer cennet bile olsa değersizdir. Âşık sevgilisi uğruna toprak olur ve sevgilinin üzerine basmasını diler, böylece âşık değer bulacaktır. Divan şiirinde sevgilinin bakışları binlerce anlam dolu gamzeyi oluşturur. Âşık, gamze oklarının gönlünden hiç ayrılmamasını ister. Sevgilin bakışları tehlikeli ve öldürücü olabilir. Sevgilinin güzellik unsurlarının sonu yoktur sevgilide olan her şey güzeldir kısaca gerçek veya

mecazî anlamda sevgili ile ilgili söylenecek sözlerin sınırı yoktur. Sevgilinin özelliklerini ima eden bazı beyitler:

Emek çeksin sīnemden ġamze-i cellādın böyle
Vücūdum zaḫmına ġayrı benim ne merhemim ḳaldı (G.114/6)

O şūḫuñ rāh-ı ʿaşḳıñda nice derd [u] emek çekdim
Bana nisbet raḳībe hep vefā-kār oldu gittikçe (G.93/2)

Ne cürmüm oldu ʿizzetde o şāh-ı ʿālem-ārānıñ
Ne denlü ʿarż-ı ḥāl etsem ʿaceb benim lisānımdan (G78/3)

Ḫançer-i ġamzeñle öldürmege ḳasdıñ tek beni
Aramızda isterim aġyār-ı nādān olmasın (G.76/4)

Ṣaḥn-ı āmāle żiyā-yı vech-i pākiñ eyleʿarż C
Ḫāke yüz sürmek ile ḫūrşīd eder terfīʿ-i cān Ḥ (G.74/4)

2.2.2.1.3. Rakîb

Rakîb, Divan Edebiyatı'nda âşık-maşûk ikilisi arasında âşık ile yarışan ve ortak olan kişidir. Âşıka en az sevgili kadar eziyet eder. Ağyar olarak da bilinen rakîb, daima kötü, zararlı, çirkindir ve zalimdir. Âşıka göre sevgili ve rakîb sıkı bir muhabbet içerisindedir. Sevgili âşıktan çok rakîbe imkan tanır, yüz verir ve beraber olur. Rakîb kıskanç ve dedikoducudur üstelik birden fazla hatta yüzlerce rakîb vardır. Rakîb diken,bed-çehre, belâ vb. sıfatlarla nitelendirilmiştir:

Redd ederse aramızdan o raḳībi biricik
ʿArż-ı ḥālim var efendim tenhāda bu şeb (G.9/5)

Emel keştisini bir varṭaya uġrattırır āḫir
Raḳīb-i bed-likāla hiç olur mı rāh-ı emniyet (G.11/4)

Āh bed-çehre-i raḳīb yāri bu şeb meclisde
Būse ümīd ile taʿcīz edip ʿārsızlamada (G.103/3)

Sevgili sürekli olarak rakîbe yüz verdiği için âşık ile rakip arasında kavga ve çekişme olur. Âşık vuslata erip rakîbten intikam almak ister fakat bu imkansızdır:

Gice tenhā düşürüp yāre ṣarılırım ṣandı
Oldu anıñ içün aġyār ile ġavġa bāʿiṯ (G.13/2)

Bunun içün ḫikāye isterim ʿarz-ı niyāz etmek
Bana aġyārdan bir intikām-ı dil-rübā göster (G.25/4)

Âşıkla sevgilinin buluşmasını engelleyen rakîb, sevgilinin iltifatına mazhar olur. Rakîb sevgili ile bir arada bulunur, sohbet eder veya meclis kurup şarab içer. Rakîb sürekli tuzaklar kurup yalanlar söyleyerek sevgiliyi âşıktan uzak tutar, âşık ise rakîbden kurtulmanın yollarını arar, fakat bu mümkün değildir. Âşık sevgiliye kavuşma uğruna sevgilinin yanından hiç uzaklaşmayan rakîbe bile tahammül eder:

Cemīl-zārını bir kerrecik şād etmedin āḫir
Revā mı iltifātıñ dāʾimā görmekdedir iller (G.27/5)

Aldatma beni dün gicekiden ḫaberim var
Ser-beste yatur dilde daha çoḳ nelerim var (G.30/1)

Çıḳma ḳoynumdan amān der iken o dil-dāra
Ḳuzucağım nice ḳaptı o raḳīb āl ederek (G.58/2)

Ḫaṭır-ı yār içün aġyārımla eglenirim
Bir gülüñ ʿaşḳına ben ḫārım ile eglenirim (G.63/1)

Ḫançer-i ġamzeñle öldürmege ḳasdıñ tek beni
Aramızda isterim aġyār-ı nādān olmasın (G.76/4)

Aldatıb agyārı imşeb bir yere ṭıḳdım hele
Bu birūdet sözlerinden ṭoġrusu bıḳtım hele (G.92/1)

2.2.3. RİND-ZAHİD ÇATIŞMASI

Divan Edebiyatı'nda dikkat çeken konulardan biri de rind-zahid çatışmasıdır. Divan şairinin dünya görüşü bu ikilem üzerinedir olmasına rağmen Divan şairi kendisini rind olarak değerlendirir. Rind şairlerin dünya görüşü hayatın geçici olduğu, dünyanın pul kadar değerinin olmadığı, hayatı sevmek ve eğlence iken bu görüşün tam tersi olan zahidlik; Allah'ın buyruklarını yerine getirmekle birlikte şüpheli şeylerden kaçınan, ilim ve imanı dış görünüşüyle anlayan, ısrarla öğütler verip topluma düzen verdiklerini sanan kişilerdir. Rind ise zahidin tam tersi bir görüntü içindedir. Rind insanların onun hakkında ne düşündüklerine önem vermez. O davranışlarında samimidir ve riyakarlığa kaçmaz. Cemîl Mahmûd Bey'in şiirlerinde zahidliğe yer yer değindiği beyitlerin birkaçı şunlardır:

Zer içün eyler tekellüm ʿālemi taʿcīz edip
Ẕümre-i ṣūfī gibi ṣanmañ bizi sāriḳleriz (G.20/6)

Mīve-i vuṣlat verir mi sana hiç ol naḫl-i nāz
Zāhid-i ḫodbīn edersen nuṣḫunı yābāna ʿarż (G.41/2)

Bezm-i ʿuşşāḳa neye ḥāʾil olursuñ zāhidā
Zümre-i zühhāde ikrām etmedim etmem yine (G.88/6)

Bu ḳabā heyet ile ṣanma saña meyl eyler
Zāhidiñ eyledigi zīnet ü zībāsı kime (G.99/4)

"Divan şairleri arasında şiirlerinde rindâne duygu ve düşüncelere yer vermeyen, kendini rind olarak göstermeyen şair neredeyse hiç yoktur"

(Mum,2004:131). Rindlerin dünyanın sıkıntı ve kederinden uzaklaşıp, eğlence hayatına düşkünlüklerini rahatça yaşayabilecekleri tek yer içki meclisleridir. Rind dünya görüşüne sahip olan şairler hayatlarında hiç içki içmemiş olsalar dahi kendilerini içki meclislerden çıkmayan ve sürekli içki içen kişler olarak yansıtırlar. Bu durumda kendisini rind gösterme geleneğinin göstergesidir. Rindâne şiirlere örnek:

Neş᾽e āverdir ḳulūb-i ehl-i ᶜaşḳa dā᾽imā
Gāh hoş yār gāh sermest eyleyen ḫurrem ḳadeḥ (G.16/4)

Samiᶜa ? ḳılup ehl-i ᶜaşḳı fehm eder
Eyler iseñ pendiñ ile merdüm-i rindāna ᶜarż (G.41/3)

Mest-i ᶜaşḳ-ı vaḥdetim bilmem nedir ben cām ü cem
Sāḳiyā ben köşe-i meyḫaneden ḳıldım ferāġ (G.47/4)

Ṣunulmuştur baña peymāne ᶜaşḳ ṭıfl iken lakin
Şarāb-ı iştiyāḳıñla ᶜaceb pür-mest u ḫayrān (G.69/3)

2.2.4. SOSYAL HAYAT

Yaşadığı toplumun bir parçası ve gözlemcisi olan şairler şiir geleneğinin izin verdiği ölçüde yaşadığı dönem ve toplum hayatını şiirlerine yansıtmışlardır. Osmanlı farklı kültürel özelliklere sahip olan bir devletti. Divan edebiyatı bazı kesimlerce sosyal hayattan kopuk olduğu nedeniyle eleştirilmiştir oysa ki durum sanılanın aksine farklıdır. Osmanlı sosyal hayatı içerisinde bayramlar, adetler ve gelenekler, kutlamalar vb. Divan Edebiyatı'nda yer almıştır. Âşık sevgilisini görebilmek için bayram yerinde hazır bulunur:

ᶜIyd-ı vaslıñda seniñ ḳoç gibi ḳurbānıñ olam
Ḳuzucağım yetişir etme gel ġayrı ᶜinād (G.18/4)

Divan şiirinde sohbet amaçlı kurulan meclisler genellikle bahar mevsimde olur ve amaç yiyip içmek, güzel ses ve saz dinlemektir. Bu amaçla bir meclisde olması gereken bütün dekor gül, bülbül ve gülşen şair tarafından oluşturulmuştur. Meclisde bulunması gerekli olan kebab, mey, sakî, mutribdir:

O şeh-nāz gül-i zārıñ midḥatın āġāz eder muṭrib
Nevā-yı ʿandelīb-āsā terennüm sāz eder muṭrib (G.7/1)

Çıkıp sūz-ı dile perde perde sūz-nāk olma
Maḳām-ı āteşin āhını āvāz eder muṭrib (G.7/2)

İçki meclisi dolayısıyla; sakî, bâde, mest, kadeh, çerağ veya şem, meyhane gibi pek çok terim kullanılır.

Sāḳī bezm-i elesinden cām-ı ʿaşḳı nūş idin
Oldular mest u ḫudāʿ ü vaḫdet esrār-ı ʿaşḳ (G.53/3)

Gel ey sāḳī-i muṭrib kaçma bezm-i cān-fezādır bu
Lab-a-leb cām-ı ʿişret gül-ʿaraḳdır dil-güşadır bu (G.87/1)

Çerāġ etti uyandırdı Cemīlā şuʿle-i ʿaşḳım
Sevād-ı ḳalbde envār-ı feyżiñ bir cilādır bu (G.87/7)

Ez-ezelden pervānesiydim bī-tereddüd ey Cemīl
Şemʿ-i bezm-i ʿāşıḳıñım sūzānıma sensin sebeb (G.8/6)

Divanlarda giyim-kuşamla ilgili en çok geçen kelimelerden bazıları şunlardır: abâ, atlas, câme, çul, destar, diba, hırka, kaftan, pirahen, şal vb. Ayrıca Cemîl Mahmûd Bey'in yaşadığı dönemin aksesuarlarından biri olan fes adı verilen şapka türüne de yer verilmiştir:

Nice ben yanmayam ol şebde reftārına yārin
Miyānı nīm bāde ile başında sāde bir dāl fes (G.36/4)

Ḥırḳa-pūşuz kūşe-i reyb [ü] riyādan fāriġiz
Ḫān-ḳāh-ı mevlevīdir mesken u dārımız (G.19/2)

O raḳḳaṣ-ı perī-peyker edince vuslatıñ īmā
Der-āġūş-ı meyān içre Cemīlā pīrehen ditrer (G.24/5)

Cāme-ḫ˘āb yārdan ḥaẓ eyledim ammā ne ḥaẓ
Vuṣlatıñ iḳrārdan ḥaẓ eyledim ammā ne ḥaẓ (G.43/1)

Sosyal hayatın birçok safhası Divan edebiyatında yaşar. Şiirlerde kullanılan Çin, Ken᾿an, Fransa, Huten, Acem, Habeş, Irak, Isfahan ve Hind yer adlarıdır. XX. yüzyılda İstanbul'un önde gelen mesire ve gezi yerlerinden bazıları şiirde geçer:

Beşikṭāşda bana kimdir sū᾿āl etti o şeh-bāzı
İki gözüm Bebekde gördügümüz nev-civāndır bu (G:84/4)

Nevāzişle fünūn [u] ᶜilmini taḥḳīḳ [u] gūş ettim
Hele sevdā-yı ᶜaşḳı var imiş fenn-i Fransaya (G.106/4)

Cemîl Mahmûd Bey döneminin ve yaşadığı coğrafyanın önde gelen şairlerinden Hilmî, Vehbî, Sabrî, Hulkî, Lutfî, Zekî ve Hamdî gibi isimleri zikretmiştir:

Çün bism-i Lutfīyi tanẓīr edince ey Cemīl
Ḫāme vıḳ vıḳ aġladı döndü sirişki seyllere (G.94/6)

Ṣabrī ehl-i dile peyrev olaldan şimdi
Şevḳiyle oldu bu eşᶜār Cemīlā bāᶜiṡ (G.13/5)

Hikâye kahramanları arasında ise Leylâ vü Mecnûn, Ferhâd ü Şirîn, Yusuf vü Züleyha'dan bahsedilmiştir:

Zülf-i leylā̃la bend olmuş gezer Mecnūn gibi
Seyreden üftādeler ol ʿāşıḳ-ı şeydā benim (G.71/4)

Divan Edebiyatı'nın sosyal hayattan kopuk olduğuna dair oluşan eleştirilere karşılık şiirler incelendiğinde böyle bir durumun söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır. Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nında sosyal hayat diğer Divan edebiyatı şairleri kadar şiire yansımıştır.

2.3. ÜSLÛP

Bir şairin eserlerini oluşturmada kullanacağı yöntem onun üslûbunu belirler. Üslûp belirlemede çeşitli yöntemler kullanılabilir:

> "Üslûp incelemelerinde başlıca iki yöntem uygulanmaktadır. Bunlardan ilki ve aynı zamanda kolay olanı, şairin şiir ve şairlik hakkındaki düşüncelerini, başka şairlerin ve biyografik eserlerin onun hakkındaki düşünceleriyle beraber değerlendirmektir. İkinci yöntem ise, şairin eserinden öne çıkan özelliklerinden hareketle onun üslûbunu belirmeye çalışmaktır. Üslûp incelemesinde en doğru ve bilimsel olan yöntemin bu ikinci yöntem olduğunu düşünüyoruz. Fakat şairin kendisi ve şiiriyle ilgili söyledikleri de üslûp incelemelerinde yardımcı ve yol gösterici bir rol üstlenebilir. Ancak tek başına yeterli olmaz, hatta çoğu zaman yanıltıcı da olur. Çünkü her şair kendiyle şiiriyle mutlaka övünür ve dönemin şiirinde revaçta olan özellikler neyse onalar sık sık vurgu yapar. Başka şair ve kaynakların söyledikleri de tek başına belirleyici olmaz. Çünkü gerek kanaat belirten şairlerin gerekse değerlendirmede bulunan biyografik eser sahiplerinin, hakkında yargıda bulundukları her şair derinlemesine bir inceleme yaptıklarını söylemek çok zordur. Günümüzde şiir inceleme yöntem ve kriterlerinin eskiye göre daha çok daha geliştirildiği ve bu konuda yazılmış eserler gerçeği göz önüne alınınca, takip edilecek en doğru yöntem, gerek şairin kendi şiiri hakkında söyledikleri gerekse başka şair ve kaynakların onun şiiri için yaptıkları değerlendirmelerden de yararlanarak, eserde öne çıkan özelliklerin bilinmesi yöntemlerle incelenmesi olmalıdır" (Mum, 2004: 143).

Şairlerin şiirlerinde öne çıkan belirli özellikler vardır. Şairlerin üslûbunu belirleyen bu özellikler; şiirlerinde kullandığı konu, dil, mûsikî ve bunları yaparken başvurduğu teknik ve sanatlardır.

Divan şaiirlerin hemen hemen hepsinde olduğu gibi Cemîl Mahmûd Bey de şiir ve şair hakkındaki düşüncelerini gazellerinin makta beyitinde dile getirmiştir.

Şair düşüncelerinin yanısıra beğendiği ve üstad olarak kabul ettiği şairlere nazire yazarak şiirlerinde isimlerini zikretmiştir. Divanda nazire olarak yazılmış 19 tane gazel bulunmaktadır. Gazellerine nazire yazılan şairler Hilmî, Vehbî, Sabrî, Hulkî, Lutfî, Zekî ve Hamdî'dir. İsmi geçen şairlere yazılan nazirelerden örnek beyitler:

Cemīlā şiʿr-i Luṭfīye edince böyle pīr demek
Şekker-i güftār olur ṭūṭī-i tābʿım şād u ḫandānım (G.67/10)

Cemīlā şiʿr-i Lutfīye edince pey-revlik
Ṭağıldı āteş-i ʿaşḳım göñülde şimdi her yana (G.90/11)

Cemīlā Ḥulḳī üstādı naẓīre ne ḥaddindir
Anıñ şiʿrine ṭoğrusu dehān ʿāşıḳ zebān ʿāşıḳ (G.54/5)

Bī-şüphe Cemīl etme ḥaẕer ḳıl ehl-i ʿaṭādır
Maẓmūnunu maḳbūl eder elbette becādır
Erbāb-i diliñ ṣoḥbeti çün şiʿr ü ṣafādır
Ḥilmī daḫı tanẓīrine luṭf etse sezādır
Nūrī dedigiñ şiʿr-i nev-āṡārı görün (Tah.3 V)

Cemîl Mahmûd Bey'in kendi şairliğini ve şiirlerini övdüğü beyitler de bulunmaktadır:

Ṭūṭī gibi eşʿār-ı suhen-dānını zihnī
Bī-şüphe daḫı şiʿr-i Cemīlāya degişmem (G.70/5)

Meclis-i meyde oḳundukça ṣefā-yāb olsun
Bir ġazel söyledim āḥbāb-ı Cemīl ḥaẓ ederek (G.59/6)

Cemîl Mahmûd Bey'in şiirlerinde kullandığı dilin en önemli özelliği şairin XX. yüzyılda yaşamış olması ve Divan edebiyatı geleneğini devam ettirip, Farsça eğitimi almış olmasına rağmen günümüz Türkçesine çok yakın bir dili kullanıyor olmasıdır. Kullandığı kelimeler Divan edebiyatı geleneğine uygun olup, deyimler oldukça ilgi çekicidir. Özellikle 'kundak bırakmak', 'keç bakmak' ve 'baştan atmak' deyimleri dikkat çeken bir özelliktir:

Ṭıfl iken cānıma ḳundaḳ bırakıp āteş-i ʿaşḳ
Rūz [u] şeb āh u şerer bārım ile eglenirim (G.63/4)

Nice ḳundaḳ bıraḳdı göñlüme bu āteş-i ʿaşḳıñ
Ġamıñla ḫānmānım döndü sensiz beytü'l-aḥzāna (G.90/7)

Başdan ʿuşşāḳını atmaḳ hele lāyıḳ mı begim
İltifātıñ bana nisbet eyler aġyāra abes̱ (G.12/2)

Divanda tamlamalar oldukça fazla kullanılmış, bu tamlamalar içerisinde Farsça ve Arapça kelimelerle yapılmış tamalamalar da bulunmaktadır. Ayrıca Cemîl Mahmûd Bey'in üslûbunda müzikal unsurlar önemli bir yere sahiptir.

3. BÖLÜM

CEMÎL MAHMÛD BEY DÎVÂNI

(Metin)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: CEMÎL MAHMÛD BEY DÎVÂNI (Metin)

3.1. Nüshanın Tanıtılması :

Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın yalnızca bir nüshasının varlığı tesbit edilmiştir. Var olan tek nüsha Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz FB 171 arşiv ve 935 DVD numarası ile kayıtlıdır. Söz konusu nüshanın özellikleri şunlardır:

Eserin istinsah tarihi belli olmayıp içerisinde 117 gazel, 4 müstezad, 3 muhammes, 5 tahmis, 7 müseddes, 1 murabba, 9 şarkı, 9 tarih ve 2 mersiye vardır. Fiziki özellikler: Nokta şemseli bordo meşin bir cilt içerisinde, 243x180-170x133 mm. boyutlarında, krem cedid kağıt üzerine yazılmış rika yazı türü ve değişik satır sayısından oluşan 52 varaklı divandır.

3.2. Metinin Hazırlanmasında Takip Edilen Metot:

Metin hazırlanırken elde var olan tek nüsha kullanılmıştır. Tertip bakımından divanın aslı esas alınmıştır. Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın yazı türü resmî devlet yazışmalarında kullanılan rikadır bu sebeple eserleri oluşturan yazı türlerinden farklı olarak aşina olunmayan bir yazı türüdür. Bazı yerlerde okunamayan yerler [...] şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca metin yanlış yazıldığı düşünülen yerler anlamla bağlantılı olarak düzeltilmiş ve dipnotta belirtilmiştir.

3.3. Transkripsiyon Sistemi ve Metin Sistemiyle İlgili Açıklamalar

ء	ا	آ	ب	پ	ت	ث	ج	چ	ح	خ
ʾ	**a**	**Ā**	**b**	**p**	**t**	**s̱**	**c**	**ç**	**ḥ**	**ḫ**
د	ذ	ر	ز	س	ش	ص	ض	ط	ظ	ع
d	**ẕ**	**R**	**z**	**s**	**ş**	**ṣ**	**ż-ḍ**	**ṭ**	**ẓ**	ʿ
غ	ف	ق	ك	ل	م	ن	و	ه	ى	
ġ	**f**	**Ḳ**	**k**	**l**	**m**	**n**	**v/o/ö /u/ü**	**a/e/h**	**y**	

1. Farsça bazı sözcüklerde bulunan "Labial Hı" (ˇ) işaretyle gösterildi: ḫˇāb, ḫˇoş gibi.

2. Metin içerisinde okunamayan yerler ve metnin zorluğu sebebiyle çalışmamızın sonunda Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın tıpkı basımına yer verilmiştir.

BE-TERTĪB
DĪVĀN-I CEMĪL

ḤARFÜ’L-ELİF İBTİDĀ᾽

1

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Ey gözüm nūrı çe ġam-ı tabᶜın çün ṣubḥ u mesā
Ol ḥudā-yı lem yezel bir gün olur ḳısmet-nümā

2 Bāb-ı raḥmetden ṣaḳın ḳalbiñ çevirme ey gözüm
Nefs-i şeyṭāna uyuben eyleme ᶜömrün hebā

3 ᶜĀḳil ol etme kibār-ı vaḳte secde rızḳ içün
Rāzıḳ-ı ᶜālem olan mevlāya eyle iltica̅

4 Māsivādan fāriġ ol dergāh-ı ḥaḳḳa vāṣıl ol
Cān evinde ḥaḳḳı bul zikr-i ḥudā-yı ḳıl edā

5 Dāmen-i şeyhe teşebbüs̱le muḥibb-i ṣādıḳ ol
Nefsini çirk-i riyādan ḳılmaḳ istersen rehā

6 Oldur ol insānı yoḳdan var eden ḥayyüᶜl-yemūd
Oldur ol mevlā-yı ᶜālem ol cenāb-ı kibriyā

7 Nuṣḥ u pendimdir Cemīlā ehl-i cihāna bu kim
Gūş ḳılsun ᶜāmil olsun eylesün her dem duᶜā

2

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Göñül bir ṭabʿ-ı nāzük meh-liḳā ister mi ister ya
Hemīşe vaṣfına dāʾir ṣafā ister mi ister ya

2 Açılsın ġonce gelsin murġ-ı cānım ḫoş nidā etsin
Bu rütbe gülşen-i zīnet-fezā ister mi ister ya

3 Begim şeh-bāz ġamzeñle göñül murġını ṣaydettin
Ki şimdi dām-ı zülfünden rehā ister mi ister ya

4 Bana yüz vermedi gitti sevād-ı ḳalb-i mirātım
Cilā-sāz cemālinden żiyā ister mi ister ya

5 Nedir çāre murādımca felek var etmedi
Şikāyet baḫt-ı şūmumdan yaña ister mi ister ya

6 Cemīlā ṭavr-ı eṭvārı pesend bir dil-ber-i raʿnā
Cemāl-i ḥüsne mālik bī-bahā ister mi ister ya

3

Fāʿılātün Fāʿılātün Fāʿılātün Fāʿilün

1 Çekme ġam gerdünden ey dil yeter ʿālem bu ya
Hecr-i dil-dār bir gün elbette geçer ʿālem bu ya

2 Bilmezim ya rabb niye müncer ola ḥālim benim
Dāʾimā dönmekde çerḫ-i kīnever ʿālem bu ya

3 Nā-resādır gerçi efġānım bu vādī de benim
Vaḳt olur kim gūşına eyler es̱er ʿālem bu ya

4 Ḳıymet-i vaṣlıñ bilüp ben ḳuluna eyle sezā
Alma āhıñ kimsenin ey rūy-ı fer ʿālem bu ya

5 Ṣaḥn-ı gül-zār-ı ümīdim şimdi pej-mürde ise
Bir gün elbet ġonce-i āmāl açar ʿālem bu ya

6 Müşk-i zülfüñ dağıtırsa yārimiñ bād-ı ṣabā
Oluruz biz de ġoncem būy-ı ter ʿālem bu ya

7 Gerçi yüz döndürdü bizden şimdilik ol māh-rū
Var niyāz eyle Cemīlā raḥm eder ʿālem bu ya

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Mefʿūlü Feʿūlün

1 Ol yār benim yaḳdı ciger-gāhımı ḥaḳḳā
Raḥmetmiyor aṣla

2 Bülbül gibi feryādın eder bu dil-i şeydā
Ey ġonce-i raʿnā

3 Maḫfīce bu şeb ḳoynuma gir eyleme nālān
Ey āfet-i devrān

4 Raḥm eylemedin neyleyim ʿuşşāḳına cāna
Cürmüm nedir āyā

5 Dil verdigime şimdi peşīmānım o yāre
Yaḳdı beni nāre

6 Vaʿd etmiş idiñ geldi mi ḫaṭıra ḥāla
Vaṣlıñ idi cāna

7 Nār-ı ġama ʿuşşāḳını yaḳma yeter eyvāh
Ben çekmekteyim āh

8 Bir būse verip göñlümü etsen nolur ammā
Şāndır sana zīrā

9 ʿAşḳıñ ile āh oldu perīşān nice ḥālim
Raḥm eyle ā ẓālim

10 Zevḳ eyler idik gelse bu şeb meclise tenhā
Ol şūh Cemīlā

4

Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Mübtelāyım tā ezelden ey gül-i raʿnā saña
Oldu ʿaşḳıñ ile göñlüm bülbül-i şeydā

2 Bir bir etmiş bāġ-ı ḥüsn içre seni rabbüʿl-mecīd
Ey şeh-i mülk-i melāḥat bulmadım hem tā saña

3 Āl ruḫsāra yeşiller gerçi yaḳışmış idi
Başḳa revnāḳ vermiş ammā ḳanḳı dībā saña

4 Bezme teşrifiñle rūşen eyle gel mah-ı cebīn
Muntaẓırdır ᶜāşıḳ-ı bī-çāreler zīrā saña

5 Nuḳliyāt-ı çeşm-i bādamıñda mest eyler beni
Baᶜd ez-īn ḳalsın leb-i mīnā dil-i şeydā saña

6 Naḫl-i nāzım mīve-i vaṣlıñ ḳoparmış nolur
Bergüzār-ı bāġ-ı ḥüsnüñ derler cāna saña

7 İzniñ olursa eger ᶜuşşāḳını al yanına
ᶜArż-ı ḥālim var çıḳınca ey gül-i zībā saña

8 ᶜArż olunmaz fāş olur [...] [...]
Söyleyemem daġ-ı derūnum āşikār ammā saña

10 Mübtelā oldum ise ey gül-i zībende saña
Bir nigāh et eli baġlu ḳulunum bende saña

11 Meh-i ḥüsnüñ verecek dehre cevānım pertev
ᶜĀşıḳ olmaz mı mihr ey ruḫ tābende saña

12 Gülşen-i ḥüsnüñe ey ġonce nāzım tensīb
Ṭoġrusı ben gibi bir bülbül-i nālende saña

13 Gelemem bāġ-ı cihānda daḫı gelsen sen gül
Böyledir ᶜādet-i ᶜaşḳ girye bana ḥande saña

14 Var iken rūy-ı tebessüm bu edā anda Cemīl
Ya nice olmayalar ᶜāşıḳ-ı efkende saña

Ġazel-i Nūrī Müstezād-ı Cemīl

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Mefʿūlü Feʿūlün

1 Ḥasretle begim āh ederim her gece tenhā
Hiç eylemem ifşā

2 Baḳ leşker-i ġam varımı hep eyledi yaġma
Şān mı sana āyā

3 Ġayetle begendim seni ey ġonce-i nāzım
Fāş eyleme rāzım

4 ʿAşḳıñla göñül olmadadır bülbül-i şeydā
Gūş et bu şeb ammā

5 Bir ʿaṭf-ı nigah eyle nolur ʿāşıḳ-ı zāra
Yaḳdın beni nāre

6 Bilmez misin üftādenim ey şūh-ı dil-ārā
Biñ cān ile ḥāla

7 Göz gördü göñül sevdi benim nem var arada
ʿAfv et bu ṣırada

8 Ölsemde seni terk edemem ṭoġrusı cāna
Ḥaşr olsada zīrā

9 Yaḳdı nideyim sūz-ı ġamın Nūrī-zārı
Raḥm etsen bāri

10 Bir būse-i cān-baḫşına biñ türlü temennā
Bī-çāre Cemīlā

5

Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Bezm-i yārān nāgehān olsun derim meşreb bu ya
Ṭuydun aġyār-ı ādāķ olsun derim meşreb bu ya

2 Baʿd-ez-keyf-i tamām ʿuşşāķ-ı ḥūbān cemʿ olup
Vaṣla dāʾir bir mekān olsun derim meşreb bu ya

3 Ķoķlayıp verd-i ruḫuñ emsem leb-i mey-gūnunı
Meşrebimce mey revān olsun derim meşreb bu ya

4 Bülbülüm etme telāş ol ġonce-i nāzük-tere
Ṣaḥn-i sīnem gülistān olsun derim meşreb bu ya

5 Daʿvet edense o şūḫı kulbe-i āḫzānıma
Bezm-i dilde mihmān olsun derim meşreb bu ya

6 Söyledi bir naẓm dil-cū ṭūṭī-i ṭabʿım
Ḫilmīye müjde-resān olsun derim meşreb bu ya

6

Mefᶜūlü Mefāᶜīlü Mefāᶜīlü Feᶜūlün

1 Küstüñ mü nedir bülbül-i ġam dīdede ḥayfā
Yetmez mi bu eṭvārı ġażab ey gül-i raᶜnā

2 Bilmezlik ile sūʾ-i kelām etmiş ise de
Birdenbire eylemiş yaḳın eyledi iġvā

3 ᶜAfv eyle ṣūçum varsa başınçün be hey āfet
Bir ᶜaṭf-ı nigāh ile baḳış bize ne cāna

4 Luṭf-ı kereminle beni server-i viṣāl et
Şān-vār ḫāneñ lāyıḳ budur ammā

5 Gül-iẕār-ı ruḫunda ki olan ḫāl-i siyāha
Bülbül gibi etmekde Cemīl āh [u] vāveylā

ḤARFÜ'L-BĀ

7

Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün

1 O şeh-nāz gül-i zārıñ midḥatın āġāz eder muṭrib
Nevā-yı ᶜandelīb-āsā terennüm sāz eder muṭrib

2 Çıkıp sūz-ı dile perde perde sūz-nāk olma
Maḳām-ı āteşin āhını āvāz eder muṭrib

3 ᶜIrāḳ [u] Iṣfahānı geşt edip sevdā-yı ḫālikle
Bu sūz-ı şevḳile ᶜazm-i reh-i Şīrāz eder muṭrib

4 Feraḥ-nāk olmadı gitti ḳarār-ı perde-i ᶜuşşāḳ
Miyān-ı vuṣlata düşmüş temenna-sāz eder muṭrib

5 Baba Ṭāhiridir şimdi göñül ol ṭıfl-ı ḫūbāna
Ümīd-i būselik nefsini ibrāz eder muṭrib

6 Hevā-yı gül-iẕārıñ sūz-ı şevḳiyle Cemīl-zār
Nevā-yı ᶜandelīb-āsā terennüm sāz eder muṭrib

8

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Bāġ-ı ḥüsnüñ murġuyum efġānıma sensin sebeb
Şemᶜ-i bezm-i ᶜāşıḳınım sūzānıma sensin sebeb

2 Ḫār-ı ṣabr ġonce rūyun olaldan ey perī
Bülbül-i gūyā gibi nālānıma sensin sebeb

3 Ṣubḥ-ı vuṣlat ṭoġmadı ḳaldım şeb-i ẓulmette āh
Bu ġarībüʾl-ḥāl ile ᶜuryānıma sensin sebeb

4 ᶜĀşıḳ-ı zārın deyu yād etmedin mi bendeni
Ṭurmayıp ᶜahdında bu hicrāna sensin sebeb

5 Nūr-ı ᶜaynım bir kerre ḫaṭır suᶜāl etmez misin
Pister-i fürḳatteyim giryānıma sensin sebeb

6 Ez-ezelden pervānesiydim bī-tereddüd ey Cemīl
Şemᶜ-i bezm-i ᶜāşıḳıñım sūzānıma sensin sebeb

9

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜılātün Fāᶜilün

1 Neyleyim gelmedi bezme o perī-zāde bu şeb
Ḳaldı dil ᶜaşḳı ile vādī-i ḫülyāda bu şeb

2 Teşneyim āteş-i ᶜaşḳıñla seniñ ey sāḳī
Gel yaḳın lāᶜl-i lebiñden bana ṣun bāde bu şeb

3 Göñül āşūfte olaldan sana ey ġonce-i nerm
Başladı murġ-ı dilim ṭoġrusu feryāda bu şeb

4 Gördügüm vāḳıᶜayı ben nice taṣrīf edeyim
Almışım yārimi aġūşuma ṣafāda bu şeb

5 Redd ederse aramızdan o raḳībi biricik
ᶜArż-ı ḥālim var efendim tenhāda bu şeb

6 İnṭiẓār çekmede teşrīf-i dil-ārāyım Cemīl
Ḳaldı dil ᶜaşḳı ile vādī-i ḫülyāda bu şeb

ḤARFÜ'T-TĀ

10

[...] **Süleymān Vehbī Efendi'nin Ġazeli** [...]

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜılün

1 V Hāle-veş bir mehe olmuşdu mekān-ı ülfet
Ṣaḥn-ı sīnem nice bir şuᶜle-i feşān ülfet C

2 V Āteş-i ᶜaşḳı eder āb [u] hevāsı teskin
Ḳara [...] edip ekvāna beyān-ı ülfet C

3 V Ḥażret-i ḥüsnü beg olmuşdu birer ādil
ᶜİzz ü iḳbāline aṭā-baḫş zemān-ı ülfet C

4 V ᶜĀlem-i nāzüke aldı ser-ā-ser eline
Sāha-ı dergeh-i iḳbā ḳıran-ı ülfet C

5 V Zātı bī-miṡl bulur o mürrüvet kānıñ
Gevher-i ṭabᶜdır elḥaḳ ummān-ı ülfet C

6 V Ṣāḥib-i luṭf u himemdir o kerīmu'ş-şiyem
Ḥānedān-ı niᶜamı cümleye ḫˇān-ı ülfet C

7 V Menbaᶜ-ı rüşd-i zekāvet ummayaraḳ perver
Ẕāt-ı ẕī-şāna felāṭūn zemān-ı ülfet C

8 V Ṭūṭī-i ṭabᶜı eger her ne dem olsa güyā
Her umurunda olur tāze zebān-ı ülfet C

9 V Zātīdır zīver-i mecmūᶜa şiᶜr u inşā
Nuṭḳıdır bülbül-i gūyende necivān-ı ülfet C

10 V Nuṭḳ-ı cān-baḫşı eder mürde-i ṣad-sāleyi ḥayy
Odur erbāb-ı hüner mercaᶜı kān-ı ülfet C

11 V Ülfeti bu dil bī-çāre mi hemdem olalı
Edemem ġayr ile ger olsa butān-ı ülfet C

12 V Öyle bir mertebe kim eyledi murġ-ı dile żabṭ
Baʿd-ez-ā[n] baġlayamam ġayra miyān-ı ülfet C

13 V Vehbiyā yazdı bu demler içün [...]
Ḳoydu bir ḥüzn-i keder dilde nişān-ı ülfet C

14 C Kime kimden edeyim şimdi Cemīlā şekvā
Felek ayırdı bize etti ziyān-ı ülfet C

15 Maḥv-ı is̱bātına ḥimmet eder ise Vehbī
Bulur erbāb-ı suḫen-ı ṣıfatı elbet ḳalemim[1]

11

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Bu bāzārda revāc-ı rifʿatıñ varken seniñ elbet
Teʾessüf eyleme başıñ bulur gittikçe germiyet

2 Elim ermez ḳumāş-ı vaslıñ iʿṭāya henüz derken
Nice şād olmayım ḫāk içre buldum bir dürr-i ḳıymet

3 Yed-i āmālde iken dāmen-i vaṣlı o şeh-nāzıñ
Ḳarār-ı būseliktir zevḳi göñlün olsada cennet

4 Emel keştisini bir varṭaya uġrattırır āḫir

[1] 15 numarlı beyit başka bir şiire aittir. Devamında yazıldığı gazelle kafiye, redif ve vezin olarak uyuşmamaktadır.

Raḳīb-i bed-likāla hiç olur mı rāh-ı emniyet

5 Ṣavurdu ḫırmen-i ᶜömrüm ögüttü dāne-i cismim
Bu çerḫ-i āsiya ẓālim düşürdü ᶜāḳıbet növbet

6 Bedel olsun leb-i żīyā-yı laᶜlün sāḳī dehre
Ġöñülde ḳalmadı aṣlā benim āṣār-ı cemiyyet

7 Ẓalūm-ı çerḫ-i perīşān rüzgārımdan Cemīl-i şekvā
Ḳalır mı ġayrı dilde baᶜd ezīn ārāyiş-i rāḥat

ḤARFÜ'Ṣ-ṢĀ

12

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

1 ᶜĀşıḳ-ı zārına keç baḳması ol yāre abeṣ
Yāre ısrār-ı dilim ṭoġrusu iẓhāra abeṣ

2 Başdan ᶜuşşāḳını atmaḳ hele lāyıḳ mı begim
İltifātıñ bana nisbet eyler aġyāra abeṣ

3 Reh-i ᶜaşḳıñda fedā-yı dil u cān etmişiken
Şān degil cevr [u] ezā ᶜāşıḳ-ı ġam-ḫᵛāra abeṣ

4 Bir gün elbette döner ṭāliᶜ-i şūmum ḫayra
ᶜAksine döndügü bu çerḫ-i sitem-kāra abeṣ

5 Ey Cemīl nālelerimden ḥazer etmez mi benim
ᶜĀşıḳ-ı zārına keç baḳması ol yāre abeṣ

13

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

1 Bunca nālānıma sensin niye cāna bāᶜis̱
Olduñ aḥvāl-i perīşānıma ḥāla bāᶜis̱

2 Gice tenhā düşürüp yāre ṣarılırım ṣandı
Oldu anıñ içün aġyār ile ġavġa bāᶜis̱

3 Ne girer aramıza yār ile bed-çehre rakīb
Ṭāliᶜmdir beni menᶜ etmege zīrā bāᶜis̱

4 Hele mersā-yı necātı bulunmaz fülk-i dilim
Böyle baḥr-ı ġama ġarḳ etmesi sevdā bāᶜis̱

5 Ṣabrī ehl-i dile peyrev olaldan şimdi
Şevḳiyle oldu bu eşᶜār Cemīlā bāᶜis̱

ḤARFÜ’C-CĀ’ BE-ACEM

14

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

1 Kāle-i vaṣlıñ bulaldan bāzār-ı ᶜaşḳda revāc
Müşterīsin çünkü ey dil sīm u zer eṭrāfa ṣāç

2 Ya nice olmaz bir perīşān söylesinler ḥālimiz
Ol perīzād ṭağıdınca meh-cebīne ḳara ṣaç

3 Meh-cemāliñ meclis-i meyde görünce dün gice
Ḫ˘āh-nā-ḫ˘āh yandı dil pervānesi şemᶜ [u] sirāc

4 Senden ümmīd şifādır bu dil-i bīmārına
Nār-ı ᶜaşḳa neylesin Lokmān ḳabūl etmez ᶜilāç

5 Raḥm edip āġūşuma gelse o dil-dār ey Cemīl
Ḳaṣd-ı āmālim verirdim dil olurdu inhāc

ḤARFÜ᾿L-ḤĀ

15

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

1 Yürü ey dil gidelim maḫfī o dil-dāra ṣabāḥ
Bulsun āḥvāl-i perīşānıma bir çāre ṣabāḥ

2 Ġam kusār olmadan ise olalım dest-be-dest
Gidelim ġonce gülüm seyr u çemen-zāra ṣabāḥ

3 Bir uṣūl ile bu şeb defᶜ edelim meclisden
Verelim nisbet efendim daḫı aġyāra ṣabāḥ

4 Giceler şemᶜ-i şebistānım eden ey meh-rū
Raḥm ḳıl ġayrı yeter bu dil ġam-ḫ˘āra ṣabāḥ

5 Ey Cemīl Ṣabrī üstādı edelden tanẓīr
Başladı kılk-ı şuᶜūrun giceden zāra ṣabāḥ

16

Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilün

1 Sāḳīyā devrānıma elde ṣun baña bir dem ḳadeḥ
Dāfi῾ ḫüzn-i derūndur ῾āşıḳa mülzem ḳadeḥ

2 Reng-i ruḫsārın mıdır yāhūd mey-i la῾lün midür
῾Aks-i rūyuñ iki yüzüne gösterir her dem ḳadeḥ

3 Şi᾿rde mevṣūf olan biñ mu῾teber bir nesnedir
Çün tenezzül eyledi çemşīd neyledi cem῾ ḳadeḥ

4 Neş᾿e āverdir ḳulüb-i ehl-i ῾aşḳa dā᾿imā
Gāh hoş yār gāh sermest eyleyen ḫurrem ḳadeḥ

5 Yārsız ḳalsamda maḫrūm olmaḳı ḳaydım degil
Çün bana eglencedir leyl ü nehār hemdem ḳadeḥ

6 Dest-i sāḳīden pey-ā-pey nūş edince ey Cemīl
Ḳıpḳızıl dīvāne etti gūyā ebkem ḳadeḥ

ḤARFÜ᾿L-ḪĀ

17

Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün

1 Seni sevdim deyu ῾uşşāḳına etme ῾itāb ey şūḫ
Bulur ferişteler vechinden her şeb māhtāb ey şūḫ

2 Şeb-i ẓulmette ḳormuş ʿāşıḳ-ı zārıñ kerem ise
Ser-i gīsūlarıñla rūyuna etme niḳāb ey şūḫ

3 Çekerken çille-i saḫtıñ vücūdum mülkünü elḫaḳ
Nigāh-ı diḳḳatine ġamzeñ ile ḳıldın ḫarāb ey şūḫ

4 Fürūġ-ı şuʿle-i ḫüsnüñ yakdırır cānımı her dem
Oluptur sīḫ-i fürḳate ciger-gāhım kebāb ey şūḫ

5 Ḥaḳāretle naẓar ḳılma erersen ḳalb-i ʿuşşāḳa
Der-i ʿaşḳıñda her dāʾim Cemīl ḳūluñ ṭūrāb ey şūḫ

ḤARFÜʾD-DĀL

18

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Nār-ı ʿaşḳ penbe-i dāġ-ı dile etti [...]
Bulmadım çāre meded bulmada kendince ziyād

2 Kürre-i āteş ʿaşḳı eder iṭfā elbet
Āb-ı luṭf-ı kereminden olur ise imdād

3 Böyle bir mertebe-i murġ-ı dile kim eyledi żabṭ
Olmadım dām-ı ser-i zülf-şikenden āzād

4 ʿIyd-ı vaslıñda seniñ ḳoç gibi ḳurbānıñ olam
Ḳuzucağım yetişir etme gel ġayrı ʿinād

5 Yeter ey bülbül dil-i bağrını pür-ḫūn eden
Eyleme ol gül nāzük-tere ġayrı feryād

6 Kendince mesken edinmiş idi ṭāġı Mecnūn
Rūy-ı belādan ʿaceb gördü mü aṣla imdād

7 Cūy-ı şīrīn-i lebiñ içmedi gitti āḫir
Şöhret-i kūhkeni yerde kim almış Ferhād

8 Ṭıfl-ı nev-sāle iken mihr [u] muḥabbetde Cemīl
Nār-ı ʿaşḳ penbe-i dāġ-ı dile etti [...]

ḤARFÜ'Z-ZĀ

19

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde ḳaldı noḳṭa-ı esrārımız
Derd-i ʿaşḳıñdır anıñçün dāʾimā ezkārımız

2 Ḫırḳa-pūşuz küşe-i reyb [ü] riyādan fāriġiz
Ḫān-ḳāh-ı mevlevīdir mesken u dārımız

3 Himmet-i naḳdı bulup terk eyledik sīm u zeri
Ḳalmadı bāzār-ı ġamda şimdi kesb u kārımız

4 Her metāʿ-ı yāri gördükçe göñül etme heves
Ḳāle-i ʿaşḳ-ı ḥaḳiḳatdir bezm-i bāzārımız

5 Cāmiʾ-i ḥüsnüñde dil yanmaḳdadır ḳandīl-veş
Secde-gāhımdır Cemīlā ebrūvān-ı yārimiz

20

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Biz bu bende-gāh-ı ᶜaşḳda ᶜaşḳ ile ᶜāşıḳlarız
Himmet-i şeyḫ-i cenāb-ı ᶜaşḳa kim lāyıḳlarız

2 Rüz [u] şeb zikr-i ḫudādır naᶜre-i mestānemiz
ᶜĀdet eylerse rıżāyız emrine ṣādıḳlarız

3 Kimseye rencīde-i düşnāma yoḳdur bilmeyiz
Lezzet-i talḫıñ bu dehriñ görmüşüz sābıḳlarız

4 Nār-ı yārden ġam degil olsaḳ daḫı maḥv-ı vücūd
Āteş-i ᶜaşḳ-ı ilahiden ezel yanıḳlarız

5 Naḳd-ı himmet var ise elde çe ġam sīm üzre
Ser-fürūmuz yoḳdur aṣla herkese fāīḳleriz

6 Zer içün eyler tekellüm ᶜālemi taᶜcīz edip
Zümre-i ṣūfī gibi ṣanmañ bizi sāriḳleriz

7 Şekve-i bīʾadımız hiç kimseden bu ḳadar Cemīl
Ol ayān cismi nihān [...] biz [...]

21

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Bī-vefā bir ẓālim [ü] ġaddāra düşdü göñlümüz
Bī-mürüvvet biñ cefā yāre düşdü göñlümüz

2 Bir nigeh ile ṣabr u sāmānım yıḳıp yaġmaladı
ʿAḳl alıcı dīde-i seḥāre düşdü göñlümüz

3 Defʿ olunmaz bir belā-yı ḫaṭırındır neyleyem
Vaṣl-ı cānān içün aġyāra düşdü göñlümüz

4 Kesb-i kār etmeklige dükkānçe-i dilde bugün
Sevdigim müşterī-i dil-dāra düşdü göñlümüz

5 Naḳd-ı cānı būse-i lāʾl u lebe tebdīl edip
Böylece bir [...] bāzāra düşdü göñlümüz

6 ʿAḳla uyduḳ eyledik bir iş nedāmet var ise
Var mı çāre neylesin nā-çāre düşdü göñlümüz

7 Żabṭ olunmaz neyleyim bī-çāre dil bende Cemīl
Bī-mürüvvet biñ cefā yāre düşdü göñlümüz

22

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Cihān şimdengerü ḥayfā baña zīndāndır sensiz
Vücūdum āteş-i ʿaşḳa düşüp sūzāndır sensiz

2 Görünce ṣaḳınma ḥüsnüñ begim sīnemde naḳş ettim
Fedā etmek ne mümkün gözlerim nālāndır sensiz

3 Naẓīriñ görmedim ʿālemde ey şūḫ-ı dil-ārām
Hele mecbūr olaldan ʿāşıḳıñ bī-cāndır sensiz

4 Cefāna arż-ı ḥāl etsem ʿaceb mi sūʾ-ı cānana
Bu rāzım kimseye fāş̱ḥ olmasın nīhāndır sensiz

5 Efendim āh u serdimle ile ṭutuşdu ḳubbe-i eflāḳ
Dönüp bu sīḫ-i ʿaşḳıñla tenim büryāndır sensiz

6 Cemīl-zārını böyle perīşān etme lāyıḳ mı
Kerem ḳıl ıstırāḥatdan beri harāmdır sensiz

23

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ġarībim āh ol dil-dāra elim ermez gücüm yetmez
Ġamıyla ḳaldım āvāre elim ermez gücüm yetmez

2 Görünce ey gül-i raʿnā seni ġāyet begendimdi
Kerem ḳıl ʿāşıḳ-ı zāra elim ermez gücüm yetmez

3 Firāḳıñ leşkeri yıḳdı vücūdum mülkünü elḥaḳ
Ararım derdime çāre elim ermez gücüm yetmez

4 Gel ey serv-i ḫırāmānım beni ağlatma ḫandān et
ʿİnāyet ḳıl bu nā-çāre elim ermez gücüm yetmez

5 Cemīli merhem-i vaṣlıñ ile ṣar ġayrı sulṭānım
Sen açdıñ sīnede yāre elim ermez gücüm yetmez

ḤARFÜʾR-RĀ

24

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Nesīm-i nukhet-i zülfüñle berg-i yāsemen ditrer
Nihāl-i ḳaddini yād eyleyip serv-i çemen ditrer

2 O şūḫuñ şevḳ-i ruḫsārı żiyā göster edip bezmi
Ne ḥācet şuʿleye reşk ile şemʿ-i encümān ditrer

3 Bu şeb hem meclis olsun dilberiñle ey dil-i şeydā
Dem-i vuṣlat ne lezzettir görürsen cān u ten ditrer

4 Tefekkür etmeyince ey göñül fāş etme ısrārıñ
Viṣāli yāri maṭlūb etmeden zīrā dehen ditrer

5 O raḳḳaṣ-ı perī-peyker edince vuslatıñ īmā
Der-āgūş-ı meyān içre Cemīlā pīrehen ditrer

25

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Cefāna ḳāniʿ olduḳ ġayrı luṭf-ı pür-vefā göster
Ezāyı aradan ḳaldır hemān rūy-ı beḳā göster

2 Bulur belki marīż-i dil necāt ümīdini edince cāna
Şarāb-ı lāʿlini ṣun ağzıma bir dem devā göster

3 Yeter ḫüzn-i kudūretle esir-i farş-ı hecr oldum
Viṣaliñ müjdesiyle cānıma şevḳ ü ṣafā göster

4 Bunun içün ḫikāye isterim ᶜarz-ı niyāz etmek
Bana aġyārdan bir intikām-ı dil-rübā göster

5 ᶜAceb resim-i muḥabbet bulunmaz mı es̱er sende
Nigāh-ı luṭf ile gül ṣıfatı cānım bana göster

6 Ḳalırsa nār-ı ᶜaşḳım ḳubbe-i dāġ-ı derūnumda
Yaḳar ḫalḳı şerārım hele Cemīlā bir ᶜaṭa göster

26

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

1 Meylim ol dilber-i meh-pāre degildirde nedir
Naẓarım tābiş-i ruḫsāra degildirde nedir

2 Nice ᶜaşūfteyim ol şemᶜ-i cemāli yāre
Yandıġım ᶜaşḳıyla bu nāre degildirde nedir

3 Görecen ḥāl-i perīşānımı raḥm etmezsen
Ġarażıñ ᶜāşıḳ-ı nā-çāre degildirde nedir

4 Beni redd etmegi bāb-ı kereminden bī-şek
Ülfetiñ ḥaṣılı aġyāra degildirde nedir

5 Dil-i heves-kār-ı ṭalebdir o şeh-nāzı Cemīl
Nāʾil-i vuṣlat-ı dil-dāra degildirde nedir

27

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Bahār āyā mıdır cāna açıldı renk-be-renk güller
Fedā etmekdedir ʿaşḳa düşüp her demde bülbüller

2 O meh-rev burc-ı iḳbālden mi ṭoġdu sūʾ-ı gül-zāra
Nucūm-āsā dizilmiş gerdeninde āh o fülfüller

3 Ḳaçarken bāġ-ı ġamzeñden ilişdim dām-ı kīsveye
Hele murġ-ı dili bir āl ile bend etti kākülller

4 Ḫayāl-i zülf-i dil-dārımla oldum şöyle pīç-ā-pīç
Yazıḳdır şīşe-i ḳalbimde ṣolsun tāze sünbüller

5 Cemīl-zārını bir kerrecik şād etmedin āḫir
Revā mı iltifātıñ dāʾimā görmekdedir iller

28

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Fürūġ-ı leyle-i ʿaşkıñ beni sūzāne etmişdir
Beyābāna düşüp Mecnūn gibi dīvāne etmişdir

2 Ġulūv etmek ne ḥācet ejder-i gīsūların cāna
Vücūdum mülkünü ceyş-i ġamıñ vīrāne etmişdir

3 Sana dād-ı ẖüdādır nāz ile böyle leṭāfetler
Cemāliñ şemʿine cānım yaḳıp pervāne etmiştir

4 Ṭoḳunduḳça fetīl-i āhıma nār-ı ġamın eyvāh
Bütün ḫalkı şerārımla bu ʿaşḳım yana etmiştir

5 Cemīl-zārını zencir-i ʿaşkıñla edelden bend
Beyābāna düşüp Mecnūn gibi dīvāne etmişdir

29

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Seyreden ol māh-rūyuñ ġabġabı almalıdır
Bāġ-ı ḥüsnüñ daḫı şeftālüsüñ almalıdır

2 Ṣordum ol sāḳī-i gül-i rūyı bu gün meyḫānede
Dediler kim añı bintüʾl-ʿinebe ṣormalıdır

3 Neşʾe-āverdir anıñ maḫmur [u] mest ġamzesi
Kesl-keyf olmazdan evvel arayıp bulmalıdır

4 Ẓulmet-i hecriñde ḳaldım fikr-i zülfüñ yād edip
Bu gice meh-tāb-ı ḥüsnüñ şevḳine baḳmalıdır

5 Tāze tāze neşve-i lʿāl-i meyin ol bed-raḳīb
Bī-meḥāba nūş edip ol kāfiri aṣmalıdır

6 Ṣordum ol duḫter-[re]zi pīr-i muġāna ey Cemīl
İzleyip anı yanaḳında dedi baṣmalıdır

30

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1 Aldatma beni dün gicekiden ḫaberim var
Ser-beste yatur dilde daha çoḳ nelerim var

2 Vāḳıf ola gör rāz-ı dile eyleme ibrām
İfşā edemem ṭoġrusu ṣoñra żararım var

3 Çeşmiyle yaḳıp ġamzesiyle etti işāret
Ketm eyleme ḫançer gibi baḳ dīdelerim var

4 Hep muṭrib [ü] mey seniñ eglenceñ a ġoncem
Bülbül gibi benimde ne ḫoş nālelerim var

5 Pür-tāb-ı ruḫundan alaraḳ āteş-i ʿaşḳı
Dünyāyı yaḳar bir nice āh u şerarım var

6 Naḳd-ı emelimdir saña ḥarf oldugu yoḫsa
Düḳḳānçe-i gerdūnda ne sīm ü zerim var

7 Ḫilmī nola almazsa bu mażmūnu Cemīlā
Ṣabrī gibi bir şāʿir ehl-i hünerim var

31

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Fürūġ-ı şuʿle-i rūyuñ düşünce cāna yāngın var
Ne bir ẓālim āteş ḳaldı ciger büryān yāngın var

2 Ṭutuşdu şuʿle-i cevvāle-veş bu ḥāne-i ḳalbim
Temāşā ile gel gör sevdigim cāna ne yānġın var

3 Delip berḳ-i nigāhın sīnemi geçdi dil-zāra
Söyünmez mez bir belā-yı āteş hicrāna yānġın var

4 Begim nūr-ı cemālinden cihānı āteş almışdır
Ṭulūmbā al yetiş imdāda gel zīrā ne yānġın var

5 Cemīlā ser-be-ser yandı heman defʿ eylesin āh
Ne bir ẓālim āteş ḳaldı ciger büryān yanġın var

32

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Dāġ-ı ʿaşḳıñ sīnede gittikçe germiyetlenir
Bir devāsı olmayınca yārimin ʿilletlenir

2 Derd-i sevdā ḳorḳarım bir gün helāk eyler beni
Sīnede tīġ-i muḥabbet yārası şiddetlenir

3 Gerçi ṣaydettiñ begim şeh-bāz ġamzeñle beni
Dām-i zülfüñden rehā ḳıl murġ-ı dil zaḫmetlenir

4 Ḳāniʿ ol sāde temāşā-yı cemāl-i yāre dil
Ḫarḳ-endāz olmaz zīrā ṭabʿ-ı yār ḫiddetlenir

5 Ḳıl naẓar diḳḳatle dil tā subḥadek pervāneler
Şeb olunca şemʿa-ı dildāra cemiyetlenir

6 Ḥadden efzūn-ı meylim ol meh-pāreye anıñçün
Ḥarf-ı vuṣlat ṣādır olmadan tenim dehşetlenir

7 Bir nigāh iltfāta ḳātil oldum şimdilik
Vaṣl içün ṣoñra Cemīliñ ʿāḳıbet külfetlenir

33

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿılün

1 Dāġ-ı sīnem şerḥalandı tīġ-i ebrūdan mıdır
Yoḥsa bu ḫūn-ı cigerler çeşm-i cādūdan mıdır

2 Rāʾic-i zülfüñ semendir ḳāmetiñ sünbül midir
Cism-i pāḳiñ ya ḥamīr-ı müşk-ı āhūdan mıdır

3 Nukhet-i pākiñdir ancaḳ cānıma tesʿīr eden
Böyle bī-hūş oldugum mahẕā ki şebūdan mıdır

4 İktīfā olmaz cemāl-i mühr-i ʿālem-tābına
Ol leb-i laʿlüñ efendim bir içim ṣudan mıdır

5 Biñ taʿaccüb dʿavet bezm-i gülistān imiş
Bülbül-i şūrīde dīdesi zülf-i semen-būdan mıdır

6 Dīde-i şehlāsı mıdır mest eden böyle Cemīl
Yoḥsa bu ḫūn-ı cigerler çeşm-i cādūdan mıdır

34

Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Yāre bülbül gibi nālem ʿaceb etmez mi es̱er
Niçün āḥvālime raḥm etmiyor ol ġonce-i ter

2 Şemʿ-i ruḫsārına yandım gice pervāne-ṣıfāt
Yārin uġruna bir işden mi nolur vermege ser

3 Merhem-i vaṣlı ile ṣarmadı yārem o ṭabīb
Ḫançer-i hecr ile sīnemde açıptır bir yer

4 Nice bend eyleyeli silsile-i zülfine yār
Görecek enver-i ḥüsnüñ nice cismim ditrer

5 Ey Cemīl āh u fiġānım ṭaşa etti teʿs̱īr
Niçün āḥvālime raḥm etmiyor ol ġonce-i ter

35

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ḫırām-ı cünbişinden kebk-i nāzım ḳumriyān aġlar
Leb-i muʿciz-deminden ṭuṭī-i āteş zebān aġlar

2 Nerīmān zemān olsa görmez çille-i saḫtıñ
Kemān-ı ebrūlarından ḫavf düşmüş ḳahramān aġlar

3 Edince arż hüsn-i tābdārıñ pertevi dehre
Ḳalıp hayret-fezā ẓulmet-keş mihr-i cihān aġlar

4 Ṭoḳunduḳça ḳıl āhıma berḳ-i nigāhıñ āh
Gelip āvāze-i raᶜde ṣadā-yı el āmān aġlar

5 O ḫūnī meşrebin rāḥat mı ḳor dillerde ey şāhım
Ḳurulmuş ṭaḳ-ı ebrū üzre tīġ-i ḫūn-feşān aġlar

6 Ṭabībim nīşter-i ġamzeñ ne ḥācet sīneme vurmaḳ
Görüp maḫżā-ı nigāhıñ sīne-i sūziş beyān aġlar

7 Gelince yanyana bābına dīde vü dil sīne-i sūzān
Cemīl ifşā-yı rāzıñ der-miyān etmiş hemān aġlar

ḤARFÜ'S-SİN

36

1 Güşād-ı bāb-ı luṭfuñla tebāh olmaḳdadır herkes
Soḳāḳ āvāresi ḳaldım ācır yoḳ ḥālime bir kes

2 Ḳamū ᶜāşıḳlarıñ iḥsān-ı luṭfuñla olup menūn
Ḳūluñ üftāden raḥm et bu dünyāda faḳirim bes

3 Ṭayansın āh u zārına felek şimdenberi eyvāh
Bütün şeb çerḫ-i nuhṭāḳa derūndan çıḳmada bir ses

4 Nice ben yanmayam ol şebde reftārına yārin
Miyānı nīm bāde ile başında sāde bir dāl fes

5 Bu ḥāl-i zārıma yerde beşer gökde melek aġlar
ᶜAceb raḥm bulunmaz mı sen ey kāfir-i neves

6 Gülistānından o şūḫuñ güzār ettikçe raḥm etsin
Perīşān ḥālimi bildir gel ey bād-ı ṣabā es

7 Cemīlā fāniᶜ dünyādan o ṣandım neyleyim bilmem
Soḳāḳ āvāresi ḳaldım ācır yoḳ ḥālime bir kes

ḤARFÜ'Ş-ŞIN

37

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜılātün Feᶜilün

1 Āh ey ṭıfl-ı ezā ḫ͜ᵛāce-i ᶜaşḳdan mı geliş
Yoḥsa ezhār-ı gülistān-ı çemenden mi geliş

2 Ne bu hūy-kerde-i ruḫsār [...] yāne nigāh
Vehm edip böyle serīḥ-i rāh-ı adūdan mı geliş

3 Būy-ı gülden mi ᶜaceb böylece bī-ḫ͜ūş olduñ
Ne ḫ͜aber bülbül-i ᶜaşḳ-ı ġonce-femden mi geliş

4 Ser-te-ser dehri żiyā etti ṭulūᶜ-ı rūyuñ
Āh ey māh-ı cihān burc-ı felekden mi geliş

5 Ḳāle-i ḥüsnüñe hep müşterī ferdir inşā
Sevdigim şūḫ͜ levend mülk-i ᶜAcemden mi geliş

6 Başḳa bir seyr u temāşā veriyor ehl-i dile
Ḫ͜aṭṭ [u] ḫ͜āl-i siyehin semt-i Ḥabeşden mi geliş

7 Ḥayret irʿāṡ ediyor dāʿire-i hūşımızı
Bilmem ben de Cemīl ḳanḳı ṭarafdan mı geliş

38

Feʿılātün Feʿılātün Feʿilātün Feʿilün

1 ʿAceb ol verd-i terim kimler ile yār olmuş
Ḥayli dem görmedim ammā daḫı bilmem nolmuş

2 Pister-i ġamda uyurken gice ol ġonce-femim
Cānımıñ saydına çıḳmış yeni bir yol bulmuş

3 Şeh-levendim birine sende mi māʿil olduñ
Gül cemāliñ ne ʿaceb böyle ṣararmış ṣolmuş

4 Mīve-i vuṣlatını tāze yetişmiş görücek
Bī-muḥābā el atıp ḳorḳarım aġyār bulmuş

5 Cānıma geçdi Cemīl ḥasret-i dürdānemi
ʿAceb ol verd-i terim kimler yār olmuş

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Mefʿūlü Feʿūlün

1 Bir bezm-i gülistān bu şeb yāre düzenmiş
Teşrīfe özenmiş

2 Bāġ-ı emele lāḥūri Aʿcām döşenmiş
Ġāyetle begenmiş

3 Bir rāḫiya-ı ṭayyibedir taṣrīf olunmaz
ʿAḳl ile bulunmaz

4 Başdanbaşa elvān-ı şukūfeyle düzenmiş
Zīnetler donanmış

5 Elde ḳadeḫi sāḳī-i gül-rū ṭutarlar
Ṣaf-beste dururlar

6 Ol sāʿid-i sīminine cām-ı mey ṣunmuş
Teklīf edinmiş

7 Gül devrine şarḳı-ı bahāriyye oḳurlar
Ol muṭrib güler

8 Bülbüller ḥaṣūd eyleyerek ṭāġa ḳaçınmış
Ġāyetle utānmış

9 Şermende düşüp güllere pür-tāb ruḥundan
Ol şerḫ-i lebden

10 İmā-yı viṣāline Cemīl dīde uzanmış
Āl ḳāna boyanmış

ḤARFÜ'Ṣ-ṢĀD

39

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿū lün

1 Ṣordum yine gülşende bugün bülbüle maḫṣuṣ
Feryād-ı ciger-sūzumı ancaḳ güle maḫṣuṣ

2 Evrāḳ-ı güle yazmış ezel-ḫāme-i ḳudret
Ḫandān güle girye ü āh bülbüle maḫṣuṣ

3 Şevḳ-āver iken vechi Züleyḫā o zemān kim
Aldı yine ol Yūsuf dehri ele maḫṣuṣ

4 Ol çeşm-i ġazāli alam aġūşuma derken
Deldi cigerim ġamzesi bir berrātile maḫṣuṣ

5 Tātār-nige żabṭ ederek tīġ-i dū-ebrū
İḳlim-i dile eyledi yaġma bile maḫṣuṣ

6 Meydān alayım dergeh-i ᶜaşḳıñdan o şūḫuñ
[...] hecrinde çekdim çille maḫṣuṣ

7 Naẓīre sezādır deyu bu beyti Cemīlā
ᶜArż eyledi Ḥilmī gibi ehl-i dile maḫṣuṣ

ḤARFÜ'Ḍ-ḌĀD

40

Fāᶜilātün Fāᶜılātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Bende ettim ḥāl-i zārım ol şeh-i ḫūbāna ᶜarż
Cefāna bir vecḥile ᶜarż eyledim amma ne ᶜarż

2 Sīne-i mecrūḫumızda setr olup bulur şifā
Merhem-i luṭfuñ edermiş bu dil u dīvāne ᶜarż

3 Luṭf u iḥsāna eşed-i iḥtiyāç ehl-i faḳīr
ᶜAyb olunmaz etselerde ḥālini sulṭāna ᶜarż

4 Gül güler ġonce güşād eyler ruḫ-ı gül-gūnını
Derd-i maḫṣuṣ olan kim bülbül-i nālāna ᶜarż

5 Bezm-i ḥüsnüñ şemᶜine pervāne-āsā göñlümüz
Eyledi sūz-ı derūnuñ yana yana yana ᶜarż

6 Şeh-sūvārım rāh-ı ᶜaşḳıñda beni naḥcīr deyu
Tīr-i müjgānıyla etti ġamze-i fettāna ᶜarż

7 Ehl-i dildir ey Cemīl merd-i suḫen ḳadrīn bilir
Eyledim ben de bu naẓmım Nūrī-i ᶜirfāna ᶜarż

41

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Rām olur mı herkes etmekle denk cānāna ᶜarż
Āşinā olana ederler ġamze-i fettāna ᶜarż

2 Mīve-i vuṣlat verir mi sana hiç ol naḫl-i nāz
Zāhid-i ḫodbīn edersen nuṣḫunı yābāna ᶜarż

3 Samiᶜa [...] ḳılup ehl-i ᶜaşḳı fehm eder
Eyler iseñ pendiñ ile merdüm-i rindāna ᶜarż

4 Ey tecāhülle mażḫar [...] ehl-i dili
Derd-i ᶜaşḳıñ hiç eder mi mekteb-i ṣībyāna ᶜarż

5 Semt-i erbūda ṭolaşma ḳān eder murġ-ı dilin
Zülf-i şebgīriñ ederse sen dil-i dīvāne ʿarż

6 Gelmeze gelmez ol āhū vaḥşīdir ġārīb Cemīl
Ey sebük-maġz eyleseñde ḳıṣṣa-ı efsāne ʿarż

ḤARFÜʾṬ-ṬĀ

42

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Pek yaḳışmış muṣḥaf-ı ruḥsārına bu naḳş-ı ḫaṭṭ
Levḥ-i dilinde ḳazıtma ʿāşıḳ-ı zārıñ faḳaṭ

2 Bülbül-i dem-sāzınım verd-i ruḫuñdan ʿācizim
Gül demek ruḫsār-ı ālına bu göñlümde ġalaṭ

3 Fer verir mihr-i cihān-tāba cemāliñ dāʿimā
Rū-nümādır vech-i pākizende keʾş-şemsüʾl-vasaṭ

4 Nār-ı ʿaşḳım yār ile iṭfā olurdu şüphesiz
Tābe aḫşām vāżʿ-ı ḥavż olsun daḫı mānend-i baṭṭ

5 ʿĪtibār etmez Cemīlā ol büt-i kālā fürūş
Defter-i āmālimizde olmayınca naḳş-ı ḫaṭṭ

ḤARFÜ'Ẓ-ẒĀ

43

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Cāme-ḫˇāb yārdan ḥaẓ eyledim ammā ne ḥaẓ
Vuṣlatıñ iḳrārdan ḥaẓ eyledim ammā ne ḥaẓ

2 Müşk-i āhū-yı ḫuten mi ser-ta-ser cismiñ ʿaceb
Būy-ı ʿanber-sārdan ḥaẓ eyledim ammā ne ḥaẓ

3 Çeşm-i şehlāsı ile maḫmūr [u] mest etti beni
Dīdesi seḫārdan ḥaẓ eyledim ammā ne ḥaẓ

4 Bir şeker-ḫand-ı laṭīfe bezledir bezm-i dile
Ol leb-i mey-ḫˇārdan ḥaẓ eyledim ammā ne ḥaẓ

5 Leb-be-leb zānū-be-zānū ḫufyeten ol şūḫ ile
Ṣoḥbet-i imrārdan ḥaẓ eyledim ammā ne ḥaẓ

6 Gül gelip ġonce küşād etti sürüp bülbül-demiñ
Gülşen-i gül-zārdan ḥaẓ eyledim ammā ne ḥaẓ

7 Dāmen-i āl-kārını ḫavf ile ṭutarken Cemīl
Vuṣlatıñ iḳrārdan ḥaẓ eyledim ammā ne ḥaẓ

ḤARFÜ’L-ʿAYN

44

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Beni bī-derd iken biñ derde duçār eyleyen ṭāliʿ
Rehā-ı ġam iken bu ġamla düşvār eyleyen ṭāliʿ

2 Ederim gāhīce ġonce ʿizārıñçün enīn ü āh
Velākin rūz [u] şeb bülbül gibi zār eyleyen ṭāliʿ

3 Alışmışdı yanıp yaḳılmaġı pervāne dil lakin
Enīs-i cismi şevḳiñle pür-nār eyleyen ṭāliʿ

4 Benim sāḥil-reş-i deryā iken keştī-i maḳṣūdum
Ġarīḳ lüçce-i baḥre giriftār eyleyen ṭāliʿ

5 Ġarīb başıma ḳaldım kunc-i ġurbette ṣoranım yoḳ
Mülāḳi olmama bādı şeddād-bār eyleyen ṭāliʿ

6 Ne yār-ı bī-vefādandır ne çerḫ-i pür-sitemdendir
Beni cān-ı cihāndan tek şu bī-zār eyleyen ṭāliʿ

7 Elim bir nesne ṭutmazdım Cemīlā zevḳden ġayrı
Dönüp çerḫ-i felek baş üzre devvār eyleyen ṭāliʿ

45

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Dem-i vuṣlatda ey dil ṣanma pīrāhen olur māniʿ
Edā-yı fenn-i merk ile o şūẖ şen olur māniʿ

2 Açılmaz kimseye ol ġonce-i ne-şüküftemiz
Terennüm etme bülbül ẖār-ı pīrāmen olur māniʿ

3 Erişmez leşker-i leylāya ṭüp-ı āh-ı Mecnūn
Raḳīb-i kūh-ı heyet ḳale-i āhen olur māniʿ

4 Erişmez menzil-i āmāle tīz-rev olan kimse
Taʿaccülle nihāyet pāyına dāmen olur māniʿ

5 Cemīlā mīve-i vaṣla yed-i āmālimiz erse
Edā-yı fenn-i merk ile o şūẖ şen olur māniʿ

46

ĠAZEL-İ ḤİLMĪ NAŻĪRE ŞOD

Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿılün

1 Ḥ Bī-ṣadā künc-i elemde zar [u] giryānım cū şemʿ
Bī-nevā derd [u] sitemle āh u efġānım cū şemʿ C

2 C Terk-i bezm-i hicrānım bağıyla ẓulmetdeyim
Ḳāş-ı rāz etsem ḫafīce böyle sūzānım cū şemʿ Ḥ

3 Ḥ Ġayret-i ᶜaşḳ ile pervāne per [u] vebāliñ yıḳar
Ger göreydi şevḳ-i yāre āh-ı sūzānım cū şemᶜ C

4 C Āteşe kendin atar ḳaḳnūs-veş pervāne dil
Görücek nār-ı muḫabbetle firūzānım cū şemᶜ Ḥ

5 Ḥ Bir gice teşrīf ḳıl ey māh-ı Kenᶜān luṭf edip
Eyle Yaᶜḳūb-ı dili pertev-fezā cānım cū şemᶜ C

6 C Māh-cebīnim gel kerem ḳıl ẓulmet-i fürḳatdeyim
Rūşen etsin nūr-ı vechiñ beyt-i āḫzānım cū şemᶜ Ḥ

7 Ḥ Ḫalḳı pür-şevḳ edeniñ başıñ keser miḳrāż-ı ġam
Böyle verin çerḫ-i giryān ḫazānım cū şemᶜ C

8 C Gāh ẓulmet gāh pür-şevḳ bī-ḳarā[r] devr etmede
Ṭūrnā pür-cā-yı bezm-i dehre ḫayrānım cū şemᶜ Ḥ

9 Ḥ Gün yüzü görmem şeb-i tārıñ ġamda yanmadan
Yanmada anıñ içün şemᶜ-i şebistānım cū şemᶜ C

10 C Āteş-i ᶜaşḳ bir şerer bıraḳdı Cemīl cān u dile
Geldigimçün ᶜāleme Ḥilmī peşimānım cū şemᶜ Ḥ

ḤARFÜ'L-ĠAYN

47

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Ben o murġ-ı lā-mekānımla neden ḳıldım ferāġ
Raġbetim yoḳ zülf-i dām u dāneden ḳıldım ferāġ

2 Ḥasret-i Leylā güzer-gāh-ı ḫayālimden baᶜīd
Ben o Mecnūnum ābā ānādan ḳıldım ferāġ

3 Sūziş-i pervānesiydi şemᶜ-i bezm-i ḥüsnüñ
Fāriġim şimdi dil-i pervāneden ḳıldım ferāġ

4 Mest-i ᶜaşḳ-ı vaḥdetim bilmem nedir ben cām ü cem
Sāḳiyā ben köşe-i meyḫaneden ḳıldım ferāġ

5 Ḳalb esrār-ı ḫafiyye āşinādır ol bilir
Kimseler bilmez nedir amma neden ḳıldım ferāġ

6 Gülşen-i baġ-ı İrem olsa naẓar etmem Cemīl
Ben o murġ-ı lā-mekānımla neden kıldım ferāġ

ḤARFÜ’L-FĀ

48

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Āh kim ol dil-rübā ḥālim perīşān etti ḥayf
Giceler tā ṣubḥadek hecr ile nālān etti ḥayf

2 Mesken ettim dāġ-ı Mecnūnı bu günler kendime
Leşker-i ġam ḫāne-i ḳalbimi vīrān etti ḥayf

3 Āh kim zülf-i esiriñ olduġum gündenberi
Ḥālime raḥm etmeyip dū-çār-ı efgān etti ḥayf

4 Ḳoymadı bir laḥẓa ṭāḳat bu ten-i laġārda āh
Ḫançer-i ġamzesiyle sīnem şöyle ʿüryan etti ḥayf

5 Gün yüzü göstermedi bir dem Cemīl bī-tabāh
Giceler tā ṣubḥadek hecr ile nālān etti ḥayf

ḤARFÜ’L-ḲĀF

49

Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Āh kim ḳundāḳ bıraḳdı göñlüme esrār-ı ʿaşḳ
Cān evin muḥrıḳ edip gittikçe cefā-tār ʿaşḳ

2 Ḳalmadı tāb [u] tevānım lāġar cismimde ḥayf
Hecr-i yār ile hemān çekmekdeyim āzār-ı ʿaşḳ

3 Derd-i ʿaşḳa hikmet-i loḳmān nice kār eylesin
Çün naṣīb oldu ezelden bende ne bīmār-ı ʿaşḳ

4 Ḥalḳa-ı teḥīdde ya hū çeker dīvāneyim
Rūz [u] şeb verd-i zebānımdır benim ezkār-ı ʿaşḳ

5 Ẕühreyi raḳṣ-āver eyler hāleye dā’im o māh
Dönmede rūzān [u] şabān bu gerdiş-i pür-kār-ı ʿaşḳ

6 Söylenir dīvāne dil ʿaşḳıñ ile şām [u] seḥer
ʿAḳlımı tārāç etti ey Cemīl efkār-ı ʿaşḳ

50

Fe^cilātün Fe^cilātün Fe^cilātün Fe^cilün

1 Gice meclisde o şūḫu nice demler andıḳ
Āteş-i ruḫları iḥżāra gelince yandıḳ

2 Olamaz meclisimiz zevḳ ile bir dem sensiz
Zevḳ-i maḫfī ederiz biz bize yārim ṣandıḳ

3 İkide bir de ḳırar ḫaṭır-ı ᶜuşşāḳı gider
Bize rām olmayacaḳ ol perī zīrā ḳandıḳ

4 Ḳatle ibrām ederim ᶜāşıḳını yār der imiş
Tīġ-i ebrūsu ile ḫarb ederek ḳanlandıḳ

5 Ey Cemīl fürḳat-ı dil-dārıyla sermest olduḳ
Bāde-i ᶜaşḳıñ içün cām-ı elemden ḳandıḳ

51

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Ṭıfl iken yaḳdı benim de cānımı eşrār-ı ᶜaşḳ
Ol zemān bildim tükenmez derd imiş dil-dār-ı ᶜaşḳ

2 Fürḳat-ı dil-dār ile zār u nezārım ṣubḥadek
Ḫ̮ˇāb u rāhat ḳoymadı dīdemde bu efkār-ı ᶜaşḳ

3 ᶜİllet-i ᶜaşḳa devā olmaz eṭbāᶜ-ı zemān
Görmedim ṣıḥḥat yüzü ben olalı bīmār-ı ᶜaşḳ

4 Leyle-i ḥasret-zedem ḳaldım ġarīb [u] bī-mecāl
Eylerim Mecnūn gibi her demde āh u zār-ı ʿaşḳ

5 Derd-i ʿaşḳa dūş olanlar var mı bulmuş bir devā
Nice loḳmān olsada kār etmiyor tīmār-ı ʿaşḳ

6 Gūş eden yoḳ ḥāl [ü] zārımı kime taḳrīr eyleyem
Ey Cemīl ḳaldı derūnumda bütün eşār-ı ʿaşḳ

52

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Firāḳ-ı yār ile bir dem şu ʿālemde ḳarārım yoḳ
Yanımca bir teselli baḫş olur hiç yār-ı gārım yoḳ

2 Nuḳūd-ı cānı uġrunda fedā ettim idi ammā
Dil-ārām edecek derler yine bir şeyde kārım yoḳ

3 Nice cān giryān etmem sūz-ı firāḳ üzre
Ġarībā künc-i miḫnetde ḳalıp şevk-i dimārım yoḳ

4 Seninçün dergeh-i ʿaşḳıñda göñlüm hū çeker her dem
Cemāliñ şemʿine pervāne-veş ġayrı yārim yoḳ

5 Dirīġ etme naẓar-ı naẓẓare-i nā-çāre cānım
Yanıp yaḳılmadan āh etmeden bir başḳa kārım yoḳ

6 Cemīliñ ḥālini her bir görenler āh ederlerdi
Yanımca bir teselli baḫş olur hiç yār-ı gārım yoḳ

53

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ṭıfl iken gehvāre-i dāyemde hep yār-ı ʿaşḳ
Ol zemān teʾs̱ir etti cānıma ezkār-ı ʿaşḳ

2 Feyż-i gülden eyledim sırr-ı rumūz ʿaşḳı āḫẕ
Bülbül-i cān u dil ilhām oldu dār-ı ʿaşḳ

3 Sāḳī bezm-i elesinden cām-ı ʿaşḳı nūş idin
Oldular mest u ḫudāʿ ü vaḫdet esrār-ı ʿaşḳ

4 Mihr-i ḥüsnüm vech-i pākin eyler ʿarż ṣaḥn-ı dile
Sende ḥüsn-i ʿaşḳ varsa bende var envār-ı ʿaşḳ

5 Her zen-i mekāre ḫˇāhiş-ker idi Yuṣūf içün
Buldu āvāz-ı Ẕüleyḫā ile kerem bāzār-ı ʿaşḳ

54

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Sana biñ şevḳ ile ey şūḫ-ı müstes̱nā bu cān ʿāşıḳ
Ṭutuşdu fürḳat-ı dil-sūz ʿaşḳıñla yamān ʿāşıḳ

2 Kemend-endāz olunca zülfünüñ zencīrine göñlüm
Ġamıñla bülbül-āsā dāʾimā eyler fiġān ʿāşıḳ

3 Bī-der-i gül-zāra nāz ile bahār āyā mıdır şāhım
Nevā-yı ʿaşḳ ile oldu sana ḫˇānendgān ʿāşıḳ

4 Metāᶜ-ı vaṣlına maḥżā beni ṣanma ḫarīdārım
Bu bender-gāh-ı ḫ˘āhişle olup ḫalḳ-ı cihān ᶜāşıḳ

5 Cemīlā Ḫulḳī üstādı naẓīre ne ḥaddindir
Anıñ şiᶜrine ṭoġrusu dehān ᶜāşıḳ zebān ᶜāşıḳ

ḤARFÜ'L-KĀF

55

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜılün

1 Naḳş eden bu levḥa-ı ḳalb ḫayāliñdir seniñ
Şevḳ veren bezm-i āḥbāba cemāliñdir seniñ

2 Mihr-i ḥüsnüñ nev-civānım işte verdi dehre nūr
Cānıma te'sīr eden bu ḫub ḥāliñdir seniñ

3 ᶜAndelīb-i dil eder ᶜaşḳıñ ile āh u fiġān
Cānıma nukḥet veren bu verd-i āliñdir seniñ

4 Serv-i ḳaddiñ vār ise ṭūbā-yı cennetden es̱er
Bāġ-ı ḥüsne mīve-i vaṣlıñ kemāliñdir seniñ

5 Bezme geldikçe daḫı nāmım benim yād etmediñ
Vaᶜd-i vaṣlıñ aṣlı yoḳ bir mekr [u] āliñdir seniñ

6 Merḥamet ḳıl alma āhım pek yanıḳdır dil-rübā
Rāh-ı ᶜaşḳıñda Cemīlā pāymāliñdir seniñ

56

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Hevā-yı ʿaşḳa uydu murġ-ı dil pervāz neylersiñ
Gülistānda o şūḫuñ eder āvāz neylersiñ

2 Süveydā-yı derūnumla gezerken rāh-ı ʿaşḳıñda
Girift ettiñ beni ey āfet-i ṭannāz neylersiñ

3 Bu dürr-i ʿaşḳı zāhid bilmediñ boncuḳ ḳıyās etmege
Göñül ser-nāme-i şevḳe eder āġāz neylersiñ

4 Bütün şeb nār-ı sevdā yanımda sīnemde dāġ üzre
Sövünmez āb ile ey dilber-i mümtāz neylersiñ

5 Sen uġrattıñ beni derde suāl etme yeter ḥālim
Niye aġyārı ettiñ arada gāmmaz neylersiñ

6 Ayırdım gerçi çoḳtan vaṣl-ı dil-dāra Cemīl ammā
Ezelden böyledir bu ṭāliʿ-i nā-sāz neylersiñ

57

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿū lün

1 ʿAşḳıñ ile bu nāliş [ü] efġānımı görseñ
Raḥm eyler idiñ ḥāṣılı nālānımı görseñ

2 Bir nīm nigāh ile ciger-gāhımı deldi
Āhū-meniş ol āfet-i devrānım görseñ

3 [...] [...] ile ḳān aġlamadan ḳalmadı ṭāḳat
Hecriñle begim derd-i firāvānımı görseñ

4 Ṭaʿn etmez idin ehl-i dile ṣūfī-i muḥaḳḳaḳ
Bu yoṣmā edā dīdesi mestānemi görseñ

5 Ṭūṭī-i suḫan-perver var imiş añla Cemīlā
Nūrī gibi eşʿār-ı suḫan-dānımı görseñ

58

Feʿilātün Feʿılātün Feʿilātün Feʿilün

1 Derde düşdüm reh-i ʿaşḳıñda o yāriñ gezerek
Zülf-i zencīrini boynuma ṭāḳıp gezerek

2 Çıḳma ḳoynumdan amān der iken o dil-dāra
Ḳuzucağım nice ḳaptı o raḳīb āl ederek

3 Reh-güzārında revān olmuş iken dil-dārıñ
Cānımıñ ṣaydına çıḳtı yolumu izleyerek

4 Bir ḳor āteş ataraḳ ḳulbe-i āḥzānıma āh
Ocaġ-ı baḫt-ı siyāhımı daḫı isleyerek

5 Seyr içün ey Cemīl üftādelerine yārim
Zülf-i zencīrini boynuma ṭaḳıp gezerek

59

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

1 Yāre üç çifte piyāde ile giderken gezerek
Şaşıp ol bütü gördüm filḳāş sürerek

2 Öyle aġūşuma aldımki ṣarıldım ḳoḳdum
Gerdān-ı ṣāfını tā ṣubḥa ḳadar dişleyerek

3 Bu şeb ol meh-veş ile ṣubḥaleyince meh-tāb ettim
Zevḳ edip ᶜārıż [u] ruḫsārını būs ederek

4 Meh-i enver gibi gehvārede ol ṭıfl-i dilim
O güzel yoṣmā edādan daḫı şīr emzirerek

5 Ṭıfl-ı cān-pāreme bāzīçe içün ḫānemde
Mākiyān-ı dilim āh borusunu işleyerek

6 Meclis-i meyde oḳunduḳça ṣefā-yāb olsun
Bir ġazel söyledim āḥbāb-ı Cemīl ḥaẓ ederek

60

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Ehl-i ᶜaşḳa bir belā-yı nāgehān mı perçemiñ
Murġ-ı göñüle dāne ü dām nişān mı perçemiñ

2 Zīr-i fesden ṭoġulup iḳlim-i ḥüsne ser çekip
Şāh-ı ruḫsāra ḳurulmuş sāyebān mı perçemiñ

3 O rüyā iḳlimini başdan başa tesḫīr edip
Her teli bir ejder [u] şīr [u] jiyān mı perçemiñ

4 Şāh-ı ḥüsne tātār-ı ġamze çekip etti cülūs
Kişver-i ruḫsāra seyf-i ebrū-vān mı perçemiñ

5 Ḫˇābe vardım leyle-i zülfüñ ṭolaşdı zihnime
ʿĀḳil-i Mecnūn eder böyle yamān perçemiñ

6 Ġamze-i şeh-bāz zülfüñdür Cemīliñ ṣayd eden
Murġ-ı göñüle dāne ü dām nişān mı perçemiñ

ḤARFÜ'L-LĀM

61

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Sūz-ı dil derd āşinā bir nāy bir ben bir göñül
Girye-i nālān-serā bir nāy bir ben bir göñül

2 Bağrı yanıḳ derd-gu āteş-feşān sūz-iş beyān
ʿĀşıḳ-ı şeydā belā bir nāy bir ben bir göñül

3 Sīne sūzān ciger ḫūn ağlar bezm-i ġamda dil kebāb
Derd-i ser duş-vār-ı fenā bir nāy bir ben bir göñül

4 Āh kim ol gül-ʿiẕārım melevi-çün dem-be-dem
ʿAndelīb-i ḫuş-nevā bir nāy bir ben bir göñül

5 Çāk dil āh u figān dergāh-ı ʿaşḳıñda eden
Devr-i meydān ṣala bir nāy bir ben bir göñül

6 Faṣl-ı güldür sūz-ı dil ibrāz eder bülbül gibi
Ey gül-i raʿnā sana bir nāy bir ben bir göñül

7 Ehl-i ʿaşḳa ṭūṭīʿ-i ṭābʿım Cemīl verdi ṣala
Nükte-i reñgiñ-nümā bir nāy bir ben bir göñül

62

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ḳudūmıñla kerem ḳıl bezmi tenvīr et efendim gel
Gitme vaḳti luṭf eyle gel ey āhū-pesendim gel

2 Müheyyādır giceden bezmi tecdīd eyledim maḫṣuṣ
Sana teklīfe ḥaddim yoḳ aman şāh-levendim gel

3 Görünce rūyunu tīr-i müjeñ tā cānıma geçdi
Seni ol görüşde nūr-ı ʿaynım pek begendim gel

4 Ruḫunda dāne-i ḫāliñ görünce murġ-ı dil cānā
Düşüp ṣayd oldu ʿaşḳıñ dāne-i zülf-i kemendim gel

5 Yeter nār-ı firāḳıñla bu denlü sūz-nāk oldum
Medet ḳıl dest-gīr ol ʿāşıḳa serv-i bülendim

6 Bıraḳma intiẓār üzre Cemīl-zārını şāhım
Gitme vaḳti luṭf eyle gel ey āhū-pesendim gel

ḪARFÜ'L-MĪM

63

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ḫaṭır-ı yār içün aġyārımla eglenirim
Bir gülüñ ʿaşḳına ben ḫārım ile eglenirim

2 Nice bend eylesem o şūḫ-ı dil-ārāyı deyu
Nār-ı ḫulyāda bu efkārım ile eglenirim

3 Nāvek-i āhım o senk-i dile teʾs̱ir etmez
Āh [u] vāh ederek zārım ile eglenirim

4 Ṭıfl iken cānıma ḳundaḳ bırakıp āteş-i ʿaşḳ
Rūz [u] şeb āh u şerer bārım ile eglenirim

5 ʿĀḳıbet mūy-ı dil-ārāya dilim bend etti
Ḫalḳa-ı zülf-i siyeh-kārım ile eglenirim

6 Ben uṣanmam ne ḳadar fürḳatini çeksemde
ʿAşḳ-ı cān-sūza düşüp nārım ile eglenirim

7 Söylemem derdimi ol yāre Cemīl ölsemde
Şu cihānda ġam-ı dil-dārım ile eglenirim

64

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Neden geldi bizi terk eylemek bu rütbe cānanım
Ne cürmüm oldu ġamzeñde āmān ey şāh-ı ḫūbānım

2 Seniñle bir zemān kim olmuşken sīne-ber-sīne
Nedir şimdi bu iẓhār-ı ġażab üftādene cānım

3 Söyünmez āteş-i hicrāna bıraḳdıñ ʿāşıḳ-ı zārıñ
Vücūdum küll-i nār oldu gel ey māh-ı raḫşānım

4 Fetīl açdırdı şimşīr-i müjek sīnemde dāġ üzre
Giceler ṣubḥadek yanmaḳtadır şemʿ u şebistānım

5 Feleklerde melekler yanmış iken sūz-ı āhımdan
Nice bir seniñ dil-seng es̱er etmez sana cānım

6 Gehi fürḳat gehi rūy-ı vefāda bī-ḳarār oldun
Revā mı böyle aldatmaḳ kerem ḳıl söyle sulṭānım

7 Ġubār-ı pāyına düşdüm ṣarıldım çoḳ recā ettim
Yine raḥm eylemez ʿuşşāḳına ol çeşm-i fettānım

8 ʿAzīz başıñ içün olsun beni reddetme yanından
Faḳīrim pür-melālim tekke-i ʿaşḳıñda ʿuryānım

9 Naẓar etmem cihāna ey Cemīl şimdidengeri aṣla
Ḫarāb olsun göñül mülkü beni terk etti sulṭānım

65

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

1 Yeter ġamda seni yār perīşān göreyim
Zaḥmet-sīne-i mecrūḥ ile nālān göreyim

2 Düşesiñ zerre gibi pāyına bir sevdiginiñ
Yalvarıp āh ederek nāle-i giryān göreyim

3 Künc-i hicretde ḳalıp bir güzellik ᶜaşḳı ile
Zülfüne bend olaraḳ vāli ü ḫayrān göreyim

4 Ġam u fürḳat çekerek sende benim gibi hemān
Āh u zār eyleyerek ḥüsne hicrān göreyim

5 Şemᶜ-i ruḫsārıñ eyler ṣubḥadegin yanmada dil
Sīnede şevḳ-i ruḫ u yār ile sūzān göreyim

6 Bir gün elbette eder nārıñ āhım teʾs̱īr
Ettigiñ cevr u ezālarda peşīmān göreyim

7 İnkisār etme Cemīlā yetişir ol bābda
Bana ettiklerini kendine her ān göreyim

66

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Ḥālime raḥm etmez olduñ ey gül-i raᶜnā
ᶜAşḳ ile feryād eden bir bülbül-i şeydā benim

2 Eylediñ mecbūr ḥüsnüñ neyleyim ben ey perī
Bir vaṣlıñla sevindir göñlümü cānā benim

3 Bana nisbet şān mıdır aġyāra meyl vermek
Ettigiñ çıḳmaz derdinden ḥāşradek amma benim

4 Ḥālimi gūş etmediñ bir gün ey māh-rū
ʿĀḳıbet ḳaldı derūnda mācerā zīrā benim

5 Derd-iʿuẓmāya düşürdüñ ʿāḳıbet-i ʿuşşāḳını
Ḥasteyim eyle ṭabībim derdime edvā benim

6 Mülk-i cānı böyle istilā ne ḥācet ey perī
Ceyş-i hecriñle ederseñ ḥālimi yaġma benim

7 Ey Cemīlā tāze güftārıñ görünce Luṭfīniñ
Ṭoġrusu tanẓīre cürret yoḳ anı aṣlanım

67

NAẒĪRE-İ LUṬFĪ

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Lebiñ güldür dehānıñ ġonce mi ey māh-ı tābānım
Cebīn üzre daġıldı sünbül-i gīsūlarıñ cānım

2 Hilāl ebrūlarına yanmasın mı neylesiñ göñlüm
Ḳalır ʿāşıḳlarıñ bī-tāb ṭırāzıñ üzre cānānım

3 Ol āteş ruḫlarını gökde āḫterler hep andıḳça
Ḳalır meh-tāb ḫayretde seni gördükçe sulṭānım

4 Düşünce ʿaşḳ odu yaḳdı ciger-gāhım belī āfet
Mey-i lʿalüñle teskīn eyle gel ey şūḫ-ı devrānım

5 Bütün şeb başladıḳça keşf-i rāze ṭāʾir ʿaşḳım
Amān fāş oldu ḫalḳa neyleyim bu rāz-ı pinhānım

6 Hemān aġyār ile ülfet edersiñ bana nisbetle
Firāḳıñ cāna kār etti nice bir ḥāl-i ʿuryānım

7 Helāḳ-ı ġamze-i ebrūlarıñ bir ben miyim cānā
Ḳamū ʿāşıḳlarından şekve eyā çeşm-i fettānım

8 Unutturdu bizim efsānemiz Leylā-yı Mecnūnı
Tükenmez mācerādır bu seniñ ʿaşḳıñla yāranım

9 Düşelden keştī-i cānım bu miḥnet baḫrına şimdi
Aman bir laḥẓe rāḥat yoḳ aḳar dāʾim dü çeşmim

10 Cemīlā şiʿr-i Luṭfīye edince böyle pīr demek
Şekker-i güftār olur ṭūṭī-i tābʿım şād u ḫandānım

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Mefʿūlü Feʿūlün

1 Yeter sitemiñ cāna geçer ḳāş-ı kemānım
Kārıñ bu mu cānım

2 Yār ġamını çekmege yoḳ tāb u tavānım
Ey serv-i revānım

3 Şevḳ-i ruḫ-ı pür-tābına yandım meded Allah
Cāndan dedim eyvāh

4 Tā ʿarş-ı muʿallāya çıḳar sūz u fiġānım
ʿAşḳıñla civānım

5 Luṭf et begim ʿuşşāḳ-ı dil-zārına bir dem
Ġamdır bana her dem

6 Sensiz tenime çıḳıyor eyvāh bu cānım
Ey ruḫ-ı revānım

7 Çekdirdi bana renc-i elem ḥaṣılı her bār
Ol şūḫ-ı cefā-kār

8 Mecrūḫ eder elbette seni tīġ u zebānım
Teʾṣīr-i lisānım

9 Bir gün çıḳarız maḫfice ol ḳāş-ı hilāle
İḳbāle ḥavāle

10 Fāş eyleme gel yalvarırım rāz u nihānım
Ey ġonce fidānım

11 Raḫm etmedin āḥvāl-i Cemīl-i dili u zāra
Yok mu bana çāre

12 Gel sīnemi dil gör benim açdırma dehānım
Ey şūḫ-ı cihānım

68

Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿılātün Fāʿilün

1 Gördügüm gündenberi ey yār vardır miḥnetim
Giceler āh eylemekten ḳalmadı hiç rāḥatım

2 Vaṣf-ı ḥüsnüñ dil-i kütāh taʿrīfe yoḳdur iḳtidār
Bilmezem kendim derūnumda zīyāde s̱iḳletim

3 Şān-ı ḫūbāna sezā mı dāḫil-i bezm-i rakīb
Bir ṣoġuḳ taʿbīrdir amma yoḳ sana emniyetim

4 Gerçi kim ʿuşşākıñım çekdigim miḥnet nedir
Eyleseñ terk-i cefā billah çokdur minnetim

5 Ey Cemīl şimdengeri dünyā bana zindāndır
ʿAteş-i ʿaşḳa yanıp bir zerre yoḳdur ṭāḳatım

69

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Efendim şemʿ-i ḥüsnüñle yanıpdır bu dil u cānım
Hele pervāneñ oldum bil muḥaḳaḳ şimdi sūzānım

2 Görünce ġonce-i rūyuñdaki zīnet-fezā rengiñ
Nice nāliş [u] feryād etmesiñ bu bülbül ü cānım

3 Ṣunulmuştur baña peymāne ʿaşḳ ṭıfl iken lakin
Şarāb-ı iştiyāḳıñla ʿaceb pür-mest u ḫayrān

4 Benim derd-i firākım çün yaḳıpdır çerḫ-i nüh-ṭāḳı
Ḥazer ḳıl etmesiñ teʾsīr luṭf et şāh-ı ḫūbānım

5 Emel Ḫulḳī üstāda Cemīlā pey-rev olmaḳdır
Şeker-bār eyledi ṭūṭī-i tābʿım şād u ḫandānım

70

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿū lün

1 Şemʿ-i ruḫunı maṭlāʿ-ı ġarrāya degişmem
Dürc-i deheniñ ġonce-i zībāyā degişmem

2 Fer verdi gice mihr-i cihān-tāba cemāliñ
Ḫāl-i ruḫunı necm-i s̱üreyyāya degişmem

3 Bir ġonce-i ʿālemmiş hele baġ-ı cihānda
Nuṭḳ-ı deheniñ bülbül-i şeydāya degişmem

4 Naḳd-ı emelim pūte-i ʿaşḳ içre olup ḳal
Ol sīm-teni ṭoġrusu kīmyāya degişmem

5 Ṭūṭī gibi eşʿār-ı suhen-dānını zihnī
Bī-şüphe daḫı şiʿr-i Cemīlāya degişmem

71

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 ᶜAḳl u fikrim ġāret etti bir büt-i tersā benim
Deyr-i ḥüsnüñle yanar pervāne-veş ḥālā benim

2 Daᶜvet ᶜaşḳ-ı ḥaḳiḳi eyledikçe ol bütü
Tīġ-i ebrūlar gözedi sīnemi ammā benim

3 Ejder-i gīsūlarına yüz verip ẓālim meger
Gör ne ḥāle ḳoydu etti ḥālimi yaġmā benim

4 Zülf-i leylāñla bend olmuş gezer Mecnūn gibi
Seyreden üftādeler ol ᶜāşıḳ-ı şeydā benim

5 Āh girdāb-ı belādan hiç rehā mümkün müdür
Fülk-i göñlüm baḥr-ı ᶜaşḳa ġarḳ eder sevdā benim

6 Muḫtelif bir çār ᶜunṣurmuş binā-yı ᶜömrümüz
Zevḳ-i dünyā dedigin bilmez Cemīl ḥāla benim

ḤARFÜ'N-NŪN

72

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

1 Yān çizüp ḳaçma begim ᶜāşıḳ-ı ṣādıḳlardan
Sizi de ᶜadd edelim yār-ı muvāffıḳlardan

2 Görünür niyyet-i ʿazmiñ bu gice gökṣūyadır
Gidelim bārī birāz zevḳ edip açıḳlardan

3 Ne şerefdir giderek seyr u temāşa edelim
Çifte çifte o geçen şūẖları ḳayıḳlardan

4 Mest olup būsla mest mi gice aġyār-ı lebiñ
Gündüzi aldım ẖaber-i dīdesi ayıḳlardan

5 Gözüdigin çoḳ o gül [u] ġonce ile mihrimizde
Bizi ḥaḳ ḥıfẓede aġyār-ı münāfıḳlardan

6 Ḳıl ḳadar ḳılma ḥaḳāretle naẓar ʿāḳil iseñ
Kendiñi pekçe ṣāḳın sīnesi yanıḳlardan

7 Cigerim ḳānı Cemīlā gör [...] tükendi
Ḥaẕer et dīdesi ālḳāna bu yanıḳlardan

73

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿū lün

1 Bī-çāre göñül zülf-i siyeh-kārıñ ucundan
Mecnūna refīḳ oldu bu inkārıñ ucundan

2 Gīsū-yı ḥam ender-ḥamına eyledi ber-dār
Bu göñlümü öldüresi seḥḥārıñ ucundan

3 Sīnemde begim bir nice oḳ yāresi vardır
Billah seniñ ġamze-i ẖūn-ẖ̌ārıñ ucundan

4 İfnā mı olur olsa eṭibbāʾ-ı zemāna
Bir dil ki esīr-i derd-i giriftārıñ ucundan

5 ʿAyb eylemeniz ettigim aġyāra müdāra
Ṣor ġonceye bülbül ne çeker ḫārıñ ucundan

6 Ol şūḫ bize imā-yı viṣāl etmegi derken
Ṭutdum ṣıḳıca dāmen-i iḳrārıñ ucundan

7 Girdāb-ı emel keştī-i ümīdimi ḥayfā
Ġarḳ etti hele zülf-i hevā-dārıñ ucundan

8 Pür-sūz-ı ġam köşe-i fürḳatde Cemīlā
Bu ḥāl ile ol ẓālim [u] ġaddārıñ ucundan

ĠAZEL-İ ḤİLMĪ ŞOD

74

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ḥ Āteş-i ruḫsārına ol çeşm-i āfet nev-civān
C Yaḳtı cānım deldi sīnem ġamze-i sūziş-resān

2 Seyr-i meh-tāb-ı ruḫuñ meşhūdum olmuşken bu şeb C
[...] cānımı yandırdı eyvāh el-amān Ḥ

3 Ḥ Mihr-i ḥüsnüm ḫāne-i ʿuşşāḳa gel ʿār eyleme
C Ḳalb-i mirāt-ı sevāda ver cilā-yı nīrān

4 Ṣaḥn-ı āmāle żiyā-yı vech-i pākiñ eyleʿarż C
Ḫāke yüz sürmek ile ḫūrşīd eder terfīʿ-i cān Ḥ

5 Ḥ Dest-i vaḥşetde firār eyler ise Mecnūn nola
C Belki muḫtellüʾd-dimāġı ala būy-ı kāmurān

6 Ḳâys-ı ʿaşḳım ravża-ı kūyuñ temāşādan ġaraż C
Ḫāk-i rāh-ı leylādır çün kuḫl-ı çeşm-i āhū-vān Ḥ

7 Ḥ Tīr-i müjgānı ḫayāli bir hilāl ebrūnuñ
C Sīnemi ṣaḫt-ı kemān-keşligine etti nişān

8 Yüz verip ebrū-yı ġamze ṭıfl iken anıñ içün C
Eyledi vaḳt-i şebābetde yazıḳ ḳaddim kemān Ḥ

9 Ḥ Yār yarmazsa ṭabīb-i ġayra etmem ser-fürū
C Böyle bil ey derde dermān şifā-baḫş-ı cihān

10 Kimseden imdād-res olmazsa ger derd-i dile C
Dāġ-ı sīnem Ḥilmīyā ḳaldı derūnumda nihān Ḥ

11 C Bir iki lafẓ-ı perīşān ise de bu naẓmı
Ḥ Eyledi naẓmına cürʾet Cemīlā nāgehān

12 Ḥilmī bu mıṣrāʿ ile şevḳ-i āver olan ṭabʿa Ḥ
Eylesiñ naẓmına himmet Cemīl-i nükte-dān C

75

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Bī-vefādır dilim ṣormadı hemā-yı vaṭan
Ġayrı dilden yok imiş ṣadıḳ eḫibbā-yı vaṭan

2 Tesliyet-i baḫş-ı derūna olmadı gitti cefā
Anladım ben ne imiş şimdi o hercāʾī vaṭan

3 Nice bir ḫüzn [ü] melāmetle ciger-sūz olurum
Yāda geldikçe daḫı lezzet-i ḫülyā-yı vaṭan

4 Ḫᵛāb-ı ġafletden uyan baḫt-ı siyāhım müjde
Çeşm-i ʿuşşāḳa görünmüş gibi rüʾyā-yi vaṭan

5 Mekteb-i dilde o ṭıfl ile mülāḳāt ettim
ʿAyn-ı vāḳıʿ dedi ol ḫᵛāce-i dānā-yı vaṭan

6 Ya nice deşt-i muḫabetde firār eylemesin
Yine Mecnūnunı bulmuş gibi belā-yı vaṭan

7 Baḫr-ı ḫayretde açıp yelkeni felek emele
Bir müsāʿid vere mi mevce-i deryā-yı vaṭan

8 Ederiz kūy-ı murādı sefer elbette Cemīl
Çıḳarır lezzetini miḫnet dünyā-yı vaṭan

76

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Baḫt-ı aġyār isterim ʿömründe ḫandān olmasın
Pister-i ġamda esīr-i ġalīẓ bir ān olmasın

2 Cānib-i dil-dāra ʿāzim olmaga ḫᵛāhişligim
Ḳalb-i aʿdā bir ḫasedle rūy-ı şādān olmasın

3 Fitne-i āmīz eylemekde dīde-i seḥḥārelere
Semt-i ebrūda ṭolaşma ey göñül ḳān olmasın

4 Ḫançer-i ġamzeñle öldürmege ḳasdıñ tek beni
Aramızda isterim aġyār-ı nādān olmasın

5 Vaṣl-ı limān-ı dil-ārāya yanaşdıḳça Cemīl
Zevraḳ-ı dil ḳorḳarım ġarḳ-āb-ı ᶜummān olmasın

77

Fāᶜilātün Fāᶜılātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Sebze-i cennet midir ḫaṭṭ-ı ruḫuñ ey şūḫ-ı şen
Ḳāmetiñ sünbül müdür ammā müşk-i zülfüñ yāsemen

2 Şimdi ḳoymuş gülşen-i ṭabᶜıñdan ol ġonce-i femiñ
Ḫaṭırıñ tarṭīb içün ᶜuşşāḳına ṭūb-ı feslegen

3 Gül güler bülbül oḳur sürḫ ruḫuñ evṣāfını
Girye ile derd-mendiñ çeşmine batmış diken

4 Tāb-dār-ı māh-ı ḥüsn olmuş o şūḫ peykeriñ
Encüm-āsā ḫāl-i hindū mu nedir bilem o ben

5 Nūrī-i ehl-i dil almazsa bu mażmūnu Cemīl
Ṣabrī bir [...] tezyīn eder ġam çekmesen

78

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Cüdā düşdüm nice demdir hele serv-i revānımdan
Uṣandırdı ġam u fürḳat beni bu ṭatlı cānımdan

2 Ġarībim leyle-i fürḳatde ḳaldım neyleyem eyvāh
Hemān Mecnūn gibi zārım o yār ayrıldı yanımdan

3 Ne cürmüm oldu ʿizzetde o şāh-ı ʿālem-ārānıñ
Ne denlü ʿarż-ı ḥāl etsem ʿaceb benim lisānımdan

4 Gideli ḥayli demdir biñ āhım zülf-i dil-dāra
Götürür bir ḫaber belki bana ġonce-i fidānımdan

5 Bu āhım etmedi teʾs̱īr derūnuñ levḫine mermer mi
Feleklerde melekler aġladı ḫāl-i yāmānımdan

6 Cihān yandı yaḳıldı bu şerār-ı nār-ı āh ile
Ḥaẕer etmez mi ol şūḫum benim āh u fiġānımdan

7 Neler çekdigimi bilmiş iken ben rāh-ı ʿaşḳıñda
Cemīlā iltifātıñ görmedim ḳāş-ı kemānımdan

79

Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿılün

1 Beni mest eyledi o zülf-i semensā-yı vaṭan
Ġayrı hūş-yār olamam olsada ṣahbā-yı vaṭan

2 Iżṭırāb [u] elem derd [u] miḫendir ṣanmañ
Eyleyen żaʿaf-ı vücuduñda beni sevdā-yı vatān

3 Bād-ı āhım ṣavurup ḫırmen-i ʿömrüm ḥayfā
Bir dem açdırmadı göz bana bu ṣabā-yı vaṭan

4 Āh ol mevlevī-i şeh-nāz-ı ciger-sūz bu şeb
[...] başımıza muḥrıḳ [...] -yı vaṭan

5 Biñ ah ile yazıp nāmesin isrā etmiş
Gülüne ṣādıḳ imiş bübül-i şeydā-yı vaṭan

6 Yaptı Ferhād-ı emel tīşe-i fikr ile bu şeb
Ḳaṣr-ı Şīrīne ḥadd u menzil ṣaḥrā-yı vaṭan

7 Ġurbet-i ġam-keşiñ hiç zevḳi olur mu ā Cemīl
Ne ḳadar olsa yine cā-yı vaṭan cā-yı vaṭan

80

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ṭıfl-ı nāzım yan çizip ḳaçma dil-i ġam-ḫᵛārdan
Eşk [u] āhım alma aṣla dīde-i ḫūn-bārdan

2 Şeh-nişīn-i revzeninden göster ey meh-rūyunu
Çeşm-i ʿuşşāḳa yasāġ olmaz begim neẓẓārdan

3 Pek ṭağıtmış müşk-i zülfüñ ġālibā bād-ı seḥer
Ġālibā bī-ḫūş oldum būy-ı ʿanber-sārdan

4 Evvelā meyl eyleyip āḫir cefā eyler iseñ
Nev-civānsın pek ṣaḳın kendini āh u zārdan

5 Yār ile tenhāca ülfet belki eylerdim Cemīl
İḫtiyācım olmasa girifte cū agyārdan

81

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Gel beni incitme yārim āh u zārımdan ṣaḳın
Nev-civānsın nāle-i bī-iḫbārımdan ṣaḳın

2 Dūd-ı āhım burc-ı eflāka ʿurūc olmaḳtadır
Ey melek-rū sen de āh u pür-şerārımdan ṣaḳın

3 Mülk-i dil yandı serāba şemʿ-ı rūyuñla
Pek yanımca ṭurma kim ḳurb-ı civārımdan ṣaḳın

4 Bir ʿacayib baḥr-ı ṭūfān-ḫīzdir çeşm-i terim
Ġarḳ-ı āb eyler cihānı eşk-bārımdan ṣaḳın

5 Ḫançer-i ser-tīr ġamzeñle beni etme helāk
Bir faḳīr-i pür-melālim inkisārımdan ṣaḳın

6 ʿAşḳ ucundan bir ramaḳ ḳaldı bu cān teslim ola
Pister-i fürḳatdeyim āh u nezārımdan ṣaḳın

7 Raḥmı yoḳ bir ʿişve-bāza ey Cemīl verdin göñül
Ḳıl ḥaẕer ümmüʾl-fesād-ı bī-raḥm yārimden ṣaḳın

82

Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿılün

1 ʿĀşıḳ olmuş bir şeh-i ḫūbāna göñlüm neylesin
Ḥüsnüñü ġāyet begendi ya ne göñlüm neylesin

2 Bir ṭarafdan rūy-ı ḥasret bir ṭarafdan vaṣl-ı yār
Ḳalmadı ṣabrım benim hicrāna göñlüm neylesin

3 ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteniñ aḥvāline raḥm etmediñ
ʿAcz ile ḳān aġlarım dīvāne göñlüm neylesin

4 Ṣaḥn-ı gül-zār-ı ümīdimde yitirdim ol gülü
Tā seḥer bülbül gibi nālāna göñlüm neylesin

5 Var mı çāre neylesin biñ cān ile bende Cemīl
ʿĀşıḳ olmuş ol meh-i tābāna göñlüm neylesin

83

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Amān ey ġonce-i nāzım ḳaçınma mübtelālardan
Uṣandım ṣubḥadek bülbül gibi āh u nevālardan

2 Viṣal ümīdiyle dün pāyına düşdüm o dil-dārıñ
Vefāsız yār imiş Ḥaḳḳa ḳabul etmez recālardan

3 O dil-dār-ı sitem-kāra ṣaḳın meyl etme sen ey dil
Hele ben görmedim zende teraḫüm bī-vefālardan

4 Benim baḫt-ı siyāhımdır acır yoḳ ḥālime bir kes
Bu ʿālem içre bir şey görmedim ġayrı cefālardan

5 Cemīlā yanmadı bir dem murādım şemʿi ben yandım
Nice āh etmeyem ḳurtulmadım derd-i belālardan

ḤARFÜ'L-VĀV

84

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Gögüs germekligim ol tīr-i nāza perīşāndır bu
Ne denlü iktisāb-ı tīr-endāzıñ beyāndır bu

2 Ḳadd-i ḫam-geştemi ḳıldım dütāh ol tīġ-i ebrūya
Deme ey şūḫ [...] pīr-i nā-tüvāndır bu

3 Beni meydāne tīre oḳ gibi atdı o ḳāşıya
Çekilmez suḫt-ı ebrūsu ki ḥaḳḳa ḳahramāndır bu

4 Beşikṭāşda bana kimdir sū'āl etti o şeh-bāzı
İki gözüm Bebekde gördügümüz nev-civāndır bu

5 Nedir bu cünbīş-i meh-tāb deyu ḳandīlimde ṣanma
Bu şeb āh-ı derūnumdan çıḳan āteş-feşāndır bu

6 Beni pā-māl ḳılma şeh-sūvārım reh-güzār üzre
Ġurūr etme geçer furṣat ala bir gün cihāndır bu

7 Ne yār ṣabrım döker kān çeşm-i giryān derd-i hecriñle
Nice ṣabr eyleyem söyle gel inṣāf eyle cāndır bu

8 Nice murġ-ı dili żabṭ etmiş ol çeşm-i şeh-bāzım
Ḥaẕer eyle Cemīlā āfet-i devr-i zemāndır bu

85

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ḳande küstüm bu göñül ol yāri eyler ārzū
Ḥāl-i zārım isterim takrīre bir kez rū-be-rū

2 Mübtelāyım cān-ı dilden ben sana ey serv-i nāz
Çoḳ zemāndır tekke-i ʿaşḳıñda çekdim hāy hū

3 Leyle-i fürḳatde ḳladım neyleyem Mecnūn-veş
Zihnimi taḥrīk edersiñ dökme zülfüñ sū-be-sū

4 Bī-sebeb lāyıḳ mıdır cevr [u] cefālar ʿāşıḳa
Ṭıfl-ı nāzım yanına ḳalır mı ṣandıñ sende bu

5 Kişver-i mülk-i melāḥat şāhı olsañ ṭoġrusu
Bana raḥmıñ olmayınca istemem şimdengeri

6 Tīġ-i hecri sīne-i sūzānıma geçdi Cemīl
Ḥāl-i zārım isterim takrīre bir kez rū-be-rū

86

NAẒĪRE-İ ḤAMDĪ

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿū lün

1 Gözler ḳamaşır görmege bir dil-ber-i ḫüsrev
Rūyunda olan benleri encüm gibi pertev

2 Feryād eder ʿaşḳıñla hemān ṭāʾir-i ʿaşḳım
Raḥm eyle yetiş ʿuşşāḳıñ efġānını bīş-nev

3 Bildir a göñül ḥāl-i perīşānımı yāsda
Bir ʿarz-ı niyāz eyle bu şeb pāyına rev rev

4 Dün gice yine bezmimize gelmedi ol şūḫ
Kendim aradım bulmaḳ içün bir nice ev ev

5 Gāhīce vefā ʿādetiñ olmuşdu muḳaddem
Şimdi ne ola böyle edā böyle revīş-i nev

6 Cevr etse de bend olduñ anıñ zülfüne āḫir
Ṭurma göñül ġayrı o meh-pāreyi sev sev

7 Ḳalbimde uyandı giderek şemʿ-i muḥabbet
Bu şevḳ ile oldum ā Cemīl Ḥamdīye pey-rev

87

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Gel ey sāḳī-i muṭrib kaçma bezm-i cān-fezādır bu
Lab-a-leb cām-ı ʿişret gül-ʿaraḳdır dil-güşadır bu

2 Muḥayyerdir nevā-yı būselikde perde-i ʿuşşāk
O aḥkām-ı ṣafā-baḫş rūḫ-ı ʿuşşāḳa ġıdādır bu

3 Meyān-ı vuṣlat yāri ṭolaşdırma göñül rast git
Ṣabāḥ-ı vaṣl-ı ümīde taḥammülle ezādır bu

4 Çıḳışma bülbül [u] dil perde-i sūz [u] niyāz üzre
Hevā-yı gül-iẕārdan gil-güşālıḳ hoş-nevādır bu

5 Göñül olmazda neyler Bābā Ṭāhiri oşeh-nāzıñ
Hevā-yı kākülü başımda püsküllü belādır bu

6 Fetīl-i şemʿ-i ʿaşḳıñdan ne denlü sūz-nāk oldum
Ḥicāz-ı cān-güzārımdan bedīhi rū-nemādır bu

7 Çerāġ etti uyandırdı Cemīlā şuʿle-i ʿaşḳım
Sevād-ı ḳalbde envār-ı feyżiñ bir cilādır bu

ḤARFÜʾL-HĀ

88

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Yār ile bir laḥẓe aḥḳām etmedim etmem yine
Vaṣlını bir kerre ibrām etmedim etmem yine

2 Ḳabr-i defter eyleme bu çekdigim olmaz ḥesāb
Ey göñül ben derdim erḳām etmedim etmem yine

3 Cānıma ḳaṣdı var imiş ġamze-i ḫūn-rīziñ
Ṣanki āḥvāli ben ifhām etmedim etmem yine

4 Āh kim burc-ı nuḫūsum etmedi taḥvīl-i felek
Ben niye bu çerḫe düşnām etmedim etmem yine

5 Nār-ı ʿaşḳıñ gelmiş sīnemde her şeb yanmada
Sūz-ı ḳalbim yāre iʿlām etmedim etmem yine

6 Bezm-i ʿuşşāḳa neye ḫāʾil olursuñ zāhidā
Zümre-i zühhāde ikrām etmedim etmem yine

7 Derd-i ʿaşḳa ey Cemīlā düşdügüm gündenberi
Bāġ-ı ʿālemde hiç ārām etmedim etmem yine

89

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Yāre nālem bu şeb eyler es̱er inşāʾ-Allah
Beni vaṣlına müyesser eder inşāʾ-Allah

2 Fürḳatiñ ḥāli olur ġayrı serūra taḥvīl
Etmeyiz vaẓʿ-ı derūn gör inşāʾ-Allah

3 Vādī-i ẓulmetde hicretde bu dem ḳalmış isem
Bir gün elbet meh-tābım ṭoġar inşāʾ-Allah

4 Güç ile kāle-i vaṣlıñ gice aldıḳ yāriñ
Etmeyiz dād-ı dostdan ḥaẕer inşāʾ-Allah

5 Pāy-nihād olur iseñ dāʾire vuṣlata ger
Ederiz ḳaṣr-ı viṣāliñ maḳar inşāʾ-Allah

6 Ṣaḥn-ı meydān suḫan içre Cemīl ebkem ol
Esb-i tedbīrini ʿizzet sürer inşāʾ-Allah

90

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Efendim etmediñ bir kez teraḥḥum bunca efġāna
Hele lāyıḳ mıdır cevr u cefālar etmek cāna

2 Açıl ey ġonce-i raʿnā dile hūş-bū ṣafā versin
Diler bu bülbül-i cān bāġ-ı ḥüsnüñ şimdi seyrāna

3 Cihān-ı mihr-i ḥüsnüñ ser-te-ser rev-nāḳ fezā etti
O şevḳle yandı yaḳıldı göñül-mānend-i pervāne

4 Uṣanmam her ne denlü cevr ederse eylesin ol şūḫ
Ayırırım pister-i aġūşunu murġ-ı dile lāne

5 Çıḳınca pāyına düşseñ o yāriñ her çe bād-a-bād
Bulur elbette bir çāre bu āḥvāl-i perīşāna

6 O şūḫa naḳd-ı cān versem yine vaʿd-i viṣāl etmez
Niçün ṣormaz nedir nedir ḥālim yanarım nār-ı hicrāna

7 Nice ḳundaḳ bıraḳdı göñlüme bu āteş-i ʿaşḳıñ
Ġamıñla ḫānmānım döndü sensiz beytüʾl-aḥzāna

8 Ḥayāli dīdede naḳş-ı göñülde oldu sūret-yāb
Ne mümkün ġayrı terk etmek ki mecburum o cānāna

9 Yeter bu tīr-i müjgānı benim tā cānıma geçdi
Nice seḥḥār imiş ki bilmedim ol çeşm-i mestāna

10 Beni bırakdıñ şeb-i ẓulmetde maḥzūn ey ṣāç-ı leylā
Ġarīb Mecnūn gibi ṭağlarım ḳaldım şimdi dīvāne

11 Cemīlā şiʿr-i Lutfīye edince pey-revlik
Ṭağıldı āteş-i ʿaşḳım göñülde şimdi her yana

91

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿū lün

1 Berg-i güli şerm etti ruḫuñ ġāzeledikçe
Ol ġonce-femim renk-be-renk tāzelendikçe

2 Dünyāyı yaḳar āteş-i ruḫsārı o yāriñ
Ey bād-ı ṣabā zülfünü yelpāzeledikçe

3 Ẓulmetde ḳodu ʿāşıḳını muṣḥaf-ı ḥüsnüñ
Kākülleriniñ bezleri şīrāzeledikçe

4 Cān naḳdini īs̱ār ederim ağzına yārin
Kālā-yı viṣāliñ daḫı endāzeledikçe

5 Mest etti dili būy-ı dil-āvīzi Cemīlā
Ol ġonce-femim renk-be-renk tāzelendikçe

92

NAẔĪRE-İ ZEKī

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿılün

1 Aldatıb agyārı imşeb bir yere ṭıḳdım hele
Bu birūdet sözlerinden ṭoġrusu bıḳtım hele

2 Ṣıdḳ-ı iḫlāsım o şūḫa ekledip raḥm eyledi
Zülf-i müşkünin̄ ḳoḳup her yanını ṣıḳdım hele

3 Būs edip ruḫsār-ı āliñ on beşinde dün gice
Māh-tāba ol meh-tābān ile çıkdım hele

4 Etmege āḫz u ʿaṭā ol nev-civān ile bugün
Kāle-i vaṣlıñ ḫarīdār deyu bıḳdım hele

5 Bī-hūde ḥāʾil olur bezm-i āḥbāba Cemīl
Bu birūdet sözlerinden ṭoġrusu bıḳtım hele

93

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Göñül ol dil-bere gerçi meyl-dār oldu gittikçe
Niyāzım rū eder ẓālim cefā-kār oldu gittikçe

2 O şūḫuñ rāh-ı ʿaşḳıñda nice derd [u] emek çekdim
Bana nisbet raḳībe hep vefā-kār oldu gittikçe

3 Geçenlerde ḳanı vaʿd-i viṣāl etmiş idi o şūḫ
Ḥicāb etmez daḫı bir ḫīle-kār oldu gittikçe

4 Nice rind-i cihān imiş o kāfir bed-ḫiṣāl ammā
Gice aġyāra meclisde ḳadeḫ-kār oldu gittikçe

5 Cemīlā neyleyim feryādımı gūş etmedi bir dem
Niyāzım rū eder ẓālim cefā-kār oldu gittikçe

94

NAẒĪRE BE-İSM-İ LUTFĪ

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Gül-iẕārım nev-bahār erdi buyur gel güllere
Ṭabʿımız dönsüñ yine bu nāle-i bülbüllere

2 Ṭaġıdıp zülf-i dil-āviziñ nesīm biñ ṣubḥ
Cānları etsiñ ʿıṭr-nāk nisbeten sünbüllere

3 Meh-i cemālinde görünce encüm-āsā benleriñ
Gülşen-i ḥüsnüñde benzetirim anı fülfüllere

4 Gerçi yüz döndürdü bizden bir gün elbet raḥm eder
Var niyāz eyle göñül sende āṣīl göñülere

5 Rāz-ı ʿaşḳım böyle fāş etmek revā mı sevdigim
Sen düşürdüñ ʿāşıḳ-ı nā-çārı dilden dillere

6 Çün bism-i Lutfiyi tanẓīr edince ey Cemīl
Ḥāme vıḳ vıḳ aġladı döndü sirişki seyllere

95

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Gül-iẕārım gülü gel cānladalım gülşende
Başlasıñ bülbül-i dil olmaġa nālende

2 Eṡir-i ᶜaşḳı beni eyledi bī-ḫūş bilemem
Būy-ı ᶜanber mi nedir ya Ḫuten zülfünde

3 Gitme aḫşāmüzeri ḫāne-i vīrānımdan
Nolur ey ḫūb-ı cihān bir gice ḳalsañ bende

4 Bir ḫaber gönder eve ister iseñ gitsiñ uşāḳ
[...] ḳalmasın aṣla seniñ endīşende

5 ᶜĀşıḳıñ mültemisi gerçi budur maᶜlūmuñ
Vuṣlatıñla dil-i bī-çāre bī-şād et sende

6 Ne ᶜaceb vaṣl-ı dest edemedim ol şūḫı
Ḳalmadı ṣabr u şekīb şimdicik eyvāh tende

7 Ey Cemīl bir gül içün bülbül-i nālende gibi
Çeşm-i pür-ḫūnum hemān olmadadır giryende

96

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Sevdigim şūḫ levendāne gelir ḫaṭırıma
Sözleri āl ile efsāne gelir ḫaṭırıma

2 O şehiñ ḫāl-i ruḫuñ ḫırmen-i ḥüsnüñde bugün
Görecek ben nice bir dāne gelir ḫaṭırıma

3 Göñlümü ol ṣaçı leylāya düşürdüm gitti
Öyle Mecnūn gibi dīvāne gelir ḫaṭırıma

4 Yāriñ āteşlerine yanmadıḳ ādem var mı
Şemʿ-i ḥüsne dil-i pervāne gelir ḫaṭırıma

5 Vaʿd-i vaṣl ile Cemīli oyalandırdı o şūḫ
Sözleri āl ile efsāne gelir ḫaṭırıma

97

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Nice āh etmeyem ben bülbül-i şeydā çemenlikde
Açılıyor yılda bir gül ol daḫı şevḳ-i dikenlikde

2 Ne denlü mest-i ʿaşḳım bilmez oldum kendimi sāḳī
Faḳaṭ tebyīż gördüm zülfünü bezm-i semenlikde

3 Felekden çekdigim derd [u] meşaḳḳat defʿ olur ancaḳ
Ṣarılsam hāle-veş ol māh-tāba feslegenlikde

4 Ne rütbe cevr ederseñ et begim zīrā zemānıñdır
Gehi vaʿd-i viṣāl ile gehi ḫaṭır-şikenlikde

5 Geru ḳalma ṣaḳın sen bildiginden ey gözüm nūrı
Bulursun ʿāḳıbet ettikleriñ vaḳt-ı miḫenlikde

6 Cemīlā aldanıp meyl eyleme bu zīnet-i dehre
Bu çerḫiñ dürlü dürlü işleri vardır düzenlikde

98

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Amān sāḳi ġamı defʿ eyle ver bāde kedersizce
Hele mesmūʿ-ı aġyār olmadan evvel ḫabersizce

2 Ṣaḳın vaḳti gecikdirme vehm edersin soñra aġyārdan
Tenezzül ḳıl buyur şām olmadan ol fenersizce

3 Hele bī-ḫavf olurdu zevḳimiz maḥfī bu şeb-āsā
Kerem ḳıl bezmi teşrifiñle rūşen et bedersizce

4 Metāʿ-ı vaṣlını endāzeye çeksem nolur bir ān
Ḫarīdārım ṣaḳın ẓannetme nūrum sīm ü zersizce

5 Cemīlā naḳd-ı cānı uġruna bez̠l eylerim ammā
Ṣarılsam ṣubḥ olunca mū-miyānına kemersizce

99

Feʿılātün Feʿilātün Feʿılātün Feʿılün

1 Yār ʿaceb bezm-i muḫabbetde bu sevdāsı kime
Āşinālıḳ es̠eri çeşm-i dil-ārāsı kime

2 Bir işāretle o ān müjde-i vaṣl etti hele
Şimdilik eyledigi nāz u sitiġnāsı kime

3 Çeşm-i cādūsu nice etti ʿaḳıllar yaġma
Gitti yār ḳaldı hele bir ḳuru ġavġāsı kime

4 Bu ḳabā heyet ile ṣanma saña meyl eyler
Zāhidiñ eyledigi zīnet ü zībāsı kime

5 Ey Cemīl ʿarbede ḳoydu girerek meclisde
Yār ʿaceb bezm-i muḫabbetde bu sevdāsı kime

100

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Açılan zaḫm-ı sītem sīnede yār sızlamada
Çekilen cevr [u] cefāya bile yār sızlamada

2 Bir zemān mahrum idik vaṣlına yārin şimdi
Tehi destān emel ḳalmada yār sızlamada

3 Heves ḳand-ı lebiñle hele mānend-i mekes
ʿĀşıḳ-ı zārıñ uzaḳdan daḫı diz dizlemede

4 Yüze āsā o meh-i ṭalʿatıñ aç gözlü raḳīb
Ḥavż-ı fervende niʿam vaṣl içün ʿārsızlamada

5 Aldatıp bulda ver ʿuşşāḳ-ı veli-zārı Cemīl
Ḳaḥpe dünyā-yı zeni vecḥini yaldızlamada

101

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ruḫ-ı gül şerm olur ruḫsār-ı dil-dār ġāzelendikçe
Nevā-yı bülbül üftāde-gān āvāzelendikçe

2 Yaḳar berḳ-i belā-veş ser-te-ser mülk-i dili ḥaḳḳa
ʿAraḳ-rīz-i ruḫ-ı pür-tāb-ı yār yelpāzelendikçe

3 Bulur kesb [ü] ṣafā dil pister-i nāz u sitiġnāda
Metāʿ-ı vaṣl-ı cānān bī-ḳarār endāzelendikçe

4 Düzelmez nüsḫa-ı āmālimiz ġāyet perīşāndır
Felek ḥüsn-i niẓām-gīr olma şīrāzelendikçe

5 Marīż-i dil bulur elbet necāt ümīdini cānā
Cemīlā lʿāl-i meygunuñ içipde tāzelendikçe

102

Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿılātün Fāʿılün

1 Yek naẓarda āh kim müft-i cevānan oldum āh
Dāmen-i vaṣl-ı recāya būse-dārān oldum āh

2 Murġ göñüle dām ḳurmuş faḳa baṣdırmaḳ āmel
Var mı çāre kākül-i ber-dār-ı ḫūbān oldum āh

3 Baḫt-ı nev-ḫaṭırıñdır hep efkārımı taḥrīş eden
Rāyic-i zülfünden ammā mest u ḫayrān oldum āh

4 Gülşen-i bezm-i eḥibbāda ruḫ-ı gül-gūnunu
Bülbül-āsā girye-i nālişle elḥān oldum āh

5 Bezm-i yāriñ şemᶜine pervāne-āsā ey Cemīl
Şuᶜle-i cevāle-veş bir şemᶜ-i sūzān oldum āh

103

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

1 Şevḳ-i yāre nice pervāne göñül süzülmede
Ṭutuşup şemᶜ-i şebāra gice çizilmede

2 Şeker-efşān lebiñ güya edince aġāz
Ṭutdu şimdi mekes-i dil dizi dizilmede

3 Āh bed-çehre-i raḳīb yāri bu şeb meclisde
Būse ümīd ile taᶜcīz edip ᶜārsızlamada

4 ᶜĀlem-i āba temel urma eliñ çek sāḳī
Heyet-i bezm bu şeb baḳ nice ṭadsızlamada

5 Nev-ᶜarūs-ı heves-i ḳaḥbe felek dünyāda
Zülf-i meşāṭasıyla vechini yaldızlamada

6 İḫtiyārımla Cemīl bende cemāli yāre
Ṭutuşup şemᶜ-i şebāra gice çizilmede

104

Fāʿılātün Fāʿılātün Fāʿılātün Fāʿilün

1 Keşf eden yoḳ bendeyim ḥāl-i dil-zārımı āh
Bulmadım geşt eriyerek dehri ser-ā-ser āgāh

2 Çekilir çile degil söyleme müşkil uymaz
Ḳaldı bir ʿuḳde-i ġam ḫāne-i ḳalbde eyvāh

3 Sana mı ḳaldı murād ehlini mehcūr etmek
Āh ey çerḫ-i felek elinden ṣad āh

4 Ḳalb-i mirāt-ı bulamaz gerd almadan rūşen
Pertev-i sırr-ı cilā vermeyecek baḫt-ı siyāh

5 Söylemem derd-i dilim keşf edici olmayacaḳ
Ṣaḳlarım sīne-i dāġımda Cemīlā hergāh

105

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 ʿUlum-ı fenn-i ʿaşḳdan pür-melūlum ya resūlullah
Ġarīb-i bī-kesüʾl-aḥvāl ḥālim ya resūlullah

2 Sūād-ı ḳalb-i baḫtım nā-tüvāndır cism-i bünyādım
Perīşān-ı rūzgārım bī-mecālim ya resūlullah

3 Gedāyım bī-naṣībim cāhilim şeyṭāna maġlūbum
Beherdem baʿs̱ eyler kār-ı sifālim ya resūlullah

4 Güneh-kārım ḫaṭācūyum bu kemter nā-ṣevābım hep
Geçer fisḳ [u] fesādlar māh u sālim ya resūlullah

5 Hevā-yı nefse rāmım şuʾbede-bāz-ı cihān-gīrim
Şeb [u] rūz ġıybet ü zem ḳīl u ḳālim ya resūlullah

6 Ne yüzle varayım cürm [ü] günāh memlü iken bende
Der-i ʿālem-penāha bed ḫiṣālim ya resūlullah

7 Ḳuṣūr [u] cürm [u] ʿacze tevbe [...] levḥ-i [...]
Ḳabul eyle recā-yı bī-meʾālim ya resūlullah

8 Şefāʿat-ḫˇān luṭf ile Cemīl ʿacziñ seyiret
Niyāzım ḫˇāhişim bu ʿarż-ı ḥālim ya resūlullah

106

MĀNASTIRDA MEŞHŪR MAḤBŪB-I RŪM ḤAḲḲINDA SÖYLENEN ĠAZELDİR

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Mānastırda düşürdüm göñlümü ol şūḫ-ı tersāya
Ṭutuşturdum fetīl-i şemʿ-i ʿaşḳı nār-ı sevdāya

2 Nezāketle terennüm eyleyip ʿaşḳ-ı sitiġnāsı
Kemāliyle edip kesb-i ʿulūm incīl-i ʿİsāya

3 Olunca secde-dār ebrū-vānı ol büt-ı nāzik
Düşürdüm murġ-ı göñlüm ʿāḳıbet zülf-i dil-ārāya

4 Nevāzişle fünūn [u] ʿilmini taḥḳīḳ [u] gūş ettim
Hele sevdā-yı ʿaşḳı var imiş fenn-i Fransaya

5 Kerāmet baḫş edip dedikçe [...] her dem
O vādīde düşüp dāmān-būs-i fenn-i sevdāya

6 Lisān-ı şekker-efşān beni bir rütbe mest etti
Teḫayyür üzre ḳaldım ben ol laʾl-i şeker ḫˇāya

7 Hezārān-ı ʿandelīb-āsā Cemīl feryādımız ancaḳ
Lebiñ būs eylemekdir maḳṣadım gel ṣalma ferdāya

ḤARFÜʾL-YĀ

107

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Müşk-bār-ı zülf-i āhū-yı Ḫuten mi ol peri
Şāh-ı Çin göñlümüz bī-hūş u mest serseri

2 Ol peri rūyı ne mümkün żabṭ-ı dest etmek hele
Küḥl-i aḥfāyı çekinmiş dīde-i efsūn-geri

3 Oḳ gibi geçdi yanımdan görmedim ol ḳāşı ya
Sīnemi deldi geçirdi çeşm-i cādū-peykeri

4 Sebz-i ḫatt-ı ḥüsnüñe bir başḳa revnāḳ vermiş ḥaḳḳ
Gül-iẕārım görmemişdim mevsim-i gülden beri

5 Ḳāle-i vaṣlıñ revācı var iken ey şūḫ seniñ
Kim demiş zülfüñ telince saña olmaz müşteri

6 Maḫrem-i vaṣlı olaydım bir gice ben Cemīl
Naḳd-ı cān uġruna etsem fedā vardır yeri

108

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 ʿArūs-ı nāzeniñ muṣḥaf-ı ruḫsārı tellendi
Ne zībā ṣūreti kesb eyledi vechi güzellendi

2 O şūḫum ḥacle-gāh-ı pister-i nāz u sitefnāya
Girip pākīze ḫilatle metāʿ-ı vaṣlı ellendi

3 Ṣayıp endāzeden bir bir geçirdi ḳālesīn ʿāşıḳ
Düşerdi ḳıymetinden çün behāsıñ mübtezellendi

4 Ne yüzle āşinā-yı ülfet olmuş bu dil u şeydā
Maḳar etti viṣāl ḳaṣrını ġāyet temellendi

5 Ḥayāl-i zülf-i leylāsıñla oldum şöyle pīç-ā-pīç
Gidilmez ḳūy-ı yāre vādī-i Mecnūn cebellendi

6 Cemīlā bed naẓardan ḥıfẓ ede mevlā o dil-dārı
Ne zībā ṣūreti kesb eyledi vechi güzellendi

109

Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿilün

1 Var mı görmüş ʿacebā yārimi bilmem noldu
Dīdeden naḳş-ı ḥayāli daḫı mehcūr oldu

2 Bezm-i aġyāra o meh-rū ruḫunu şemᶜ etti
Ḥayf kim eller ile zevḳ [u] ṣafāsın buldu

3 Ruḫuna gül demege ḳıymaz iken şimdi şehā
Niçün ol surḫ-ı ruḫuñ böyle ṣarardı ṣoldu

4 Ṣulu şeftālileriñ bāġ-ı ruḫuñda görücek
Ḳorḳarım dest dirāz eyleyip aġyār yoldu

5 Kendini pekçe ṣaḳın bezm-i eḥibbāda ḳuzum
Mācerā-yı elemiñ ḳalb-i Cemīle ṭoldu

110

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

1 Neyledim ben saña ey çerḫ-i sitem-kār beni
Eylediñ cān-ı cihāndan beni bī-zār beni

2 Ḳadd-i ḫam-geşte mi gençlikde dū-tāh eylediñ āh
Şekl-i pīre ḳoduñ ey ṭāliᶜ bed-kār beni

3 Ayırıp ġonceleriñ ñahl-i emelden ḥayfā
Eylediñ ṣubḥ u mesā bülbül-veş zār beni

4 Yoḳ mudur hiç es̱er luṭf-ı mürüvvet sende
Gör ne ḥāle ḳoduñ ey ẓālim [u] ġaddar beni

5 Bām-ı çerḫ başına yansıñ dil-i sūzānımdan
Belki teskīn-i ġam eyler dil u nāçar beni

6 Çerḫ-i fīrūzeni düzāḫ ede āh u şererim
Āteş-i derdle ettiñ beni bī-çāre nār beni

7 Derd-i miḫnetle Cemīl dāne-i ʿömrüm çürüdüp
Esbāb-ı ġama dūş etti bedī-dār beni

111

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Nemiş ḳalbde eşçār-ı muḥabbet ḳurudu gitti
Mecrā-yı nehr-i selsāl-ı müveddet ḳurudu gitti

2 Bir degil dāġ dāġ üzre sīne-i bī-çāremiz
Çekmek ile elem-i derd-i ḥasret ḳurudu gitti

3 Henüz erişmiş bāġ-ı ḥüsnüñ ṣulu şeftālisi
Gelince ʿāşıḳ-ı zāra növbet ḳurudu gitti

4 Kef-i maḥzūnum hecriñle iki zānūya urmadım
Künc-i miḥnetde bī-tāb u ṭāḳat ḳurudu gitti

5 Fidān-ı ʿömrüm Cemīlā neşve-nemā bukmaḳda iken
Mecrā-yı nehr-i selsāl müddet ḳurudu gitti

112

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Efendim āh u zārımla bütün ḫalḳ-ı cihān yandı
Ṭutuşdu nār-ı ḥasretle ciger-gāhım yamān yandı

2 Neden selb oldu ḫ͘ᵛāb-ı rāḥatım fikr-i viṣāliñle
Kemāl-i sūzeş-i ʿaşḳıñla cānım bī-gümān yandım

3 Ederken ḥālimi inhā ilişdim dām-ı gīsūya
Fenn-i baḫtım nice takrīr edem şimdi lisān yandı

4 Düşünce ʿaşḳına eyvāh bulunmaz derdime dermān
Daḫı Loḳmān olursa çāre yoḳ zīrā ki cān yandı

5 Bu baḫt-ı şūmum mātem edipdir isn ü cin ḥāla
Yeter ġayrı helāḳ oldum dehān yandı zebān yandı

6 Cemīlā çār nāçār düşdü göñlüm ʿaşḳ-ı dil-dāra
Ṭutuşdu nār-ı ḥasretle ciger-gāhım yamān yandı

113

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 ʿAceb ḳande bulam ol dil-beri gözden nihān oldı
Kimiñle eglenem bilmem işim āh u fiġān oldı

2 O şīrīn sözlü yārimden nice demdir cüdā düşdüm
Baña Ferhād gibi gide dil-ārā hep mekān oldı

3 Nice bend olmuşdu zülf-i dil-dāra göñül ammā
Belā-keş ʿāşıḳıñ ḥāli bu hecrile yamān oldı

4 Görünce rūyunu üftādegānıñ ḳaldı ḫayretde
Seniñ ḥaḳka ki mecbūruñ bütün ḫalḳ-ı cihān oldı

5 Cemīliñ yansın yaḳılmasın mı neylesin söyle
Kimiñle eglenem bilmem işim āh u fiġān oldı

114

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Bıraḳıp gitti beni yārim derūnda pür-ġamım ḳaldı
Sīnemde bir āteş arttı ne yanmaḳdan tenim ḳaldı

2 Beyābān-ı cünūn olsa nola şimdengeru mesken
O leylādan cüdā düşdüm benim artıḳ kimim ḳaldı

3 Sermed-i ʿömr olupdur āh u zārla bāġ-ı fānīde
Hemān künc-i nīşen üzre yerinde bir demim ḳaldı

4 ʿAceb bir baḫr [ü] ḳulzüm eyledim ḫüzn [...]
Sirişk-i ḫūn-feşānımdan ne çeşmde nemim ḳaldı

5 Bulunmaz mı ʿaceb bir ehl-i dil iẓhār-ı aḥvāle
Ne derdimden ṣorar vardır ne ṣādıḳ hemdemim ḳaldı

6 Emek çeksin sīnemden ġamze-i cellādın böyle
Vücūdum zaḫmına ġayrı benim ne merhemim ḳaldı

7 ʿİtāb-ı āmīz düşnām eylemek lāyıḳ mıdır cānā
Cigerlerde bu acı sözlerinden bir semim kaldı

8 Ne ḫūndur Cemīlā ḥalḳını ehl-i dile naẓīr
Ümīd-i luṭfile ḳalbde ancaḳ rūşenim ḳaldı

115

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Derūn-ı derd-i āhımla efendim asumān yandı
Şuʿā-ı rūyuna pervāneveş şimdi bu cān yandı

2 Ne āndır ʿārıż-ı pākize gördüm tāb-dār olmuş
Benim bu yandığım gibi bütün ḫalḳ-ı cihān yandı

3 Dilerdim her çi bād-ā-bād ile bir ʿarż-ı ḥāl etmek
Efendim āteş-i ʿaşḳıñ ile öldüm lisān yandı

4 Ederken būse-i laʿl-i lebiñ biñ cān ile maṭlūb
Ṭutuşdu şemʿ-i ḥüsnüñle şeh-i nāzım dehān yandı

5 Çıḳınca ebr-i gīsūdan Cemīlā tāb-ı ruḫsārı
Şuʿā-ı rūyuna pervāneveş eyvāh bu cān yandı

116

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 O yāriñ cevriyle cāna bir özge müddeʿā ḳaldı
Raḳībe luṭf eder dāim baña ancaḳ ezā ḳaldı

2 Cemāl-i şemʿine göñlüm ʿaceb pervāne olmuşken
Dirīġā āh o yāriñ vuṣlatından cān cüdā ḳaldı

3 Teraḥḥüm etti bir kez be deñli āh u sūzişle
Derūnda ṭoġrusu şimdi tükenmez mācerā ḳaldı

4 Bütün şeb ṣubḥadek andım cemāl-i şemᶜine yandım
Ne derdimden bir agāh var ne bu derde devā ḳaldı

5 Göñül şād olmadı bir kez nigāh-ı iltifātıyla
Raḳībe luṭf eder dāim Cemīl baña ezā ḳaldı

117

Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün

1 O şāh-ı mülk-i istiġnā ile hiç ṣoḥbet olmaz mı
ᶜAceb ᶜarż-ı ḫulūṣa ḳāʾil ünsiyet olmaz mı

2 Şurūr-ı ᶜīdi vaṣlıñla nice [...] çerāġ oldu
[...] [...] efendim növbet olmaz mı

3 [...] bir bende-i fermān-beriyim bunca yıllardır
Nigāh-ı luṭf u iḥsānıñla olsun şefḳat olmaz mı

4 Numū-dār olmadı jenk olmadı ḳalb-i mirātım
Cilāsāz cemāliñle żiyā-yı ṣafvet olmaz mı

5 Degil maḳṣad Cemīlā dāmen-i vaṣla temennā-sāz
Ġaraż ancaḳ o şūḫla bir gice cemᶜiyet olmaz mı

MUḪAMMESĀT

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

I

Ḳalmadı ṣabr [u] ḳararım seni sevdim seveli
Artmada nāle u zārım seni sevdim seveli
Ṭoġrusu ḫaste u nizārım seni sevdim seveli
Āh ile bir gam-ḫ̮ˇārım seni sevdim seveli
Derdini çekmede kārım seni sevdim seveli

II

Tā seḥer ʿaşḳıñ ile āh ederim ey gül-i nāz
Şimdi bülbül gibi efġāne eder dil-aġāz
Vaṣlıñ ümīdine geldim ederim ʿarż-ı niyāz
ʿĀşıḳ-ı zārına gülsen daḫı luṭf ile birāz
Selb olup dilde şiʿārım seni sevdim seveli

III

Sīḫ-i hecriñle kebāb oldu cigerler eyvāh
Yüregim yāraladıñ tīr-i müjeñle billāh
Nār-ı ʿaşḳıñla ṭutuşdum nideyim neyleyim āh
Bir naẓar ḳıl benim āḥvālime ey çeşm-i siyāh
Nice ʿaşḳıñla yanarım seni sevdim seveli

IV

Etmediñ ḥālime bir kerre mürüvvet ey şūḫ
Yoḳ mu ʿuşşāḳına bir zerrece şefḳat ey şūḫ
Niçün aġyārla edersiñ yine ülfet ey şūḫ
Beni aġlatma mıdır resm-i muḥabbet ey şūḫ
Görmedim raḥmıñ ā yārim seni sevdim seveli

V

Ḥasteyim derdle eyle ṭabībim edvā
Şerbet-i vaṣlıñ eder naẖl-i vücūdum iḥyā
Yine senden umarım ṭoġrusu bir nuṭḳ-ı vefā
Yetişdir başıñ içün bu Cemīle etme azā
Derdime çāre ararım seni sevdim seveli

ĠAZEL-İ ẖAYRĀNī TAḤMīS

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

I

ʿAşḳıñ ile āh ḥāl-i perişānım efendim
Ġonce-i ruẖuna bülbül-i nālānım efendim
Pervāne gibi şevḳine sūzānım efendim
Eflāke erişdi bugün efġānım efendim
Olmaḳda tezāyüd-i ġam u hicrānım efendim

II

Germāyede yār ṭurre-i müşkini dökünce
Zihni ṭaġılıyor ʿāşıḳıñ āh böyle görünce
Dīvānene kim oldu tezāyüd giderince
Dil-dār-ı fenāda sīne-serkeşlik edince
Çāk eylerim elbette girībānım efendim

III

Mecnūn-revişim yaḳdı dilim āteş-i ġurbet
Leylā yüzünü görmege ḳaldım yine ḥasret
Ḳaddim büküyor neyleyeyim yār melāmet
Bu sīne-i sūzānıma geçdi ġam u fürkāt
Ḳıl bize ki bir kerre naẓar cānım efendim

IV

Bu baḫt-ı siyāhım edemem kimseye taʿbīr

Ol yār ile viṣāl etmegi hiç olmadı taḳdīr

Her ṭavr-ı pesendīde miṣāli hele yegdir

Gel etme begim böyle [...] beni tekdīr

Kül oldu yanıp ciger-i büryānım efendim

V

Aġyār ile meyl ettigini dün ḫaber aldım

Efkār-ı viṣāliñ ile baḥr-ı ġama ṭaldım

Billāh Cemīl başımı sevdālara ṣaldım

Ḫayrānī gibi cāh-ı zindānda kaldım

Ḫūn eşkini dökmekde dürr-i çeşmānım efendim

MUṬARRAF ĠAZEL-İ ŞEMSĪ

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

I

Şimdilik bir sāde rū meh-pāre düşdü göñlümüz

Luṭfī andañ nāzı ġālib yāra düşdü göñlümüz

Ṣūretā [...] bir nā-çāre düşdü göñlümüz

Zülfüne bend eyleyip bir dāra düşdü göñlümüz

Ḥūş edālı bir güzel dil-dāra düşdü göñlümüz

II

Göz siyāh ḳaşlar ḳalem kirpik dökülmüş rūyına

Zīr-i fisūna ḳāḳül ḫoş-bū çözülmüş rūyına

Encüm-āsā ṣaf-be-ṣaf benler dizilmiş rūyına

Al ele mirātı bir kez baḳ ne olmuş rūyına

Ārzū-yı vuṣlat bī-çāre düşdü göñlümüz

III

Raḥm eder mi ᶜaşıḳ-ı bīmārına ol nev-civān
Olmada günden güne hecri ile ḥālim yamān
Bāb-ı ᶜaşḳıñda bütün şen eylerim āh u fiġān
Yandı yaḳıldı firāḳıñla efendim işte cān
Meyl edelden pāyına āvāre düşdü göñlümüz

IV

Gice gündüz ḥasretiñle āh u fiġān eylerim
Ḫançer-i ġamzeñ çāk-ı girībān eylerim
Başda sevdā dil perişān zār [u] giryān eylerim
Artmada feryād-ı zārım çeşm-i āl ḳan eylerim
Ḳalmadı ṣabra mecālim zāra düşdü göñlümüz

V

Ḳavl ü fiᶜili bir gerekmiş ᶜāşıḳıñ ey dil-rübā
Nīm-nigāh iltifāt etmez misiñ bī-vefā
Çekdigim bunca emek uġruna oldu mu hebā
Ḳalmadı ölmekden özge buña çāre [...]
Gitti fettān kākül-i berdāra düşdü göñlümüz

VI

Şemsīyā hecr-i firāḳ yāre ṣabretmek ᶜilāç
Gitti yārim ya kimiñle eyleyem ben ibtihāc
Yaḳdı yandırdı dil nā-çāre manend-i sirāc
Ey Cemīlā göñlümü bend eyledi ol ḳara ṣaç
Çār-ı eṭrāfı döndün ḥāre düşdü göñlümüz

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

I

Naẓar-gāh eyledikçe ṣafḥa-ı āyīnemi cānā
Niçün ʿaksimde yüz vermez ne ettim ne eyledim āyā
Bu baḫt-ı şūmuma mātem edipdir ins ü cin ḥāla
ʿAceb bu rūzgārımdan kime ben eyleyem şekvā
Elinden çerḫ-i dūnun rūy-ı rāḥat görmedim aṣla
Düşürdü kevkeb-i iḳbāli birdenbire ḥayfā

II

Viṣāliyle o yārin şād-ı ḫürrem olsa dil bir dem
Murādımca ṣafā-yı ʿayş-ı ʿişrette olur hemdem
Felek taḥvīl-i ṣūret eyleyip etmez daḫı her dem
Baña bu sāḳī-i dehr bu tedbīr-i rakkāse baña sersem
Elinden çerḫ-i dūnun rūy-ı rāḥat görmedim aṣla
Düşürdü kevkeb-i iḳbāli birdenbire ḥayfā

III

Beñi bāht-ı siyāhım etmedi bir laḥẓecik memnūn
Mekānım kūy-ı dil-berken felek ḳıldı bizi bīrūn
Cihānda olmadım bir dem ġam-ı ekdārdan meʾmūn
Ḫalāṣ et derd [u] miḫnetden beni ey ḳādir içün
Elinden çerḫ-i dūnun rūy-ı rāḥat görmedim aṣla
Düşürdü kevkeb-i iḳbāli birdenbire ḥayfā

IV

Teḥammül eder hecr-i dil-ārāya ʿaceb insān
Ben ise sīḫ-i fürḳatle bu cismim rūz [u] şeb büryān
Bu ḥāl-i zār ile görse acırdı şüphesiz yārān
Göñül nālān ciger büryān sirişkim olmada rīzān

Elinden çerḫ-i dūnun rūy-ı rāḥat görmedim aṣla
Düşürdü kevkeb-i iḳbāli birdenbire ḥayfā

V
Nice ben yanmayım ol āteş-i hecr ile dil-dāra
Nār-ı pervāne-veş dil dāʾimā şemʿ-i ruḫ-ı yāre
Esef etme Cemīlā bī-hūde çerḫ-i sitem-kāra
Ezelden böyledir bu ṭāliʿ-i nā-sāz lā-çāre
Elinden çerḫ-i dūnun rūy-ı rāḥat görmedim aṣla
Düşürdü kevkeb-i iḳbāli birdenbire ḥayfā

MIṢRĀʿ-I MEŞHŪR TAŻMĪN ŞOD

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

I
Yār içün meclis-i aġyāra ḳadeḫ-kār oldum
Yine biñ derd-i meşaḳḳatlere dū-çār oldum
Ġam [u] ekdār-ı cihāndan daḫı bī-zār oldum
Bir gülüñ ʿaşḳına bülbül gibi āzār oldum
Ṣabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

II
Kevkeb-i ṭāliʿme eyledi maḥsūd felek
Düşürüp çāh-ı ġama etti baña kem birden
Belimi etti dūtāh çille-i derdiñ çekerek
Bir ṣorar yoḳ benim ḫaṭırcıġım ey sīm-belek
Ṣabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

III
Bir zemān vuṣlat-ı dil-dāra göñül maḥrem iken
Şimdi mirāt-ı ḳader ġurbeti etti mesken

Tīr-veş cānıma kār eyledi āh derd ü miḥen
Çekdigim ḥażret-i Allāh bilir bir daḫı ben
Ṣabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

IV
Keştī-i fikre binip yārimi ettim ārzū
Baḥr-ı ḥayretde açıp yelkeni gittim yāhū
Mevc-ḫīz olduġu dem çekdigim ey āfet-rū
Ṣanki ġam leşkeri üstüme etti benim ġulū
Ṣabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

V
Sīne-i yārede ġam dilde daḫı meh-veş-i ʿaşḳ
Cānımı muḥriḳ eder leyl ü nehār āteş-i ʿaşḳ
Ne belādır ser ʿuşşāka bu miḥnet-keş-i ʿaşḳ
Ḫānmān-ı dilimi hemdem ediyor lerzeş-i ʿaşḳ
Ṣabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

VI
Çekilir mi bu ḳadar bār-ı girān ġamıñ āh
Raḥm ḳıl ʿāşıḳa söyle yetiş ey çeşm-i siyāh
Bilirim cürm-i ferāvānımı bende eyvāh
Çāre yoḳdur ezeli böyle Cemīl baḫt-ı siyāh
Ṣabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

I
Bī-vefā nāzük-edā ey dil-rübā küsdüm saña
Bī-mürüvvet cevre māʾil bī-riyā küsdüm saña
Zerre deñlü görmedim rūy-ı likā küsdüm saña

Ġayrile var ülfet et ey bī-vefā küsdüm saña
Bendeni gördükçe etme merḥabā küsdüm saña

II
Ben saña ʿarż-ı niyāz etmiş iken ey meh-cemāl
Ḥāl-i ʿüryānım görünce etmediñ oldum suʾāl
Levḥ-i dilde naḳş-ı ḥüsnüñ ettim ise ḥasb-i ḥāl
Ġayrı barışmaḳ seniñle dil-rübā emr-i meḥāl
Cānım olsañ ṭoġrusu ettim fedā küsdüm saña

III
Olmadın mı dāḫil-i bezm-i raḳīb şūḫ-ı cihān
Bundan aḳdem ettigiñ vaʿdi unuttun mu bu ān
Ben uṣandım bu ḫilāfından seniñ ġayrı amān
Āh u zārımdan ḥaẕer ḳıl nev-civānsın ey civān
Ḳaldı hecriñle derūnda mācerā küsdüm sañā

IV
Āh hecriñle benim ṣoldurmadın mı gülşenim
Ḥasretiñle dāġ-ı Mecnūn olmadı mı meskenim
Ḥançer-i ġamzeñ ne ḥāle ḳoydu baḳ sīm tenim
Geçmiş billāh senden ṣorma aḥvālim benim
Loḳmān iseñ istemem derde devā küsdüm saña

V
Ey Cemīlā ḳalmamış gitmiş gözümde vefā
Şimdicik āḫir zemān ʿindinde oldu ġāliba
Ettigiñ cevri ne mümkün ġayrısı etsin bañā
Bu ḫilāfı şermidir etmege bī-hūde recā
İstemem ġayrı seni ben bī-riyā küsdüm saña

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

I

Derd-i ʿaşḳıñla efendim ḳalmadı bende mecāl
İşiden bir kerrecik aḥvāl-i zārımdan suʿāl
Göñlümü ṣad-pāre ḳıldı ʿāḳıbet-i tīġ-i melāl
Gelmiş dilde bir āteş ḳaldı sevinmek bī-muḥāl
Bir tükenmez derd imiş bu ʿaşḳıñ sevdāsı āh
Mülket-i cānı yaḳdırır nār-ı hecriñ āh vāh

II

Māh-ı ruyuñ görmez oldu ʿāşıḳ-ı bī-çāresi
Oldum o şūḫuñ amān günden güne avāresi
Sīne-i mecrūḥumıñ āh ṭurmaz işler yāresi
Ey ṭabībim var mıdır ġayrı bunun bir çāresi
Bir tükenmez derd imiş bu ʿaşḳıñ sevdāsı āh
Mülket-i cānı yaḳdırır nār-ı hecriñ āh vāh

III

ʿAḳlımı ṭārāc etti bilmem efkār-ı ʿaşḳ
Ḫānımān-ı ḳalbe ḳūndāḳ bıraḳdı nār-ı ʿaşḳ
Merḥamet ḳıl ḥālime çekmekdeyim āzār-ı ʿaşḳ
Çün naṣīb oldu ezelden bende bīmār-ı ʿaşḳ
Bir tükenmez derd imiş bu ʿaşḳıñ sevdāsı āh
Mülket-i cānı yaḳdırır nār-ı hecriñ āh vāh

IV

Esdi bir bād-ı muḫālif erilmedi el vuṣlata
Ol nefes-i fülk-i dilim attı bu baḥr-ı miḫnete
Ḳalmadı ṣabr u taḥammül ġayrı bende fürḳate
Neyleyim cān sevdi düşdü gönlüm ol meh-ṭalata

Bir tükenmez derd imiş bu ʿaşḳıñ sevdāsı āh
Mülket-i cānı yaḳdırır nār-ı hecriñ āh vāh

V
Görmedim mülk-i cihānda sen gibi sīm-belek
Rāh-ı ʿaşḳıñda faḳaṭ ben çekmişim derd-i emek
Nāle-i feryādımı gūş ettin mi şimdicek
Ey Cemīlā ʿaksine döndü baña keç-rev felek
Bir tükenmez derd imiş bu ʿaşḳıñ sevdāsı āh
Mülket-i cānı yaḳdırır nār-ı hecriñ āh vāh

MÜSEDDES BEYT-İ MEŞHŪR TAŻMĪN ŞOD

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

I
Ṭulūʿ ettikçe meh gibi ruḫuñ dil-ber baña göster
Suʿād-ı ḳalb-i ʿuşşāḳıñım revnaḳ-fezā göster
Cefāyı aradan ḳaldır baña bir dem vefā göster
Beni aġlatma ḳoç başıñ içün zevḳ [ü] ṣafā göster
Unutma kūşe-i nādīde hecriñde bu meh-cūrı
Düşer mi bī-vefālıḳ şānına lāyıḳ gözüm nūrı

II
Ḥayāliñ dīdeden çıḳmaḳ ne mümkündür ā ṣulṭanım
Saña biñ söz ile meftūn olupdur bu dil u cānım
Hele rūḫ-ı revānımsın benim ey şūḫ-ı devrānım
Firāḳıñ leşkeri yaġmaya verdi ṣabr u sāmānım
Unutma kūşe-i nādīde hecriñde bu meh-cūrı
Düşer mi bī-vefālıḳ şānına lāyıḳ gözüm nūrı

III

Viṣāliñle dil-i nā-şād mı ḳalbiñ nolur ābād
Saña ʿarż-ı niyāz etmiş idim ben her çe bād-ā-bād
Bütün şeb başladıḳça etmege cān bülbülü feryād
Giriftār-ı belā-yı bār-ı ġamdan olmadıḳ āzād
Unutma kūşe-i nādīde hecriñde bu meh-cūrı
Düşer mi bī-vefālıḳ şānına lāyıḳ gözüm nūrı

IV

Ümīdim ḳaṭʿ edip ġayrı baʿdim ben o yārimden
Teḥasür özre ḳaldım neyleyim ol şīve-karım
Zemīn [ü] asumān inler benim āh [u] nizārımdan
Göñülde ḳalmadı zerre eṡer şevḳ-i [...]
Unutma kūşe-i nādīde hecriñde bu meh-cūrı
Düşer mi bī-vefālıḳ şānına lāyıḳ gözüm nūrı

V

Gözümde ḫ̬ˇāb-ı rāḥat yoḳ bī-sāṭ içde ayān sensiz
Dü çeşmim zerrece ṭurmaz aḳtırır ḫ̬ūn-feşān sensiz
Bu hecriñ cāna kār etti ṭayanmaz buña cān sensiz
Cemīliñ yandı yaḳıldı ciger-gāhı yamān sensiz
Unutma kūşe-i nādīde hecriñde bu meh-cūrı
Düşer mi bī-vefālıḳ şānına lāyıḳ gözüm nūrı

MÜSEDDES BEYT-İ MEŞHŪR TAŻMĪN ŞOD

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

I

Ḳandedir ol ḳāmet-i serv-i sehi
Ḳandedir ol kişver-i ḥüsnüñ şehi

Ḳandedir ol pertev-i dehriñ mehi
Ḳaldı hele kulbe-i ḫüznüm tehi
Āh mineᶜl-ᶜaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

II
Ḳandedir ol dil-ber ḳāşı hilāl
Ḳandedir ol ġonce-i nevresi nihāl
Ben kimiñ ile edeyim ḥasb-i ḥāl
Ṣabr u firāḳı daḫı emr ü maḥāl
Āh mineᶜl-ᶜaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

III
Yaḳdı firāḳ āteşi bu cānımı
Yoḳ hele bir gūş eden efġānımı
Kim bile yā ḥāl-i perīşānımı
Leşker-i ġam ṭuttu girībānımı
Āh mineᶜl-ᶜaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

IV
Neyleyim düşdü göñül bu yola
Varımı ṣattırdı baña bir pula
Sūziş-ı ᶜaşḳınla yanarsam nola
Şimdi cihān dīdeme zīndān ola
Āh mineᶜl-ᶜaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

V
Ben saña göñlüm vereli dil-rübā
Āh u enīn edeyim ḥāliyā

Raḥm ḳıl aḥvālime etme ezā
Söyle nedir cürmümü bildir baña
Āh mineᶜl-ᶜaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

VI
Ḳıydı baña şimdi o çeşm-i siyāh
Hecri ile edeyim āh vāh
Yaḳılmaya mı ḥālime bir nīm nigāh
Yandı göñül ṭoġrusu bī-iştibāh
Āh mineᶜl-ᶜaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

VII
ᶜAşḳıñ ile ḳāna boyandı göñül
Āh ile ṣulṭānını etti göñül
Āteş-i hicrānına yandı göñül
Ḥasretine bir nice ḳandı göñül
Āh mineᶜl-ᶜaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

VIII
Ḥasretle baġrımı pür-ḫūn eder
Seyl-i sirişkim daḫı cey-ḫūn eder
Cevr [u] cefāsın baña efzūn eder
Neyleyeyim göñlümü maḥzūn eder
Āh mineᶜl-ᶜaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

IX
Mülk-itenim yaḳmadadır nār-ı ᶜaşḳ
Zerre naṣīb olmadı dil-dār-ı ᶜaşḳ

Ḳaldı derūnda hele esrār-ı ʿaşḳ
Başıma geldi yine efkār-ı ʿaşḳ
Āh mineʿl-ʿaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

X
ʿAşḳına düşdüm düşeliden beri
Ḥüsnüñe hep olmadayım müşter
Dediñ ile gezmedeyim serseri
Mātem edersem hele vardır beri
Āh mineʿl-ʿaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

XI
Ben seniñ ʿaşḳıñ ile ey gül-iẕār
Murġ-i dilim etmededir āh u zār
Nār-ı ġamıñ ḥaṣılı cismim yaḳar
Etme cefā ḳalmadı ṣabr [u] ḳarar
Āh mineʿl-ʿaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

XII
Gel beni üzme yeter ey sevdigim
Şānıña şāyeste degildir begim
Cevriñ ile var mı vefā gördügüm
Oldu hebā geçmedi bir dedigim
Āh mineʿl-ʿaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

XIII
Derde düşürdüñ beni ey ġonce-i ter
Mātem eder ḥālime nevʿ-i beşer

Mülk-i dile ceyş-i ġam etti sefer
Miḥnet-i derdiñ cāna etti güẕer
Āh mineʿl-ʿaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

XIV
Üzme Cemīli yeter ey şūḫ-ı şen
Āha düşürdüñ dili hecriñle sen
Cānıma geçdi nice derd-i miḥen
Mesken olupdur baña beytüʾl-ḥazen
Āh mineʿl-ʿaşḳ u ḥāla tihi
Āḥraḳ-ı ḳalbi bī-ḥarārātihi

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

I
Begim günden güne bu āteşim olmakdadır efzūn
Sen ise tīr-i müjekiñle revā mı etmeñ dil-ḫūn
Seni göz gördü cān sevdi ṣuçum ne oldu dil meftūn
Nevāl-i vaṣlıñla seyr edip gel bizi ʿāḳıl-ı mecnūn
Göñül maḥzūn ciger pür-ḫūn sirişkim olmada ceyḫūn

II
Geçen gün [...] olmuşdu bir ṭāḳım ṣoḥbet
Dediñ ʿuşşāḳını vaṣlımla ḫandān eylerim elbet
Erişdi nāgehān bu destime bir nāme-i fürḳat
Felekden olduġuñ bildim baña şīve-i ḥasret
Mekānım ḳūy-ı dil-berken neden ḳıldı[2] bizi bīrūn

[2] Divanın orjinalinde "geldi" yazmaktadır.

III

Vefā gelmek maḥāl oldu henüz gül yüzlü yārimden
Uṣandım tā seḥer bülbül gibi bu āh u zārımdan
Cüdā ḳıldı felek-i ẓālim beni ol şīve-kārımdan
Yanıḳ yırtıḳ ḫaẕer ḳıl bari bir kez intiẓārımdan
Elden çerḫ-i dūnuñ olmadım bir dem daḫı memnūn

IV

Fetīl açdırdı sīnemde begim tīġ-i sitem-kārıñ
Ser-i kūyunda mest olmuş yatar ʿuşşāḳ-ı bīmārıñ
Şifā-sāz ol yetiş imdādına gel bu zaḫm-dārıñ
Olur bir gün göñül teʾsīr-i yār eyler bu azārıñ
Ḫalāṣ et derd-i miḥnetten beni ey ḳadīr içün

V

Nedir çāre murādımca felek devr etmedi cāna
Ḳad-i ġamgeştemi etti dü-tāh ḳaldım serāba
Ġarībā künc-i miḥnette ḳalıp āh eylerim ḥayfā
Cemīlā rūzgārımdan kime ben eylerim şeḳvā
O leylādan cüdā düşdüm ṣorarlarsa benim niçün

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

I

Cihān bağında ḥayf olsun ki bir ġonce-femim yoḳdur
Göñül eglencesi bir yār-ı ṣādıḳ hemdemim yoḳdur
Teselli bahş olur bu ḫüzn-i ḳalbe ādemim yoḳdur
Gözümden ḳanlı yaşlardır aḳan aṣla nemim yokdur
Ġarībim pes şu ʿālemde enīs [ü] maḥremim yoḳdur
Yanıp yaḳılmadan āh etmeden başḳa ġamın yoḳdur

II

Viṣāliyle o yārin olmadı biz laḥẓecik ḫandān
Enīn [ü] ġuṣṣadan ḫāli degildir ʿāşıḳ-ı bī-cān
Elinden çerḫ-i dūnuñ rūy-ı rāḥat görmedim bir ān
Nuḥūs-ı ṭāliʿimden şöyle meʾyūsum ki ser-gerdān
Ġarībim pes şu ʿālemde enīs [ü] maḥremim yoḳdur
Yanıp yaḳılmadan āh etmeden başḳa ġamın yoḳdur

III

Elinden dād-ı feryād ey felek ẓālim seniñ eyvāh
Revā mı ʿāşık-ı bī-çāreler ḳān aġlasın her gāh
Esīr-i pister-i fürḳatde bī-cān ḳalmışım billāh
Bu derde çāre sendendir ey ḥażret-i Allah
Ġarībim pes şu ʿālemde enīs [ü] maḥremim yoḳdur
Yanıp yaḳılmadan āh etmeden başḳa ġamın yoḳdur

IV

Görünmez ʿāşıḳ-ı zāra o şūḫ ḫayli zemān oldu
Ḫayāli dīdeden çıḳmaz iken şimdi nihān oldu
Belā-keş ʿāşıḳıñ ḥāli bu hecr ile yamān oldu
Ġarīb Mecnūn gibi şimdi bana ṭāġlar mekān oldu
Ġarībim pes şu ʿālemde enīs [ü] maḥremim yoḳdur
Yanıp yaḳılmadan āh etmeden başḳa ġamın yoḳdur

V

Gelir mi ḫaṭıra bir şeb bize ol [...] [...]
Ḳanī ol ʿahd [u] peymanıñ ḳanī ʿibret ḳanī ʿārıñ
Beni gīsū-veş berdūş etmek mi nedir kārıñ
Esef etme Cemīl teʾsīr-i yār eyler bu azārıñ
Ġarībim pes şu ʿālemde enīs [ü] maḥremim yoḳdur
Yanıp yaḳılmadan āh etmeden başḳa ġamın yoḳdur

Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿilātün

I

Mübtelāyım bir cefā cū ẓālim [ü] ġaddāra ben
Yanmışım pervāne-veş şemʿ-i ruḫ-ı pür-nāra ben
Dil perīşān sīne sūzān dīde-i seḫḫāre ben
Bilmedim böyle ḫūn-sāz olduġuñ ġām-ḫˇāra ben
Bir belā-yı nāge-hāna düşmüşüm bī-çāre ben
Bilmezim yā rāb nice taḫlīṣ olam avāre ben

II

Bir oyun ḳurdu baña bu şuʿbede-bāz-ı felek
Çenber-i ʿaşḳa ṣıḳıştırdı dili ġāyetle pek
Tan nice ṭāḳat götürsün buña artıḳ cān gerek
Bir acır yoḳ başḳa devrān oldu ʿālem şimdicek
Bir belā-yı nāge-hāna düşmüşüm bī-çāre ben
Bilmezim yā rāb nice taḫlīṣ olam avāre ben

III

Esb-i nāzıñ ürkütüp üstüme ettikçe güẕer
Ġāliba taḫcīre çıkdı ʿāşıḳıñ ol ḫūb-ter
Ol tüfenk-i inzārına olsun begim cānım siper
Sürüsüyle ṣayd olur ʿāşıḳlarıñ saña meger
Bir belā-yı nāge-hāna düşmüşüm bī-çāre ben
Bilmezim yā rab nice taḫlīṣ olam avāre ben

IV

Naḫl-i āmāldan alırken mīve-i vaṣlıñ o ān
Bir muḥāba el atıp aġyār bulmuş el amān
Gülşen-i ümīde āh kim esdi bir bād-ı ḫazān
İster ise mülk-i dil yansın ḥarāb olsun cihān

Bir belā-yı nāge-hāna düşmüşüm bī-çāre ben
Bilmezim yā rāb nice taḫlīṣ olam avāre ben

V
Vechimi göstermedi mirāt-ı taḳdīrim baña
Ṣayḳal-ı nūr-ı cemāliñle nolur verseñ cilā
Alma āhıñ ben Cemīl zülfiḳarıñ dil-berā
Nev-civānsın nūr-ı ferm bir gün eṡer eyler saña
Bir belā-yı nāge-hāna düşmüşüm bī-çāre ben
Bilmezim yā rāb nice taḫlīṣ olam avāre ben

Mefᶜūlü Mefāᶜīlü Mefāᶜīlü Feᶜūlün

I
Meclisde bu şeb ol leb-i mey-ḫᵛārı görünce
Laᶜl-i leb-i meygūn-ı ḳadeḥ-kārı görünce
Ṣaf ṣaf o dönen sāġar-ı ser-şārı görünce
ᶜAḳlım ṭağılır zülf-i siyeh-kārı görünce
Yandım ben ol şuᶜle-i ruḫsārı görünce

II
Her gördügünü etme heves ey dil-rāzım
Yetmez mi saña luṭf edici ol şeh-i nāzım
Teskīn ederken bu benim sūz u güdāzım
Maḥbūb ile mey şöyle ṭururken nene lāzım
Meyl eyleme her bir zenn-i mekkārı görünce

III
İbẕāl olur ise ger anıñ luṭf [u] vefāsı
Āḫir düşürür ṣayda seni dām-ı belāsı
Loḳmānıñ olur mu daḫı tedbīr-i devāsı

Bir çāre meded bulmadı dehriñ hükemāsı
Eyvāh dediler bu dil-i bimārı görünce

IV
Destimde benim āh o şeker-ḫande olaydı
Bir ṭabʿ-ı laṭīf ṭūṭī-i gūyende olaydı
Biz zevḳ edelim ister ise tende olaydı
Ṭāliʿmi nūn eyler idi zinde olaydı
Mārūt bile ol dīde-i seḥḥārı görünce

V
Bī-şüphe Cemīl etme ḥaẕer ḳıl ehl-i ʿaṭādır
Mażmūnunu maḳbūl eder elbette becādır
Erbāb-i diliñ ṣoḥbeti çün şiʿr ü ṣafādır
Ḥilmī daḫı tanẓīrine luṭf etse sezādır
Nūrī dedigiñ şiʿr-i nev-ās̱ārı görünce

TAḪMīS-İ ĠAZEL-İ ḤİLMī

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

I
Ser-i zülfüñ baña bir şöhret-i üftāde vermiştir
Yanınca fitne-i ġamzeñ nice bir bāde vermiştir
Göñülde ḥāl-i ʿaşḳıñ her çe bād-ā-bāda vermiştir
Baña bu keyf-i mesti [...] bāde vermiştir
Ezel sāḳī kim meyḫāne-i ṣafāda vermiştir

II
Fedā-yı mā-melek ettim reh-i dil-dār ʿaşḳıñda
Hemān bir müşterī olsun dil-i āzār ʿaşḳıñda
Bulur kerem kāle-i ḥüsnüñ ne ḥālet var ʿaşḳıñda

Nuḳūd-ı eşkimi ṣarf ettirip bāzār-ı ʿaşḳıñda
Zamān-ı sūd-ı amālim o tāʾcīr-zāde vermiştir

III
Reh-i ʿaşḳıñda bī-māl olduġum ol şūḫ izilerken
Ḫayāl-i ġamzeñle sīne-i mecrūḫ sızılarken
Dönüp pervāne-āsā şuʿle-i ruḫsāra sızılarken
Mekes-āsā [...] şūḫuñ eṭrafında dizilirken
Hele lʿāl-i şeker yāriñ şeb-i ḫelvāda vermiştir

IV
Bu ġāzī esbābıñ boş ḳalır ṣanmañ döner ṭurmaz
O kendi dāne-i ʿömrüm bu çerḫ bir ān döner ṭurmaz
Ḳarār etmez gözümde leyle-i hicrān döner ṭurmaz
Olup Mecnūn o gözüm güne ser-gerdān döner ṭurmaz
Diger [...] felek fikr u daḳiḳiñ bāde vermiştir

V
Ümīd- mīve-i vaṣlıñ dilerken bu dil ü cāndan
Henüz ḫāmdır dirīġ ettim demekle nīm-ḫandān
Nevīd-baḫş-ı vuṣlat sāmiʿa-pīrādır her yandan
Turunç bostānlı bir kāfir ḳızı sīb-i zenaḫdāndan
Ṣulu şeftālü ʿuşşākā ḳızıl elmada vermiştir

VI
Zebān-ı ḫāme-i nāzük-teriñ enʿām-ı laṭīfdir
Cemīlā ṭūṭī-i şeker-feşānıñ tābʿ u ḫulḳīdir
Ḳoparmış gülşen feyżinden ihdā-yı şemīl midir
Ṭaḳılırlar miṡāl-i gül ki berk-i sebz ü ḥilmīdir
Yazıp bu naẓmı aḥbāb-ı kerem meżādavermiştir

TAḪMīS-İ ĠAZEL-İ ḤİLMī

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

I

Görüp ser-mest-i ḫayrān oldum ol zülf-i semensāyı
Geyinmiş āl ruḫsārını nisbet-i surḫ-ı dībāyı
Nice maḥfūẓ-ı zihin etmiş oḳur İncīl-i ʿİsāyı
Görünce gitti ʿaḳlım āh kim ol şūḫ-ı tersāyı
Kilisede ṭutuşdurdum fetīl-i şemʿ-i sevdāyı

II

ʿAceb mi şevḳ-i ḥüsn-i dāmen-i pāk bucāġında
Olursam secde-dār ebrū-vān-ı zīr-i ṭāḳında
Füyūżāt-ı tecelli vardır ey şūḫ ḥüsn-i bāġında
ʿAceb dil meyperest olmazda neyler deyr-i ʿaşḳıñda
O kāfir terk etmez bir dem aġūş-ı çelipāda

III

Çıḳıp ejder mis̱āli zīr-i fesden zülf-i şebūsı
Serā-yı ḥüsnüñ olmuş silaḥ-dār tīġ-i ebrūsı
Müşīr etse bir dem zāhide çeşm-i suḫan-gūsı
Olurdu şüphesiz dil-beste-i zünnār-ı gīsūsı
Eger ol bütte zāhid görse bu ḥüsn-i dil-ārāyı

IV

Esīr-i secde bir ben miyim ol zülf-i küffārıñ
Yatur sermest ü ḫayrān bir nice ʿuşşāḳ-ı bimārıñ
Bu ḥūnī meşrebiñden ġayrı hiç görmedik kārıñ
Ḫaṭṭ ü ḥāl-i siyāhıñ küfr-i zülfün çeşm-i seḥḥārıñ
Esīr etti ser-ā-ser mülk-i Hīnd ile Buḫārāya

V

Cenābından dilerdim kim mezīd olsun bize Luṭfī
Bu sūz-ı ʿaşḳ ile tanẓīrine raġbet eder Nūrī
Cemīlā eyledi taḫmīsine raġbet hele şimdi
ʿAcebdir gūşuna girmez o ḫūnī meşrebiñ Ḥilmī
Benim nāḳūs-veş ṣoḥbet-i fiġānım ṭuttu dünyāyı

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

I

O murġ-ı lā-mekānım bāġ-ı ʿālemde ḳarārım yoḳ
Cüdā-yı gülşen olmuş bir ġayrı benim yār-ı ġārım yoḳ
Teselli baḫş olur bu ḫüzn-i ḳalbe şīve-kārım yoḳ
Ne derdimden bir anlar var nedir ḥāliñ ṣorarım yoḳ
Enīs-i ġuṣṣadan ġayrı benim şevḳ-i mesārım yoḳ
Yanıp yakılmadan āh etmeden bir başḳa kārım yoḳ

II

Baña ṭıfl-ı debīstanım dedi olġunca ter şimdi
Ṭulūʿ-ı māh-rūyı işte verdi dehre fer şimdi
Firāḳıñla revā mı ḥayf dil sersem gezer şimdi
Göñülden ġayrı yoḳ ḫaṭırcıġım aṣla ṣorar şimdi
Enīs-i ġuṣṣadan ġayrı benim şevḳ-i mesārım yoḳ
Yanıp yakılmadan āh etmeden bir başḳa kārım yoḳ

III

Göñül besdir benim derdim getirme bāde-ekdārı
Cihānda rūy-ı raḥmıñ ḳalmamış aṣla bir as̱ārı yoḳ
Adı dillerde yād olmaḳdadır ammā bu ġam-ḫˇārı
Ḫalās et derd-i mecnūndan beni ey ḫāliḳ-ı bāri

Enīs-i ġuṣṣadan ġayrı benim şevḳ-i mesārım yoḳ
Yanıp yakılmadan āh etmeden bir başḳa kārım yoḳ

IV
Bu ʿālemde kime kimden edem bu derdimi şekvā
Kime ḥālim dedisem olmadı dermān baña aṣla
Ġarīb-i nā-murād-ı vaṣl-ı dil-dāra göñül zīrā
Ezelden böyle imiş ṭāliʿ-i nā-sāzımız ḥayfā
Enīs-i ġuṣṣadan ġayrı benim şevḳ-i mesārım yoḳ
Yanıp yakılmadan āh etmeden bir başḳa kārım yoḳ

V
Göñül sevdāperestin māʾil olma her sitem-kāra
Girersin ʿāḳıbet bir pençe-i müjgān-ı dil-dāra
Cemīl tedbīr [...] sulūk etmez bu efkāra
Nuḫūs-ı ṭāliʿnden soñra şekve etme her yāra
Enīs-i ġuṣṣadan ġayrı benim şevḳ-i mesārım yoḳ
Yanıp yakılmadan āh etmeden bir başḳa kārım yoḳ

İBTİDĀʿ-YI ŞARḲIYYĀT

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün

I
Gice gündüz āh edip oldum o yāriñ māʾili
Yoḳ mudur bir dem o şūḫı ṣarmaġa hiç ḳābili
Cān fedādır rāh-ı ʿaşḳıñda murādım ḥaṣılı
Bāri bir kerre nolur olsam viṣāliñ nāʾili

II
Tā ebed şemʿ-i viṣāliñ şevḳine pervāneyim

ʿĀşıḳım ben hiç olur mu başımdan uṣanayım
Ḳalbimi incitme ḳoç başıñ içün dīvāneyim
Bāri bir kerre nolur olsam viṣāliñ nāʾili

III
Dūd-ı āhım çerḫ-i nühṭāḳa hele peyvestedir
Zülfünüñ zencīrine dīvāne göñlüm bestedir
Merḥamet ḳıl ġayrı zīrā ḫaṭırım eşkistedir
Bāri bir kerre nolur olsam viṣāliñ nāʾili

IV
Ey cefā cū eyleyip aġyārla ülfet gelmediñ
Hem getirdiñ başıma ālām-ı miḥnet gelmediñ
Dün baña sen etmişken vaʿd-i vuṣlat gelmedin
Bāri bir kerre nolur olsam viṣāliñ nāʾili

V
Bir baña teşvīş-i vaṣl bir ṭarafdan āh u zār
Ey Cemīlā ṣormadı aḥvāl-i düşvārım o yār
Derd-i hecr ile derūnda ṣanki bir micmer yanar
Bāri bir kerre nolur olsam viṣāliñ nāʾili

MIṢRAʿ-I MEŞHŪR TAŻMĪN ŞOD

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

I
Bir niyāzım geçmiyor āh ḥāliyā sulṭānıma
Bir nigāh merḥamet ḳılmaz dil-i vīrānıma
Gūş ḳılıp raḥm etmez oldu nāliş-i efġānıma
Ya ilahī ṣabrını versen dil-i sūzānıma

II

Ḫaṭır-ı maḥzūnumu bir kerre ābād etmediñ
ʿAşḳına düşdüm düşelden neyleyem dād etmediñ
Nīm-nigāh-ı iltifātıñla beni şād etmediñ
Ya ilahī ṣabrını versen dil-i sūzānıma

III

Naḳş-ı ḥüsnüñ yazmaġa meyl etmişdim şimdicek
Tāb-ı ruḫsārıñ görünce yandı cismim ey melek
Gösterip ayīne-i hecri bize ḳıydı felek
Ya ilahī ṣabrını versen dil-i sūzānıma

IV

Āh vāh kim nār-ı fürḳatle ṭutuşdum sevdigim
Bize tā başdan atıp oldu hebā her dedigim
ʿĀşıḳa cevr [ü] cefā şarṭ-ı miḥnet mi begim
Ya ilahī ṣabrını versen dil-i sūzānıma

V

Sevdim ol şūḫı Cemīlā yoḳdur inkāra mecāl
Bir nigāha ḳāʾil oldum ol daḫı emr-i maḥāl
Luṭfīniñ bu mıṣraʿ ile şimdi buldum ḥasb-i ḥāl
Ya ilahī ṣabrını versen dil-i sūzānıma

Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿilün

I

Ben seni sevdim sevelden ġayrı dil-dār istemem
ʿĀşıḳım cevr [u] cefāyı ṭoġru her bār istemem
Ara yerde fitnecu aġyārı zinhār istemem
ʿĀşıḳım cevr [u] cefāyı ṭoġru her bār istemem

II

Bir riᶜāyet eyle bāri ḫaṭır-ı nā-şādıma
Ḳalmadı ṣabr [u] ḳarārım gel yetiş imdādıma
Bir nigāh merḥamet ḳıl nāliş [u] feryādıma
ᶜĀşıḳım cevr [u] cefāyı ṭoġru her bār istemem

III

Derd-i hecriñle dirīġā ġam-küsārım oldum bu şeb
Nār-ı ᶜaşḳıñla efendim dāġ-dār oldum bu şeb
Ġayrı inṣāf eyle ẓālim zār zār oldum bu şeb
ᶜĀşıḳım cevr [u] cefāyı ṭoġru her bār istemem

IV

İftirāḳıñ ḥaṣılı kār etti cānā cānıma
Ben nice aḥvālimi taḳrīr edem sulṭānıma
Bī-vefā bir yār imişsin baḳmadıñ nālānıma
ᶜĀşıḳım cevr [u] cefāyı ṭoġru her bār istemem

V

Etmediñ aḥvālime bir kerre şefḳat ey perī
Ben sañā çün ᶜāşıḳım her gördügüm gündenberi
Sen Cemīl-zārını vaṣlıñla ettiñ serseri
ᶜĀşıḳım cevr [u] cefāyı ṭoġru her bār istemem

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

I

Gördügüm gündenberü ḥālim yamān
Şemᶜ-i ḥüsnüñle ṭutuşdum ey civān
Tīġ-i cevriñle derūnum oldu ḳān

Şemᶜ-i ḥüsnüñle ṭutuşdum ey civān

II

ᶜAşḳıyla bülbül gibi nālendeyim
Ġonce-i nāzım saña efkendeyim
Ḥālimi taḳrīre hem şermendeyim
Şemᶜ-i ḥüsnüñle ṭutuşdum ey civān

III

Ḥālime raḥm eylesen bir kez benim
Āhıyla beytü᾽l-ḥazendir meskenim
Sīḫ-i hecriñle kebāb oldu tenim
Şemᶜ-i ḥüsnüñle ṭutuşdum ey civān

IV

Ben seni sevdim sevelden dil-rübā
Uġruna bu cānımı ettim fedā
Gel yeter etme baña ġayrı ezā
Şemᶜ-i ḥüsnüñle ṭutuşdum ey civān

V

Rūz [u] şeb ᶜaşḳıñla kārım āh [u] vāh
Ben seniñ mecbūrunum bī-iştibāh
Gel Cemīl-zārını ḳıl bir nigāh
Şemᶜ-i ḥüsnüñle ṭutuşdum ey civān

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

I

Bülbül-i ġam dīde kim ġonce-i fidānım elvedāᶜ
Baġ-ı ḥüsnüñden cüdā düşdüm civānım elvedāᶜ

Meh-i cemāliñ görmege bir daẖı olmazsa naṣīb
Cānım içre ey benim rūẖ-ı revānım elvedāᶜ

II

Meclis-i ruẖsārına ḳāniᶜ degilken ṣubḥadek
Bir selāma ḳāʾil oldum sevdigim ben şimdicek
Tīr-veş yād ellere etti beni ẓālim felek
Bir yaña sen bir yaña ben nāzlı cānım elvedāᶜ

III

Ḫaṭıra geldikçe şol zevḳ ṣafā-yı vaṣlıñ
Aġlayıp yād eylerim çekmekteyim hem miḥnetiñ
Şimdi eglence baña oldu ḫayāl-i fürḳatiñ
Ḥasretiñle ḳaldı dil ḳāşı kemānım elvedāᶜ

IV

Bir ṭarafdan terk-i aḥbāb bir ṭarafdan hecr-i yār
Yaḳdı yandırdı dil-i nā-çārımı mānend-i nār
Miḥnet-i dünyāya ḳaldım ben Cemīl dil-figār
Āh vāhile geçmedi vaḳt [u] zemānım elvedāᶜ

V

Şād ol ey şāh-ı cihānım ben ġamıñla aġlayam
Ṣu gibi ḳadd-i nihāliñ-çün sirişkim çaġlayam
Em yerine yāreme zehir-i firāḳıñ baġlayam
Eyleye ᶜömrüñ mezīd yā rab civānım elvedāᶜ

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

I

Dilerim sevdicegim ᶜāşıḳ-ı ġam-ẖᵛār olasın

Pister-i hecre düşüp ben gibi bīmār olasın
Daḫı bir olmayacaḳ derde giriftār olasın
Sende bir ẓālim dil-dāra meyl-dār olasın
Küfr-i zülfüñ gibi bir kāfire dūçār olasın

II
Düşesiñ zerre gibi pāyına bir sevdiginiñ
Biñ niyāz eyleyerek etmeye te᾽s̱īr-i suḫanıñ
Ḳara sevdāya düşüp ḳaddi ile perçemiñ
Sende bir ẓālim dil-dāra meyl-dār olasın
Küfr-i zülfüñ gibi bir kāfire dūçār olasın

III
ʿĀşıḳ oldumsa saña cürm [ü] günāh eylemedim
Ġayrı senden daḫı bir ferde nigāh eylemedim
Ne ṣuçum var yüzüne ḳarşıca āh eylemedim
Sende bir ẓālim dil-dāra meyl-dār olasın
Küfr-i zülfüñ gibi bir kāfire dūçār olasın

IV
Yüzünü görmege ḥasret-keş olup ḥayli zemān
Edesin ʿaşḳı ile ṣaḥn-ı çemende cevelān
Rūy-ı rāḥat ne imiş görmeyesin hiç bir ān
Sende bir ẓālim dil-dāra meyl-dār olasın
Küfr-i zülfüñ gibi bir kāfire dūçār olasın

V
Söyle lāyıḳ mı Cemīle bu ḳadar cevr [ü] cefā
Seni incitmedim ey şūḫ döndüm ḥāşā
Bilesin başına gelsin ne imiş bu sevdā
Sende bir ẓālim dil-dāra meyl-dār olasın
Küfr-i zülfüñ gibi bir kāfire dūçār olasın

Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün

I

Bulunur mu ᶜacabā derd-i dil-i nā-çāra
Vaṣl-ı dil-dāra viṣāl olmaġa aṣla çāre
Āh kim hecr-i dil-ārā ile düşdüm nāre
Yandı pervāne gibi cān eridi dil pāre

II

Ḥāl-i zārım saña ᶜarż etmişiken sulṭānım
Ne yamān derde düşürdüñ bu dil-i nā-çārım
Rūz [u] şeb ᶜaşḳ ile ḳān aġlamaḳ oldu kārım
Yandı pervāne gibi cān eridi dil pāre

III

Merhem-i vaṣlıñ ile yāreme gel eyle devā
Naḳd-i ᶜömrüm reh-i ᶜaşḳıñda fedā olsa revā
Merḥamet ḳıl ki Allahı seversiñ zīrā
Yandı pervāne gibi cān eridi dil pāre

IV

Görmesem ḥüsn-i cemāliñ senin ey şūḫ birān
Ser-i ᶜuşşāḳa Cemīl ḫalḳ-ı cihāndır zindān
Şemᶜ-i ḥüsnüñle gice şüphesiz ey rūḫ-ı revānım
Yandı pervāne gibi cān eridi dil pāre

Müstefʿilün Fāʿilātün

I

ʿAşḳıñ ile ey ġonce-leb
Bülbül mis̱āl her rūz [u] şeb
Nālānıma sensin sebeb
Bülbül mis̱āl her rūz [u] şeb

II

Biñ dil-rübāsın yoḳ sözüm
Taḫt-ı melāḥatde ḳuzum
Efġān eder iki gözüm
Bülbül mis̱āl her rūz [u] şeb

III

Cevr ettigiñ sīm-bilek
Etmez baña çerḫ-i felek
Ḳān aġlarım tā ṣubḥadek
Bülbül mis̱āl her rūz [u] şeb

IV

Bilmem nedir ol ġonce-i ter
Āh u nevā etmez es̱er
Ṭurmaz göñül efġān eder
Bülbül mis̱āl her rūz [u] şeb

V

Vaṣl-ı dil-ārāya delīl
Bulmaz nedir bilmem Cemīl
Eyvāh eder dāʾim bu dil
Bülbül mis̱āl her rūz [u] şeb

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

I

ᶜĀşıkım etme cefā her dem baña
Ben seniñ mecbūruñ oldum bī-riyā
Ṭoġrusu lāyıḳ degil bunca cefā
Ben seniñ mecbūruñ oldum bī-riyā

II

Sevdim inkār eylemem ey meh seni
Uġruna ettim fedā cān [u] seri
Neyleyem şād etmediñ bir dem beni
Ben seniñ mecbūruñ oldum bī-riyā

III

Ḥālime bir kez mürüvvet etmediñ
Nīm-nigāh-ı luṭfi ᶜādet etmediñ
ᶜĀşık-ı zārıñla ülfet etmediñ
Ben seniñ mecbūruñ oldum bī-riyā

IV

Ben seni ġayet begendim ey perī
ᶜĀşıḳınım her gördügüm gündenberi
Neyleyim cevriñ ḳıldıñ serseri
Ben seniñ mecbūruñ oldum bī-riyā

V

Yaḳma cānım ġayrı nār-ı fürḳate
Ḳalmadı bende taḥammül miḥnete
Ermedim bir kez Cemīlā vuṣlata
Ben seniñ mecbūruñ oldum bī-riyā

MĀNASTIRDA ḲAVAḲLARALTI DENİLEN NĀM-I MAḤALL-İ FERAḪ-FEZĀDA SÖYLENİLEN MŪRABBADIR

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

I

Ṭolaşma nāzeninim yan çizip zīrā ayaḳlarda
Bulunmaz mı nāz-ı reftārıñ seniñ sīmin-saḳlarda
Ḥayāliñ ḥasb-i ḥālimdir hemān künc-i bucaḳlarda
Bu bir zevḳ [u] ṣafā ile begim zīr-i fidānlarda

II

Açıl ey naḫl-i nāzım ġonce-i zībānı görsünler
İnansın ḥalḳı ḳalbinde bu ḥüsn ü anı görsünler
Birazda ʿandelībiñ ʿāşıḳ-ı nālānı görsünler
Bu bir zevḳ [u] ṣafā ile begim zīr-i fidānlarda

III

Saña yetmez mi şāhım dāġ-ı sīnem [...] gümān olsun
Derūn-ı āh-ı zārım naġme-sāz-ı bülbülān olsun
Açıl sende biraz gül ṣaḥn-ı sīnem gülistān olsun
Bu bir zevḳ [u] ṣafā ile begim zīr-i fidānlarda

IV

Naẓar ḳıl seyr-i saʿd-ābāda ʿazm etmek ne ḥācet vār
Sirişk-i çeşmim āsā cūy-bār olmaḳda her eṭvār
Leb-i cān-bāhşıñ ile neşʾe-yāb Cemīl-zār
Bu bir zevḳ [u] ṣafā ile begim zīr-i fidānlarda

V

Şemīm-i zülfüñ ḫ͘ᵛāb-āver olurken [...]
Ṭulūʿ etmiş ruḫ-ı pür-tāba nisbet meh çemenlikde
Saña amāde meh-tāba bezm-i yāsemenlikde
Bu bir zevḳ [u] ṣafā ile begim zīr-i fidānlarda

NŪR-I NECĀT
ṢABRĪ EFENDİ KERİMESİ ḪĀNIMA

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Muḥaḳḳāḳ tabʿ-ı ʿirfāndır Ṣabrī Efendi kim
Nice ġavvāsıdır baḥr-ı fünūn şiʿr u inşānıñ

2 Güle nālende olsa söylese bülbül gibi ḫāmem
Yine vaṣfı degil mümkin o zāt-ı pāk-ı ʿirfānıñ

3 Aña bir duḫter-i pākīze iḥsān eyledi mevlā
Cihāna fer ṣalıpdır mihr-i ḥüsnü ser-te-ser anıñ

4 O gül-ruḫsārıñ ardınca hemān dem iftiḫār etsin
Eşi gelmez felek devr etsede ol māh-ı tābānıñ

5 Cihān ṭurduḳça var olsun hemīşe ʿizz ü iḳbālde
Füzūn et ʿömrünü yā rab ʿaṭā ḳıl aña iḥsānıñ

6 Cemīlā çıḳdı üçler söyledim tārīḫini cevher
Nücūm-ı burc-ı iḳbāli ṭoġıp ṣurūra felānıñ

TĀRĪḪ-İ NŪRĪ EFENDİ
KERĪMESİ ZÜLEYḪĀ ḪĀNIMA

Fāʿilātün Fāʿılātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Menbaʿ-ı kān kerem Nūrī Efendi ḥaḳḳa
ʿĀlem-i şīme-i maḫseni ḫoşnūd etti

2 Ḫᵛān-ı destūr faḳīrdir o niʿam perverde
Es̱er-i luṭf-ı ḥüdā luṭfunu memdūd etti

3 Gülşen-i dehre ṭoġup gül gibi bir duḫteri kim
Müjde-resi oldu güle bülbül mesʿūd etti

4 Baʿd ezīn geldi ahāli gülistāna cemʿ olup
Çoḳ yaşa şāyʿ-ı avāza bī-mezdūd etti

5 İşte baḳ Yūsuf-ı ḥüsn içre Züleyḥā-yı zemān
Hikmet-i ḳūdret-i Ḥaḳḳ gör anı mūrūd etti

6 Necm-i iḳbāli ʿaceb burc-ı felekden mi ṭoġup
Yeter vech ile māh-ı nevi mesdūd etti

7 [...] baḫş eyleye ḥaḳḳ añasına babasına
Bu recāmızla duʿāmız göge maḳṣūd etti

8 Bir yārden çıḳarıp der gibi tārīḫ-i Cemīl
Ṣeferüʾl-ḫayrıñ onuncu günü mevlūd etti

Feᶜılātün Feᶜilātün Feᶜılün

1 Ṣıdḳ [u] iḫlāṣıyla ṣay [...]
Sevdigim Nūrī Efendi cānā

2 Etmede ehl- fuḳarāya müdām
Ḥüsn-i ḫıdmet hele her ṣubḥ [u] mesā

3 Geldi bir duḫteri baġ-ı dehre
ᶜÖmrün efzūn ede ḥayy-ı mevlā

4 Eşi gelmiş midir ol ḫūb-rūnuñ
Miṡli gördü mü çeşm-i dünyā

5 Meh gibi mihr-i felekden ṭoġacaḳ
Etti mülk-i dili revnaḳ efzā

6 Görücek vechini mihr-i felege
Ḳondu meh ṣanki ẓannettim ammā

7 Çıḳdı hātif dedi tārīḫ-i Cemīl
Meh gibi ṭoġdu Züleyḥā Monlā

ḤÜSEYİN AĠA MAḪDŪMUNA

Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Feᶜûlün

1 Ḥüseyin Fāʾiḳ hele fāʾiḳüʾl-aḳrāndır
Ṣadāḳatle cihānda nāmer oldu

2 Ṭoġup gül gibi bir maḥdūmu gül-iẕāra
Güle şermende düşdü çehresin yoldu

3 Gülistān-ı cemālde ol gül-i nāzük
Açıldıḳça daḫı neşve-i nemā buldu

4 Füzūn et ᶜömrünü yā rab anı baḫş et
Ḳabul eyle duᶜāmız ḫayr ile ṭoldu

5 Çıḳıp ḥazf-ı muᶜcemle Cemīl tārīḫ
Ḫalīl ḫalid ṭulūᶜ-ı māh-nev oldu

NŪRĪ EFENDİ KERİMESİ
NEFĪSE MONLĀ MERḤŪME

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Bir şūḫ-raᶜnā idi Nūrī Efendi duḫteri
Çeşm-i dünyā görmemişti böyle bir tāze civān

2 Gül ḥicāb eyler idi ol rūy-ı pākinden anıñ
Baġ-ı ᶜālemde ṣalındıḳça o nevreste civān

3 Murġ-ı rūḥı ten-i ḳafesden ᶜāḳıbet pervāz edip
Gençligine doymadan cennette tuttu āşiyān

4 Nār-ı fürḳatle ṭutuşdular pederle māderi
Tābe maḥşer ol gül ruḫsārıñ ardınca hemān

5 Çıḳtı [...] [...] tārīḫ-i cevher ey Cemīl
Aġladı āh kim Nefīse monlāya cümle cihān

YUSŪF PAŞA MAḪDŪMUÑ VEFĀTINA

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Emīr Evrenos Ġāzī Begzāde Yusūf Paşa
Müşīr-i muḥteşem tedbīr āṣafkeş o bī-hemta

2 Degil ḳāf içre maḥżā şöhret-i āfāḳı ṭutmuşken
Nice bir ejder-i dehr-i Süleymān olduġuñ ḥaḳḳa

3 Niʿam perverde iken ehl-i [...] dünyāya
Ḳalıp muḥtāç-ı ʿālem bir ṭāḳım eşḫāṣı bā-ber-cā

4 [...] şafaḳ ḳān aġladı zühre firāḳından ṣaçın yoldu
Ḳalıp ẓulmetde giryān [u] enīn māh-ı cihān-ārā

5 ʿAceb bir var mı ḳalmış giryeden ṣabr u sükūn üzre
Ḳuʿūd-ı asmān oldu enīn vāh u vāv belā

6 Süzüp şāh-bāl-ı rūḥuñ ravżatüʾl darüʾl-cinān üzre
Edindi lānesin dürr-i ʿadenden mesken meʾvā

7 Çıḳıp üçler Cemīlā söyledim tārīḫ-i itmāmıñ
Yusūf Paşayı ḳaṣr-ı ʿaden vāli eyledin mevlā

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Düşürdü bir Cemīl ḳulu ederken tārīḫiñ imlā
Yusūf Paşayı vāli eyleye ḥaḳḳ cennet-i ʿadnī

MERS̠İYE DER-ḤAḲḲ-I VEFĀT

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

I

[...] [...] ʿāḳıbet-i yārānım aldıñ ey felek
Ṭavr-ı eṭvārı pesend sulṭānım aldıñ ey felek
Kişverinde bugün ḫāḳānım aldıñ ey felek
Āh ile ḳaldım cihānda cānım aldıñ ey felek

II

Ḫāke ṣaldıñ ʿāḳıbet gitti dirīġ ol gül-cemāl
Neylesem netsem ne yapsam şimdi ḳaldım bī-mecāl
Sen gidelden ya kimiñle yeleyem ben ḥasb-i ḥāl
Ḥasretiñle ḳaldı dil [u] cānānım aldıñ ey felek

III

Tabe-maḥşer ol civāna eylesem āh u figān
Neyleyem hecriñle ḳaldım gitti o şūḫ-ı cihān
Ḳaṭre ḳaṭre dīdeden giryān olur sīm hemān
Zaḫmıma tīmār eden loḳmānım aldıñ ey felek

IV

Fürḳat-ı hecriñle eyvāh ḳalmışım zār [ü] zebūn
Ben cüdā düşdüm o leylādan Cemīl ḳaldım cunūn
Kimseye bāḳī degildir ḥaṣılı dünyā-yı dūn
Āh vāh kim bir meh-i tābānım aldıñ ey felek

LUṬFĪ EFENDİ MAḪDŪMU VİLĀDETİNE

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜılātün

1 Rüşd-i zekāvet ehl-i dil luṭf u himem ṣāḥib-i ᶜadīl
Luṭfī Efendiniñ bu yıl bir dānesi geldi yine

2 Ferzend-i ᶜāli-himmeti rūy-ı münīr ṭalᶜat
Mihr-i cihāna hayreti verdi ḳūdūmı bu sene

3 Bir dilber-i ᶜāli-ḳadr bir cevher-i pāk-güher
Ruḫsār-ı tābᶜ-ı ser-te-ser ṭuttu cihānı şenşene

4 Vechiñ gören ḫayrān olur iḳlim-i dil tābān olur
Biñ cān ile sūzān olur pervāne diller şevḳine

5 Baḳ ġonce-i ruḫsārına ruḫsār-ı ḥüsn ü ānına
Yusūf denile şānına şāyeste çerḫiñ devrine

6 Şevḳ-i ᶜaẓmiñ dillere verdi dil [u] bülbüllere
Şermende düşdü güllere ḫayret-fezā tezīnine

7 Her bir şebi ḳadr-i ṣāᶜid her bir günü manend-i ᶜıyd
Günden güne olsun mezīd yā rab duᶜāmız ᶜömrüne

8 Geldi Cemīl üçlerle ẓām cevher gibi tārīḫ-i tām
Ḥaşmet ṭulūᶜ etti bu dem fer verdi māhıñ vechine

MERS̱İYE DER-ḤAḲḲ-I VEFĀT-I MĀDER

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün

I

Bir gice küşe-i ġamda ṭurur iken tenhā
Dil u nāçārıma bir çāre ararken ammā
Gūşuma hātif-i ġaybdan gelecek ṣavt-ı nidā
Sīne-i yāre çeken hiç göre mi ġayrı şifā
Āh ey çerḫ-i sitem yandım elinden ṣad āh

Daġ-ı ḫūnun cigerim pareledi tīr-i ḳażā
Kime kimden edeyim derd-i derūnum şekvā

II

Neyledim ben saña ey çerḫ-i sitem-kār beni
Eylediñ cān u cihāndan beni bī-zār beni
Maraż-ı mevte felek eyledi duçār beni
Ṣavurup ḫırmen-i ʿömrüm daḫı nāçār beni
Asiyā-yı ġama dūş etti be-dīdār beni

Āh ey çerḫ-i felek vālide-i muḫteremim
Aldıñ elden şeb-i fürḳatde bıraḳdıñ pederim

III

Ḳimden ḫāka ḳoduñ ya nice ġaddār felek
Ṣavurup gülşenini gerdiş-i pür-kār felek
Şerer-i āhım ede çerḫini pür-nār felek
Belki teskīn-i ġam eyler dil u nāçār felek
Bām-ı çerḫ başına bir gün geçe der-ḳār felek

Cānı cāndan ayırıp ḳaldı teh-i cismānım
Ḳaldım ayaḳta ġarīb başıma yoḳ dermānım

IV
Aldıñ elden nedeyim çerḫ-i denin dil-dārım
Ṭuttu āfāḳı meded āh derūn-ı zārım
Yaḳdı iḳlim-i dil-sūz dil-i nāçārım
Giceler hecr ile ḳān aġlamaḳ oldu kārım
Gör ne ḥāle ḳodu bu ṭāliᶜ-i bed-kirdārım

Ḳoydu bir ḥāle beni āh u firāḳ māder
Bu zehr-i nāge nice ṣabr edebilsin dāder

V
Nice bir ḥüzn [ü] teḥassur ile ḳān aġlamayam
Baḥr-ı emvāc-ı tesesül gibi mi çaġlamayam
Nār-ı ḫasretle ciger-gāhımı daġlamayam
Yarama zehr-i firāḳıñ mı ᶜaceb baġlamayam
Deşt-i hāmūn-fežāda nice ben ṭaġlamayam

Hecr-i māder bizi ḳān aġlataraḳ gitti meded
Ḥırmen-i ᶜömre esip gerd-i ecel bitti meded

VI
Dilerim ḥażret-i ḥaḳḳdan daḫı her rūz [u] şabān
Ola firāḳ-ı ᶜazim aña delīl [ü] pür-hān
Görmeye rūy-ı ᶜazāb ol ruḫ-ı pāki bir ān
Vermeye nār-ı caḥīm ḥażret-i rabb-i mennān
Eylesin rūḫunu ḥaḳḳ maẓhar-ı envār-ı cinān

Ḳıl meded eyle şefīᶜ ḥażret-i Fāṭıma Zehrā
Oldu hep saña muṭīᶜ ḥażret-i Fāṭıma Zehrā

VII

Çün rıżā dāde idi emīr-i rıżāullāha
Bende-i ṣādıḳ idi nice ḥabībullāha
[...] cān ile fermān-ber olup Allāha
Eyledi cānını teslīm resūlullaha
Maẓhar [u] na᾽il ola nūr-ı cemāllullaha

Cān u dil işte budur maḳṣad daᶜvet-i recā
Rūz-ı maḥşerde Cemīl ola muᶜīni mevlā

TĀRĪḪ-İ VEFĀT-I MĀDER

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜılün

1 Ehl-i ᶜiffet Fāṭımā Gül ḫānım fenādan gitti āh
Nīk nām üzre cihānda bıraḳmışken şöhreti

2 Dāne-i ᶜömrüm ögüttü işte çerḫ-i dehr-i dūn
Her gelen bilsin felekde ᶜāḳıbet var nevbeti

3 Ḥaḳ-āsā olsada ger ᶜömrüñe ḥadd u ᶜadd
Çalmasın dest-i ecel bir demde kūs-ı rıḫleti

4 Ḳaldılar ḥüzn [ü] kederle āh kim evlādlarım
Onlara göstermedim ben çünki renc ü miḥneti

5 Cevher-i tārīḫini üçler Cemīl geldi dedi
Fāṭıma Ḫānıma naṣīb eyle ilahi cenneti

SONUÇ

"Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı (İnceleme-Metin)" adı altında çalışılan bu tez, XX. yüzyıl Divan şairlerlerinden olan Cemîl Mahmûd Bey ve Dîvânını konu almaktadır.

XX. yüzyıl Divan şairlerinden olan Cemîl Mahmûd Bey İstanbul'da doğmuş, devlet memuriyeti nedeniyle Bükreş'e gitmiş; fakat hastalanması sebebiyle İstanbul'a geri dönerek memuriyetine devam etmiş ve yaşamının tamamını İstanbul'da geçirmiştir.

Cemîl Mahmûd Bey'e ait olan Dîvânı'nın günümüze kadar ulaşan tek bir nüshası vardır. Bu nüsha Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz FB 171 arşiv ve 935 DVD numarası ile kayıtlıdır. 52 varaktan oluşan Dîvân üzerinde yapılan çalışma ile 117 gazel (19 tanesi nazire) , 4 müstezat, , 3 muhammes, 5 tahmis, 7 müseddes, 1 murabba, 9 şarkı, 9 tarih ve 2 mersiye olmak üzere toplam 157 manzume olduğu anlaşılmıştır. Dîvânda kullanılan yazı türü dönemin resmi devlet yazışmalarında kullanılan rikadır ve şairin hayatı hakkında ki kaynaklarda rika yazı türünü öğrendiği bilgisi verilmiştir.

Şairin aheng ve mûsukîye önem vererek, şiirlerinde daha çok müfred ve mücerred kafiye kullandığı tesbit edilmiştir. Dîvânda tertib sırasında öncelik gazellere verilmiş, fakat şair gazellerinin arasında müstezad şeklinde kafiyelenmiş şiirlerine de yer vermiştir. Şair her harften gazel söyleme özelliğine uymamıştır. Bendlerden oluşan nazım şekillerinde ise belirli bir tertib sırası belirlenmemiştir, bu özellikleri ile Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nın mürettep bir divan olma özelliğini taşımadığı anlaşılmıştır.

Dîvân üzerine yaptığımız çalışma üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde şairin hayatı hakkındaki biyografik kaynaklardan faydalanılarak bilgiler verilmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde Dîvân'nın şekil ve muhteva yönüyle incelemesi yapılmıştır. Şekil yönüyle incelenen Dîvânda geleneğin bir göstergesi olarak en fazla gazeller yer almıştır. Şair kaside, ruba'i vs. nazım şekillerini kullanmamıştır. Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı bir divanda olması gereken geleneksel özelliklere

sahiptir. XVIII. yüzyılda artamaya başlayan nazire yazma geleneği bu dönemde de devam etmiş ve Dîvânda 19 tane nazire örneğine rastlanmıştır. Muhteva incelemesinde Dinî-Tasavvufî Düşünceler, Aşk ve Rind-Zahid Çatışması başlıkları altında incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda şairin şiirlerini oluşturan hayallerini, estetiğini, dış ve iç dünyasının şiirine yansıtarak mânâyı nasıl çok çeşitli hale getirdiğini göstermeye çalıştık. Tasavvuf felsefesi çeşitli tarikatlar yoluyla insanların hayatına nüfuz etmiş, sosyal hayatın bir gereği olarak her sınıf ve kültür seviyesinden insanları cezb etmiş dolayısıyla da bazı şairler bu tarikatların mensubu olmuşlardır. Biyografik kaynakların verdiği bilgiye dayanarak Cemîl Mahmûd Bey'in Mevlevî tarikatına mensub bir şair olduğu anlaşılmıştır. Şiirlerinde de bu görüşün izlerini görebilmek mümkündür. Cemîl Mahmûd Bey'in işinde gücünde, aynı zamanda dünya zevklerinden geri kalmayan bir müslüman olduğu şiirlerinden anlaşılmaktadır. Cemîl Mahmûd Bey şiirlerinde seven, sevilen ve rakîb üçlemesi ile beşeri aşkı anlatmış; bunun yanısıra hakimhane veya mutasavvıf şairlerde görülen bir felsefî görüşe rastlanılmamıştır. Şair özellikle gazellerinde âşıkâne ve rindâne konulara daha fazla değinmiştir.

Dîvândaki şiirleri mânâ açısından zenginleştirmek için tenasüp, tevriye ve hüsn-i talilin yanısıra Dîvân Edebiyatı geleneğinde kullanılan mübağla, nida, teşbih, tekrir, istifham gibi edebî sanatlara yer verilmiştir. Cemîl Mahmûd Bey Dîvânı'nında geleneksel olarak Dîvân Edebiyatı'nda kullanılan mazmun ve mecazları görmek mümkündür.

XX. yüzyılda Osmanlı içte ve dışta büyük sorunlarla uğraşırken, sosyal ve kültürel yapıda büyük değişikler meydana gelmiştir. Batı kültüründen etkileşim, XIX. yüzyıla kadar teknik unsurlarla sınırlı iken; XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kültürel aktarım yerini kültürel değişime bırakmıştır. Yüzyıllardır devam eden Dîvân Edebiyatı geleneği eski önem ve ihtişamı kaybetmiş, edebî eseler şekil, içerik ve biçim olarak yüzlerini batıya dönmüşlerdir. Özelliklerine göre Cemîl Mahmûd Bey, döneminin şiir anlayışına karşı geleneği sürdüren şairlerden biridir. Türk edebiyatında Şinasi ile başlayan noktalama işaretleri kullanımına Cemîl

Mahmûd Bey Dîvân'nında " : " ve " ʺ " (iki nokta üst üste ve den den) işaretlerine rastlanılmıştır.

Yaptığımız çalışmanın sonucu olarak Cemîl Mahmûd Bey, şiirlerini Dîvân Edebiyatı geleneklerine bağlı kalarak oluşturmuş, kullandığı anlaşılır, güçlü ve güzel kelimelerle şiirlerini teknik açıdan başarılı bir şekilde meydana getirmiştir. Yaşadığı dönemin değişen edebî görüş ve yapısına rağmen Dîvân Edebiyatı geleneğini devam ettirmiş önemli şairlerden biridir.

KAYNAKÇA

ATEŞ, Ahmed (1942), "Metin Tenkidi Hakkında", *Türkiyat Mecmuası,* VII-VII/I, s.253-267.

AYNUR, Hatice (2005), *Üniversitelerde Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları,* 1. Baskı, İstanbul: Mas Matbaacılık A.Ş.

CUNBUR, Müjgan (1999), *Son Asır Türk Şairleri (Kemâlü'ş-Şuarâ),* 1. Baskı, C. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

DEVELLİOĞLU, Ferit (2008), *Osmanlıca-Türkçe Sözlük Ansiklopedik Lûgat,* İstanbul: Aydın Kitabevi.

DİLÇİN, Cem (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü,* Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

ECE, Selami (2007), *Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri,* 1. Baskı, Erzurum: Fenomen Yayınları.

İPEKTEN, Haluk (2010), *Eski Türk Edebyatı Nazım Şekilleri ve Aruz,* 13. Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.

İSEN, Mustafa, vd. (2009), *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı,* 5. Baskı, Ankara: Grafiker Yayınları.

Kur'ân-ı Kerîm ve Türkçe Me'âli (2010), (çev. Elmalılı M. H. YAZIR), İstanbul: Seda Yayınları.

MUM, Cafer (2004) "Halepli Edîp Dîvânı'na Göre XVIII. Yüzyıl Türkçesinin Bazı Fonolojik Özellikleri", *Bilig Journal of Social Sciences of the Turkish World,* Güz 2003, S. 27, s.51-70.

MUM, Cafer (2004) *"Halepli Edîp Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin Metin-Cinaslar Sözlüğü",* Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi.

ÖZGÜL, M. Kayahan (2006), *Divan Yolu'ndan Pera'ya Selâmetle,* 1. Baskı: Hece Yayınları.

PALA, İskender (2004), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, 13. Baskı, İstanbul: Kapı Yayınları.

PARLATIR, İsmail (2012), *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 5. Baskı, Ankara: Yargı Yayınları.

REDHOUSE, James W. (1978), A Turkish and English Lexicon, İstanbul: Çağrı Yayınları.

SÂMÎ, Şemseddin (2008), *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Sahaflar Kitap Sarayı.

SARAÇ, M. A. Yekta (2008), "*Osmanlı'nın Şiiri*", 2. Baskı, İstanbul: 3F Yayınları.

STEİNGASS, Francis (1998), *Farsça-İngilizce Sözlük/Persian-English Dictionary*, Beirut, Lebanon, Librairie du Liban Publishers.

ŞENTÜRK, Ahmet Atillâ, A. KARTAL (2010), *Eski Türk Edebiyatı Tarihi,* 5. Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.

TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Yazmaları Milli Kütüphane Yazmalar Kataloğu http://www.yazmalar.gov.tr

ÜNVER, İsmail (1993), "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler.", *AÜ DTCF Türkoloji Dergisi*, C.XI, s. 51-89.

Fahri Bilge Varisl rinden

Sat. Bakanlar Kurulu Kararı
10 Eylül 1976 - Sayı : 7/12410

FB 171
MİLLİ KÜTÜPHANE-ANKARA-1946
398/1976
2/3

ترتیب دیوان حبیب

حرف الف ابتدا

ای کوزیم توزیغ چراغم یتیبه ایچون چیقیب — اول خدای عالم بیرل بیرلون اولدور قسمتنا
یابه رحمتنی حقیقه خیلک صبر بیله ای کوزیم — نفس شیطانه اویوب ایلیم عمرنی هبا
عاشق اول اننه کیبار وقته سجده ژزده ایچون — راز ده عالم اولدی مولدیه ایلتبا
ماسوادن فارغ اول درگاه حقه واصل اول — جانه اونده حقی بول ذکر خدا یا قیل ادا
وامیه شجه تنلد می صادقه اول — نفسنی چرک ریا دن قیغویه اسیر ها
اولدر اول انسان یو دنیا راز ایدر حی یموت — اولدر اول مولاغ عالم اول جناب کبریا

نصح ویندور حبیب اهل جنانه بیلیم
کوسه قیلسه عاقل اوکسون ایلسون هر دم دعا

کونکل بر طبع نازک برصفا استرمی استر یا — هشیه رحمته راز صفا استرمی استر یا
اچیلدی غنچه کلدی مرغ جانم خوشنوا ابتدی — یورنیه کلشه زینت فزا استرمی استر یا
بلم شهباز عشق کله کونکل زغنی جیدا ایدک — گوشنده دام زلفیدن رها استرمی استر یا
یکا یوز دردیم عاکندعسه اوقیب مرایم — جلا ساز جمالیدن ضیا استرمی استر یا
ندر چاره مرادیم قیلک ه وارنیدع دیه — شکایتیده یته شومدن یکا استرمی استر یا

حبیب لهدر الهداء لبسند بروالبرغنا
جمال حسنه مالک یارها استرمی استر یا

چکمه غم کرد ونده ای دل بو عالم دنیا
هجر دلدار بر کونی اینه کچر عالم دنیا

بیلمم یارب نه بخت اوله حالم بنم
دائما اوزینک چرخ کبی دور عالم دنیا

تا رسا اور کرچه افغانم دیر اوبده بکم
وقت اولدر کم کوشنه ایدر اثر عالم دنیا

قیت وصلک یاوب به قدنه ایله سزا
اکر اهلک کمینک ای درو غدر عالم دنیا

صحرا چیلزار ایدم شدعا بز مرده ایسه
بر کون اتبه غنچه امال اچر عالم دنیا

مشک زلفک داغیدرسه یاریک بادصبا
اولور بز بزم عیش بدعا بز عالم دنیا

کرچه دیز دوندی ای زار شدیک اولیاهر
وار نیاز ایله حبابه رحم ایدر عالم دنیا

اول یار بنم یاقدی جگر کاهش جفا
رحم ایتدیرا صلا

بیل کبی فریادلک ایدر دول شیدا سه
ای غنچه رعنا

کحفیجه بو شب قدنه کیر ایمه نالان
ای آفت دوران

رحم ایمدک بیلم عاشقه جانا سه
جرمم ندر انا

دل ریزیلمه شدعا تشباینم اربارده
یاقدی نی ناره

وعدا نیه ایدک کلمدعالی قطره حالد
وصلک ایدی جانا

ناغمه عاشقی یاقه بن الداه سه
بر هلکک بر آه

بر بوسه ویروب کوکلی اینک نولدر اکا
شاد ندر سکازبا

عشقک ایله آه اولدی بر شانده بنم حالم
رحم ایله آ ظالم

زورده ایدر ایدک کلمه بو شب کجه تنها
اولسون حبابه

مبتلایم نازلرینه ای گل رعنا سکا　　اولدی عشقك ایله کوکلم بلبل شیدا سکا

بر ابتسه باغ حسنه ایجره سنی رب المجید　　ای شهٔ ملك ملاحت بدلدم لهنا سکا

آل رخساره شبیه کرچه تشبیه ایدی　　نفخهٔ روحه ویرمسه اما قنقی دیبا سکا

زیر نثرنفیله روشه الیر گل سلجیه سه　　نظر در عشقه بیچاره‌لر زیرا سکا ه

نقبات چشم یار املك مستانه بنی　　لعل ازینه فالسونه لب منبادل شیدا سکا

گل نازم نیده وصلك قوپارسن قدلور　　برکذار باغ حسنك دیرلر حابنا سکا

ازبلك اولدیسه اگر عشاقنی ال با شه　　عشاقلم وار حقیقه ای گل زیبا سکا

عرضه اولنمز فایده اولور حوقه انبابك واریرگی　　سوبلرم داغ درونم آشکار آما سکا

مبتلا اولدم ایسه ای گل زجیده سکا
بر نگاه ایت الی باغلو قولکم بنده سکا

گلشن حسنکده ای غنچهٔ نازم تعجب
لعل عرفیسی نه کبی بر بلبل نالنده سکا

وارایکن روی غیرسم لدارا انده حب
بانجه اولماباشلر عاشقه اکلنده سکا

مهٔ حسنك وربجك دهره صداسز بیله
عاشقه اولمنمی سنده ای عارض تابنده سکا

کلدیم باغ حیاتده ولی کلسك سن گل
لدیله ورعاونه عشقه کریه بکا خنده سکا

دیکر

غزل ترکی مستزاد جبلی

هرنه یکم آه ایدرم هرگیجه تنها
هیچ ایچمم آشا

نعمه نشکر غم واریمی هب ایدی لیف
شانی سکا ایا

عاقله بکدم سنی ای غنچهٔ نازم
فاش ایتمم رازم

عشقکله گوکلی اولدی در بیلی شیدا
گورسه اینه دوشسه ابا

بر عطف نگاه ایله تودلر عاشقه زاره
یا ذلک بی چاره

بیچه سیک افتاده نم ای شوخ دلارا
یک حایله حالا

گوزگوزدی گوکلی سودی بنم نم وار اراده
عقدایت دو صباح

اولسم سنی ترک ایده مم لطف غیبی جانانا
هنراولسه دز زیبا

یا قدی نجابیم سوز غمک توزتی زاری
رحم ایتسکه باری

بر بوسه حایجنه یک درلو تمنا
بیچاره حیاتد

دیگر

بزم باراده ناکرباده اولسون دیرم مشرب لوبیا
لهدیدهٔ اغیار آزاکه اولسون دیرم مشرب لوبیا

معداز کیف تمام عاشقه هدایه جمع اولدب
وصله دائر برمکانده اولسون دیرم مشرب لوبیا

قدقلولوبیا ورد رخک اسم لب بکدنک
مشربچه نی روا که اولسون دیرم مشرب لوبیا

جیلم ایتز بلدسه اولغنچهٔ نازکنده ه
صحبه شبنم کمشانده اولسون دیرم مشرب لوبیا

وعدت ایدمه اوشوخی کعبهٔ احرامنه
بزم دلده مهمانده اولسون دیرم مشرب لوبیا

سودیکی برنظم دلجه لطف طبع جبلی
غلطیه بند درساده اولسونده دیرم مشرب لوبیا.

کورسه‌کمی بندر بلبل غنچه‌ده که حیفا ییرتمی بد الهوار غضب اعداکل رعنا
بیمزملک ایله سعد کلام اشتهار ایسه‌ڭ بر وزنه بره ایلیس لعبه ایلدعی اغدا
عفو ایله صوچم وارسه بالکجون بابی افند بر عطف فکاه ایله بنسه نج ز حابانا
لطف کرملکلرنی سرور وصال ایت شانده واحسانده لا یعبه بدور آسا

کلزار رضنده که اولدنه حال سیاهه
بلبل کبی اتلک جبل آه زار یله

حرف الباء ابتدا

او شهناز گلعذارك مدحنك اعزاز ایدر طرب نوای عندلیب آسا ترنم ساز ایدر طرب
حبیب سوزولوب پرده پرده سوزناك اولسه مقام آتشینه آهنی آواز ایدر طرب
عراقه اصفهانی گشت ایدوب سودای عشاقه نه سوز شوقیله عزم ره شهناز ایدر طرب
فرحناك اولدی گوکلی قرار بولدی عشاقه صبا ده وصلنه دوشمه نغمه ساز ایدر طرب
یا یا لها هر بر شیدی گوکل اول لطف خدایا ابد تدبیر دلك نغمه‌ی ابراز ایدر طرب
اهدای گلعذارك سوز شوقیله چیل زار
نوای عندلیب آسا ترنم ساز ایدر طرب

دیگر

باغ حسنك رغبتم افغانه سبب شمع بزم عشقلی سوزانه سبب
خارجه غنچه زرلب اولدی اغیاره بلبل گدایکی نالانه سبب
صبح وصلت گلدی غدر قالدیم شب ظلمنده آه نه غریب الحال ایله عریانه سبب
غنچه زارك ولد یاد ایدیش بنده‌لی که رقیب عهدنی گل بچانه سبب
نوعیتم بركت حظ سؤال ایتمه سبك بینه فرقنده بیم گریانه سبب
ازل پروانه سیدم یانه دوك اعاجیل
شمع بزم عشقك سوزانه سبب

دیکر

بیلم کلدی بزمه اول پری باده ایدوب — قالدی دل عشقی ایله داغ صباح ایدوب
تشنه یم آتش عشقکله سنک ای ساقی — کل شبیه لعل لبکدن بکا صونه باده ایدوب
کوکل آشفته اولدی سکا ای غنچه زمن — باشلدی مرغ دلم کوکلی عرضی فریاده ایدوب
کوردیکم راحتله بر غنچه تعریف ایدیورسه — المشم باریمی اغلدشه معاداه ایدوب
رو ایدرسه ارامزده او رفیق بر عجب — عصحالم رازانم سکا نهاده ایدوب

انتظار رحکمه تشریف دلارا بر جبل
قالدی دل عشقی ایله داغ صباح ایدوب

قوجه زاده یقینی حنابه رهبی افندینک غزلی تخمیسیدر

و هالدره بربه اولمشدی سکالدن الفت — صحمه سنوه بر بر شعله قاشه الفت ج
آتشه عشقی ایدر آب هوای تسکینه — قوجه زاده ایدوب اکرانه باله الفت
حضرت حقینک اولمشدی مدیر عادل — عزراقابلکه عطا بجه زمانه الفت
عالم نازکرلر الدی سراسر آلنه — سامعه درکه اقبالا قران الفت
زاتا بنبل بر لدر او مرتبه کانک — کوکله طبید راحته لمعان الفت
صاحب لطف ره هید اولکیم آشم سه — حاندان بقی حبدیر هدان الفت
منبع رشد زکاوت او معالی رف پرور — ذات زیبانه قلاطون زمان الفت
کوکلی طبعی اکر هر زمان اولسه کوبا — لهرامورنده اولدور تازه زمانه الفت
زاندر زیور مجموعه شعرانک — نطقیدر بیل کونده بحان الفت

حرف الف

نه بازارده رواج رفعتك وار نه سنك ايه — تأسف ايده يابنك نه لرلر كندجه كربيت

الم اي نه خاسه وصلك اعطا ايتمز زوركه — نه تار اولسم خاك ايچره نه لدم بر ذره قيمت

نه آماده المه دامن چين اوشه نازك — قرار ويرسه بكدر ذوقى كدكلك اولسه دونت

امل كتنى سنى بر رابطه يه اوغرانه براحه — رقيب بد نفاله هيچ اولدى راه الفت

صاوردى حرمه عرم اركندى وار جسم — نه چرخ اسباب ظالم ويرردى عاقبت نوبت

بدل اولسون لب مناعى لعلك ساقى دهر — كدكلك قالدى اصلا بكم آثار جمعيت

ظلوم چرخ پريشانه روزكاريمي چوق تلوا
قالدى عنبرى ولده نه آزنه بله راحت

... نظيره جانبخش ايدر مرده صدا ايلجى — اوررار باب هنر مرجعى كاده الفت

الفتى نه دل بيچاره به همدم اولملى — ايچم غنچه لر كراوسه بنان الفت

اوله بر مرتبه كم ايدى مرغ دلى خطب — نه دل زا باغچم غنچه ده باك الفت

زلفنا يار دعا ندوسار بجدن استغفاره — قنديدى بر حزن كدر ولده نشانه الفت

كيمه كيدنه ايچم شمدى حسبله تشلوا
فلك آيردى بزه ايدى زبانه الفت

يعنى ... [illegible]

حرف الثا

عاشقه زار ایکن باقسی اول یاره عبث
یاره اسرار دلی شرح ایلسی اظهاره عبث

باشنه عاشقی آتمغه هلاکیدر بکم
اتفاقات نکات ایله اغیاره عبث

عشقه فداء دل رهایه ایتسیکه ه
شانه دکل صدر ازا عاشقه غمخواره عبث

بکدن اتمه اوزن طالع شومم هپده ه
عکسنه اوزندیکی بدصفع ستمکاره عبث

ای حبیبی نالهٔ زارندن صد ازینکی بنم
عاشقه زار ایکن باقسی اولیاره عبث

وله

دیکز نالهٔ سینه سینه بنه جانا باعث
اولدق احوال پریشانه حاله باعث

بیجه ننها ورشیدرب یاره صارلدم صانه
اولدی آنک ایچون اغیار ایله غوغا باعث

زلکبر اوزره یار ایله بدجهره رقیب
طلعتدر بنی نبع اتیکه زیبا باعث

هله رساعی نجات دلبرن فلک دلمی
دیله بر غنجه غنچه ایتسی سودا باعث

صدق الهل دله بیر وار اللدنه شمدی
شوقیله اولدی لد اشعار حبابه باعث

حرف الجيم معجم

حالا وصلک ویرلدی بازار عشقده رواج
شمدن بیلک دیدیلر اعدا دل سیم و زر المدن صاج

یا نجه اولمز برشباله سویلدیلر حالمز
اول پریزاد لطاغدیجه بر جبینه قاره صاچ

مه جمالک مجلسی مییده کدرنجه درنجه
فداه تا فداه بازیچه دل پروانه‌سی شمع سراج

سندن امید شفادر بو دل بیمارمه
تا عشقه نیجون تغافله قبول ایتز علاج

رحم ایدوب اغدشه کلسه اول دلدار اعجلی
نقد اسالم ریبدوم دل اولدرو عا ابتهاج

حرف الحا :

بدری اعدول کیده لم حقی اوولدار صباح　　بولسون اهوال پریشانه برچاره صباح

عشقی راولمدی ایسه اولملی وسنی برسن　　کلوبلر غنچه کبی سیر رحمتاره صباح

براملیله بدبشب دفع ایده لم محبوب　　وبره لم فتنه افشم دمی اعباره صباح

بکیجه بر شمع شبستانم ایدی ای عاشقلر　　رحم قیل عنبری ابتر بدول غمخواره صباح

ای عاجبی بدری اوستادی ایدلدی نظیر
باشدی کلدی شعرم کیجه دن زاره صباح

وله

ساقیا دورانیه الده صونه بکا برام قدح
دافع حزندر ورونده عشقه ملزم قدح

رنکله رخسار نیدر باچودلی لعلک بیدر
عکسی رنک ایلی ایدر ویر کوسترر هر دم قدح

شعرده موصوف اولدی بلکه معنی برنشه در
صونه تنزل ایدی جمشید ونیدی جم قدح

نشئه آوردر قلوب اهل عشقه دائما
کاه هشیار کاه سرمست ایلیه خلقی قدح

یارسز قالسم محروم اولمغی قیدم دکل
صونه بکا اکلنجه اربل ونهار همدم قدح

دست ساقیدن یاپا الدسه ایدی عاجبی
قیقزل ولدانه ایدی کویا ایلم قدح

حرف الخ

سنی سودم دیو عشاقه اثر عتاب ایلدوخ

دلدار قد شعله وجدیله هر شب ماهتاب ایلدوخ
شب لحظه‌ده قدریله عشقه زارلکرم ایله
سرکیسولرکله رنگ ایله نقاب ایلدوخ ده

حالکه بلا سحنك وجودم ملکی الحق ده
نکاه رقته عمرك ایله قیلدی خراب ایلدوخ
فروغ شعله حسنك باقدیر حالی هر دم
اولدیسه ذقنده حالکا هم کباب ایلدوخ

صفا نظم قیم ایرسه قیب عشاقه ده
در عشقك هر دم خلق قیدك زار ایلدوخ

حرف الدال

نار عشقه بیه داغ دله ایدی افساد
یدلدم حاره ندر یدلدم کندیجه زیاد
کرچه آتشه عشقی ایدر الصفا الف ده
آب لطف کرندن اولوایسه امداد
اولیه بر رتبه برغ دل کبی ایدی فقط
اولدم دام سر زلف شکندن آزاد ده
عجب وصلکه سنك قدج کبی قربانك اولوم
قد زرحانم بیلدر ایمه کل غیری عناد
بزه ای بلبل دل لذتی بر هذه ایدك
ایمه اول کل نازکنه غیری قربانك
کندنه سکه ایدنسه ایدی لطافتی کندك
رری بلادن عجب کوردی اصلا امداد
حدی شبه به بیلك ایچدی کندی آخر
شهرت کوهلکی بردکم المسه قرهاد

طفل نوساله الیه رهدکنده جبل
نار عشقه بیه داغ دله ایدی افساد

حرف الزا

مصحف حسنکده خالدر نقطهٔ اسرارسز ... ورد عشقده اوقوركن واقف اذكارسز

حرفنه بدبیتز نقشهٔ زیب زبادن فارغز ... خانقاه مولویدر سکه دوارسزه

هپ نقدی مولوب ترك ایدك سیم و زری ... خالدی بازار غمده شیوهٔ کسب و کارسز

اهل بیاع یاری کوردکجه کوکل اینه هوس ... کار عشقه حقیقتده بزم بازارسز ـه

جامع حسنکده دل یا نقش دقیقت زنیه
سجاکاهده حیلهٔ ابروان یارسز

وله

بز بو بند رکاه عشقده عشقیله عاشقلرز
هپ هیچ حباب عشقکم لا نقلرز

روز شب ذکر خدا اوزلره مستانه‌سز
عادت اللهیه رضایه ارنبه صاوقلرز

کمر یار رنجیده و دشنام بودقدر بیمز
لذت غمك بود لهرك كورشنه سا نقلرز

تار یار رونه غم دکل اوسعه دجی لکو وصدد
ا نشئهٔ عشقه الهینه ازل یا نقلرز ـه

نقد هپ دارالبه الده جه غم سیم رزت
سرفرزن بودقدر اصلا اهرکه خانقلرز

زرابحون ابر لطکم علی نعجیابرب
زرهٔ صدقی کبی صاناك ز غاساقلرز

شکوه بدارز هیچ کمسه‌دن بودقدر جی ـه
اول عبا ذقصی ز اله معدوده بز راقلرز

بی وفا بر ظالم غداره دوشدی کوزمز
بیمروت بلکه جفا پاره دوشدی کوزمز

بر نکارله صبر وسامانم یقوب یقبالدی
عقل ایچی دیده‌ی سحاره دوشدی کوزمز

وقع اولسه بر بلاده خطر ندر تشویریم
وصل جانانه ایچون اغیاره دوشدی کوزمز

کسب وقار ایتمکله دکل کافه دلده ندکون
سودیکم مشتریء دلداره دوشدی کوزمز

نقد جانی بوسه لعل لبه تبدیل ایدوب
نیجه بر ابتدایه بازاره دوشدی کوزمز

عقلم اولیده ایدک بابسه ندامت وار ایسه
وارمی چاره بیلمیوب ناچاره دوشدی کوزمز

خط اولمزمی بیلم بیچاره دل نیچه
بیمروت بلک جفاجو باره دوشدی کوزمز

دلبسکر

حیاتده شدلکر و حیفا نکا زنداندرسکز
وصلدوم آتشه عشقده دوشوب سوزاندرسکز

لوحه صفحه حسنک نکم سنده ن نقشه ایدنم
فدا ایتدک نسکه کوزلرم نالاندرسکز

نظرک کوردم عالمک اشدوغ دلدارسم
لعلکدر اولدیغی عاشقک یاچاندرسکز

صفا عصمال اتسم عجمی سرعدیا نانده
ندرازم لکه بر فارغ اولسه تنها ندرسکز

افشم آه رسوالک لدنشه غنچه افلاک
دوروب بو تیغ عشقله تنم بر پاندرسکز

حبل زاری بوبله ریشانه ندو دیعنی
کرم قبل اسد افندم بر عهداندرسکز

دلبسکر

غریبم آه ایلدکجه الم ایرن کوجمه یتمز		غمله قالدم آراره الم ایرن کوجمه یتمز

کدرنجه ای کل عشاقی عتاب ایلدردک		کرم قیل عاشقه زاره الم ایرن کوجمه یتمز

فراقک تشکر ایقیدق دکوردم عقلی الحق		ارارم دردمه چاره الم ایرن کوجمه یتمز

کل ای سرو خرامانم بنی اغلتمه شدانه ایت		عتابت قیل دونه پاره الم ایرن کوجمه یتمز

حبیبی رحم وصلک ایله چارعشقه سلطانم

سنه آجدک سنه دم پاره الم ایرن کوجمه یتمز

حرف الراء

تبسم ایدرک زلفکله برک یاسمنه دوزر
زلال قندنی باد ایلیوب سروجه دوزر

ارشنه فلک شدده رضا رعنا قباکنه ایدوب بزی
نه حاجت شعله بر شکله شمع انجمنه دوزر

لب شب لعل مجلس اوسنک دلبر کلام ای دل اشید
دم وصلك نه لذتدر کورر سك جانه ونه دوزر

نظر ایتمجه ای کوکل فاسه انبه اسرارك
وصال یار مطلوب ایدنه زیرا دهنه دوزر

ارقاص بر عیاره ایده وصلك بیا
داغ عشقه سیاه ایده جکلی بر دهنه دوزر

دیگر

حقیقت قانع اولدم عنبر الطف برقی کوسته
ازالی اولان قالدی برهانه ره دعا کوسته

لبلر ملکه مریض دل نی شاد ایدینی حابا
شرابی لعلی حوری اغزمه بر دم دوا کوسته

بنی حزن کدر غم اسیر قیسه لعبه اولدم
وصالك یا سیله حابنه شوده وفا کوسته

دلبر کیدن فلکه اسدم عیسه نیاز ایلیك
نقاب اغباردن بر انتقام و قربا کوسته

عجب بر کیدن دلبری اثر سنده ده
نگاه لطف کل بیلی جانی نگاه کوسته

قالدری نار عشقم بنه داغ درونمده
نقاب قلبی شراب لعبه جکلر عطا کوسته

ودیگر

سینەم اول دلبر مهپارە دکلدرده نەدر — نظرم تابشە رخسارە دکلدرده نەدر

نجه اشفته‌یم اول شمع جمال پارەسی — بازیچۀ عشقیلە دوپارە دکلدرده نەدر

کوریجك حال پریشانمی رحم ایتمزسك — غمزەلك عشوه ناچارە دکلدرده نەدر

نی روا ایلکی یار کەمدنە بر شك — التفاتك هپ اغیارە دکلدرده نەدر

دل اهل سکار طبعدر اولسه نازك جمیل

ثانی وصف دلدارە دکلدرده نەدر

دیگر

بیار ایا آبدار جانانا جیرەء زلف پرنك کاکلە — فدا ایتك درعشقە دوشوب اهل درد جیکلر

ارمیدر بحج اقبالدنی اهل عذع سوع کلزاره — نجوم آسا وبزلسه کرانندە آه ارفغلکە

فاجکه باغ عمرکذرانیدم دلم کبودبه — اهله برغ دل زاری ایله بذایذع کاکلە

حال زلف دلدار ایله اولدم شویله بجا بیج — بازندر اشته فرح صولسون نازه سنبلە

جبل زاری زکت حال شاد ایدك اضر

زاری التفاتك داما کورنکی داجبه

فروغ بیلە عشقك نی سوزانه ایتدر — بابانە دوشوب کجدوك کبی دلداز ایتدر

علو اتك زحامت ازورکبودك جانانا — وحیدوم بکلکی جبهه غلك دربازه ایتدر

سکا داد ضداور نازایلە دوبلە لطافتله — حبالك شمعنه جانم بابقب پرواز ایتدر

اهدقدیجه قبل الکمه نارغلك البداه — بدن ضعفی شرایلە دوعشقم بابانه ایتدر

جبل زاری زکیبر عشقلە ایدلدنە بند

بابانە دوشوب کجدوك کبی دلداز ایتدر

وله

سرابرده ارغوان هر یڭ غنچه‌سی آلمالیدر
باغ حسنڭده شفتالوسڭ آلمالیدر

صوروم اول ساقی کل رویا دیکوز میخانه‌ده
دیدی باریکیم آه جنت المثنی صدمالیدر

نشئه آوروز انك محمد رسنه رغبت‌ه‌جی
کسل کیف اولمزدن اول ارلوب ادبمالیدر

لعنت تحریرده قالدیم فکر زلفڭ باده‌ده
دوکیجه ربابه حسنڭ شوقنه با نمالیدر

تازه تازه نشئه وصل ایلیك اول ایدر رجب
بی محابا نوبه ایدوب اول کافر اصمالیدر

صوروم اول وحشی زعابد بغانه اعجیلی
ارلیوب آه باقی دیرغه الحالیدر

الدانه بی دون کیجه کیدی هنوزم وار
سرلسنه باقور ولده دلها حوبه نمرم وار

واقف اولمکوز رازدله ابجه ابرام ه
افشا ایدیم لطوغرسی حکم ضرریم وار

چشمله باقوب عزمیله اذن اشارت
کتم ایمه صنجه کبی باجه دیده‌لرم وار

لعب مطرب ایمی سنك الكلبحزاك اغیزم
بلبل کبی نعمه نه حوسه نالرلرم وار

برناب رهنده الفرده آتشه عشق
دنیایا صقار بر نخه آه وشررم وار

نقد ایمدر سکا حرف اولدیغی یکشه
دکانچه کر دورنده نسیم وزرم وار

فخری تولد المذنب لاحظون حبلد
صبری کبی برشاعر اهل هنرم وار

ولـه

فروغ شعلهٔ زریك درخشانه یانیقدر
زبر ظالم آتشه قالدی جگر بریانه یانیقدر
طوتشدی شعلهٔ هجرانله ویرانه دلخانهٔ قلبم
تماشا ایله کل کور سودیگم جانانه یانیقدر

دلوب پرده نگاهك سینه‌می گچدی دلدارك
سوینه‌ر یلری آتشه هجرانه یانیقدر
بكم نور جمالندن جهانی آتشه الشدرسه
طلوعنا آل عنبر امداده کل زیرا زبانه یانیقدر

حبابك سرپنز یازغا هاله‌ده رفع ایتمیونه
زبر ظالم آتشه قالدی جگر بریانه یانیقدر

ولـه

داغ عشقك سینه‌ده گیزلنجه کم سبیلنور
بر دولسی اولمجه یارلك عشقلنورسه
دور سودا قورقدم برکون هلاك ایدرمی
سینه‌ده تیغ نگاه یاره‌سی شدتلنورسه
گرچه صید ایتدك بكم سنها ز غمز کلدی
دام زلفندن رها قیل مرغ دل زنجیرلنور
قانع اول ساده تماشای جمال یاره دل
حرف ابراز اولمه زیرا طبع یار خشمنلنور
قیل نظر فقط دل ناصحه‌ك پروازلر
شب ایکجه شمعهٔ دلداره جمعیتلنور
قدرنی افزونه بیلم اول مه یاره‌ی ایکجون
حرف وصلت صادر اولدقده تمام دلشقنلنور

بر نگاه التفاته قائل اولدم شمدیلك سه
وصل ایچون صکره حبيبك عاشقی قلقنلنور

ولـه

داغ سینه‌م شرحه‌لندی تیغ ابرودندر — بوجسه بوجدن حکرلر چشم حبابدندر
راحِ زلفک سندر خانک سیلمدر — جسم پاکک یاحیه مشک الهودندر
کلیت یاککدر انجه حبانه تانیه ایدن — بوبله بربوسه اولدیغم محضا که شبدودندر
الکفا ارلمز جمال مهر عالمتا شبه — اول لب لعلک افقم برانجم صدودندر
بلک تعجب دعوت بزم کشنا ننه جمیسه — بیل شد رید بر زلف سمه بدودندر

دیده شبهلوسی پیدر بشت ایدن بوبله جیلی
بوحسه بوجدن حکرلر چشم حبابدندر

دیگر

یاره بیل کبی نادم عجب ایتمزلی اثر
بجدن احدالمه رحم ایتمز اول غنچه تر

شمع رخساره یاندم کجه پروانه صفات
یارک اوغرنه یاندنی نولور دیکر

رحم یوق ایم صاردی یاوم اولیب
صبح لعجیه سنده‌ن احمدبر بر بر

نی نه ابدم سعی زلفه یار
کوربجک الذرحسنک نجه جسم دزر

اعاجبی اه رلفانم لحاشه ایدی نایه
بجدن احدالمه رحم ایتمز اول غنچه تر

دیگر

خدام مجنبندن کیک نازم قربانه اعنه — لب معجز دمندن طوطی افرانیه اغنه
زبان زمان اولسه کدرین صلح سخنک — کما دراب ولرندن ضوفه دوشمه قربانه غنه

کشاده باب لطفکله پناه ایلمش در هرکس
سعادت آواره‌سی قالدم احبه بو ده جاهلدر کس
بنده عاشقلرک احسان ده لطفکله اولوب سندن
قوللک افتاده‌یز رحم ایت بو دنیاده فقیرم بس

قیاسدن آه و زاریله فلک شمعلرر ابداه
بندن شب جرح زلطانه در وندن صفته بس
نجه بر یاربایم اول شیده رفتارینه یارک
بانکی بیم قیاده بیله باشنده ساره بر دال قس

بو حال زارم ایدر شب کدکی سلک اغیار
عجب رحمک ده نیز می سنک اعکاف نوریس
کعشاندنه اولشدهک کذار ایدنجه رحم ایتدن
بر باشاده حالمی بیلیر کل ای باد صبا شمدیکس

حیلاد خانه دنیادن اوصانیدم بیم بیم
سعادت آواره‌سی قالدم احبه بو ده جاهلدر کس

ابرنجه عرض حسن ایدرک بر نوع دهره
طد فندنجه قبل اهمه بره نکاهک آه
اوحونه مشربک اصتی قور دلرده ایتیم
لبیم نشئه غمزه‌ک زماحب سینه‌ه ارغه
قالوب حیرتده آهک کسه مه حبابده اغیر
کلوب آوازه رعده صداعی الومانده اغیر
قدیلسه لاحه ابرو ازرک تیغ خونفشانده اغیر
کوروب بحضا نکاهک سینه سوزسه بابه اغیر

کلنجه بابنه دیده وول سینه سوزان
حبل اقتاعی زارک دریاده اشنه‌ه همانده اغیر

حرفانش

آه ای طفل ازاحداجۀ عشقدنمی کلیسه
بوجه ازلهار کلستانده جندنمی کلیسه ه

نه ایدحد یاردۀ رضار عضوبانه نسکاه
ولهم ایروب بویله سریع راه عدودنمی کلیسه

بوی کلدنمی عجب بوبجه بهبوسه اولدك
نه خنده بیل غنچه غنجۀ خندنمی کلیسه ه

سرشی ولهری ضیا ایدی طلوع روبك
آه اعلاه حباده برج فلکدنمی کلیسه

کالۀ خنك لهب مشتری قزدرانشا
سودیکم شوخ دوند ملك عجیدنمی کلیسه

نقمه بسیر رتماشا ریج ایدر اهل وله
فطه فال سیرك سمت صبادنمی کلیسه

حیرت ایراث ایده‌یدر رازۀ لهو شرعی
بیلمم نه جبل فنی طرفدنمی کلیسه

دیکر

عجب اول وروزم کیده ایله یار اولمسه
حیبی رم کوررودم آما وجهی بیلم اولمسه

سینه غنج اولدیکه کیجه ایلقعه خم سه
حایك صدینه حقیقه یکی بیول اولمسه

شهلدنم برنه سنده می سائل اولدك
کل حیادك نه عجب بویله حرامسه اولمسه

بیوه وجهنی تازه بنفشه کدرلجك سه
بامحابا ال آتوب قوفرزم اغیار اولمسه

حاینه کجدی جبل حسنه دردلی
عجب اول وروزم کیده ایله یار اولمسه

دیگر مستزاد

بر بزم گلستانده دوشب باده دوزنشده
نشئه‌یله اوزانشده
بر رایحهٔ طیبه در تعریف اولنمز
عقلیله بولنمز
الده قدحی ساقئ گلرو طونارلر
صفانشه دررلر
گل دورنده شرقئ بهاری اوقورلر
اول مطرب گولر
شرمنده دوشدی گلره بر تاب رخندن
اول سرخ لبندن

بای املا لاحورعا اعجاب دوشمشه
غانیله تکمنشه
باشدن باشه الوان شکوفهله دوزنمشه
زنجله دوناتمشه
اول ساعد سیمنده جام گی صونمشه
تکلیف ایدنمشه
بلبل صعود ابلیه راك لهاغنه تجمنشه
غانیله اوزانشه
اباع رعنالنه جبل دیده اوزانشه
الفاظ لوبانشه

حرف الضاد

صوردم نه کلشنده دوکدن بیله مخصوص
فریاد جکر سوزی انجوه کله مخصوص

اوراده کله بازسه ازل خامهٔ قدرت
صندان کله کر بزراه بیله مخصوص

شوحه آور ایکیه وجه زلیخا اوزسانکم
الدی نه اول یوسف دهری الی مخصوص

اول جسم غزالی الام اغوشمه دیرکه
والدی حکایم غزه‌سی برایله مخصوص

نازنکه خط ایدرك نیغ دوابرو
اقلیمی دلی ایدی نیغا بیله مخصوص

میدان الیهم درکهٔ عشقکی اوشده خلق
بغداد هجر بزده م حکیم جله مخصوص

نظیره سزا ورد یدودنی حیلاده
عرض ایدی حقی کی اهل دل مخصوص

حرف الضاد

بنده ایدم حال زارم اول شه خوبانه عرض
حقا بو وجهله عرض ایدیم اما نه عرض

سنه بحر رحمتندن سن اولوب بولدم شفا
رحم لطفك ایرسه بولدی دل ویرانه عرض

لطف راحت ایله اشد احتیاج اهل قلب
عجب اولمز ایسه دردحالنی سلطانه عرض

گل کی کاه غنچه گشاد ایدر رخ هلالنی
ورد مخصوص اولدیغی کم بلبل نالانه عرض

بزم حسنك شمعه پروانه آسا که کمی
ایدرم سوز درونك یانه یانه عرض

شهیدایم راه عشقك نیجه تجدید ایدر
بن ده کانی ایدرم عزه ٔ فتانه عرض

اهل دلدر اغاجی برد محمه قدریه بلور
ایدیم نیجه لو قطری لدریحی عرفانه عرض

دیگر

راغم اولوری هرکس انکله دلك جانانه عرض
آشنا اولدقده ایدرلر عزه ٔ فتانه عرض

سیده وصلت ویرری سکا هیچ اول تکل ناز
زاهد صدو بیه ایدرسك وصلتی یابانه عرض

سامعه بسدر قلوب اهل عشقی فهم ایدر
ایرانیك بدك ابله مردم رندانه عرض

ای نجابتکه سحر باشکا اهل دلی
ورد عشقك هیچ ایدری تك جبانه عرض

سمت ابروده طهدلدشه خامه ایدر رغ دلك
زلف شکبوك ایرسه سه دل ویلانه عرض

کلمه ده کلمز اول اهل وحشت غایت حبی
ای سیکنز ایبکك قصه ٔ افسانه عرض

حرف الظاء

بك باقشمه مصحف رخسارینه بو نقشه خط
لوح دلده یازمه عشقه زارك نقطه

سنبل ومسامزم ورد رخلرینه عاجزم
گل دیمك رخساره انكه بو كلمه غلط

قد ویرمه ره جانا نه حالك دائما
روشنادر وجهه یا كدنده كالشمس الوسط

نار عشقم یار ایله اطفا اولور دعا شبهه سز
تا ابد احشام وضع قفص اولسه رحمی بانده بط

اعتبار اینه حیلیه اول نه كالا قدرسه
وقته امالمزده اولنجه نقشه خط

حرف الظاء

خامه خواب یارده خط ایلدم اما نه خط
وصفنك افزاردن خط ایلدم اما نه خط

***

مشك آهوی ختنده مسی سرزلف حسنك عجب
بوی عنبر باردن خط ایلدم اما نه خط

***

چشم شهلاسی ایله مخمور مست اندی عجب
دیده سی سحاردن خط ایلدم اما نه خط

***

برشكر خند لطیفه بذلدر بزم ولسه
اول لب شكرباردن خط ایلدم اما نه خط

***

لب جب زاید زاید حقا اولشوخ ایله
صحبت اسراردن خط ایلدم اما نه خط

***

گل كلوب غنچه كشاد اندی عسروب جلی رباك
گلشن گلزاردن خط ایلدم اما نه خط

***

دامن ابكاری خفیه لطفنا لكه جلی
وصفنك افزاردن خط ایلدم اما نه خط

حرف العین

نی بیدار ایلیه بخت ورده وصال ایلیه طالع
رها غم ایلیه لاعجله وشیدا ایلیه طالع

ایدردم کاشکی غنچه عذارکدن انیه واه
ولکن روزشب بلبل کبی زار ایلیه طالع

ایشندی بالذات بلبلی پروانه دل لکن
انیمی جسمی شمع قطله بر نار ایلیه طالع

بنم ساحل نیس دریا ایلیه کشتی مقصودم
غریقه لجه بحره گرفتار ایلیه طالع

غریب بیتیم قالدیم کیخ عزیزده صدازبوده
ملاقی اولمه یارو عاشق اوبار ایلیه طالع

زبار بیده فاوندر زجرخی پرسندندر ه
نی جانانه حالینه تک شعرینی ابلیه طالع

الم پرسته گلدیکنزدم حیلاده زوقد غدیعه
وروقت جرخ فلک باریه اوزره دوار ایلیه طالع

ولسیله

دم وصلنده ای دل جانانه بیداهه اولور مانع
اوای فنه ملکیله اوشقی شه اولور مانع

آچلمه کسه بر اوگنچ شکفته منزریا
بنم انیه بلبل خار بیدامیه اولور مانع

ایشتمه شکر لبلاره گلدیم آه مجنونم ه
رقیب کوده هیئت فته اهه اولور مانع

ایشتمه منزل آماله نیه رواولدیغم کمه
نعوته زمانه بانه دامنه اولور مانع

جیلار بده وصله یه آماله ایسه
اوای فنه ملکیله اوشقی شه اولور مانع

غزل صفی تضمینه شد

ج بی صدا ایکن اولده زار گریانم چو شمع — بیلدی دردیمله آه و افغانم چو شمع ج

ج ترک بزم هجرانم بیغولهٔ ظلمتده بیم — فاش ایدر رازلریم صحبتده بیله سوزانم چو شمع ج

ج عبرت عشقه ایله پروانه پر و بالک نثار — گرکه ریزه شعلهده پاره آه سوزانم چو شمع ج

ج آتشه کندیه انار ققنس وش پروانه دل — کوردیک نار تجلی فروزانم چو شمع ج

ج بیکچه تشریف قیل ای ماه کنعان لطف ایدوب — ایله یعقوب دلی پرتو فزا جانم چو شمع ج

ج ماجینم کل کریم قیل ظلمت فرقتده بیم — روشن ایله شدون نور وجهک جیب احزانم چو شمع ج

ج صفی پرشعله اینک یانک کریه فراهم غم — دوبله دیدیه چرخ گریانه خندانم چو شمع ج

ج گاه ظلمت گاه پرشعله بقا دوراتیده — طور نار رجا ایله بزم دهره خندانم چو شمع ج

ج کورن دوزخی کوریم شب نارلیک غم باینده — پاینده اولک ایچون شمع شبستانم چو شمع ج

ج آتشه عشقه پرشرر پا قدغا جیلی جان ویرله
کلدیکیچون عالمه صفی نیشانم چو شمع ح

حرف الغین

بن او مرغ لامکانم لانه دن قیلدم فراغ
غیرتم یوقدر زلف دام و دانه دن قیلدم فراغ

سوزنده پروانه سیدر شمع بزم حسنك
فارغم شدی دل پروانه دن قیلدم فراغ

غیب اسرار صفحهٔ اشیادر اول بیلیور
کملر بیلیر ندر اما نه دن قیلدم فراغ

حسرت ایله کذرکاه صبالرنی بیلیدیسه
بن او مجذوبم ابا و آنه دن قیلدم فراغ

سن عشقه وحدتم بیلمم ندر به جام جم
ساقیا بن کوشهٔ صحیانه دن قیلدم فراغ

کعبه باغ ایرم اولسه قطعا تیمم حیل
بن او مرغ لامکانم لانه دن قیلدم فراغ

حرف الف

الهکم اول دلربا عالمی پریشان ایلدی حیف   گیجه‌لر تا صبحه‌دك هجر ایله نالان ایلدی حیف

سکمه اندیم داغ محبتی دوکونلر کندینه   لشکر غم خانهٔ قلبمی ویران ایلدی حیف

آه کیم زلفه اسیرك اولدیغم کوردی ده   عالمه رحم ایتمیوب دوچار افغانه ایلدی حیف

قدیدی بر لحظه لطافت ایله بدن ده غمزه آه   صبح غمزه ایله سینه‌می شدیله غربال ایلدی حیف

کون دیدی کیم کوسترمدی بر دم جمالی ی ماه
گیجه‌لر تا صبحه‌دك هجر ایله نالان ایلدی حیف

حرف القاف

آگهلرم فرقتده یادنده کوکلم آشنای عشقه
جاننده اولسه محرم ایدوب کندیجه صفا نای عشقه

قالمدی تاب فراقم دوغری جسمده حیف
هجر یار ایله هالهده کلدی بم آزای عشقه

درد عشقه هکتن لقمانده بجه کار ایلسون
جون تعب اوله آزاده نه بیمار عشقه

صوفه قدیمده باقه هر کلیب دلداریم سه
روز شب ورد زبانیدر بنم اذکار عشقه

زهره یا رقصی آراز ایلر هالهده دائم اوماه
دورنده روزان شبانده بدکر دوسه برکار عشقه

سنجور دلدار دل عشقه ایلشتم بنی
عقلی تاراج ایتدی عاجل اذکار عشقه

وله

کیجه مجلسده اوشعجی بجه دملر اندیغه
آتشه رخساره اقطاره کلیجه یاندیغه

اولمز مجلس زوقیله بردم ستشن سه
زوده مختفی ایده رنه بزه باریم یاندیغه

ایلیده برده قرار قطع عشاقی کیدر
بزه رام اولیه جیه اول بر عارزا فاندیغه

قتله ابرام ایدرم عاشقی باردر ایسه
تیغ ابروسی ایله ضرب ایده رك قاندیغه

اعاجبل فرقت دلدار ایله سرمست اولدم
باده عشقله ایچوب جام المدن قاندیغه

وله

طفل ایکن یادندن بنده هانی آشنای عشقه
اولزمانده بیلدم تدکنه درد ایسه دلدار عشقه

فرقت دلدار ایله زار و نزارم صبحه دك
عذاب و راحت قدیدی دیده مع بدافکار عشقه

عن عشقه دوا اولمز اطباع زمانده
کوردم صحت بوزی عاقبه اولدم بیمار عشقه

بیرا

لیلهٔ حسرتده قالدم غریب بیچاره — ایدرم مجنون کبی هر دم آه و زار عشقه

درد عشقه دوشن اولنلر وارمی دیدلسه بردوا — بنجه لقمان اولسه ده کار ایتمیدر تیمار عشقه

کیمسه ایدنه دیدکه حال و زارم کیم فقیر ابیم

اعجبا خالدی درونده بندن اسرار عشقه

وله

قراره یار ایله بردم شو عالمده قرارم یوقده — یانجه رنکتی نجه اولور هیچ یا غبارم یوقده

مقصود جانی اوغرنده فدا ایتدم ایدی اما — دلدارم ایچ چیک دیلرینه برشیده کارم یوقده

بو جانی کر یار ایتیم سوز قراره اوزره — غم یار کبی کجه ده قالوب شونده رسارم یوقده

سنلیکده درکی عشقلک کوکلم هو جار هر دم — جانانک شمعنه پروانه سی غیری یارم یوقده

دریغ ایته نظر نظاره ناچاریم جانم — یانوب یاقیمدنه آه ایتدنه رنجه کارم یوقده

جانان جانمی هر بر کوزنه آه ایدرلر دعایه

یانجه رنکتی نجه اولور هیچ یا غبارم یوقده

طفل ایکن کیداره دایم صبا یار عشقه — اول زماندن تأثیر ایتدی جانمه آثار عشقه

قصه کلدی ایتدم سر رموز عشقی احسنه — بلبل جاننه وردم الهام اولدی وار عشقه

ساقی بزم السنده جام عشقی نوش ایدن — اولدیلر مست و فدای و خدمت اسرار عشقه

مه حسنه وجه پاکک ایله عشقی صحبه دله — سنده حسن عشقه وارسه نه وار انداز عشقه

هر زنه مکاره خداهک ایدی یوسف ایچون — بدلدی آرا زلیخا ایله کرم بازار عشقه

وله

سکایت شوقیله ایندی مسنتاق دیجانه عشقده لهو قندی فرقت دلسوز عشقله یانه عاشقده

کمند انداز اولیجه زلفنک زنجیرنه کوکلم عقلم بیل آسا دانا ایلر فغان ده عاشقده

بو رکلزاره نازیله یار ایا کیدر شاهم ندای عشق ایله اولصه کا فدا نذکاده عاشقده

ناع رصفه بخضا بجا صانه خریدارم بو بندر کاه فداهشنر اولوب جلوه جبانه عشقده

حبلد صفی ارسا اوی نظیره ز هد ندر

ایلک شعرنه لهو عربی دهانه عشقده زبانه عشقده

حرف الكاف

نقشه ایدینه بو لوحه قلبی جلا الكدر سنك   شدوه ویرینه بزم احبابه صبا الكدر سنك

مهر حسنك نو جوانم اشته وير دعا دهره نور   جانه تأثیر ایدینه بو حب جا الكدر سنك

عندلیب دل ایدر عشقك ایله آه و فغان   جانه تسکین ویرینه بو ورد آ الكدر سنك

سرو قدك وار ایسه طوبای جنتده اشته   باغ حسنه بوده وصلك لقا الكدر سنك

بزمه کلدکجه رخی ناسم بنم یاد ایتدك   وعد وصلك اصلی یوقمه بر بکا الكدر سنك

مرحمت قیل آلمه آهم یك بو یالقدر دلربا

راه عشقك جیلو بابا الكدر سنك

ودیگر

هوای عشقه اوپدی مرغ دل پرواز یاپرسك   گلستانه اوتنوغك ایدر آواز یاپرسك

سودای دروننده گذرگه راه عشقك   کرفت ایتدك بنی ای آفت طناز یاپرسك

بو دور عشقی زاهد بیلدك بو تغمه قلبی ایته   کدکل سرنامه شدوقه ایدر اغاز یاپرسك

بتون شب نار سودا یانده سینه مده داغ اولدی   سویز آب ایله ای دلبر مناز یاپرسك

سن اوغرا ایتدك بنی دردم سؤال ایته بن ظالم   نه اغیاره ایتدك اول دغماز یاپرسك

ایدروم کرچه صوقدك وصل دلداره جیلی اما

ازلرنه بوبلهدر بو طالع ناساز یاپرسك

ودیگر

عشقك ایله بو یانسه اقتباس کورسك   رحم ایدر ایدك صوصی نادوش کورسك

بو بنم نکاهیله حله کاهی ولدعـــ   آه هونسه اول آفت درایش کورسك

ایله رتبه ایله فائق غنچه‌یه فائق لطافت   هم نغمه بکم درد و قدراتی کدرسک
طعنه ایتمه ایدن الحل وله صدف کحقفه   بر بلبله ادا دیده‌سی سنانی کدرسک

ظلمتی نغمه زرابیه اکله جبلد
لذتی کبی اشعار نغمه‌لی کدرسک

و له

درد ورده‌یم زعیمان ارباك کزه رك   زلف زنجیرینی یدیمه لطافت کزدیره رك
صبقه قوتمیده اسالی دیرایله اولدلداره   قدر نجاعم نجه قایدی اورقب آل ایده رك
زهکذ ایده زرای اولمشکیه دلداره رك   مانکك صیدنه صیقدی بدلی ابر برك
برقدر آتشه آنه ده کلبه احزانه آه   اوجاغ کبی سیاهی دخی ابسیه رك

سیرانجونه اعجیلی افتاده لرنه یارم ه
زلف زنجیرینی یدیمه لطافت کزدیره رك

و له

پاره اوج حقنه پاره بله کیدرکه کزه رك   هنا شرب اول بنی کدروم قفقاسه سدره رك
اوبله اغذنمه الدیکه صاردم قذقذم ه   کردن صفی ناصحه قدر ربتیه ره رك
بدشب اول مهوسه ایله صبیحه ریناب ایتدم   زرقه ایدیب عارض رخساری بوس ایدرك
بر اللر کبی کهواره دم اول طفل دلم ه   اوکدر ل بدصمه اراون رخی شبه ادره رك
طفل ما یاره بر یازیجه ایجونه قانرسم   ساکیان دلم آه یدر رخی ابتله رك

مجلس بیده اولدقجه صفایاب اولسون
بر غزل سویلیم احبابا جلی حظ ایده رك

دوبیکه

اهل عشقه بر بلوی ناگهانی بر جلك اه مرغ کوکله دانهٔ دام نشانی بر جلك

زیر قدنده طوغلوب اقلیم حسنه سن چکوب شاه رخساره قدیله سایبانی بر جلك

اوررسا اقلیمی باشنده باش قشیه ایدوب هندی براز ورشیه ذیانی بر جلك

شاه حسنه تا تار غمزه جنجه بازی جلك کندر رخساره سیفه ابروانی بر جلك

صدابر وارم بلی زلفك طولدی رحمه عاشقی مجذوب ایدر دلبر بیانی بر جلك

غمزهٔ شهباز زلفکده جبلك صیادیسه
مرغ کوکله دانهٔ دام نشانی بر جلك

حرف اللام

سوز دل و درد آشنا بر نای بر به بر کوکل ده — کر به نالوت سرا بر نای بر به بر کوکل
بغزی یا بغه ور و کد اتسه فشانه سوز پهانه — عاشقه شیدا ایلر بر نای بر به بر کوکل
سینه سوزان ایلر شدت بزم غم دل کبابه — درویش رشد افزا بر نای بر به بر کوکل
آهلکم اول کلعذارم سولو یحود ر سبدم — عندلیب قدسیه نوا بر نای بر به بر کوکل
ما کدل آه رقعات درکاه عشقک ایدت — در رسیدان صلا بر نای بر به بر کوکل
فصل کلدر سوز دل ابراز ایدر بلبل کبی — ای کل رعنا سکا بر نای بر به بر کوکل

اهل عشقه لطف طبعم صالی ایردی صلا
نکته زنکینه ثنا بر نای بر به بر کوکل

دلسار

قدر بیلمه کریم قبل بزمی تذربات افشم کل ده — کجبه رفتی لطف ایله کل ای آهو بسندیم کل
سیاه ور بکیجه رشه بزمی تجدید ایدیم کلکلمه — سکا تعلیقه حدیم بوده اسانه شاه ولوندیم کل
کدرجه رزمی نیر بیره ده ناحیایه کدرعی — سنی اول کدرشده تذعیبم باب تکذیم کل
رصده ده رانه مالک کدرجه بریغ دل جانا — دوشدب صید اولده عشقک دانه زلفکدیم کل
بینه نار فراقکله بد دکلو سوزناک اولدم — بدوفیل وشکب اول عاشقه سررشتیم کل
راقمه انظار ارزده صبل زاری تشهم — کجبه رفتی لطف ایله کل ای آهو بسندیم کل

حرف الميم

خطه یار ایچون اغیارم ایله اکلنورم
یکلک عشقه بو قرارم ایله اکلنورم

نه بنده ایسم اولشوخ دلارا ویلد
تا رقیباوده بدافکارم ایله اکلنورم

یارك آهم اولسك وله نالهء اینمه
آه راه ایلیرك زارم ایله اکلنورم

طفل اشکم جا بوقدنده یاقوب آتش عشقه
روز و شب آه و شرربارم ایله اکلنورم

عاقبت بدعی دلارایه دلم بند ایدنه
حلقهء زلف سیهکارم ایله اکلنورم

بو اوجالیام نقدر قرینی حکمدیده
عشقه جالسنده دوشدیارم ایله اکلنورم

سویلیم دردمی اولیاره جبلی اولسه
شده جانده غم دلدارم ایله اکلنورم

وله

نه دن کلدی بو عزتك ایمك بو به جانانم
نه حرامیم اولیه عذرك امانه اتباه قربانم

شکل بو زیبا کم اولشمسه سنه رسنه
نه رشیده بدالطار غضب افتاده جانم

سوینز آتشه لعلبازه یاقدك عشقه زارك
قصدوم کل نار اوله کل اعیاه رقیبانم

قبلی آهدیدی اغنشه بنده دك سنه بن ولع اوره
کیجه لر صبحه دك یانقه و شمع شبستانم

فتکلرم ملکه یانسه الیکه سوزآهمده
نه بسنك دلشکله ابتدا سکاجانم

کمی قرفتکی زرع رقام سقف اولدك
رزلمی دو بیه الدانه کریم قول سوبیه سلطانم

غبار پایبه دوشدم صالدم جو به جانیم
نه رحم ایمز عاشقه اولمشم فانیم

عذر یاسك ایچون اولسونه نی رواینه بانینه
نفسیم بو ملامی نکبه عشقك عربانم

نظر ایلم جبانزه اعجل شدیلیه و اصلاده
خراب اولسونه کدکل نیکی بنی زك ایدیجه خاقانم

لسیته

ولـه

مست عمرم صانكی يا رب بر شتابه كچمشم ‌ ‌ زحمت سينهٔ هجر رخ ايله نالانه كچمشم

دورتمه سك زنك كبی بابنه بر سودكيله ‌ ‌ بلوار وب آه ايدرك نالهٔ كريانه كچمشم

صبح هجرنده قالوب بر كوزلك عشق ايله ‌ ‌ زلفنه بند اولدرده واله وصفانه كچمشم

غم وفرقت چكرك سنده بنم كبی اهالك ‌ ‌ آه زار ايلرك حسنه لحجانه كچمشم

شمع رخسارك ايله صبح دلكيه بابنده دل ‌ ‌ سنده شوقده رخ وبار ايله سوزانه كچمشم

بر كون اولنه ايدر نارك اكهم نائبه ‌ ‌ اندنكله جدر وارلزم شتابانه كچمشم

اكما اوله جيلا عتذر اوليامك

بكا اينه كلدنی كندنه لهانه كچمشم

ولـه

عالمه رحم ايتمه اولدك اعكل عنا بنم ‌ ‌ عشقله فرياد ايدنه بر بلبل شيدا بنم

ابدك مجيد رحسك بنيم نه اعاربك ‌ ‌ بر وصالكله سوندر كوكلی حالا نا بنم

بكا نسبت تا ننبدر اغيار بيل رعيتك ‌ ‌ اندنكله حقبازور وندنه حشره دك امابنم

حالی كدسه اندك بر كن حلك اعاهرو ‌ ‌ عاقبه قالدی دروننده ماحرا زيبا بنم

ورد عظماه دوشرك عاقبت عاشقی ‌ ‌ صنه بر ايله طبيم دردينه اودوا بنم

سلك حاله لدبه استبلا بر حاجب اعاربك ‌ ‌ جبينه لهولكله ايدرسك حالی لنبا بنم

اعا حيلا نازه كفتارك كور نه لطفيله

طوغريسی نظيره حرات لوده ای اصلا بنم

ولـه

نظیرهٔ لطفی

نیله کلدر دهانک غنچه‌لی لعل ماه تابانک

هلال ابرولرینه بابندن نیسه‌دن کوکلم   جبینه اوزره داغلرعا سنبل کیسولرک جانم

اول آتشه رخساریمی کوکده اخترلرهب اکدیجه   قالدر عاشقلرک بو نابه طارزک ازیشانم

درشجه عشقه اودعا باذع جله کالهر بیافت   قالدر رنجاب ضبه ترح نمی کوردکجه سلطانم

بدن شب باشقجه کشف رازه طارعشق   محلطه تسکینه ایله کل ایتوقع دورانم

هماده اعبا ایله الفت ایدرسک بکابنده   امانه قاکه اولماسلفه بیم بو راز نهانم

هلاک غمزهٔ ابرولرک بر بر بیم حابا   فراقک حاله کار ایدعا بجه بحال عریانم

ارنده بودعه بزم افسانه بلا عا کجدن   نه عاشقلر بدنه شکوه ابا جشم فتانم

درشوینه کلی جانم بو بخته خریه شردع   نه کثر نا صادر بو سنک عشقکله یارانم

امانه بر لحظه راحت بوده آفره دانم الجنانم

حبلو شعر لطفی‌یه ایدرجه بویله بیر رولک
شکر کفنا را الدر کلدلطفی طبعم شاد و خندانم

تم

مستزاد

نه سنکله صبازکچر قاشی کمانم
کارک بومی جانم

یارغمی چکمکه یوقدر تاب و توانم ه
ای سرو روانم

شدت غم برنانه یا بندم بدر الله
جانیمدن ویرم امداده

تا عرشه چیقار صبح و مسا سوز و فغانم
عشقکله جدانم

لطف ایت بکا عشاقه دل زارنه بردم
عذر بکا کردم

حسن ننه صیقیدر الداه ایچسانم
ای روح روانم

صکدر ری عدو بکا رنج الم حصه هربار
ارلشدی جفاکار

مجروح ایدر البته سنی تیغ زبانم
ناآشنا لسانم

برکون صباری صحبته ارل قاشی هلاله
اقباله عداله

فاش ایمه کل بلبل اریم رازی زبانم
ای غنچه فدانم

رحم ایندک احوال جیل ال رزانک
بدحتی بکا جاره

کل سنبه می ول کور بنم اجدیرم وطانم
الشدی جهانم

دیگر

کوردیکم کوندنبرو ای یار واردر محنتم
وصف حسنک دل کوناه تعریفه یوقدر اقتدار
شان خدایا سزامی داخل بزم رقیب
کرچه کیم عاشقکم هکدیکم کفت ندر

کیجه‌لر آه ایتمکدن قالمدی هیچ راحتم
بیلمزم کندم دیوانده زیاده نقصتم
بر صدغنده تعبیه در آشنا لیده سکا الفتم
ایلسک زلک جفا یاله جوقدر منتم

ای حبیبی شندیگر دنیا بکا زندان‌ در
اتمه عشقه یالذب برزه یوقدر طاقتم

دیگر

افندم شمع حسنکله یانوبدر بودل زارم نه
کورنجه غنچه رنگک زینت فزا رنگک
صونمشدر بکا پیمانه عشقه لطف ایله تکمه
بن درد و فراقم چوق یانوبدر جرحم زیاطاق

لطفله رازک اولدم بیل حقکده شمع عاشقانم
نه نالهسه فریاد ایدیوک بلبل وجانم
شراب اشنا فکله عجب بهشت وصالم
حذر حنی ایدوک نائیه لطف اینه خبرم

ای ضعفی ارشاده جهاده بودار المفر
شکر بار ایده طوطی طبعم شاد رقصانم

دیگر

شمع رخنی مطلع غرایه دکشمم
درج دهنک غنچه زیبایه دکشمم

ع ع

ع ع

قد دیدیکی کیجه سحر جانانه حیاتک
~~ارلسم نی طوبی کیاه دکشمم~~
قال رخنی نجم ثریایه دکشمم
بر غیچه

بر غنچهٔ عالمسه لعله باغ جهانسنده
نطقه دهنك بلبل شیدایه دکشمم
مکرر

نقد امعم بدنهٔ غنچهٔ بحره اولدیغی
اول سیم تنی طوغریسی کیمیایه دکشمم
مکرر

طوطی کبی اشعار سخندانی زهی
باشبیه دخی شهد حیلایه دکشمم

دیکر

عشق و فکرم عارضه ایدی بیت زبانم
دیر هنکله ناره پروازوسه حالا بنم

وعدت غنچه حقیقی ایدکجه اول بت
تیغ ابرولر کوزدی سینه‌می آسا بنم

اثر ور کیسولرینه لیوزه و یروب ظالم ستکر
کدر زحاله قد یرعی ایذی حلقی لیغا بنم

زلف لیلا سکله بنذ اولمسه کر مجنون کبی
سیر ایدینه افتاده لر اول عاشقه شیدا بنم

آه کر راب بلادن هیچ رها ممکن دکیدر
فلك کوکلم بجه عشقه عزمه ایدر سودا بنم

مختلف بر حال عصر سه بنا عمرم
زرده دنیا بند وکبریه حبل حالا بنم

حرف النون

یارن جیزرب فاجربکم عاشقه صادقلردن
سزیده عدایده لم یار نوا فقلردن بو

کورنیور نت عزلك نه بیجه کوککده بودر
کج لم یارغا یاز زوده ابروسا احقلردن

یزشدرر کج رك سیر رنا شا ایده لم ده
حقه حقه اوکبه شده غنی فالقلردن

مست اولوب بوسه مشی کیجه اغیار بیلك
کوزنزرع الدم حب دیده‌ی آلقلردن

کوزدیکیه جیدچه اوکل غنچه ایله مهرمز
نزع حوه حفظ ایده اغیار نیافقلردن

قل دز رقیبه مفارته نظر عاشق ایلك
کذیکی بیچه صافیه سینه‌ی یا بقلردن

حکیم فانی حیلا کورنیاده نذکن
حذرات دیده‌ی الفانی یوبابقلردن

دیکر

بیچاره کوکلی زلف سیهکارك اوجندن
مکذنه رنجه اولمه دلافکارك اوجندن

کیدعی حم اندرجنه ایدعی بر دار
دلکوکلی اولدیده‌ی سحارك اوجندن

سنده بکم بزجه اوده یاره‌ی واردر
یابه سنك عزه‌ی خنجرك اوجندن

افتاده اولدور اوله اطباعی زمانه
بردلکه اسیر دردکرفتارك اوجندن

عجب اتمکز ایدیکم اغیاره مدارا
صدغنچه‌ی بیل ز هکر خارك اوجندن

اولشدم بزه ایاغی وصال اتمکی دیرکه
طوندم صبحه دامنه افکارك اوجندن

کوراب امل کشی ایدیمی صف
عزمه اندی لهله زلف هدارك اوجندن

بر سدنغم کوشه قزدق حیلا
بوصال ایله اول ظالم غدارك اوجندن

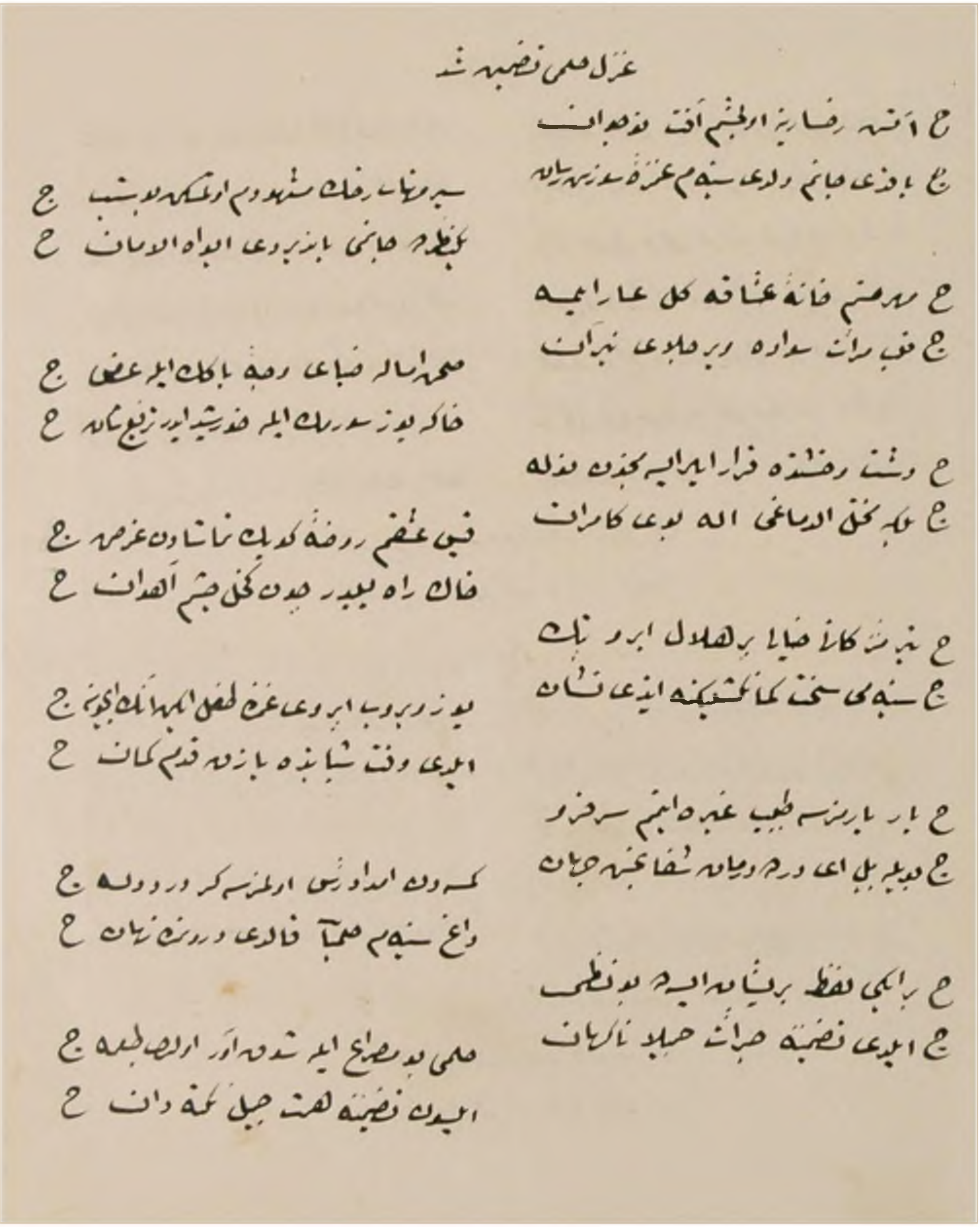

غزل حلمى نصيبه شد

ج آتشه رخساريه اوليشم آفت دوجان

ج باديغ جانم دوگدى سنك غمزه سوزنه يارانه

سه رنجات رخلك ستهدون اوللمكه دوشب ج

كيلدم جانى بازه دوغ الدار الامان ج

ج سودمش جانه عشاقه كل عاراميه

ج قوب رات سواده رر جلادغ نيران

صحبه يار قباغ رحه باكك ايل عشق ج

خاكه دوز سوريك ايله قدرشيد ايدر زيغ ساله ج

ج وشته رخشنده فرار ايدايه كيدن دوله

ج ملكه كنى الداغى الله لدغ كاران

قبى عشقم رر رضه كديك تماشادن عزمه ج

قال راه بيدر حيدن كنى جشم آهدان ج

ج نبرنه كانا حيايا پر هلال ابرو نيك

ج سنه لى سخت كمانكشيكنه ايدغ نشانه

دوز رر دوبا ايروغ غم لطف ابهالك ايدرنه ج

ايدغ وقت شبابده بازده قدم كمان ج

ج بار باريرسه طبيب غمده ابتم سرفراز

ج دديلر بلا اغ درد وياده شفاخيه جبان

كه ودن امداد رنى اوللرسه كر دردوله ج

داغ سنه حسابا فالدغ دررنح زيان ج

ج رابكى لفظ برشا مداير دوز نظمى

ج ايدغ نصيبه جان حبله ناريان

حلمى دوز مصراع ايله شدحه اوز ارالطبعه ج

ايدن نصيبه لفث جيل نمه دان ج

دیگر

بیوفادر دلی صدرمدی هوای وطنه عنبرین ولدن دوجه ایسه صادره اجبای وطنه

نشئه غنچه و روزی اولمدی کذی صفا اکلدم به زایسه شدی اوهر جای وطنه

نه بر حضرتن ملاقله حاضر سدن اولدورم یاد گلدکجه دخی لذت صهبای وطنه

هدف عقدتن اربابنه نه سیاهم مژده چشم عشاقه کورنسه کبی رؤیای وطنه

نکث ولده اوطغیله ملاقات ایدم عینه رافع دیدی اول حداجه دانای وطنه

بانجه وشی محنده فرار ایتمدک نه کفن نی دولسه کبی بیلای وطنه

نه صنبنده احدب ملکی فلک ایده برساعد وبجالی ملجه دریای وطنه

ایدر نه کدی مرادی سفر ایده جمیل
صفای نه لذتی محنت دنیای وطنه

دیگر

نه اغیار استرم عمرنده صدای اولمونه
ستبز غمی ایسه نقض بای اولمونه

حباب دلداره عازم اولمنه فداهشلغ
قب اعدا به صدله روی شادان اولمونه

فتنه آمیز اعمکی دیده سحاره لرسه
سمت ابرو لحدلو شمه اغاکوکلی خانه اولمونه

صحبت غیره کله اولدیکه قصدلی تک بنی
آرامزده استرم اغیار نادان اولمونه

وصل لنبانه دلداره باشلدقجه جمیل
زرده دل ندرم غرفا عمانه اولمونه

وله

سبزهٔ خط میدر خط رخك ایلدی تبه
خالك سبد اتمش زلفك یاسمه
شدی قوبه کلشه لبلکده اولغنچه حملك
خطك نظیب اجوبه عاشقه کلدی فلکه

کل کلر بلبل اوقور سرخ رخك اوصافنی
کویه ایلر درد مندك ششنه باشنه دیکه
نابدار ماه جسم اولمشه ارشوخ بیکرك
انجم آسا قال لعلدولی تدریجم اوبه

لذرغ اهل دل المزسه لوشعونم جبل
صدقا بیاتخه زبیه ایدرغم فلکه سه

وله

صبا دورشدم بجه دمدر اهل سرور واندن
اوصاندیر دی غم و فرقتیم لوطنی جابندن
عزیزم ملك فرقت قالدم بیم السداه
الهامه کیدوك کبی زارم اوبار ابلرغا یاندن
بوجبیم اولطه عندنده ارشاه عالم ارلك
نه کلدی عمطال ابنم عجب بیم سباندن
کیده لا حبی دمدر بلا آهم زلف دلداه
کذریر برخیه مکه دیکا عنجه قد آندن
نه آهم اندی تأثیر درونك وصف بردری
نقطه م ملکه اعودی حال بابندن
صبابه یابدی یاقندی لوبشرار نار اهله
حذر ایتزمی اولشدم بنم آه وفغاندن

نزر هکدیکی عسیه ایکیه بر اعتقك
صلا التفاتك کورسم قلبی لکاندن

وله

دیگر

بن مست ایدی اول زلف سمنسای وطنده
عنبر عاشقار اولدم اولسه صبای وطنده

اضطراب المه دردمحذور صاناندی سه
ایچنده ضعف وجودی نک بکا سودای وطنده

باد اگر صاورلوب خرمن عمرم صفا
یرم ایچیرم بری کدن بکا بو جفای وطنده

آه اول بدلوی عاشقنواز فکر سوزیدوشب
اوقیور باشمزده کرجه پرناعی وطنده

بیلک اگرچه یازوب نامه‌سنه اسرا ایتمه
کلمز صادقه‌لیسنه جبل شبانی وطنده

بابرم فرهاد ایل نیشه فکریله دوشب
قصر شیرینه صدو نقدل صحرای وطنده

عزت عشقک هیچ زرقی اولدیغی اجل
نه قدر اولسه نه جاعی وطنه جای وطنده

دیگر

طفل نازم یاده چیغر بو قاچرول عمودارد
اشك اگرچه الدم احلا ادره خدیار روف

شهنیشه روز بندنه کوسترا عامه زوجب
چشم عاشقه باغ اولمز بکم تکلّار روف

بك لطیفتمه شك زلفك عابا یازسه
غاتیا بریوسه اولدم دعا عنبرسار روف

اوله بل ابلیب آخر صفا ایه السیك
نذ حذانیه بك صافیه کذنی اه وزارك

یاریله نهاج الفت ملکه ابدرم جیل
اضبابه اولمه کر قنه جدا غیار روف

وله

کل بنی اغلتمه یاریم آه و زاریمدن صقین ‎   لذتی اشکنه نالهٔ اضطراریمدن صقین

دود آهم برج افلاکه عروج اولمقده در ‎   اعتبار ایله سن ده آه بی‌شراریمدن صقین

ملک دل یانده سراپا شعلهٔ کلمکجه ‎   باغ یانیجه طور مرکیم قرب ...داریمدن صقین

بر عجایب بحر لعل فاخته در چشم تریم ‎   غرقه اب اید [illegible] اشکباریمدن صقین

خنجر زینب عزیز کله بنی اتمه هلاك ‎   بر نقیب بر [illegible] الماسیمدن صقین

عشقه اولدقجه بر رتبه فائده [illegible] اول ‎   سینه [illegible] آه زاریمدن صقین

رامی [illegible] بر عشقه تازه اعتبار یاریمدن کوکل

قبل [illegible] الفاد یا رحم یاریمدن صقین

وله

عاشقه اولمه بر شه‌ خدایانه کوکلم نیدوك

حسنکی عاشق بخدعه یانه کوکلم نیدوك

برطرفدن زرع حسرت برطرفدن وصل یار

فائده صبریم بنم [illegible] کوکلم نیدوك

عاشقه وطنته نك اعدانه رحم ایدك

محبتیله فائده اعذاریم والدانه کوکلم نیدوك

صحبه گلزار ایدوب بندروم اولکك

ناله بلبل کبی نالانه کوکلم نیدوك

رامی چاره نیدوك باك [illegible] بی‌حیل

عاشقه اولمه اول‌سه تابانه کوکلم نیدوك

دیگر

آماده اغلامغه نازم فاجعه بلالردن
اوصانمم صبحدن بلبل کبی آه زارلردن

او دلدار شکاره چقیبه بیلمیه سه اغیارك
هله سه کورمدیم زی زخم بد قالردن

وصال ایدیلیه دون یارینه دوشدم ارزلرك
وفاسز یارلسیه حقا قبول ایتمه رجالردن

بنم کبی سیاهدر اجیلدیه عالمده هرکس
بو عالم ایچره بنی کورمدیم عنبریك صفالردن

حیلایا بندغاره دم مرادم شعلی بینالیم
نجه آه ایتمیم قد رنجدیم درد بلالردن

حرف الواو

کدکس کربلکم اول تیر نازه برنشانه زبو زه کلو اکتساب تیر انداز لک بیانه زبو

قد خمکشته‌می قیدم دوتاه اولدیغ ایچون دیر ابلوغ شاکه بهی تا قدانه زبو

بن مدامه تیره اوده‌کبی اکری اوقاشی یا حقلر سخت ایروسی که حقا قیه بانه زبو

شبلر شمع مکا کیدر سنک ای ابری اوشربانی ایلی کدنم بیلی کوردیکی ذو قدانه زبو

نه زبو ضبه مهتاب دلبر فیدیده حاله دوش اه دودن جفا نه انیه شانه زبو

بن پامال قیله شهید ایم رهگذار ازرنج غرور انیه کجه فرقتی اله برکون حیانه زبو

یار صبیم دوکر فادچشم کریانه دررلغولیه کیمه صبایم سوبله کل انصاف ایله حیانه زبو

نخه بریغ دلی قطه امیه الحسم شیار نیز
حقدر ایله جلب اف دور زمانه زبو

دیگر

قده کشم لدکوکل اولمیاری ابلر آرزو حال زارم استدم نقریره برکز روبرو

مبتلایم جامه دلدن یه سکا اعاسروناز هوجه زمانه ترکیه عشقک حکدم لعاعهد

ساز فرقت قالدم بلدیرم کجدن وسه زلفنی تحریک ایدرسک دوکمه زلفک سوبو

باسب دلبقیدر هجر حقادر عاشقه طفل نازم باینه قالوری حالنده سوبو

کندر مکه ملاحت شاهی اوسک لهدغزی مکا رحمک البته استرم شنیدکیه وسه

بنغ لهجری سنه سونزانه کجدعاجل
حال زارم استدم نقریره برکز روبرو

دیگر

قطعهٔ حزین

کوزلری خمار شوخ کوریکه بر دلبر حسن ور　　رونده اولورسه نازی عالمی بر نقد

فریاد ایدر عشقیله هاله لهانز عنضم　　رحم ایله جنبه عاشقک اقفالی لسبند

بلدیر اکوکل حال پریشانمی یارک　　بر غمزه نازه ایله یوشبه یانیه دردر

دولک کبی نه بزده کلدی اولسه چرخ　　کزدم ارادم بولمدم ایچوبه بر نخه آرار

کاهیجه رفا عادتک اولمشدی مقدم　　شیدی نه اولدی بوله ادا بویله رویسه نه

حیدر ایشه م نه اولدک ایلک زلفنه اکز　　لهدریه اکدکل غمی اوریاره یا سوسو

قیدره اویا بزی کیره لی شمع محبت
لد شد قیده اولدم اجل حزین بیدو

دیگر

کل ای ساقی مطرب فاجه بزم طفرادیو　　لبالب جام عشرت کلمه فرز دلکشادیو

محبت در نوای بوسه لکی پرده عشاقه　　اراحکلام صفاحیه روح عاشقه غذادیو

سایه وصلت یاری لهدلاشدر یه کوکل ایسه کیت　　صباح وصل ایده مخلکه ازاره نسیمه

مقتعه بیل دل پرده سوز نیاز اوزره　　لهدای کلعذاردن دلکشالعه خوش نوادیو

کوکل اولمزده نیه یا یا لحاهری اوشریارک　　لهدای کاکلی تارج لدنکلی بلادر بیو

قیل شمع عشقکده نزد کلو سوزناک اولدم　　حجاز حا بکذارین بدبای روشادر ببو

چراغ ایندی اوپانبر دعا حبلاد شعله عشقی
سواد خفیده الذارقید خلد پرجلادر بیو

دیگر

حرف الها

بار ایله بر لحظه احکام ایدرم ایتمم سنه   وصلی بر کره ابرام ایدرم ایتمم سنه

قنده رفته ایمه دوجلدیکم اولمز حساب   ای کوکل به اردرم ارقام ایدرم ایتمم سنه

حاینه قصدی واراینه عذره قدر زیرنك   صانکه اصدالی به اقبالی ایدرم ایتمم سنه

آه کیم برج نجوم ایزی تحویل فلك   به نه بوجرفه دشنام ایدرم ایتمم سنه

نار عشقك کیمه سنه هرشب یابنده   سوز قلبم باره اعلام ایدرم ایتمم سنه

بزم عشاقه نه قائل اولدرسك زاهدا   زمرهٔ زهاده اکرام ایدرم ایتمم سنه

درد عشقه ای حبیبا دوشدیکم کوندنبرو
باغ عالمده هیچ آرام ایدرم ایتمم سنه

ودیکر

باره نالم هرشب ایلر اثر ان شا الله   بنی وصلنه مظهر ایدر ان شا الله

دور فلك حالا اولدر عنبر عاشر سروره تحویل   ایتمه رفع دروك کدر ان شا الله

وادی غمده هجرنده بدوم قالمسه ایسم   بر کون البته مرتابم ظفر ان شا الله

کوجیله کالانه وصلك کیجه الدحمه یارك   ایده رب داوستدن حذر ان شا الله

یاری یاد اولور اسباب وازه وصلنه کر   ایده رب فضل وصالك مقر ان شا الله

صحبه بدان سخنه بجره حیل ایلم اول
اسبه نربدیی عزت سورر ان شا الله

ودیکر

نظیرهٔ لطیف

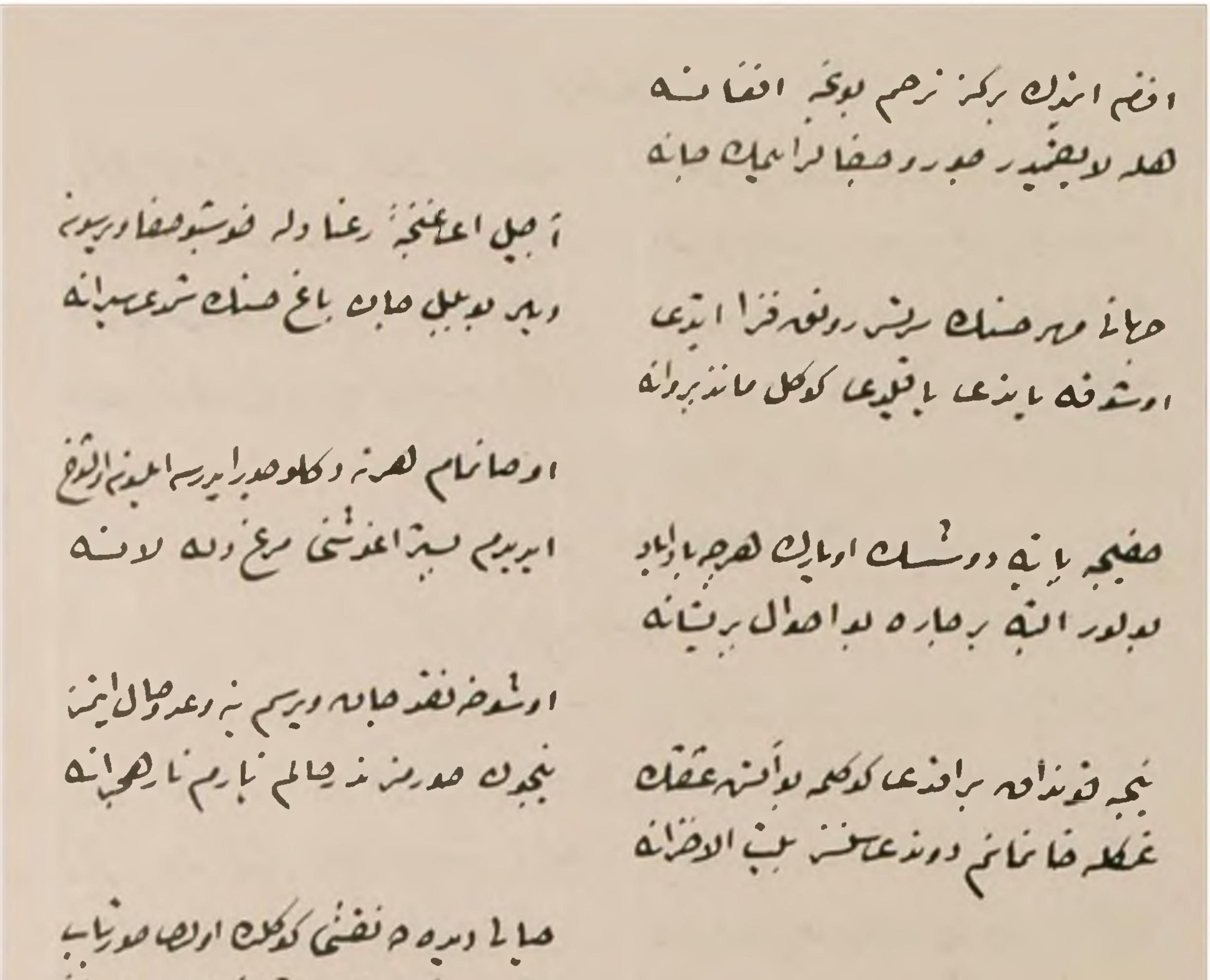

افتم ایدك بركز زخم بوكه افغانه
هله لطف ایدیر جور و جفا قراتمك جانه

آچیل ای غنچهٔ رعنا دلهٔ خوشبو صفا وریور
وبر بو بلبل جانه باغ حسنك شرعسبانه

جانا مهر حسنك برشن رونقه قرا ایدی
اوشدفه یاندی یاقیدی كوكل مانند پروانه

اوصانام لعرنه دكلو جدرا ایدرسه اعیدن اثنه
ایدیرم سنه اعذشنی مرغ دله لانه

صفیجه یانه دوشسك اوبارك هرچه باباد
تدلور النه بر پاره لدا احوال پریشانه

اوشدخ نقد جانه وریسم نه وعده وصال ایته
بنجوك جدرش نه حالم یارم نا هجرانه

بنجه فونداده براقدی كوكلمه بو آتشه عشقك
غلكه خا تمام دوندی عاشق بت الاحزانه

جانا دیده م نقشی كوكلك اولصا جوریاب
نه مكله عذری زك ایتك كه مجبورم اوجانانه

نیه دو بدیدم كالهٔ بنم نا جانه كجدی
بخه سحار ایسه كه بیدم ارالجشم مستانه

نیم براقدك شب لعمنده محزر نه اعصا جیلد
عزیب مجذون كبی لما عذرم قالدرم شرعی دیوانه

حبذا شعر لطیفه ایدنحر بو بله بیر دلك
لما عذری آتشه عشقم كوكلن شرعی لهربانه

دیکر

بن کبی سرزنش ایتدی رخک غازه لدکجه
اول غنچه فم رنک برنک تازه لدکجه

دنیایه بقار آینه رخساری اریارک
اغیار و صبا زلفنی پیرازه لدکجه

تلمده ذوق عاشقی مصحف حسنک
کاکللرینک یازدی شیرازه لدکجه

حالیله تقدیرنی اتیار ابدرم اوغرینه یارک
کالادی وصالک دخی اندازه لدکجه

مست ایتدی دلی لوعه وللا ازلی حیله
اول غنچه فم رنک برنک تازه لدکجه

نظیرهٔ زکی

الداوب اغیاری اتسه یاره طبقدم هله
لب برورت سوزلرندن لعل عیسی بقدم هله

صدقه اخلاصم ارستوج اکلدوب رحم ایدی
زلف شکبک قوقوب هر بابی صقیدم هله

بوس ایدوب رخسارک اول بنده اوزیجه
ساکشابه اول نازنین ایله صقیدم هله

انکله احذ رعطا اول نوجوان ایله دوکون
کالای وصلک خریدارم دلید بقیدم هله

بر بوده حائل اولدی برلر اصابه حیل
لب برورت سوزلرندن لعل عیسی بقدم هله

دیکر

کوکل اولدی کرچه مبدار اولمه کنذکجه
نازم رو ایدر ظالم جفا کار اولمه کنذکجه

اوشته خلق راه عشقک تحت دردالک حکیم
نکاه قبت رقیبه هب وفا کار اولمه کنذکجه

کنار دخی وعد وصال اتسه ایتدی الشوخ
حجابه اینز دخی برقیله کار اولمه کنذکجه

نه رندجایه ایسه ارکان قرو خلل اسا
نیجه اغیار مجلسده قدحکار اولمه کنذکجه

حمید

حلمیم بیم فریادی کوسه‌ر نیدی بردم
تا ابز رم دادیرلطالی حقا کاز ادصا کنجه
نظیره دبسم لطفی

گلعذارم نوبهاری بو رکل کلاره
طبعز دورلندن نه بو نالهٔ بلبلاره
لمعه جدوب زلف ولادرزک نسیم بله صبح
حابنزری انبددن عطرنا ک نسیناسیاره
مه جمالنه کورنجه انجم آسا نیارک
کلنه هنسک نیازنرم انی ففطاره
کرچه لیوز دورندرعی بادنه برکون البه جزیره
رازبازاییلر کوکل سنده ایل کا کلاره
از عشقم نیلیه فاسه انک زرای سوزیکم
سه روشنه دل عاشقه تاهارعی الدیزالدره

جدلی بسم لطفی نظیره ایدیجه ای حلمی سه
هاره ویه ویه اغلدی دونده عاشق‌لکی سیاره

ولسیکر

گلعذارم کلی کل حابلاوم لم کلشنده
بایشعوده بیل دل اولمقده بر نالنده
از عشقی نی ایدعی بهدسه بلیرسم
لبدعی عنبری ندر باحتمه زلفنده
کتمه اتسام اوزرعی خانه ویرانه‌دن
ندلور ای حوب جانه بر کیجه فالسام نه
برحب کدندر اره اسنابلک کشوده اوشاه
بدرک قالمونه اصلاوسنک اندیشنه
عاشقلک معنی کرچه لیدور معلومک
رمنقله دل بیجاره باتساداتی سنده
نه عجب راحل دست ایه مدی اولشدحی
قالدعی صبر وشکیب شدیلک الداه نده

ای حلمی بر کل ایجون بیل نالنده کیمسه
جشم برخون هاله ارلمش در کرینده

دیگر

سودیکم شوخ دردانه کلور خاطرمه
سوزلرده ال ایله افسانه کلور خاطرمه

اوشبهت خال رخك حسن سبز خطك اولکون
کوره جك بن بو نجه پروانه کلور خاطرمه

کورکسی اول حاجی دلدار دوش اولسم کزدیکی
اوبله مجنون کبی دیوانه کلور خاطرمه

یارك آتشلره باسیرده آرام وارکن
شمع حسنه دل پروانه کلور خاطرمه

وعدۀ وصلیله حبی اوبالدیر دعا شوخ
سوزلرده ال ایله افسانه کلور خاطرمه

دیگر

نه آه ایتسم بو بلبل شیدا صنلیده سن
اچیلور زینب بر کل اولدیغی سوده دکلك

نه کلور مستانه عشقم بیمیز اولدیم کزدیکی سانکی
نقط بیلی کوردم زلفنی بزم سنکلك

فلکدن حکمیکم دردشفقت رفع اولور اکنجه
صانیرسم هاله سیهار اول ماهتابه فسلکده

نه رنجه جور ایدیلك ایتدیکم زیرا زمانلردر
کهی وعد وصال ایله کهی خطه سنکلك

کبه رفالم شفقه سه بلدیکنه اعتذاریم لوجه
دولورسه عاشق اتدی کارك وقت محکك

حبیبا الله بیل ایمه دد زیب دلك سن
بو جرفك دیلور دیوانه ب عشاره دور زیلك

دیگر

امانه ساقی غمی دفع ایله دور باده کیرجه　　هله سوء اغیار اولمدن اول فتنه کیرجه
صحبته وقتی کچیدرمه ولهم اولدیسه حکم اغیاره　　تنزل قیل بیور شام اولمدن اول فتنه کیرجه
هله با ذوق اولوردی ذوقنه محو اولوب شبلا　　کرم قیل بزمی تشریفکله رشک اولسون بدر کیرجه
متاع وصلنی اندازه بر حکمی قولدر رایکان　　حذر ایلم صحبته ظاهر ایته ندرم بیم ورزجه
حیله نقد جانی اوغرنه بذل ایلدم اما
صارسم صبح اولنجه مولانه کیرجه

دیگر

یار عجب بزم کچیده لدسوداسی کمه　　آشنالغه ایری چشم دلداسی کمه
یار اشنا زیله اوراکه منزمک وصل ایدرغه　　سنده جلب ایدیکی نازو سنفلی کمه
چشم جادوسی نجه ایدی عقلمی نعب　　کندی یار خالدی هلا بزدی غوغالی کمه
ده قیا هیئت ایله جانی سکابیل ایله　　زاهدک ایدیکی زینت وزیباسی کمه
ای جبلی عربده قوزی کیده رک کلبی
یار عجب بزم کچیده لدسوداسی کمه

دیگر

احبابی زحم بنم سنوده یاریز لرده　　جبلابی حیدر حقابه بلی یاریز لرده
بر زمان کحکم ایدک وصلنه یارک شیدی　　نی دستان امل قالمده یاریز لرده

هوس قندیلکله هاله مانند عکس　　عاشقه زارك اوزاقدن دخی ویر ویرلده

یوزده آسا اورمطلعتك اچ کوزیله رقیب　　حض فروزنده نغم وصبحوك عارضلرده

الداووب یولداویر عاشقه دیدار عاجل

فحبه دنیای زنده وجهی بالدیزلرده

ودیکر

رخ کل شرم اولور رخساره لداغ عاشق لندکجه　　نوای بلبل افتادکان آوازه لندکجه

بافر برده بلادونه برشر ملك دیاصفا　　عرقریز رخ برتاب یار بیبازه لندکجه

بولور کسب وصفا دل بینه نازرستغناد　　مناع وصل جانانه بیغبار اندازه لندکجه

دورتلمز نسخهٔ امالمز عاشق بریشانه　　فنك حسنه نقطالکیب اوطه شیرازه لندکجه

مریض دل بولور البته نجات ابدیئ جانا

حبابه لعل نمکینك ایچوبده تازه لندکجه

ودیکر

نکاهلر الفلکم مفت جدانانه اولدم آه　　دامنه وصل رخسارینه یوسه داران اولدم آه

مرغ کدکله دام فذریه فقته باصدیر یولیل　　دامی جاره کاکل بر دارحویان اولدم آه

نی نوحهلر لهب افکاریمی بخزینه ابدك　　رایحۀ زلفندنه آمامت وخیان اولدم آه

کعشنه بزم اصابه رخ کلکونك　　بلبل آسا کریهٔ نالشله الحانه اولدم آه

بزم یارك شمعنه پروانه آسا اعجبل

شعلهٔ جداله وسه برشمع سوزان اولدم آه

وله

شوقله پاره نجه پروانه کوکل سوزلمده

طوتشدی یا شمع شبابا کیجه جبلمده

شکر افشانه دلدن کوبر ایدیجه اغماز

طوتدی شهدی عکسی دل ویزیعا ویزویزلن

آه بو جهله رقیب یاری بوسه محفلده

بوسه ایدیلر لعجیز اروپ عار سزلمده

عالم آبه تل اورمه الله خلق ساقی

لطفیت بزم بوست باجه نجه لهاوسزلمده

نو عروس لعدی نجه خلق دنیا ده

زلف شاطیله وجهی بالذیزلمده

اضابله جبل نه حیای باب

طوتشدی یا شمع شبابا کیجه جبلمده

کشف ایله بو یوجه بجایم حال دل زاری آه
بو بلدیکشت اروپی زاهد ساسی الکاه

جیلوه جلوه وکل سوسنه مشکل ارباب
قالدی بر عقده غم خاره خلیده السداه

سکای قالدی براد اهلی رحیزلنی
آه ای چرخ فلک آه الذنه صد آه

قوب رات دولر کرد المدنه روشنه
بنفسه جلد دیپه حلت تخت سیاه

سنهم دردلی کشف ایدیجی اوطه جعبه

صانورم سینه داغ حیاد هرکاه

علوم فنم عشقکده پرملالم یا رسول الله — غریب بیکس الاحوال حالم یا رسول الله

سداو قلب بجتم نا اقدانده جسم ثنا ودم — پریشانم روز کارم یا بجالم یا رسول الله

کدایم یا نبیم شاهم شفاعت سلطانم سفالم — بدرم لطف ایله کار سفالم یا رسول الله

گنهکارم خطا جویم ندمکتن ناصوابم — لحم قرعه فنا دله ساده رسالم یا رسول الله

هدای نفسه ایم شعبده بازه حیا ایلیم — شب روز عجب زمن قیل وقالم یا رسول الله

زندلره راه یم جبل گناه سلاملیده — در عالمنا هم بر ظالم یا رسول الله

وقعه رحیم عجزه ندبه بحداب لعع عصیانه — قبول ایله رجائی یا ملالم یا رسول الله

شفاعت خدان لطفکه حبل عصیان سبایت
نابزیم خداهی ندع ضحالم یا رسول الله

مناسبتیله درسعادتده بر مکتب رشدیه حقنده سویلنمش
غزلیدر

مناسبتیله درسعادتده کوکبی نو شعشعه رسایه
لمعه‌فشان اولدی قبل شمع عشقی نارسیده‌یه

نه اکلنه زنیم ایلیب مشعله سنفاسك
کمالیله ایدرلر کسب علومی اهل عبایه

اریبجه سعیله ادرانه اولدی بت نازك
درسعادتده رتبه کدهمی عاشق زلف دلارایه

نوازشله قدردانی تحفه‌یه کدسهیه ایدیم
هله سوداء عشقی وارایسه فهم قدر ایه

کرانبها ایدجک دیکه سعادتبار دار الهدایه
اوراده درتوب راساله یدی فهم سوداییه

رساله تشکرفشانایی برتبه سنایدی
تحفه ارزش خالدی نه اول اسلاف تشکر حدیه

هلا ای عندلیب آساجیل فنبادن اثچه
تیك دوس اعکدر مقصد کل صالمه فریاده

خرابی

مشکبار زلف آهوی چینیمی اول پری
شاه جنیه کوکلمز پروانه ومست پری

اول پری رویا نمکده خط دستانیته هلو
لعل احمرا یا علکینه دیده افسونکری

اوجه کبی کجدی پایدنه کوردوم اول خانمیا
سینه می ولدی کجه دی چشم جادو پیکری

سبز خط حسنکه رونقه رونقه دریسه صمه
گلعذارم کورمشدیم موسم گلدیکی

کاکل وصلک رواجی وارایکن الیوم سنک
بکم دیسه زلفک غنچه سنکا اولمز مشتری

تحملم وصلی اولادیم ربیجه خ جبل
نقد جانی اوغرینه ایتسم فدا اولور پری

ولسه

عروس نازنینک مصحف رخساری غلدی
زیبا صورتا کسب ایدی وجهی گوزللدی

اورتدم مجلگاه سینه نار استغنایه
کیدوب پاکیزه خلقله تاج دهی ایلدی

صاحب اندازه دن بیر بیر کچوردی کاکل عنبر
ورثه دی قیمتدن جوق رفاسک تندیلدی

تا کیدزلف اشنای الفته اوطره مو دل رشیدا
مصر ایدی وصال قصرینی عابه تعلدی

صال زلف دلبکلر اولدم سوبلر بیجابیج
کیدلمز کوی یاره راه حجدن چیلدی

حالیه دیده دن حفظ ایلمولا اولدلری
زیبا صورتا کسب ایدی وجهی گوزللدی

وله

وارسی کورسه عجبا یاری بیلمم نولدی
دیده دن نقشه خیالی دخی نابود اولدی
بزم اغیاره اوراسده رخنی شمع ایدیب
صحبتکم ابدا ایله زرده صفاسه بولدی

روضه کل دیمکه غنچه الکیه شدی شرب
بیجودن اول سیخ زخمی بولیه هزار دعوای
حمدله شفا بولدی باغ رخلرک کدریجات
قدر فرزم دست درازی ایدیب اغیار بولدی

کندیمی بلکه صفیه بزم احباده قوزدم
ساحراعی الملک قلب حبیب لهدی

وله

بیلدم به سکا اعاجیفه ستمکاریمی
ایدرک حابله رحبا ندنه بنی بیزاریمی
قدخکشته می کیملک درناه ایدرک اه
شکل بیره قدرک اعلطایع برکاریمی
ایدروب غنجه لرک عمل املدنه صفا
ایدرک جمع وصابیل رسته زاریمی
بد حنید رهیج اثر لطف مروت سنده
کور نه حاله قدرک اعظالم غداریمی
بام حیفه باشنه بابلدن دل سوزانیدن
ملکه تسکیه عزم ایدر دل وناچاریمی
حیفه فنه ونده نا دوزخ اب اه وشررم
اتشه در دله ایدرک نجه بیماریمی
درد محنتله حیل دانه عرم حدربدب
اسباب غمه دوسته ایدعی بربادیمی

دلبر

نه بهر خلیده اشجار محبت قوریدی کندی صحرای نهرسال سودت قوریدی کندی

بر دکل داغ داغ اوزره سینهٔ بیچاره مز هجرکله المی درد حسرت قوریدی کندی

هنوز اریشمه باغ حسنک صولدی شفتالوی غنچهٔ عشقه زاره نوبت قوریدی کندی

کف محزونم هجرکله الیمی زانویه اوردیشم کنج محنتده بابات رطافت قوریدی کندی

فدان عمرم حیاتدن شوده ناده بلبلم الکیه
صحرای نهرسال سودت قوریدی کندی

دلبر

افغم آه و زارایله بنده خلوه جیابده یانیدی
هدنندی نارحسرتله جکر کاهم یانه یانیدی

بنده سب اولوب عذاب ایچنم فکر وصالکله
کمال سوزیسه عشقله جانم یا کمالهٔ یانیدی

امرکیه حلی انا ایلدم دام کیدیه
فن بجم بجه نقشه ایدم شدی قسالهٔ یانیدی

دوشنجه عشقه ایداه بوبلنه دردم درسالله
وحی لقفاله اولورسه چاره بیچه زیرا که جانه یانیدی

بدبخت شدیره مانم ایدوبدر انسی رجبه حالد
نیه عنبری هلوک اولدم هالهٔ یانیدی زیاده یانیدی

حیلد جابرناجار دوشدی کو کحم عشوه ولدی
هدنندی نارحسرتله جکر کاهم یانه یانیدی

ولـه

عجب فن بولدم اولدلر عالم کوزندن نهاده اولسه
کیجه‌له اکلنم بیلم ایشم آه رفقا بو اولسه

اوشبو بر سوزلر بار ندن بحر ومدرج اوشدم
یکا فرقها کبی کده ولده اهل کلامه اولسه

بحر بر اولشدی زلف دلداره کوکل آسا
بلوکیه عاشقک حالی کورجه بر باده اولسه

کوزیجه رونی اقنا وکانک فالدی خبرده
سنک صفاکه کیدرک سندن صفوه حبابه اولسه

حیوان باشنده تجدیدی گیدن سوله
کیجه‌له اکلنم بیلم ایشم آه رفقا بو اولسه

ولـه

بر ذوب کذی عجب بارم درونده بر غم قالدی
بابابه صدف اولسه لدله شیشه بر رشکه

سنه من بر آتشه آتشی بر بانقدن تم قالدی
اولبلاد دل صدا اوشدم بر ارقه کیم قالدی

سرمدی اولوبر آه زارله باغی قانیده
عجب بحر فلمز ابدم حزن ندقعه

لعالمه کنج نشیه اوزره بر بنده بر دم قالدی
سرسک خذنقا سندن نه صحبت تم قالدی

دونهمی حجب بر اهل دل الحا احداله
املک حکمدن سنه بذ عزه حلوانه سوله

نور ومدنی صدار وارور نه صادقه بر دم قالدی
وحدیدم زخمه غدیر بنم نه مرهم قالدی

عتاب اتبه دشنام ابتک لا یقیدر حاتا
حکم درد بد آجی سوزلرندن بر سم قالدی

نه صدنده حیلو صفی الهل دل نظیر
ابد لطفله فرج اجنه آتش قالدی

درونم دود آهله اخگر آسا یانیدی — شعاع رونقه پروانه‌سی شمعك ایچانده یانیدی

نه اولدی عارض یارکده گوردم تاب اولمسه — بنم ده یارنم گبی بندن فضله جانانه یانیدی

دیارده هرچه باد آبادیله بر عشقال ایتسه — اخگر آتشه عشقله ایله اولدم آسانه یانیدی

ایدرکن دو لعل لبك بلك جانانه مطلوب — هوسنده عاشق مشکل شمع تازه دلدانه یانیدی

جیقنجه ابر کبودن جیلا تاب رخساری
شعاع رونقه پروانه‌سی انداه دو جانانه یانیدی

اوپارك حوریله جانانا بر اوزگه دعا فالك — رقیبه لطف ایدر دائم بكا انجه ازا فالك

حبال شعله گوکلم عجب پروانه اولسکده — دریغا آه اوپارك جلندن جابه جدا فالك

زخم ایتدی برکز ده دکلو آه وسوز شعله — درونم هوغرسی شوله فوکتز ماجرا فالك

بتون شب صبحه دك آندم حبال شعله یانیدم — نه دردمدن براگاه وار نه دردمه دوا فالك

کوکل شاد اولمه بر کز نگاه التفاتیله
رقیبه لطف ایدر دائم جیلی بکا ازا فالك

ارشاه ملک استغنا ایله هیچ صحبت اولمزمی
عجب عرضه خلوصه قابل انسب اولمزمی

سرور عید وصلکله نجه بیدل چراغ اولسه
منور خلوتکی بیکون افضل نوبت اولمزمی

فداک برنگ فرمایه عالیم لدیجه بیلور
نگاه لطف راحت نگله اولسون شفقت اولمزمی

نمودار اولمسه ترک المدنه قلب مرآتم
جلاساز حبابکله ضیاء صفوت اولمزمی

دکل مقصد حیاتده دامه وصله تمنی ساز
غرض ایجه ارشد خله بکیجه حبیب اولمزمی

مخمس

قالمدی صبر قرارم سنی سودم سوه لی　　آرتدی ناله و زارم سنی سودم سوه لی

لطف و غربی حسنه زارم سنی سودم سوه لی　　آه لر ایله غمخوارم سنی سودم سوه لی

دردیمی فلکه کارم سنی سودم سوه لی

ناصحا عشقک ایله آه ایدرم ای گل ناز　　شیوه عی بلبل کبی افغان ایدر دل اغاز

وصلک ایدنجه کلدم ایدرم عرض نیاز　　عاشقه زارینه گل سن ده دخی لطف ایله باز

سبب اولدی دلده شعارم سنی سودم سوه لی

سنی گورجکله کباب اولدی جگرلر السداه　　لیدره کم یاره لرک تیر مژه کله یاسه

نار عشقکله لطفدن قسم ندیم بیلیم آه ه　　بر نظر قیل بکا احداله ای چشم سیاه

نه عشقکله یارم سنی سودم سوه لی

ابدک حالمه برک مرزت البدیع ه　　لدجی عاشقنه بر زمان شفقت ایتدیع

بجدن اغیارله ایدیسلک بز الفت ایتدیع　　نی اغلتما ایدر رسم محبت ایتدیع ه

کوردیم وصلک ایارم سنی سودم سوه لی

حسنه یم درد ایله حبیبم ادرا ه　　شربت وصلک ایدنکی وجودیم احیا

نه سندن اوسارم لطف و غربی بر نظره وفا　　نه قدر باشمه ایجرم لدجیلاینه ازا

دردیمه چاره ارارم سنی سودم سوده لی

غزل صبا نخمیس

عشقک ایله آه حال پریشانم افغم   غنچه رخنه بلبل نالانم افغم سه
پروانه کبی شعله‌ده سوزانم افغم   افلاکه ایرشدی دلدکون افغانم افغم
اولمقده نه دائمه غم زهجرانم افغم

کیرمایه‌دم یار طره‌ده شکلنی دوکنجه   زهنی لطاغلور عاشقک آه دوبله‌کدکجه
ویرانه ملکم اولسه نه دائمه کیدرنجه   دلدار قاوده سنه سرکشلک ایدنجه
چاک ایلرم الله کریبانم افغم

محنت ده روشن یاقدی دلم آتشه غربت   بلبل یوزینی کوررکه قالدم نه حسرت
قدم ده دکه‌دور بلدیرم یار ملامت   دوشنه سوزانه کجدی غم وفرقت
قل بنده که برکون نظر جانانم افغم

بو بخت سیاهم ایده‌مم کمسه‌یه تفهیم   اول یارله وصال انکلی هیچ اولمدی تقدیر
دهر لطور دیده‌ده شام هلاله نکیدر   کل اتش ایچم دولدی یارانم نکدر سه
کل اولسه نابلدر چلکه پریانم افغم

اغیار ایله بر اندیکنی درک ضبط السدم   آشکاره وصالک ایله بحر غمه طالدم
یارمه جبلی باشی سوداک صالدم   جانان کبی چاره زکدانده قالدم
صدق اشکی دوکلک درجشانم افغم

لطفی غزل شعری

شیوه‌لی بر یاره بر بیچاره دوشدی کوکلم
لطفی اولدی نازلی غائب یاره دوشدی کوکلم
حوزنا سنده بر ناچاره دوشدی کوکلم
زلفنه بند اولوب بر داره دوشدی کوکلم

حوسنه اورتا بر گوزل دلداره دوشدی کوکلم

کوزنی سیاه قاشلری قلم کبی اوکمسه رونه
زیر قدنده کاکل خورشید حبوزیلمسه رونه
انجم آسا صف صف بار دیزلمسه رونه
ای الله سن آتا بر کزباچه ترا اولمسه رونه

اوزاری رخسار بیچاره دوشدی کوکلم

رحم ایدی عاشقه بیمارینه اول نوجوانه
اولمده کوزینی کوز لهجه عالمه حالم ایاب
تاب عشقک بنده شب ایدیم آه و فغانه
تا بزی یا خیزی فاقعه اوکم اشنه جانه

بل اولدینه یانیه آواره دوشدی کوکلم

گیجه کوندز هر نفس آه و فغانه ایدیم
صبح عزه اک ایله چاک گریبانه ایدیم
باشده سودا دل پریشانه زار گریانه ایدیم
ای رنج فرهاد زاریم چشم افغانه ایلیم

قالمدی چاره بجالم زاره دوشدی کوکلم

قدل قمی برکرکسه عاشقده ای دلربا
بر نگاه التفات ایتز سیک ای بی وفا
هکه بیم لوبکه اولدی اوعزیزه اولدی صبا
قالمدی اولمکدنه اوزکه دوکا چاره یاربا

کزدی قاتله کاکل بر داره دوشدی کوکلم

شمسیا هجر فراقه یاره صبا ابت علاج
کزدی یاریم یا ایکیبله ایلیم سن ابتلاج ه
تابزدی تابزبر دی دل ناچاری تابتراج
ای حبیب کوکلمی بند ایدی اول قاره صاچ

چاره طراغ دکدنه چاره دوشدی کوکلم

مسدس

نظرگاه ایدیجه صفوهٔ ایجادی جانانا بجون عکسی بو زوربنه تا ابدن بلدیم انی
بو بخت شدسه ساتم ابد وبد رافت رحمه جالو عجب بو روزگار ربدن کیجه به ایم شکلا

الهی چرخ دونك روعا رافت کوریدم املا
دورش دعا کوکب اقبالی بردن بره صفا

وصالیله اربابك شاد حزیم اولسه دل بردم مرادیجه صفای عیشه عشرتده اولدقدیم
فلك تحویل دورش ایلوب ایته دخی قدریم بکا بو ساقی دهر بو تنزیر کاسه بکاسیم

الهی چرخ دونك روعا رافت کوریدم املا
دورش دعا کوکب اقبالی بردن بره صفا

نی بخت سیاهم ایدی بر لحظه حات برزن سکانه کودعالرکیه فلك فقری بزی بیرن
جهانده اولمدم بردم غم اکدادن رکون خلاص ایت دردکتنه نجای فاد ربجدن

الهی چرخ دونك روعا رافت کوریدم املا
دورش دعا کوکب اقبالی بردن بره صفا

نخلی ادبرهجر ولدار عجب افسانه بهار بیچ فرقله بوجسم روزشب بربابه
بو حال زاریله کورسه اجبد عشقه ربایله کوکل نالدن جکر بربابه رشکم اولمن ربایله

الهی چرخ دونك روعا رافت کوریدم املا
دورش دعا کوکب اقبالی بردن بره صفا

عجب بو بابایم اول آتشه هجریله دلداره نار پروانه رسه دل واشا شمع رخ یاره
اسف انه جبلد بیوده چرخ ستمکاره ازلدنه بویلهدر بو طالع ناساز لو چاره

الدنی چرخ دونك زهر رافت کورسیله املا
دوشدی کوکب اقبالی برادر بو شها

مصرع مشهور تسمیه شد

یار ایچون مجلس اغیاره قدر قلدم اولدم		نه بلك اوروشقنده دوچار اولسیدم
غم ادوار جفاده دلده رحمی بیزار اولدم		نه ملك عشقده بلبل کبی ازار اولدم

صبری کوچ چاره‌سی کوچ درده کرفتار اولدم

کوکب طالعم ایتدی تحدو فلك		دوشدی روب چاره غم ایتدی مکانم بر ان
بنی ایتدی ورناه ملك درد فلك		بر صدار بیده بنم خط جفم اعلایم ملك

صبری کوچ چاره‌سی کوچ درده کرفتار اولدم

بر زمانه وصلت ولداره کوکل مجلسم ایلمه		شندی زار قدر غربتی ایتدی سکمه
نه برسه چاره کار ایتدی آه درد رکمه		چکدیکم حسرت اله یالور بر رحمی یه

صبری کوچ چاره‌سی کوچ درده کرفتار اولدم

کشتی فکره نوب یاری ایدیم آرزو		بحر جفنده احباب بلکی کندم یالهو
سوچ حبیب اولدیغی دم چکدیکم اهی آفتار		چاك غم شکری ارسنده بنم ایتدی غلو

صبری کوچ چاره‌سی کوچ درده کرفتار اولدم

سینه پاره غم دلده رحمی یوسه عشقه		چاره‌یی محروم ایدرلیل زیار آسنه عشقه
نه بلور سرعشقه نه تحکمه عشقه		قانانه دلی قدرنی ایچ بو رلرزسه عشقه

صبری کوچ چاره‌سی کوچ درده کرفتار اولدم

چکدیکمی بوقدر یارکرانه غمك آه		رحم قیل عاشقه سویله جنبه اعاجسم سیاه

بیلیرم چاره‌م فراقکی بنده السداه   چاره یوقدر ازلی یازیلمش بخت سیاه

صبر ایله گلدی چاره‌سی گلدی درده گرفتار اولالم

ولـه

بیوفا نازک ادا ای دلربا گوردم سکا   بی مروت جور ایده مائل یاربا گوردم سکا

زهر ایله کلدم یاره لقا گوردم سکا   عندلیب زار الفت ایت ای بیوفا گوردم سکا

بنده‌ڭ گوردکجه ایتدم مرحبا گوردم سکا

بن سکا عرض نیاز ایتسم ایلمه ای ماه جمال   حال عرضیمی گورنجه ایتدڭ اولدم سؤال

لطفه واله نقشه هنوز ایتدم ای مه جمال   غنچه‌یی یاسمن شکلده دلربا ارتحال

جانم اولسون لعل غنچه‌سی ایتدم فدا گوردم سکا

اولدیغی واصل بزم رقیب شوخ جانانه   لب نوش ایتدم ایدیکلک رعنا اولدیغی دیوانه

بن اوصاندم لب حلاوتنه سنک غنچه اولانه   آه رازیدن حذر قیل لطفنه اعتبار ایله

قالدی لعلک گلزار اونده صاحب گوردم سکا

آه لعلک گلرنگ صولدیردی گلشنم   هر نفسده داغ گیدوب اولدیغی مسکنم

صبح عشرتک نه حاله قودیغی یاد ایتدم   لخت لخت یاره سندن حذر ایله احوالم بنم

لطفه ایلیک اشتم درد ورا گوردم سکا

ای جفاکار قاتلمه کیتمه گوزلرم رقا   شیدیکی آخر زمانه عذرک اولدی غمزه با

ایدیکلک جوریله زرکله غنچه‌سی ایتدیکجه   لب خلاف شیدر ایتمه بیلدرم صبا

اشتم غنچه شمدی به به یا گوردم سکا

ولـه

درد عشقله اقلیم قالمدی نه مجال — ایدینه بر کره جمله احوال زاریمی سؤال
کوکلم صد پاره قلبم عاقبت تیغ ملال — کلمه ولده یاکسه قالدی سوزلک بالکمال

بر فلکزده دردناک ایسه بو عشقک سوداسی آه
سلکنه هایا یا فلذیر نار هجرک آه وآه

ماه رویک کورمه اولسه عاشقه بیچاره‌سی — اولدم اولسه خلق امانه کوزلرینی کورمه آواره‌سی
سینه‌م کبی رحمک آه طورمه اشکم پاره‌سی — اعلاجیم واریسه رعنایی بو زلفک بر چاره‌سی

بر فلکزده دردناک ایسه بو عشقک سوداسی آه
سلکنه هایا یا فلذیر نار هجرک آه وآه

عشقی نار ایچ ایدی بنم انکار عشقه — قانانده قلبم فلذاده یاقدی نار عشقه
رحمنی قلبی حالم ملکیک بن آزار عشقه — لیدن نصیب اولسه آزلدن نه ناز نیاز عشقه

بر فلکزده دردناک ایسه بو عشقک سوداسی آه
سلکنه هایا یا فلذیر نار هجرک آه وآه

اسدی بر باد مخالف اربده اک رشته — اولفقی خلق وصلم آیدی بودجه کشته
قالدی صبر وتحمل عمری نه ذرقه — شکریم حایه سودی و وشدی کوکلم اولسه

بر فلکزده دردناک ایسه بو عشقک سوداسی آه
سلکنه هایا یا فلذیر نار هجرک آه وآه

کوردیم شوق حیاتده سرکجیایم بک — راه عشقک فقط بر حکمی ورد ایلک
ناله فریاد کدره ایتدی شدعیک — ای حبلد عشقده ورندی انکا کجه رفتک

بر فلکزده دردناک ایسه بو عشقک سوداسی آه

سنك صانا بالذیر ناهوك اوراه

مسدس بیت شهیده تضمینه

طلوع ایتدکجه پرتوی رخك دلبر تماشا کوستر — سر اوقوب عاشقه بیلم رویفه فدا کوستر

صفابی ارادیله قالدی تماشا پرده رفاکوستر — بنی اغلتر قدح ناشله ایچدیه زوقه صفا کوستر

اوته کدشه نادیده لهجه‌نی ندبکوری

ورشی بدقیاوله شانه لایقه کوزنم نوزی

حیالك دیده‌ده جبقیه زنکدر اسطانم — عکابك سدزیله نفقوت اولدور نیدل جانم

هم روغ روانم سیه ینم البدوح دورانم — قرافله نشار عالمبار ابردی صبر وسامانم

اوته کدشه نادیده لهجه‌یزه یدبلکوری

ورشی بدقیاوله شانه لایقه کوزنم نوزی

رصا لکلدل ناشادی قیب ندلور اباد — سکا عرض نیازاتبه ایدیم نه هرجه باد اباد

ندن شب باشدججه اتیکه حابده حیی فریاد — کرفتار بلوی باعندنه اولمدحه ازاد

اوته کدشه نادیده لهجه‌یزه یدبلکوری

ورشی بدقیاوله شانه لایقه کوزنم نوزی

امیدم قطع ادوب غنجه بعیلم نه اونا بدنه — نخر اوزره قالدیم بیلم ارل شبده کاربدنه

زنیمه اساله ایکه بنم اه نزاربدنه — کوکلدم قالمدی زره اثر شدوده رسا بدنه

اوته کدشه نادیده لهجه‌یزه یدبلکوری

ورشی بدقیاوله شانه لایقه کوزنم نوزی

کوزم صداب راحت بوجه سالدی بی اناندر — روشنم زنجه طهور انذر بر صدنفاسنه‌دسر

دلبرك حالنه كار ايتدى طپانجه دلكا جانه ... صيلدى بايدى يا قلقدى حلبه كاهمى ياره ايتدى

اوته كدوشه تاريخه لكوريده يازيلمشدى

ورثه‌سى يد قبالده شانه لايقه كوزيم لوزى

مسدس حيات شهيد تضميه شد

قنده در اول قامت سرو سهى — قنده در اول كشور همنده شهى
قنده در اول برلقه اهل ساكى — قالدى اهل كلبه حزنم تلكى

آه سن الشعه رجالدنسى
احرقه قلبى بحر ايراثى

قنده در اول دلبر قاشى هلالى — قنده در اول غنچه لادرس رالك
بركيك ايله ايچيم صبحال — صبر رفراقى وحى امر رحماك

آه سن الشعه رجالدنسى
احرقه قلبى بحر ايراثى

يادى فرادى اثنى لوجانمى — نوحه اهل بركدسه ادبه افغانمى
كيم بله يا حال برشانمى — لشكر غم طهرندى كرباپارمى

آه سن الشعه رجالدنسى
احرقه قلبى بحر ايراثى

تشريم دورشدى كوكل لديدنه — واريى جانى بر دى لكا بر بدله
سوزسه عشقله نارسم لذله — شدى جالنه ابده مه زندان اوله

آه سن الشعه رجالدنسى

احذوه قلبی كبارانی

بو سكا كوكلم ربط دلربا ه   آه انیه انجیم صاحبا ه
رحم قیل اعدالمه انیه ازا ه   سدبلیزرجاسی بلیدیر لبكا ه

آه سنه الشعه رحالوتنی
احذوه قلبی كبارانی

قیدی بكا شدی اوجشم سیاه   لحوعابله انجیم آه راه ه
یا قیلمزی عالمه بریم نكاه ه   یانذی كوكل طوغریس بر اشتباه

آه سنه الشعه رحالوتنی
احذوه قلبی كبارانی

عقلی ایله قانه ده یانذی كوكل   آه ایله سقافی آنذی كوكل
آتشه لحوابته یانذی كوكل   حسرته بونجه قانذی كوكل

آه سنه الشعه رحالوتنی
احذوه قلبی كبارانی

حسنله لعبی بر عفون ایدر ه   سیل سرشكم دخی جیحون ایدر ه
صبر حقابسه بكا افزون ایدرسه   بلبریم كوكلی لحزون ایدر ه

آه سنه الشعه رحالوتنی
احذوه قلبی كبارانی

سلك تم یاندهدر نار عشقه ه   زه غضب اولمه دلدارعشقه ه
فاندی درون هم اسرارعشقه ه   باشه كلدی نه افكارعشقه ه

عشقکه دوشدم اوشیدبری — سنکله هپ اولمق بر نشئه‌یی
دردک ایله گزنده‌یم سرسری — یانم ایدرسم هله وارور بری

آه ویسه القلعه وحالوتی
احذروه قلبی تحباراتی

بر سنک عشقک ایله ای گلعذار — مرغ دلم ایتدی آه وزار سه
تا عشقک صیدی جسم لقبار سه — ایتدی صفا قالمدی صبر قرار سه

آه ویسه القلعه وحالوتی
احذروه قلبی تحباراتی

گل یا اوزره بنه اغلسه دیکم سه — شانه شانه دکلدر بکم سه
دردک ایله زاری رفا کدر دیکم — اولدی هبا گیدی بر دیدیکم سه

آه ویسه القلعه وحالوتی
احذروه قلبی تحباراتی

دردم دوشدک بی اعلیکه زه سه — یانم ایدر حالمه لذع لبسه سه
ملک دل جسمه غم ایدی سفره سه — گجه دردک جانمه ایدی کسند ر

آه ویسه القلعه وحالوتی
احذروه قلبی تحباراتی

اوزره جبی بنه البدیع شه سه — آهه دوشدک ده لهو کله سه
جانمه گیدی تخه دردمه سه — سکه اولدیدر بکا بنیا الحذر

ایضا ایضا ایضا

ولـه مخمس

بلبم کوندن کونه یازلانشم اولمشم دوار فرقتون سنه‌ایسه نیه مشکلله روامی ایتمك زحمتون
سنی کوزن کوردکی جانه سوداکی صوجمی اولمه‌دن الفتون نه ال وصلکله سهرا یدیب کل نیه غافل سنون
کوکلم مخزون چاکر بو حزن ترکم اولمه صحبتون

تجبه کوردن بنباده اولمشدی بر کاتم صحت دیدك عاشقی وصلم حذان ایلرم اب
ایرشدی ناکهان بو دیمه برنامه فرقت ففلدن اولدیغم ببلیم نکا بو شیوه حسرت
سکانم کوزی دلبرکیبه نه کلدی بر عاشق ایردن

وفا کیمك محال اولدە هفه زکلدی بوزلو باریت اوصاندم ناکهه چیلکی لداه زارزدن
جدا قیلدی فلك ظالم بی اول شیوه کارمدن یا لقه بر قوه هنه رقیب یارکی بر کز انکارمدن
الذن چرخ دونك اولمدم بردم اهلی اللهدن

قیل آجیر دی سن مه من بکم نغ شمکارك سرکدنب منه اولمه یانده عشاقه بیمارك
شفا سازاول عنبه اندادن کل بوز حدارك اولور بر کون کوکل تاثیر یار آیه لدا زارك
فلاصی ای دردکشدن نه اغیار ایجون

ندر چاره مرادجه فلك دوارتیدی جانانا قوغشه‌یی ابدی دوناه قالدم سرایی با
عجبا کنج رکمده قالدی آه ایلم صفا جیلادرزکارمدن کیمه بیه ابدیم شکوا
اوللادن حدادو شدم صدا اولسم بزم کلوله

ولـه

جهانه باغده حیف اولدنکه بر غنچه خرم یوقدر کوکل اکلنجه‌سی بر یار صادق همدم یوقدر
نسلی بحبه اولور بو حزنی غنیه آدم یوقدر کوز مرته قالنلو بابنده دافالهر ملائم یوقدر

غریبم بن شو عالمده انیس کیمسەم یوقدر
یالکز یا قسمتمه آه ایدرم نفس غم یوقدر

رضا بیله اولماز اولمدم بر لحظه حالت حزنانه | اینه غصه دن حالی دکلدر عاشقه بیچاره
الدی چرخ دون ذوق راحت کدر رنج ایله | یکدم کلمدی شویله تا الدیمکه سرکرده ایله

غریبم بن شو عالمده انیس کیمسەم یوقدر
یالکز یا قسمتمه آه ایدرم نفس غم یوقدر

الدی داد فریاد اغیار ظالم سنده ایواه | روا می عاشقه بیچاره‌لر قالسه غمده همکاه
اسیر ایتدی فرقت بیچاره قالدم یاربه | یوقدر چاره سندن رد ایدرسه حضرت الله

غریبم بن شو عالمده انیس کیمسەم یوقدر
یالکز یا قسمتمه آه ایدرم نفس غم یوقدر

کدرت عاشقه زاده اولسه حبی زمانه ازلده | صباح ودیده دن حقیقتا الکیه شرع زمانه ازلده
بلدکمه عاشقک حالی دکلمه بابانه ازلده | عزیز بکتونه کبی شرع تکالیفه تکالانه ازلده

غریبم بن شو عالمده انیس کیمسەم یوقدر
یالکز یا قسمتمه آه ایدرم نفس غم یوقدر

کلور می حظوه بر شب بزه اول نوزاد قرارده | فنی اول عهد پیمانک فنی عهدت فنی عارک
نی کیمیم رسم بر دوستم انیکی بی ذکرک | اسف اینه حیلی تأثیر یارایر نوازه ایله

غریبم بن شو عالمده انیس کیمسەم یوقدر
یالکز یا قسمتمه آه ایدرم نفس غم یوقدر

دلسیه

مبتلایم بر جفاجو ظالم غداره به　　یانسهم پروانه‌سی شمع رخ پر ناره به
دل پریشانم سنبل زلفانه دیده خونخواره به　　بیلمم نوبه قیدن سازاولدیلک غمخواره به

بر بلای ناگهانه دوشدم بیچاره به
بیلمم یاربی نجه تخلیص اولورم آواره به

بر اولوب قودی بکا بو شعبده بازلق　　جنبر عشق صفیده بردی دل غافله بلک
نه نجه لطافت کنبرسه بوکا ارقه جایه کرلک　　براجه بوقده نقد دوراند اولمه عالم شریکلک

بر بلای ناگهانه دوشدم بیچاره به
بیلمم یاربی نجه تخلیص اولورم آواره به

اسب نازک اورکوب اوسومه اندکجه کذر　　غالبا تجنیره جیقدی عاشقلک اول خوبنر
اول تقلک اندازنه اولسون بکم جانم سپر　　سو یسیله جیدا اولور عاشقلک سکا مسکر

بر بلای ناگهانه دوشدم بیچاره به
بیلمم یاربی نجه تخلیص اولورم آواره به

نخل امالدن الورکسه بیده وصلک اولانه　　لا بجابا ال الذب اغیار بوطمه الامان
کلشنه امید اکم اسدی بر باد خزان　　استنادیه بلک دل یا بنون خراب اولسون جبانه

بر بلای ناگهانه دوشدم بیچاره به
بیلمم یاربی نجه تخلیص اولورم آواره به

وجهی کوستردی رأت نقدیرم بکا　　جقل نوز جالکله نولور رسات جبلا
آلمه اهلک به جیل دلفکارک دلسبا　　نوجدانسه نو رقیم برکوده ازایه سکا

الحفیظ الحفیظ الحفیظ

تخمیس غزل نوری

مجلسده دوشب اول لب میخواری کورنجه | لعل لب میگونی قدحکاری کورنجه
صف صف اولدونده ساغر سرشاری کورنجه | عقلم طاغیلور زلف سیهکاری کورنجه
یا بزم نه اول شعلهٔ رخساری کورنجه

هر کوردیکنی اتمه هوس ای دل نازم | بیهوده سکا لطف ایدیجی اول شه نازم
فکر ایدرلکمه دونوب سوز و کدازم | محبوب ایلمی شویله هدر رکه نه لازم
میل ایتمه هر بر زنک مکاری کورنجه

ابدال اولورایسه کر آنک لطف وفاسی | آخر دوشرر دیده سنی دام بلاسی
لفظاک اولوری دخی ندیمه وفاسی | بیچاره مدد ایلدی دهرک حکایتی
الله دیدیلر دل بیماری کورنجه

وصفنده بنم آه ارشاد خنده اولدیدی | بر طبع لطیف لطفی کوینده اولدیدی
بر زورده ایده لم اشرابه ننده اولدیدی | تقبیم قودک ایر ایدی زنده اولدیدی
حاروت بیله اول دیدهٔ سحّاری کورنجه

بی شبهه جبل اثنه حذر اهل عطادر | مضمونی مقبول ایدرانده بجادر
ارباب دلک صحبتی جیدک شعر و صفادر | هلتی دخی نظیرنه لطفاتیه سزادر
نوری دیدیکک شعرده آثاری کورنجه

تخمیس غزل صبحی

سر زلفک نکار بر شهرت افتاده ویرشدر | با نجه نقد غمزهک بحر بر باده ویرمشدر

کولکک

كوكلدن حال عشقك لهجه باد ابادە ويرشدر   بكا لدكيف مستى بانفاغ بادە ويرشدر

ازل ساقيسى كم ميخانهٔ معنادە ويرشدر

فداى مالك ايدم ره دلدار عشقك   لهالە برمشترى اولدى دل آزار عشقك

لدلور كرم كالهٔ حسنك زحالك داعشقك   نقدى اشكمى حرف ايدر وبا بازار عشقك

زبانه سدد امالم اوناجر زام ويرشدر

ره عشقك بامال اولديم اولشمع ايدركه   حبال عزمكله سنه بجروح سرزدكه

دوندوب پروانه آسا شعلهٔ رخساره سنلركه   عكس آساعلمى شد غلك الحراق ويزلركه

هولعل شكر بارك شب حلوام ويرشدر

لدغازى اسابك لويه فالورهانان دورزطوريز   اوكندى دانهٔ عمم بوجرفى برآنه دورزطوريز

فراد ايمز كوزمز ليله هجرك دورزطورمز   اولدوب بخذدن اركذم كوننه سركرانى دورزطوريز

دبكر سادە خلك فكر ذنفك باد ويرشدر

اميد مودهٔ وصلك دبيركه لدولك جانبدن   لهنوز حاسدر دريغ ايتم ديكله ايزعى بم حذاذه

لويد جبه وصلك سامعهٔ بنى ادر لهر يانده   زنع بينانلو بركافر قرعى بى زنخدانده

صدلو شفا لدعنافه قزل المادە ويرشدر

زبانه خامهٔ ناركزك انعام لطفيدر   حبابه لهدلطفى شكرقانك فيع وصلفيدر

قوبادسه كشه فيضنه اهداعشقيميدر   لطافنه ذنانى ككله برك سبز وحميدر

بازرب لدنظمى احباب كرم معنادە ويرشدر

دلسكر

ANKARA-1946-MİLLİ KÜTÜPHANE

تخمیس غزل حلمی

کوروب سرمست خندان اولدم اول زلف سمنسایی　　کیمسه آل رضا نه سبب سرخ و دیبایی
نه محفوظ زاهد ایسه اوقوز انجیل عیسایی　　کوره کندی عقلم الحکیم الشوق زرسایی
کعبه ده لهدنده بردم قبل شمع سودایی

عجب می شد حضرت دامن پاك لقا فن　　اولدیسم سجده دار ابروان زیبا لقا فن
قید ضمانت نجی وار دور ایشدم حسن باغه　　عجب ول کی برنت اولمز دم نیاز اربعقف
اورکا فرزلك اینمز بردم اعده صبایا

صیقوب اول دوز شانه زیر قدینه زلف سودی　　سزای حسنك اولسه سجده از نیغ ابروی
عشقه اینه بردم زاهده چشم نحکلوسی　　اولوردی عشقه دلبنه زنار گیسوی
اکر اول بنده زاهد کورسه دوچه اللاتی

اسیر ساده حسن بیبیم اول زلف کفارك　　بایقور سرمست رقیبانك برنجه عشاده بیمارك
دو چوداشه بدنه عنبری یقیح بر کوردك کارك　　خط خال سیاهك کفر زلفك چشم سحارك
اسیر ایدی سراسر ملك هند ایله بخارایی

صاندینه وبار ولکم منزیدار سونه زه لطفی　　دو سوز عشقیله نظمینه رغبت ایدر دوزلی
حیاتدا ایدی تحسینه رغبت اهله شیرعی　　عجب بر کوششه کیرمز اوحدا شرابك حلمی
بنم نافدسی ور سر حیف قفانم لهدنده دنیایی

دیگر

اوریغ لامکانم باغ عالمك قرارم یوقدر　　صدای گلشنه اوطسه بر غنچه یار غارم یوقدر
نستعلی عجبه اولور دوچنه قنچه شید کاریم یوقدر　　نه دردمده بر اگه وار نه دخالتك صدارم یوقدر

ینه

اینه غصه دن غیری بنم شوقده سارم یوقده
یانوب یاقیلدیم آه ایدرم رفیقه کارم یوقده

بکا طفل دبستانم دیدی اول غنچه نوشکفته — طلوع ماه رباشنه دیدی دلهره فرشته
فراقکله رامی حیف دل سهم کذر شته — کلدی غنچه لبده خط جنبم اصلاحه در شته

اینه غصه دن غیری بنم شوقده سارم یوقده
یانوب یاقیلدیم آه ایدرم رفیقه کارم یوقده

کوکل ایستر بنم دردم کیدرمه باده اکداری — حبابنده دری جانک فالمیه اصلا براثاری
آدی دلدارم باداولمقده آما لکی غمزداری — خلاص اتدی دردمندی بنی اعجا لوده باری

اینه غصه دن غیری بنم شوقده سارم یوقده
یانوب یاقیلدیم آه ایدرم رفیقه کارم یوقده

نه عالمده کیجه کیدی ایدم کدر دمی شکوا — کیجه عالم دیدیسم اولمدی دریانه بکا اصلا
غریب نامراد وصل دلداره کوکل زیبا — ازلدن بیلیرایسه طالع ناسازم حیفا

اینه غصه دن غیری بنم شوقده سارم یوقده
یانوب یاقیلدیم آه ایدرم رفیقه کارم یوقده

کوکل سودا ابرسنسه مائل اولمه هر ستمکاره — کدر سه عاشق بیچه مژکانه دلداره
حیل تدبیر اصحاب سلوک ایتمز ندا فکاره — غدری طالعندن صکره شکوه ایتمز هر باره

اینه غصه دن غیری بنم شوقده سارم یوقده
یانوب یاقیلدیم آه ایدرم رفیقه کارم یوقده

ابتداء شرقیات

کیجه کوندوز آه ایدوب اولدم او یارك مائلی   بونجه در یرام اولشمی صارمه هیچ قائلی

چاره ندر آه عشقك مرادم حاصلی

یارب بر کون نه اولور اولسم وصالك نائلی

تا ابد شمع وصالك شوقنه پروانه یم   عاشقم بن هیچ اولورمی یاننده اوصانیرم

قلبی ایچمه قدح یانشه ایچوب دیوانه یم

یارب بر کره نه اولور اولسم وصالك نائلی

دردآهم چرخ زلفلرك لطفه بند سنه در   زلفلرك زنجیرینه دیوانه کوکلم بسته در

مرحمت قیل غمزه یه زیرا قطعم خسته در

یارب بر کون نه اولور اولسم وصالك نائلی

ای صفا جوی ایدوب اغیار ایله الفت کمدن   لطف کوزه دل یاشمه الام محنت کمدن

دوت نکاه ایتمسه وعده وصلت کمدن

یارب بر کون نه اولور اولسم وصالك نائلی

بیلمه نشوه سنه وصل بر طرفدن آه و زار   ای حبیبا صدر یدعا حدال وشدام ایدار

در کجه یه دوزخ صاقله بر کجه یار

یارب بر کون نه اولور اولسم وصالك نائلی

مصرع مشهور نصیبه شر

دیگر

بو نازم لجیور آه حالیا سلطانمه   بر نگاه مرحمت قیلمز دل ویرانمه

کوستر قیلوب رحم ایتمز اولسه نالش افغانمه

یا الٰهی صبرینی ویر بو دل سوزانمه

خاطر محزونمی بر کز آباد ایتدك   عشقه دوشدم دوشدیکم بیلدیکم داد ایتدك

بر نگاه التفاتکله بنی شاد ایتدك

یا الٰهی صبرینی ویر بو دل سوزانمه

نغمه حسنك یازمقده میل ایتمدم شدیدك   تاب رضالیله کوردیکم یا بزی بسم ایتدك

کوستر ویر ابیته هوی بزه فیض ایتدك

یا الٰهی صبرینی سن ویر دل سوزانمه

آه زاهدیم نار فرقتله یاقدم سودیکم   بنده تا باشدن اتوب اولدیغمی هر دیدیکم

عاشقه جور جفا شرط ایکنمی بیکم

یا الٰهی صبرینی سن ویر دل سوزانمه

سودیم اولدوغی جمله لدن زانگاره کجال   بر نگاهه قائل اولدم اولدیغی امر محال

لطفیله دوکدی عینه شدی اولدم صیحاك

یا الٰهی صبرینی سن ویر دل سوزانمه

دیکر

بن سنی سودم سولدیکم غیری ولدارستم   عاشقم جور و جفایه لطف غیری هر یا راستم

ارارم فتنه جدا عشاقی ربنا رستم

عاشقم جور و جفایه لطف عاشقه یار یاستم

بر رعایت ایله یاری خطر ناشاد ایدمه   قالمدی صبر و قرارم گل جفایه امداد ایدمه
بر نگاه مرحمت قیل ناله‌سن فریاد ایدمه
عشقڭ صد رصفا با هدعزی هر بار استم

دردهجر کلّه دلیفا غمکسارم اولدم یوشب   تا عشقکله افغم داغدار اولدم یوشب
عنبری انصاف ایله حالم زار زار اولدم یوشب
عشقڭ صد رصفا با هدعزی هر بار استم

افتادگان حصّی کارایدی جانا جانه   بر بخت احوالمی تقریر ایلیم سلطانه
یار رفا بر یار ایسه سن یار ایده‌ن نالانه
عشقڭ صد رصفا با هدعزی هر بار استم

ایندك احوالم بر کره شفقت ای پری   سن سکا جون عشقڭ هر گون دیلم کوندیبی
سن جیل زاری وصلکله ایندك سر بری
عشقڭ صد رصفا با هدعزی هر بار استم

دیگر

گدرد ایلم گوندنبر و حالم سابا ده   شمع حسنکله هدفروز ای جانان   تیغ جدکله دونرم اول صفاده
شمع حسنکله هدفروز ای جانان   عشقڭ ایله بلبل کبی نالنده یم
غنچهٔ نازم سکا افکنده یم   حالی تقریره هم شرمنده یم   شمع حسنکله هدفروز ای جانان
حالمه رحم ایله سن برکز بنم   ای الهی بیت الحزن درمسکنم
تیغ هجرکله کباب اولمش تنم   شمع حسنکله هدفروز ای جانان   سن سنی سودم سولدم دلربا
اوغرنه بو جانی ایدیم فدا   گل بیز اینه لطفا عنبری ادا   شمع حسنکله هدفروز ای جانان

روز و شب عشقکله کارم آه و واه سه   بن سنک گیدرم یا پادشاه سه
کل جیل زارینه قیل بر نگاه
شمع شوقکله یاندم ای جهان

دیگر

بلبل غمدیده کم غنچه فدائم الوداع   باغ شوقکدن جدا دوشدم جدائم الوداع
مه جمالک گورمکه بر دخی اولمز نصیب
جانم ایچره آغلایم روح روانم الوداع

مجلس رضا رتبه قانع دکل که صحبتک   بر سلامه قائل اولدم سودیکم بن شمدیلک
نیچه ورسه یا دلیمده اندعا غم حالم حملک
بر نکاه بر نکاه نازله جانم الوداع

قطره کلدیکجه شدن زوره صفای روضنک   اغلیوب یا دایدیم جلمکی بن هم محنک
شیدی اکلیجه نکاه ارالمه جمال فرقتک
هر نکاه قاندعا دل قالمی کمانم الوداع

بر طرفدن ترک احباب بر طرفدن هجر یار   یاقدی یاقدی دل زاریمی مانند نار
محنت دنیایه قالدم بن جیل دلفکار
آه راحله کچدی وقت زمانم الوداع

شاد ایدر آغلاتسه جانانم بنی غمله اغلیم   صدکی قدر نالکدن سینه مده جا غلیم
ام بریز یاره مزاهر فراقک بغلیم
ابلیه عرقه ره یار سنجدائم الوداع

دیلرم سن دخی بکم عشقه غمخوار اولسه سینه‌ک هجره دوشوب بن کبی بیمار اولسه
وحی بر افتیجه درده کرفتار اولسه سنده بر ظالم دلداره مبتلا اولسه
کفر زلفک کبی بر کافره دوچار اولسه

دوشه سک زره کبی پایه برسر دیکنک باب ناز ایدرک ایمز بر نالهٔ سحرک
فخ سودایه دوشوب فیذ عاید برجنک سنده بر ظالم دلداره مبتلا اولسه
کفر زلفک کبی بر کافره دوچار اولسه

عشقه اولدیسه سکا جرم کناه ایتدیم غیری سندن دخی بر ذره نکاه ایتمدیم
بر صوچم وار ایدی نه قرشده آه ایتدیم سنده بر ظالم دلداره مبتلا اولسه
کفر زلفک بر کافره دوچار اولسه

ایدی زینی کورمکه حسرتکسه اولوب صبی زیاده ابجسه عشقی ایله صحبه جنده جدلانک
روی راحت زایسه کوریه‌سه هیچ برانده سنده بر ظالم دلداره مبتلا اولسه
کفر زلفک کبی بر کافره دوچار اولسه

سوید للایقی جیله لدقذر حد رحف شی انجذم البدخ لدندم حاشت
بلبسه باشنه کعدنه زایسه لدسودا سنده بر ظالم دلداره مبتلا اولسه
کفر زلفک کبی بر کافره دوچار اولسه

بولنورمی عجبا دردل ناچاره   وصل دلداره وصال اولمقله اولا چاره
آه حکیم هجر دلدار ایله دردیم ناره
یاندی پروانه کبی حالمه ایدی دل پاره

حال زارم سکا عرض ایتمکله سلطانم   زمانه دردی دوشردک یه دل ناچارم
روز و شب عشقکله فغانله غلطان اولدم
یاندی پروانه کبی حالمه ایدی دل پاره

رحم وصلک ایله یاره مرکل ایله دوا   نقد عمرم ره عشقکه فدا اولسه روا
مرحمت قیلکه اللهی سودیسک زیبا
یاندی پروانه کبی حالمه ایدی دل پاره

کورمسم صبح جمالک سنک ایتدم برآنه   سر عشاقه چیل خلوته حجابندر زندان
شمع حسنک کیجه شبیه سزای روح رانده
یاندی پروانه کبی حالمه ایدی دل پاره

دیگر

عشقکله ای غنچه لب   بلبل مثال هر روز و شب   نالانم سحر سحر   بلبل مثال هر روز و شب
بلک دلربایه نیده سوزم   کن ملاحتده قدر زرم   افغانه ایدر ایکی کوزم   بلبل مثال هر روز و شب
صد راینده لیکک سیم بلک   ایتمز لکا چرخ فلک   فانه اغلرم تاصبح دک   بلبل مثال هر روز و شب
بیم یذرا اول غنچه لب   آه و ندا ایتمز اثر   طورمز کوکل افغان ایدر   بلبل مثال هر روز و شب
وصل دلداره دلب   نولمز بنم حبیب   الداه ایدر دائم نو دل   بلبل مثال هر روز و شب

ولـه

عشقم ایله صفا قیلدم سنکله   بن سنک مجبورک اولمشم پریا

قهر غضبی لایق دکل لطفکه صفا

بن سنک مجبورک اولدم پریا

سودم انکار ایتمم اغیاره سنی   اوغرینه ایتدم فدا جانم سنی

نیدیم شاد ایتدک بر دم بنی

بن سنک مجبورک اولدم پریا

حالمه برکز مروت ایتدک سن   بر نکاه لطف عادت ایتدک

عاشقه زارکله الفت ایتدک

بن سنک مجبورک اولدم پریا

بنی غایب ایتدم اغیاری   عاشقم قهر کدورتکم کوندیری

نیجه جورک قیلدک سربسری

بن سنک مجبورک اولدم پریا

باقمه جانم عنبری نارفته سن   قالمدی نه تحمل محنته سن

ایرمدم برکز حبیبم وصلته

بن سنک مجبورک اولدم پریا

نهاوندده قدحلر الدی دنبلدن نام گل قرقفده

سوزی بلبلک بستهسیدر

هلالوشه نازنینم باده حببرب زرنابقدرده
بدلبز ناز رفتارک سنک سینه‌ده قدرده
صبالک صبحا الدرها ایله گنج لرحاقدرده

بیدر زرده صفا ایله بکم زر قداقلرده

سکا تبریکی شاهم داغ سینه‌م لی رنگمانده اولسون
درون آه زارم نغمه‌ساز بلبلدن اولسون
اجل سنده راز گل صحبه سینه‌م گلشنانه اولسون

بیدر زرده صفا ایله بکم زر قداقلرده

شمیم زلفک خداب ار ارلد کسه فصلک
طلوع ایتسه رخ زیبا به ... خیلک
سکا اماده رنابه بزم باسنلک

بیدر زرده صفا ایله بکم زر قداقلرده

اجل ای عارضی نازیم غنچه زیبا کدرینه
اناشندن صحن قنکک نوجسته و ال کدرینه
یارنده عندلیبک غنچه نالدنا کدرینه

بیدر زرده صفا ایله بکم زر قداقلرده

زلف قبل سه سعد باده عشم زلک صفاحبه‌دار
... آسا صدباد ارلفعه الطار
سنلک چشم ... نشه باب جبل ...
لب صایحک ایله نشه باب جبل

بیدر زرده صفا ایله بکم زر قداقلرده

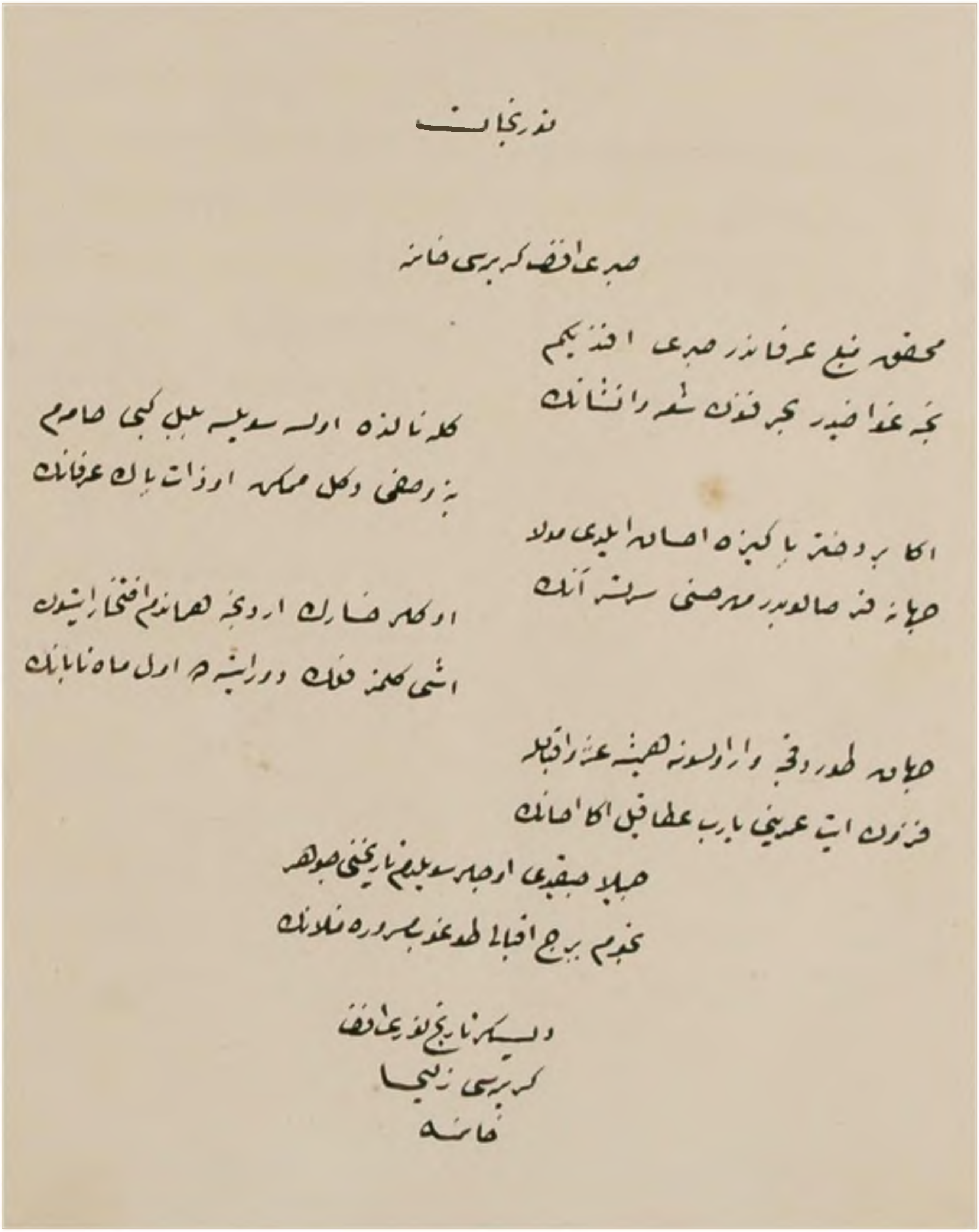

تقريظات

صبری عاطفه کبری خانمه

محفوظه منبع عرفاندر صبری افندی بکم
بجه عطاضیدر بجه قدرت شعرانتانک

کلزارنا لذه اولسه سوبلسه بلبل کبی خامم
نه وصفی وکل مملکه اوزات پاک عرفانک

اکا بر دفتر پاکیزه اهدا ایلدی مولا
حیات فن صالحدر مدحی سرلشه آنک

اوکلمه صارك اوجه قهاندم افتخار ایشونك
اشی کمنه فلك دورانیده اول ماه تابانك

حیاته طوردقجه وار اولسونه هیشه عز واقبالر
فزون ات عمرینی یارب عطافی اکا احسانك

حیلا صبقی اوجله سوبلیم تاریخی صوهر
نجوم برج اقبال طه عنوبلنر دره ملوانك

دلبسته تاریخ لذیذ عاطفه
کبری زیبا
خانمه

منبع کان کرم نوری افندی حضرت — علمی شمع و سخنی خورشید ایدی
حدائق دانشده نقشبند او نعمت پرورده — اثر لطف خدا لطفی مبرور ایدی
گلشن دهره طوغوب گل کبی بر دختر عالم — شاد دری اولمشدی گلله بلبل مسعود ایدی
بعد ازین گلدی اهالی گلشنه جمع اولوب — حمد و ثنا تابع آوازه بلند دور ایدی
اشته بابنده بو مقصد ایچره زینت سالیه — لکن فذ ناصحه کورانز مسرور ایدی
نجم اقبال عجب برج فلکدن طوغوب — نیّر وجهیله ماه نوری مسرور ایدی
حق تعالی ابدیه صحه الکاسنه بابا سنه — لدی رجا نمازله دعاسی کوکه مقصود ایدی

بو بیتده حقیار وب دکبی تاریخ جبل
صفر الخیرک اوننجی کونی مولود ایدی

وله

صدقه اخلاصله سعی موفور ه — سعدیکم نوری افندی جانا ه
ایده اهل فقرایه مدام ه — حمد خدمت اهله هر صبح و مسا ه
گلدی بر دختری باغ دهره ه — عمرینه افزون ایده حق مولا ه
اشته گلمسیله بدر اول حضر رونق — ثانی گوردی جشم دنیا ه
دکلی مهر فلکدن طوغدی صبحه ه — ایدی مولد ... رونقه افزا ه
گوردیک وجهنی مهر فلکده ه — فوزیه ماه صالکر طلعه انیم اسما

صبحدم هاتف دیدی تاریخ جبل
دکلی طوغدی زیبا ...

صبیهٔ غالیهٔ مخدومنه

صبیه فائقه هله فائقه الاقرانیدر
صداقتله جهانده نامور اولدی

لطیف و عذب گل گبی بر مخدومی گلزاره
گلشننده دوشدی چهرهٔ بهروزی

گلستانه جهانک اول گل نازک
اچیلدیغی دمی سنده شاد اولدی

قزلرک ای عمرینی یارب الی کبرها ایت
قبول ایله دعامزی خیر ایله طولدی

صفوف حرف معجله جیلی تاریخ
جیلی جاند طلوع ماه نو اولدی

لذری افندی کریمه‌سی
نفیسه خانم رحمه

بر شوخ رعنا ایدی لذری افندی دخترینک
چشم دنیا گورمشدر دیدیله بر تازه چنان

گل حجاب ایدر ایدی اول روی پاکنده انک
باغ عالمده صالدیغی اوزرنده قرانک

مرغ روحی نه قفسندن عاقبت پرواز ایدوب
کنجکینه طوبی‌نک جنتده طوبی اشیانه

تارخ فکله طوتشدنه بدر سماوی
تاجنه اول گل رخسارک اوجه‌هانک

صبغه بخ تنبیه تاریخ جوهر اعضلی
اغندی الحکیم نفیسه خانمه جنت جانانه

یوسف پاشا مرحومك
وفاتنه

امیر اوردوی غازی ایدی یوسف پاشا
مشیر محتشم تدبیر آصفکه اولدی همتا

دکل قاف قابجره محض شهرتا آفاق ایدنلر ایله
نجه بر ازوردی دهر سپاه ایله اولدیغی حفا

نعم پرور ایدی اهل فقرا دنیایه
قالوب محتاج عالم بر حاتم اشخاص پیدا

سعد شفوت قالدی اغلدی زهره فراقنده صاحب دولت
قالوب ظلمتده کبرایه انجم ماه جهانله ارا

عجب بر واردی قلعه کیدی دل صبر و سکون اوزره
فقدان اسماله اولدی انجم واه وا اولدی

سوزوب شهبال روحك روضة الدار الجنانه اوزره
ایدیدی علانیه دار عدنی مسکن ماوا

جیقوب اوج جبلا سویلدم تاریخ اتماله
یوسف پاشای قصر عدنی والا ایلدی مولد ه

دیگر

دوشندی بر جیل فوت ایدرکن تاریخ اولدی
یوسف پاشایه والا ایله صحن جنة عدل

مرثیهٔ درحق وفات

ضرب دستک عاقبت یارانمی الدی فلک   طورا طورایعنی بند سلطانمی الدی فلک

کنلم زنده دوکون خاقانمی الدی فلک

آهو قالدم حیاتده جانمی الدی فلک

خاکه صالدی عاقبت کندی دریغ اول گل جوان   نیجه نشتر زخمیم شرحی قالدی پاچاک

سن گیدلی یا بکیله ایدیم بر صاچاک

هرگز قالدی دل جانانمی الدی فلک

نامیجز اول حدانه ایشم آه وقتی   بیلم هیچ کیمه قالدم کندی اوشوخ جوان

قطره قطره دیده دن کریاجه اولوریم هم هاله

زحمه نیجه ایدن لقمانمی الدی فلک

فرقت هیچ کیمه الداه قالشم زار زبون   بر جدا دوشدم اوللودن حیلی قالدم جنون

کسه یا بانی دکیلدر حالی دنیا دوران

آه وا هیکم برمه یارانمی الدی فلک

لطفی افندی مخدومی ولادتنه

رشد ذکاوتده اهل دل لطف کرمده صاحب عدیل
لطفی افندینک بدیل پروانه سی کلدی بنه

فرزند عالی همتی ویردی عنایت لطیف
مهرجبانه خیرتی ویردی عذاری بوسنه

بر ولد عالی قدر بر جد لطف پاک کهر
رخساری تابی سرفتی لطفندی حبابانشنه

وجهک کورن حیران اولور اقلیم دل تابانه اولدر
بنک حالیله سوزان اولور پروانه ولله شمعنه

باغده غنچه رخسارنه رخسار صحنونه
یوسف ونیه شانه شانیه چرخک درینه

شوقه غلطیک ولدره ویردی دل بلبلک سه
شرنده دور شدی کملک خیر قفرا ازینه

هر بر شی قدر سعید هر بر کونی مانند عید
کوندن کونه اولسون زیید یارب بکار عمرینه

کلدی جبلی ارجل نظم حالی لطفی تاریخ تامی سه
شمس طلوع ایتدی بو دم فرّ ویردی عالیهمت وجهنه

١٢٧٥
٨
١٢٨٣

مرثیهٔ درحق وفات مادر

بر گیجه گوشهٔ غمده طورر ایکن تنها	دل وناچاریمه بر چاره آرارکن امّا
گوشمه هاتف غیبدن گلدی چون ندا	سینه پاره ایتدی کدرلی غمی غمخوار
آه ای چرخ ستم باغندی اذننه صدا آه	داغ خونین چکدیم پاره لعانیه قص

کیمه گیدیم ایدیم درد ودرونم شکوا

نیدم سن بکا ای چرخ ستمکار نیچون	ایلدک چاره وچاره ندن بیزار نیچون
مرض موته فلک ایلدی اجبار نیچون	چاره‌روب چرینه غمده دخی ناچار نیچون
اسیر غمه اولسه ایلدی بیزار نیچون	آه ای چرخ فلک وای بختم

الدک الدن شب فرقتده بر اولدک بنم

قسمتینه جا کر قولدی باغچه غدار فلک	چاره ویب گشتی گردشه بر کار فلک
شرر آهم ایده چرخنی بر نار فلک	حکمه تسکینه غم ایله دل وناچار فلک
بابم چرخ یاشنه برگون گیجه وکار فلک	جانمه جانندن ایدیب قالدی تاب صباحم

قالدم اوقدر غریب بیچاره دیده پریشانم

الدک الدن نیده یم چرخ ولی دلشادم	طوندی آفاقی بو درد آه ودرون زارم
یاقدی آتشیم داسوز دل ناچارم	کیجه لر کجه بر قالدم اغلیه اولدی کارم
گورن حالم قودی بو طالع بدکردارم	قوندی بر حالتی آه وفراقده مادر

بو زهرناکه نه چاره ایده بیلدن دادر

نیجه بر حزن نحر ایله قان اغلمه یم   نجه امواج نشئل کبی کبی چاغلمه یم

نار حسرتله جگر کباب کبی داغلمه یم   پاره سی زهر فراقله عجب باغلمه یم

وشت لهامدن قضادن نیجه به لیغلمه یم   لهجه ماور زنی خاتونه اعنده ره کندی بدد

حرمه عزه ابوب کرده اجل تیدی بدد

ویلدیم حضرت حفصه وحی هر روز شبانه   اولمیه فرقت عظیم اکا دلیل برهان

که زنیه روی عذاب اولرخ نار کره با انه   ویرمیه نار جحیم حضرت رب منان

ابیوب روضی صعد نظمه ابقاء حبانه   قبلی بدد ایله شفیع حضرت فاطمه زهرا

اولدی الهی سکا شفیع حضرت فاطمه زهرا

چون رضا دادی ایدی اهل رضا اللهه   نه صادقه ایدی نجه حبیب اللهه

اکرمک حابه ایله قربانه اولدی اللهه   ایدی حابی تسلیم رسول اللهه

نظمه نائل اوله نور جمال اللهه   حابه روحی انشه لبود مقصد دعوانده

روز محشرده حلی اوله معنی مولد

[library stamp]

تاریخ وفات مادر

اهل عفت فاطمه خانم قنادده کندی آه
نیك نام اوزره جهانده بر قیلیه شهرتی

دائماً عزم اولکندی اشته چرخ دهر دون
هر کلمه بیوده فلکك عاقبت وار لذتی

حال اسا اولدی کر عربکه حد وعدد
حایلمون دست اجل بر دیده کوس فتحی

قالدیر حزن کدر اهلیم اولدی لریم
انده کوستردم به خوبکر رخ ولحیتی

جد لهم تاریخی اوجار جیل کلدی دیدی
فاطمه خانمه نصیب ایلر الله جنتی

١٢٧٦
٢
١٢٧٨